Piesă fără titlu în patru acte

În româneşte de LEONIDA TEODORESCU

PERSONAJE:

ANNA PETROVNA

tânără văduvă moşieri, *vecini ai Voinițevilor*.

VOINIŢEVA, *de general*. SERGHEI PAVLOVICI VOINIŢEV, fiul *generalului*

Voinițev din prima căsătorie... SOFIA EGOROVNA, *soţia sa*. PORFIRI SEMIONOVICI GLAGOLÂEV 1. KIRILLPORFIRIEVICI GLAGOLÂEV

2, *fiul său*.

GHERASIM KUZMIGI PETRIN PAVEL PETROVICI ŞCERBUK MĂRIA EFIMOVNA GREKOVA, *o fată de douăzeci de ani*. IVAN IVANOVICI TRILETKI, *colonel în retragere*. NIKOLAI IVANOVICI, *fiul său*, *tânăr medic*. ABRAMABRAMQVICI VENGHEROVICI 1, *evreu bogat*. ISAK ABRAMOVICI, *fiul său*, *student*... TIMOFEI GORDEEVICI BUGROV, *negustor*. MI. HAIL VASILIEVICI PLATONOV, *învăţător de ţară*. ALEXANDRA IVANOVNA (Saşa), *soţia sa*, fiica *lui*

1.1. *Triletki*.

OSIP, *un bărbat de vreo 30 de ani*, *hoţ de cai*. MARKO, *curierul judecătorului de pace*, un *bătrânel mic de statură*. VASILI IAKOV IKATIA

Oaspeţi, *servitori*.

servitori ai Voinițevilor.

Acţiunea se petrece pe moşia Voinițevilor, într-una din guberniile din Sud.

J252

ACTUL ÎNTÂI

Salonul din casa Voinițevilor. O uşă cu geamuri care dă în parc şi două uşi care dau în camerele interioare. O mobilă amestecată, şi de stil vechi, şi de stil nou. Un pian, lângă pian se află un pupitru cu o vioară şi nişte note pe el. Un armoniu. Tablouri (oleografii) în rame aurite.

SCENA I

Anna Petrovna stă aşezată la pian, cu capul aplecat pe clape. Intră Nikolai Ivanovici Triletki.

TRILETKI (*se apropie de Anna Petrovna*): Ce s-a întâmplat?

ANNA PETROVNA (*îşi ridică capul*): Nimic… Mă plictisesc.

TRILETKI: Dă-mi te rog o ţigară, *mon ange*! E teribil ce poftă de fumat am. Nu ştiu cum se face că n-am fumat încă de dimineaţă…

ANNA PETROVNA (*îi dă ţigările*): Ia mai multe, ca să nu mă mai deranjezi.

(*Cei* doi *îşi* aprind *ţigările*.)

Ce plictiseală, Nicolas! Mi s-a urât de atâta plictiseală. Nu ştiu ce să mai fac…

(*Triletki o ia de mină*.)

Vrei să-mi iei pulsul? Sunt sănătoasă…

TRILETKI: Nu vreau să-ţi iau pulsul… Vreau să-ţi pup mâna. (*îisărută mina*.) Parcă aş pupa o perniţă… Spune-mi

253

şi mie cu ce le speli că le ţii atât de albe? Nemaipomenite mâini! Le mai pup o dată. (îi *sărută mâna*.) Jucăm şah?

ANNA PETROVNA: Haide… (*Se uită la ceas*.) Douăsprezece şi un sfert… Cred că musafirii noştri sunt morţi de foame…

TRILETKI (*pregătește tabla de șah*): Mai mult ca sigur. În ceea ce mă priveşte, sunt lihnit.

ANNA PETROVNA: Pe dumneata nici nu te mai întreb… Dumitale mereu ţi-e foame, deşi mănânci într-una…

(*Se aşază la masa de şah*.)

Mută… Ai şi mutat… Mai întâi trebuie să te gândeşti şi pe urmă să muţi. Uite că am mutat aici. Dumneata eşti mereu flămând.

TRILBTKI: Va să zică aşa ai jucat… Bun… Sunt flămând… Când crezi că o să supăm?

ANNA PETROVNA: Cred că nu prea repede… Bucătarul a binevoit să se îmbete în cinstea sosirii noastre şi acum nu poate nici să se mişte. O să luăm o gustare în curând. Zău, Nikolai Nikolaevici, ai fost vreodată sătul? Mănânci, mănânci, mănânci… mănânci şi numai termini. E ceva îngrozitor! Un om atât de mititel şi cu un stomac atât de

mare!

TRILETKI: O da! E uimitor!

ANNA PETROVNA: Te-ai strecurat în camera mea şi ai mâncat o jumătate de plăcintă, fără să întrebi pe nimeni. Ştii că nu e plăcinta mea, nu-i aşa? E o porcărie, prietene. Mută!

TRILETKI: Nu ştiu nimic. Ştiu că dacă n-o mănânc, o să se strice acolo la dumneata. Aşa ai jucat? Mda… Uite că eu am să mut aici… Dacă mănânc mult, înseamnă că-s sănătos, iar dacă-s sănătos, înseamnă că… *Mens sana in corpore sano*. Ce te mai gândeşti? Mută şi gata, fără să te mai gândeşti, iubită doamnă… (*Cântă*.) Aş vrea să-ţi povestesc, să-ţi povestesc…

ANNA PETROVNA: Taci din gură… Nu pot să mă gândesc.

TRILETKI: E un mare păcat că dumneata, care eşti o femeie atât de deşteaptă, habar n-ai de gastronomie. Cine nu se pricepe să mănânce bine e un monstru… Un monstru moral!… Pentru că… Dă-mi voie, dă-mi voie! Cine joacă aşa? Unde muţi? Aşa, asta e cu totul altceva. Pentru că, vreau să zic, gustul ocupă în natură acelaşi loc ca şi auzul

şi vederea, adică intră în categoria celor cinci simţuri, care toate intră în sfera psihologiei, stimată doamnă. A psihologiei!

ANNA PETROVNA: Mi se pare mie că ai de gând să devii spiritual… Renunţă, dragul meu! M-am şi plictisit de spiritele dumitale şi nici nu te prinde… N-ai observat că nu mă amuză niciodată? Cred că ar fi timpul să observi…

TRILETKI: E rândul dumitale, *votre exceltence*!… Ai grijă de cal. Nu râzi pentru că nu o înţelegi… Mda…

ANNA PETROVNA: Ce te uiţi la mine? Nu muţi o dată? Ce zici? O să vină ea astăzi sau nu?

TRILETKI: Mi-a promis că vine. Şi-a dat cuvântul.

ANNA PETROVNA: Atunci ar fi fost cazul să fie aici. E douăsprezece şi ceva… Şi… scuză-mă pentru indiscreţie. Dumneata eşti şi cu ea „numai aşa", sau e ceva serios?

TRILETKI: Adică?

ANNA PETROVNA: Te rog să-mi spui sincer, Nikolai Ivanovici. Nu e vorba de o bârfă, te-ntreb aşa, prieteneşte… Ce reprezintă Grekova pentru dumneata şi ce anume reprezinţi dumneata pentru ea? Dar te rog, sincer şi fără spirite… Ei? Zău că e o întrebare prietenească…

TRILETKI: Ce sunt eu pentru ea şi ce e ea pentru mine? Deocamdată nu se ştie…

ANNA PETROVNA: Cel puţin…

TRILETKI: Mai dau pe la ea, o mai ţin de vorbă, o mai plictisesc, o pun pe mămica ei la cheltuială în materie de cafea şi… asta e tot. E rândul dumitale. Pot să te anunţ că mă duc la ea o dată la două zile, iar uneori chiar şi în fiecare zi, şi că mă plimb pe aleile umbroase. Eu îi vorbesc de ale mele, ea de ale ei, cu care ocazie mă ţine de nasturele ăsta şi-mi suflă puful de pe guler… Ştii, sunt mereu plin de puf.

ANNA PETROVNA: Şi?

TRILETKI: Şi nimic… N-aş putea să spun ce anume mă atrage la ea. Poate plictiseala, poate dragostea, poate orice altceva, habar n-am… Ştiu că după masă mi se face dor de ea… După unele informaţii întâmplătoare, am aflat că şi ei i se face dor de mine…

ANNA PETROVNA: E vorba de dragoste, deci?

TRILETKI (*dă din umeri*): S-ar prea putea să fie. Ce zicir o iubesc sau nu?

ANNA PETROVNA: Ei, bravo! Dumneata ştii mai bine ca mine.

TRILETKI: Nu mă înţelegi. E rândul dumitale să muţi!

ANNA PETROVNA: Am mutat. Nu te înţeleg, Nicolas! E foarte greu pentru o femeie să te înţeleagă aşa cum vrei dumneata.

(*Pauză*.)

TRILETKI: E o fată bună.

ANNA PETROVNA: Îmi place. Un căpşor bălai… Numai ai grijă, prietene… Vezi să nu-i faci vreo încurcătură!… Nu ştiu cum să spun… Ai dumneata păcatul ăsta… Te ţii toată ziua după ea, îi spui fel de fel de prostii, îi promiţi marea cu sarea, toată lumea începe să vorbească şi pe urmă o laşi baltă… Mi-ar părea rău de ea… Ce face acum? TRILETKI:

Citeşte…

ANNA PETROVNA: Şi se ocupă de chimie? (*Râde*.) TRILETKI: Aşa se pare.

ANNA PETROVNA: Adorabilă fată… Ai grijă! O să dai jos toate piesele cu mâneca dumitale! Tare-mi place fata asta cu năsucul ei ascuţit! Cred că ar fi putut să iasă din ea un savant destul de bun.

TRILETKI: Nu-şi cunoaşte drumul, biata fată!

ANNA PETROVNA: Uite ce e, Nicolas… Roag-o pe Maria

Efimovna să treacă mai des pe la mine… Am s-o cunosc mai bine şi… N-am de gând să fac pe intermediara, dar…

În doi o să ne fie mai uşor să vedem ce hram poartă şi fie că o să-i urâm drum bun, fie că o să ţinem cont de ea… Cine ştie… (*Pauză*.) Dumneata mai eşti încă mititel şi de asta mă şi amestec în treburile dumitale. E rândul dumitale să muţi. Îţi dau un sfat. Sau nu te atingi de loc de ea, sau te însori… Să te însori – da, dar atât! Dacă ţii neapărat să te însori – însoară-te, dar nu ţi-ar strica să te gândeşti bine înainte de asta… Să te uiţi ca lumea la ea, ca lumea, nu aşa superficial, să cântăreşti bine lucrurile, ca să nu plângi pe urmă… Mă asculţi?

TRILETKI: Sunt numai urechi.

ANNA PETROVNA: Las că te cunosc. Faci totul fără să te gândeşti şi tot aşa o să te şi însori fără să stai pe gânduri. E de ajuns să se uite o femeie la dumneata şi eşti gata să faci tot felul de prostii. Ar trebui să te mai sfătuieşti cu priete

nii… Da… Şi să nu pui prea mare preţ pe capul dumitale prost. (*Ciocăneşte în masă*.) Uite vezi, ăsta e capul dumitale! (*Fluieră*.) Aşa şuieră capul ăsta al dumitale. Minte are multă, dar nu ştie ce să facă cu ea.

TRILETKI: Fluieră ca un ţăran! Teribilă femeie…

(*Pauză*.)

N. – o să-ţi facă prea multe vizite.

ANNA PETROVNA: De ce?

TRILETKI: Pentru că umblă Platonov pe-aici. Nu poate să-l sufere, după cele făcute atunci. Şi-a imaginat omul că e o proastă, şi-a

băgat asta bine în capul său neţesălat şi acum nici dracu' nu-l mai scoate din ale lui! Se mai şi consideră obligat să le sâcâie pe proaste, să le facă fel de fel de figuri… Nu muţi odată? Şi ce, ea e o proastă? Pricepe şi ăsta la oameni…

ANNA PETROVNA: Fleacuri. N-o să-i permitem nimic deplasat. Spune-i să nu-i fie teamă. Şi Platonov ăsta de ce nu mai vine odată? Ar fi fost cazul să fie aici. (*Se uită la ceas*.) Nu e prea politicos din partea lui. Nu ne-am văzut de şase luni.

TRILETKI: Când veneam aici, la şcoală obloaneleerau trase. Probabil că mai doarme încă. Ce canalie! Nici eu nu l-am văzut de multă vreme.

ANNA PETROVNA: E sănătos?

TRILETKI: Ăsta e întotdeauna sănătos.

(*Intră Glagoliev* 1 *şi Voiniţev*.)

SCENA II

Aceiaşi, *Glagoliev 1 şi Voiniţev*.

GLAGOLIEV 1 (*intrând*): Asta e situaţia, stimate Serghei Pavlovici. În sensul acesta noi, aştrii care apunem, suntem mai buni şi mai fericiţi decât voi, cei care vă înălţaţi. Vezi bine că nici bărbatul nu era în pierdere şi femeia era în câştig.

(*Cei doi se aşază*.)

Să stăm jos, că am obosit… Am iubit femeia ca nişte cavaleri adevăraţi, am crezut în ea, ne-am închinat în faţa ei, pentru că am văzut întotdeauna în femeie expresia supremă a omului. Şi zău că femeia este expresia asta supremă, Serghei Pavlovici!

ANNA PETROVNA: Umbli cu escrocherii?

TRILETKI: Cine umblă?

ANNA PETROVNA: Dar cine a pus pionul ăsta aici?

TRILETKI: Dumneata l-ai pus!

ANNA PETROVNA: Eu, da… *Pardon*.

TRILETKI: Cred şi eu că *pardon*.

GLAGOLIEV 1: Am avut şi prieteni. Pe vremea noastră prietenia

nu era atât de naivă şi de nefolositoare. Pe vremea noastră erau cercuri, fel de fel de cercuri. Pentru un prieten se mai băga omul şi în foc.

VOINIŢEV (*cască*): Frumoase vremuri!

TRILETKI: în vremurile noastre mizerabile există pompieri pentru treaba asta, ca să se bage în foc pentru prieteni.

ANNA PETROVNA: Spui prostii, Nicolas.

(*Pauză*.)

GLAGOLIEV 1; Iarna trecută am văzut la opera din Moscova cum plângea un tânăr, impresionat de o muzică bună… Nu e frumos?

VOINIŢEV: E chiar foarte frumos.

GLAGOLIEV 1: Aşa zic şi eu. Atunci fii bun şi spune-mi şi mie la ce mai zâmbeau fel de fel de cuconiţe şi de cavaleri care s-au nimerit să stea pe lângă tânărul nostru? De ce zâmbeau? Iar tânărul şi-a dat seama că oameni buni i-au văzut lacrimile, s-a sucit ce s-a sucit pe scaun, a roşit, a arborat un zâmbet jalnic şi a plecat din teatru… Pe vremea noastră nimeni nu se ruşina de lacrimile frumoase şi nimeni nu râdea de aceste lacrimi…

TRILETKI: O să moară de melancolie, mierosul ăsta! Nu pot să sufăr aşa ceva! Mă zgârie la urechi!

ANNA PETROVNA: Sst!

GLAGOLIEV 1: Noi am fost mai fericiţi că & voi. Pe vremea noastră amatorii de muzică nu plecau din teatrur stăteau la operă până la sfârşit… Căşti, Serghei Pavlovici… Te-am dat gata…

258

VOINIŢEV: Nu, dar… Trage o concluzie, Porfiri Semioci! E timpul…

GLAGOLIEV 1: Deci… Şi aşa mai departe şi aşa mai departe… Iar dacă e vorba să trag o concluzie, la tot ce am spus, atunci iese că pe vremea noastră erau oameni care ştiau să iubească şi să urască, şi prin urmare erau şi oameni indignaţi şi dispreţuitori…

VOINIŢEV: Foarte bine, şi acum ce, zici că nu sunt? GLAGOLIEV 1: Cred că nu.

(*Voinițev se ridică și se duce la fereastră*.) Lipsa acestor oameni

este baza răului din zilele noastre.

(*Pauză*.)

VOINIŢEV: Vorbe goale, Porfiri Semionîci! ANNA PETROVNA: Nu mai pot! Trăsneşti a nesuferitul ăsta de „Paciuli" că mi se face şi rău! (*Tuşeşte*.) Dă-te te rog mai la o parte.

TRILETKI (*se dă la o parte*): De pierdut pierzi dumneata, iar de vină e bietul „Paciuli". Teribilă femeie!

VOINIŢEV: Faci un păcat, Porfiri Semionîci, că arunci o acuzaţie, care nu se bazează decât pe presupuneri şi pe dragostea pentru tinereţea dumitale trecută!...

GAGOLIEV 1: Poate că greşesc.

VOINIŢEV: Poate că... Aici un „poate că „n-are ce căuta. Aduci o acuzaţie gravă!

GLAGOLIEV 1 (*râde*): Ei, asta e, acum începi să te superi, dragul meu. Hm... Uite şi asta e o dovadă că nu eşti un cavaler, că nu ştii să respecţi părerile adversarului.

VOINIŢEV: Da, şi tot asta demonstrează că sunt capabil de indignare.

GLAGOLIEV 1: Bineînţeles că nu m-am gândit la absolut toată lumea... Sunt şi excepţii, Serghei Pavlovici!

VOINIŢEV: Desigur... (*Se înclină*.) Îţi mulţumesc pentru excepţie! Tot farmecul demonstraţiilor dumitale constă în aceste excepţii. Şi ce s-ar întâmpla dacă ar da peste dumneata un om lipsit de experienţă, care ar crede în cunoştinţele dumitale? Ai fi reuşit să-l convingi că noi, adică eu, Nikolai Ivanovici, *maman* şi în general noi toţi, cei mai mult sau mai puţin tineri, nu sunt capabili să ne indignăm sau să dispreţuim...

17*

959

GLAGOLIEV 1: Ei, lasă... nici chiar aşa... N-am spus că...

ANNA PBTROVNA: Vreau să-l ascult pe Porfiri Petrovici. Hai să lăsăm şahul! Ajunge.

TRILETKI: Nu, nu... N-ai decât să joci şi să asculţii

ANNA PETROVNA: Ajunge. (*Se ridică*.) M-am săturat. O să

terminăm altă dată.

TRILETKI: De câte ori pierd, nu te dezlipeşti de pe scaun „dar cum încep să câştig, te cuprinde dorinţa să-l asculţi pe Porfiri Semionovici! (*Către Glagoliev*.) Cine te pune să vorbeşti? Nu faci decât să deranjezi oamenii! (*Către Anna Petrovna*.) Te rog să te aşezi şi să continui jocul, altfel consider că ai pierdut partida!

ANNA PETROVNA: N-ai decât să consideri! (*Se aşază vizavi de Glagoliev*.)

SCENA III

Aceiaşi şi Vengherovici 1.

VENGHEROVICI 1 (*intră*): Ce căldură! Căldura asta mi-a-mintește mie, care sunt jidan, de Palestina. (*Se aşază la pian şi apasă pe câteva clape*.) Se spune că e foarte cald acolo!

TRILETKI (*se ridică*): Aşa o să şi notăm. (*Scoate din buzunar un carneţel*.) Aşa o să şi notăm, prea bună doamnă (*Scrie*.) Generăleasa… Generăleasa are să-mi dea trei ruble… Şi cu ce a mai fost înainte, face zece ruble. Buni când o să am onoarea să primesc banii ăştia de la dumneata?

GLAGOLIEV 1: Eh, domnii mei, domnii mei! N-aţi cunoscut, din păcate, trecutul! Altfel aţi fi vorbit acum… Aţi fi înţeles că… (*Oftează*.) N-o să înţelegeţi nimic!

VOINIŢEV: Cred că literatura şi istoria au mai mult drept la credinţa noastră… Noi n-am văzut trecutul, Porfiri Se-mionîci, dar îl simţim. Uite aici îl simţim, şi destul de des. (*Se loveşte cu palma peste ceafă*.) Dumneata, însă, nu vezi prezentul şi nici nu-l simţi.

TRILETKI: Cum dispuneţi să fac, *votre excellence*, să trec datoria în contul dumneavoastră sau o plătiţi pe loc?

ANNA PETROVNA: Te rog să termini! Nu pot să-i ascult din cauza dumitale!

260

TRILETKI: La ce să-i asculţi? Ăştia o să vorbească până diseară!

ANNA PETROVNA: Sergel, dă-i te rog zece ruble acestui bufon!

VOINIŢEV: Zece? (*Scoate portofelul*.) Hai să mai schimbăm discuţia, Porfiri Semionîci…

GLAGOLIEV 1: S-o schimbăm, dacă nu-ţi place…

VOINIŢEV: îmi place să te ascult, dar nu-mi place să ascult vorbe care au iz de calomnie… (*Îi dă lui Triletki zece ruble*.)

TRILETKI: *Merçi*. (*îl bate pe umăr pe Vengherovici*.) Aşa trebuie să trăieşti pe lumea asta! Pui o femeie lipsită de apărare să joace şah şi o cureţi fără nicio remuşcare de zece ruble. Ce zici? E bine?

VENGHEROVICI 1: E bine. Dumneata, doctore, eşti un autentic nobil de Ierusalim!

ANNA PETROVNA: Termină odată, Triletki! (*Către Glagoliev*.) Şi zici că femeia e cea mai bună expresie umană, Porfiri Semionîci?

GLAGOLIEV 1: Da.

ANNA PETROVNA: Hm… Probabil că-ţi plac foarte mult femeile, Porfiri Semionîci!

GLAGOLIEV 1: Da, iubesc femeile. Mă închin în faţa lor, Anna Petrovna. Văd în ele toate lucrurile pe care pun preţ: şi inima şi…

ANNA PETROVNA: Te-nchini în faţa lor… Dar o merită

«le?

GLAGOLIEV 1: O merită.

ANNA PETROVNA: Eşti convins de asta? Eşti convins într-adevăr sau te forţezi numai să crezi aşa?

(*Triletki ia vioara şi începe să plimbe arcuşul pe strune*.)

GLAGOLIEV 1: E o convingere profundă. Mi-e de ajuns să te cunosc numai pe dumneata, ca să fiu convins de asta…

ANNA PETROVNA: Serios? Ai dumneata ceva special.

VOINIŢEV: E un romantic.

GLAGOLIEV 1: Tot ce se poate… Ei şi ce-i cu asta? Romantismul nu este neapărat un lucru rău. Aţi alungat romantismul. Şi bine aţi făcut, dar tare mă tem că odată cu romantismul aţi alungat şi altceva…

ANNA PETROVNA: Te rog să n-o dai pe polemică, prietene. Nu mă pricep să polemizez. Nu ştiu dacă l-am alungat sau nu l-am alungat, dar oricum, ne-am făcut, slavă Domnului, mai deştepţi! Ne-am făcut mai deştepţi, nu-i aşa „Porfiri-Semionîci? Şi ăsta e lucrul principal… (*Râde*.) De-ar fi oamenii deştepţi şi de s-ar face tot mai deştepţi, că

restul vine de la sine… Ah! Nu mai scârţâi, Nikolai Ivanîci! Lasă vioaral

TRILETKI (*agaţă vioara*): E o vioară bună. GLAGOLIEV 1: A spus o dată Platonov o vorbă mare… Noi, a zis el, ne-am făcut mai deştepţi în privinţa femeii, iar să te faci mai deştept în privinţa femeii înseamnă să te arunci şi pe tine în noroi şi s-o arunci şi pe e a.

TRILETKI (*izbucneşte în râs*): Probabil că-şi sărbătorea onomastica. Şi a băut vreun pahar în plus…

ANNA PETROVNA: Aşa a spus? (*Râde.*) Da, îi place să spună câte o vorbuliţă de asta… Bine, a zis-o şi el aşa… Dar fiindcă veni vorba… Ce părere ai, ce fel de om e Platonov? E un erou sau nu?

GLAGOLIEV 1: Cum să-ţi spun? Cred că Platonov este cel mai bun reprezentant al incertitudinii contemporane… E un erou de roman, al celui mai bun roman, nescris încă, din păcate… (*Râde.*) Prin incertitudine înţeleg starea de lucruri din societatea noastră, scriitorul rus simte această incertitudine. El însuşi se află într-un impas, e dezorientat, nu ştie ce să facă, nu înţelege… E foarte greu să-i înţelegi pe aceşti domni! (*îl arată pe Voiniţev.*) Romanele sunt extrem de proaste, lungite, tratează lucruri mărunte… şi nici nu e de mirare! Totul este extrem de incert, de neînţeles… Toate lucrurile s-au amestecat, s-au încurcat… Şi uite această incertitudine o şi exprimă înţeleptul nostru Platonov. E sănătos?

ANNA PETROVNA: Se spune că ar fi. (*Pauză.*)

Bun băiat…

GLAGOLIEV 1: Da… E păcat să nu-l respecţi. Astă iarna am trecut de câteva ori pe la el şi n-am să uit niciodată cele câteva ceasuri pe care am avut fericirea să le petrec cu el.

ANNA PETROVNA (*se uită la ceas*): E timpul să fie aici. Ai trimis după el, Serghei?

VOINIŢEV: De două ori.

ANNA PETROVNA: Minţiţi cu toţii, domnii mei. Fugi, Triletki, şi trimite-l pe Iakov după el!

TRILETKI (*se întinde*): Să spun în casă să pună masa?

ANNA PETROVNA: O să spun eu.

TRILETKI (*pleacă şi se ciocneşte în uşă cu Bugrov*): Pufăi ca o locomotivă, măi, băcanule! (*îl bate pe burtă şi pleacă*.)

SCENA IV

Anna Petrovna, *Glagoliev 1*, *Vengherovici 1*, *niţev şi Bugrov*.

Voi-BUGROV (intrând): Uf! Ce căldură teribilă! Cred că e a ploaie.

VOINIŢEV: Vii din grădină?

BUGROV: Da, din grădină…

VOINIŢEV: Sophie e acolo?

BUGROV: Care Sophie?

VOINIŢEV: Soţia mea, Sofia Egorovna!

yENGHEROVICI 1: Mă întorc imediat. (*Iese în grădină*.)

SCENA V

Anna Petrovna, Glagoliev *1*, *Voiniţev*, *Bugrov*, *Platonov şi Saşa* (*în costum rusesc*).

PLATONOV (în uşă, către Saşa): Poftiţi vă rog, tânără doamnă!(*Intră după Saşa*.) În fine, nu suntem acasă! Salută frumos, Saşa! Bună ziua, excelenţa voastră! (*Se apropie de Anna Petrovna*, *îi sărută o mină*, *apoi o sărută şi pe cealaltă*.)

ANNA PETROVNA: Om rău ce eşti!… Se poate să te laşi aşteptat atâta vreme? Doar ştii cât sunt de nerăbdătoare? Draga mea Alexandra Ivanovna… (*Se sărută cu Saşa*.)

PLATONOV: În fine, nu suntem acasă! Slavă ţie, Doamne! De şase luni de zile n-am mai văzut nici parchet, nici ţotolii, nici camere înalte şi nici măcar oameni… Toată arna am vegetat într-un bârlog, ca urşii, şi abia acum am

263

Ieşit şi noi la lumina zilei 1 Respectele mele Serghei Pavlovici! (*Se sărută cu Voiniţev*.)

VOINIŢEV: Ai şi crescut, te-ai şi îngrăşat… şi dracu' mai ştie ce… Alexandra Ivanovna! Doamne, cum te-ai mai îngrăşat! (Dă mâna cu *Saşa*.) Eşti sănătoasă? Te-ai mai împlinit, te-ai făcut şi mai frumoasă!

PLATONOV (*dă mâna cu Glagoliev*): Porfiri Semionîci… sunt foarte bucuros că te văd…

ANNA PETROVNA: Cum o duceţi? Cum o mai duci, Alexandra Ivanovna? Luaţi loc odată, domnilor! Haideţi, povestiţi… Să stăm jos.

PLATONOV (*izbucneşte în râs*): Serghei Pavlovici! Eşti chiar dumneata în persoană? Doamne, Dumnezeule! Unde sunt pletele dumitale lungi, unde e bluziţa aia, unde e vocea dumitale dulce de tenor? Ia zi ceva!

VOINIŢEV: Sunt un prostălău. (*Râde*.)

PLATONOV: Eşti un bas desăvârşit! Ei? Să ne aşezăm… Vino mai aproape, Porfiri Semionîci! Să mă aşez şi eu. (*Se aşază*.) Luaţi loc, domnilor! Uf… Ce căldură… Ce-i, Saşa? Adulmeci?

(*Toată lumea se aşază*.)

SAŞA: Adulmec.

(*Râsete*.)

PLATONOV: Miroase a carne de om. Ce miros minunatl Am impresia că nu ne-am mai văzut de o sută de ani. Dracu' ştie cât se mai întinde iarna asta! Uite şi fotoliul meu! îi mai recunoşti, Saşa? Stătusem acum şase luni pe el, stătusem zile şi nopţi, căutând cu generăleasa cauza cauzelor şi pierzând gologanii tăi strălucitori… Ce căldură!…

ANNA PETROVNA: V-am tot aşteptat că mi-am pierdut şi răbdarea… Sunteţi sănătoşi?

PLATONOV: Foarte sănătoşi… Trebuie să te anunţ, excelenţa voastră, că şi dumneata te-ai mai împlinit şi te-ai făcut şi un pic mai frumoasă… E şi cald astăzi şi te şi sufoci… A şi început să mi se facă dor de ger.

ANNA PETROVNA: Doamne, cum v-aţi îngrăşat, ca nişte barbari! Ce oameni fericiţi! Cum aţi dus-o, Mihail Vasilievici?

264

PLATONOV: Ca de obicei, mizerabil… Toată iarna am dormit timp de şase luni n-am văzut cerul. Am băut, am mâncat am dormit, l-am citit cu voce tare nevestei mele pe Mayne Reid… O mizeriei

SAŞA: Am dus-o bine, numai că ne-am cam plictisit, desigur.

PLATONOV: Nu ne-am cam plictisit, ne-am plictisit de moarte, draga mea. Mi-a fost tare dor de dumneata… Ce bine-mi prind ochii acum! E un lux prea mare, Anna Petrovna, să te văd pe dumneata după

o atât de lungă pustie.

tate!

ANNA PETROVNA: Ia o ţigară pentru asta! (*îi dă o ţigară*.)

PLATONOV: *Merçi*.

(*Îşi aprind ţigările*.)

SAŞA: Aţi venit ieri?

ANNA PETROVNA: Ieri la zece.

PLATONOV: La unsprezece am văzut că e lumină aici, dar mi-a fost jenă să intru. Cred că eraţi foarte obosiţi.

ANNA PETROVNA: Păcat că n-ai intrat! Am stat la taifas până la două noaptea.

(*Saşa îi spune ceva lui Platonov la ureche*.)

PLATONOV: Ah, fir-ar a dracului să fie! (*Se bate peste frunte*.) Ce memorie! De ce n-ai spus mai devreme? Serghei Pavlovici!

VOINIŢEV: Poftim.

PLATONOV: Uite-l cum tace! S-a însurat şi tace. (*Se scoală*.) Eu am uitat, iar ei tac cu toţii!

SAŞA: Nu mi-am adus nici eu aminte. Te felicit, Serghei Pavlovici! îţi urez cele, cele mai bune lucruri!

PLATONOV: Toată consideraţia mea… (*Se înclină*.) Iubire şi respect, dragul meu! Ai făcut o minune, Serghei Pavlovici! Nu m-am aşteptat de la dumneata la un pas atât de important şi de curajos! Ce repede şi ce uşor! Cine se putea aştepta la o erezie ca asta de la dumneata?

VOINIŢEV: Vezi cum sunt? Şi repede şi uşor! (*Izbucneşte în râs*.) Nici eu nu m-am aşteptat la o erezie ca asta de la mine. S-a făcut afacerea într-o clipă! înamorat şi însurat!

265

PLATONOV: Fără „înamorat" n-a trecut nicio iarnă, numai că în iarna asta te-ai şi însurat, te-ai aranjat de cenzură, cum spune popa al nostru. Nevasta e cea mai îngrozitoare, cea mai cicălitoare cenzură! E o nenorocire dacă e şi proastă! Ţi-ai găsit o slujbă?

VOINIŢEV: Mi se oferă un loc la gimnaziu, dar nu ştiu ce să fac. N-aş vrea să lucrez la gimnaziu! E şi leafa mică şi în general…

PLATONOV: Te angajezi?

VOINIŢEV: Nu ştiu nimic. Probabil că nu…

PLATONOV: Hm… O să-i dăm înainte cu plimbările, va să zică. Au trecut trei ani de când ai terminat universitatea?

VOINIŢEV: Da.

PLATONOV: Aşa… (*Oftează*.) N-are cine să-ţi tragă o bătaie! Ar trebui s-o spun soţiei dumitale… Să-ţi pierzi vremea timp de trei ani, din anii cei mai buni!

ANNA PETROVNA: E prea cald acum ca să discutăm despre lucrurile astea complicate… Îmi vine să casc. Poţi să-mi spui şi mie de ce ai întârziat atâta, Alexandra Ivanovna?

SAŞA: N-am avut timp… Mişa a reparat colivia, eu am fost la biserică. S-a stricat colivia şi n-am putut să lăsăm privighetoarea aşa.

GLAGOLIEV1: Şi ce e azi la biserică? Vreo sărbătoare ceva?

SAŞA: Nu… Am fost la părintele Konstantin să comand o liturghie. Astăzi e onomastica răposatului tată a lui Mişa, şi nu se putea să nu mă rog… Am făcut un parastas…

(*Pauză*.)

GLAGOLIEV 1: Gât a trecut de când a murit tatăl dumita-fe, Mihail Vasilici?

PLATONOV: Vreo trei, patru ani…

SAŞA: Trei ani şi opt luni.

GLAGOLIEV 1: Serios? Doamne, cum trece vremea! Trei ani şi opt luni! Ga ieri m-am văzut pentru ultima dată cu el. (*Oftează*.) M-am văzut pentru ultima dată cu el la Ivanovka, am fost amândoi juraţi acolo. Şi atunci s-a întâmplat ceva care-l caracterizează cum nu se poate mai bine pe răposat. Ţin minte că era judecat pentru mită un hotarnic, cam sără

cuţ şi cam cherchelit, judecat şi (*râde*) achitat… Răposatul Vasili Andreeci a insistat… A tot insistat vreo trei ceasuri, a adus fel de fel de argumente, s-a mai şi înf ierbântat… „N-am să-l condamn până n-o să-mi spuneţi sub jurământ că nu luaţi nici dumneavoastră mită!” Nu era prea logic, dar nu te puteai înţelege cu el! Am obosit grozav cu toţii

mulţumită domniei-sale… Tot acolo era atunci şi răposatul general Voiniţev, soţul dumitale, Anna Petrovna… Era şi el o figură.

ANNA PETROVNA: El n-ar fi achitat…

GLAGOLIEV 1: Aşa e, a insistat foarte mult pentru condamnare, îi ţin minte pe amândoi, erau roşii, înfierbântaţi, fioroşi… Ţăranii erau de partea generalului, iar noi, nobilii, îi ţineam partea lui Vasili Andreici… Bineînţeles că noi am câştigat partida. (*Râde*.) Tatăl dumitale l-a provocat pe general la duel, generalul i-a spus că e, vă rog să mă scuzaţi… un ticălos… Ce dandana a fost! După asta i-am îmbătat şi i-am împăcat. Nimic mai simplu decât să-i împaci pe ruşi… Bun om era tatăl dumitale şi bună inimă avea.

PLATONOV: Nu atât bună, cât iresponsabilă.

GLAGOLIEV 1: A fost om mare, în felul său… L-am stimat. Am fost în nişte relaţii excelente cu el!

PLATONOV: Eu n-aş prea putea să mă laud cu asta. M-am despărţit de tată pe vremea când nici n-a început încă să-mi mijească mustaţa, iar în ultimii trei ani am fost pur şi simplu duşmani. Eu nu-l respectam, el mă considera o nulitate şi… amândoi aveam dreptate. Nu-l iubesc pe omul acesta! Nu-l iubesc pentru că a murit liniştit. A murit aşa cum mor oamenii cinstiţi. Să fii un nemernic şi în acelaşi timp să nu vrei s-o ştii e o trăsătură îngrozitoare a unui ticălos rus!

GLAGOLIEV 1: De *mortuis aut bene aut nihil*, Mihail Vasilici!

PLATONOV: Nu-i aşa… Asta nu e decât o erezie latineas* că După mine: *de omnibus aut nihil*, *aut veritas*. Dar mai bine *veritas*, decât *nihil*, cel puţin se poate trage o învăţătură… Cred că morţii n-au nevoie de concesii.

(*Intră Ivan Ivanovici*.)

367

SCENA VI *Aceiaşi – Ivan Ivanovici*.

NAN IVANOVICI (*intră*): Ia te uită. Şi ginerele şi fiica! Aştri din constelaţia colonelului Triletki! Bună ziua, dragii mei! Un salut dintr-un tun. Doamne, ce căldură! Mişenka, băiatule…

PLATONOV (*se ridică*): Bună ziua, colonele! (*îl îmbrăţişează*.) Cum o duci cu sănătatea?

IVAN IVANOVICI: Eu o duc întotdeauna bine. Mă rabdă Domnul şi nu mă pedepseşte. Saşenka… (*O sărută pe Saşa pe cap*.) Nu v-am mai văzut de o mulţime de vreme… Eşti sănătoasă?

SAŞA: Sunt… Dar tu, cum o duci cu sănătatea?

IVAN IVANOVICI (*se aşază lângă Saşa*): Eu o duc întotdeauna bine. În toată viaţa mea n-am fost niciodată bolnav… Nu v-am văzut de mult! În fiecare zi mă tot gândesc să trec pe la voi, să-mi văd nepoţelul, să mai critic cu ginerele lumea asta păcătoasă, dar nu ştiu cum de nu reuşesc niciodată. Sunt ocupat, îngeraşii mei! Am vrut alaltăieri să mă duc la voi, să-ţi arăt o puşcă nouă de vânătoare, Mişa, dar m-a oprit ispravnicul şi m-a pus să joc preferanţa cu el… Ştii ce armă bună e? E englezească, de la o sută şaptezeci de paşi omoară pe loc cu alice. Nepoţelul e sănătos?

SAŞA: E sănătos. îţi trimite salutări…

IVAN IVANOVICI: Ştie el să trimită salutări?

VOINIŢEV: Nişte salutări convenţionale.

IVAN IVANOVICI: Sigur, sigur… Convenţionale… Spune-i, Saşurka, să crească mai repede, să-l iau la vânătoare cu mine. I-am şi pregătit o puşcă mititică… O să-l fac vânător, ca să am şi eu cui să las după moarte boarfele mele vânătoreşti.

ANNA PBTROVNA: E o încântare acest Ivan Ivanovici! O să mergem cu el de Sfântu Petru la vânătoare de pitpalaci.

IVAN IVANOVICI: Ha-ha! O să aranjăm o expediţie după becaţe, Anna Petrovna. O să aranjăm o expediţie polară la Balta Dracului…

ANNA PETROVNA: O să-ţi încercăm puşca nouă…

IVAN IVANOVICI: O s-o încercăm, Diana mea divină! (îi *sărută mâna*.) Mai ţii minte, coniţă, cum a fost anul trecut?

268

Să mă bată Dumnezeu dacă nu mă dau în vrut după

«ni de-ăstial Nu pot să-i sufăr pe fricoşi! Uite unde e oameni deaşu ” gimţi

TTmlZ de SS de puşcă, de Hannibali şi de Hamilcan! V tă să mă bată Dumnezeu dacă nu e un voievod! Punste epoleţi pe umăr şi se duce pământul de-a dura n să mfrgemsi \ *Io* luăm şi pe Saşka! O să-i

luăm pe toţi! O 5 *Te* arătăm lor ce înseamnă sânge de militar, Diana mea Svfnă excelenţa-voastră, Alexandra Machidonskaia!

PLATONOV: Ai şi dat ceva pe gât, colonele?

IVAN IVANOVICI: Se-nţelege… *Sans doute*…

PLATONOV: De asta te-ai făcut aşa de limbut.

IVAN IVANOVICI: Am sosit pe la opt, frăţioare… loata lumea dormea… Am intrat aici şi am început să tropăi… Satăoo văd că apare… râde… Am băut împreună o sticlă de Madera. Diana trei păhărele, iar eu restul…

ANNA PETROVNA: La ce-ţi trebuie să povesteşti toate astea!

(*Intră în fugă Triletki*.)

SCENA VII *Aceiaşi – Triletki*.

TRILETKI: Salut, stimatele mele neamuri! PLATONOV: Aaa!… Nepriceputul medic de curte lă St! *nitricum*… *aquae destillataie*… Îmi. pare. că te văd, amice! Sănătos, sclipitor, strălucitor şi mi-FOSli" OT*

TRILETKI (*o sărută pe Saşa pe cap*): Doamne, cum s-a umflat Mi hail ăsta al tău! Un taur în toată regula!

SAŞA: Pfui, cum mai trăsneşti a parfum! Eşti sănătos.

TRILETKI: Tun. Aţi făcut un lucru deştept că aţi venit aici. (*Se aşază*.) Cum mai merg lucrurile *Michel*?

PLATONOV: Care treburi?

TRILETKI: Ale tale, bineînţeles.

Fără îndoială, (Fr.)

269

PLATONOV: Ale mele? Cine le mai ştie? E mult de vorbit, frăţioare, şi n-are niciun haz. Unde te-ai tuns tu aşa de grozav? Ce tunsoare ai! Te costă o rublă?

TRILETKI: Pe mine nu mă piaptănă frizerul… Pentru asta există nişte cucoane, iar cucoanelor le dau ruble pentru altceva… (*Mănâncă marmeladă*.) în ceea ce mă priveşte pe mine…

PLATONOV: Vrei să fii spiritual? Nu, nu, nu… Nu te deranja! Fii bun şi scuteşte-mă de asta.

SCENA VIII

Aceiaşi, *Petrin şi Vengherovici 1*. *Petrin intră cu un ziar şi se*

aşază. *Vengherovici 1 se* aşază *în colţ*.

TRILETKI: (*către Ivan Ivanovici*): Te rog să plângi, tată!

IVAN IVANOVICI: De ce să plâng?

TRILETKI: Uite-aşa, de bucurie, de exemplu… Priveşte-mă! Eu sunt fiul tău… (*O arată pe Saşa*.) Ea e fiica ta! (*îl arată pe Platonov*.) Acest tânăr e ginerele tău! Numai fiica face toţi banii! E o perlă, tăticule! Numai tu ai putut să creezi o fiică atât de înnebunitoare! Şi ginerele?

IVAN IVANOVICI: Şi de ce să plâng, fiule? N-are rost să plâng…

TRILETKI: Şi ginerele! O, ce ginere ai! Nu găseşti un alt ginere ca el chiar de-ar fi să răscoleşti tot universul! Cinstit, nobil, generos, drept! Iar nepotul? Ce ştrengar formidabil! Dă din mâini, se întinde uite-aşa şi începe să ţipe: „B'ni-cule! B'nicule! Unde e b Nicu? Ia să mi-l daţi pe bandit, ia să-mi daţi mustăţile lui!"

IVAN IVANOVICI (*îşi scoate o batistă din buzunar*): Şi de ce să plâng? Toate sunt bune, slava Domnului. (*Plânge*.) N-are niciun rost să plângi.

TRILETKI: Plângi, colonele?

IVAN IVANOVICI: Nu… De ce? Slavă Domnului!… La ce să plâng?

PLATONOV: Termină Nikolai!

TRILETKI (*se ridică şi se aşază* lângă *Bugrov*): Ce temperament aprins are aerul astăzi, Timofei Gordeici!

270

BUGROV: Asta aşa e. E cald ca-ntr-o baie de aburi, pe treapta mai de sus. O fi un temperament de vreo treizeci de grade.

TRILETKI: Ce-o fi însemnând oare? De ce-i aşa de cald.

Timofei Gordeici?

BUGROV: Dumneata ştii mai bine asta.

TRILETKI: Nu ştiu. Eu am făcut medicina.

BUGROV: Eu zic că de-aia-i cald, că altfel ne-am prăpădi de râs, dacă ar fi frig în iunie.

(*Râsete*.)

TRILETKI: Aşa… Acum pricep şi eu… Ce-i mai bine pentru iarbă, Timofei Gordeici, clima sau atmosfera?

BUGROV: Toate-s bune, Nikolai Ivanîci, numai că pentru grâu trebuie şi o ploicică bună… Ce folos de clima asta, dacă nu plouă? Doi bani nu face fără ploaie.

TRILETKI: Aşa… E adevărat… Cred că prin gura dumitale grăieşte înţelepciunea însăşi. Şi ce părere ai, domnule băcan, în ceea ce priveşte restul şi celelalte?

BUGROV (*râde*): N-am nicio părere.

TRILETKI: Ceea ce şi era de demonstrat. Eşti un om deştept, Timofei Gordeici! Şi ce părere ai despre scamatoria aia astronomică prin care Anna Petrovna să ne dea să mâncăm, ei?

ANNA PETROVNA: Aşteaptă, Triletki! Toată lumea aşteaptă, aşteaptă şi dumneata!

TRILETKI: Nu ne cunoaşte ea apetitul! Nu ştie ea cum am vrea noi şi cu dumneata şi mai ales dumneata şi cu mine să bem ceva! Să vezi ce grozav o să bem şi ce gustare straşnică o să luăm după asta, Timofei Gordeici! în primul rând… În primul rând… (*îi spune lui Bugrov ceva la ureche*.) Nu e grozav? Asta pentru dat pe gât… *Crematum simplex.1* Acolo e tot ce-ţi poftește inima: şi vărsat şi înfundat… Icre, ba-tog, somon, sardine. Apoi – o plăcintă de vreo şase sau şapte etaje… Uite-atâta! E umplută cu toate minunile florei şi faunei din Lumea Veche şi din Lumea Nouă… Numai de-ar fi mai repede… Ţi-e tare foame, Timofei Gordeici? Sincer…

SAŞA (*către Triletki*): Nu ţi-e atât de foame, pe cât vrei să faci scandal. Nu-ţi place să vezi oamenii liniştiţi!

1 Un produs simplu. (Lat.)

TRILETKI: Nu-mi place când oamenii sunt lăsaţi să moară de foame, grăsano!

PLATONOV: Ai făcut o glumă, Nikolai Ivanîci, şi cum se face că nu râde nimeni?

ANNA PETROVINA: Ah, cum m-a plictisit omul acesta! Cum m-a mai plictisit! E de o obrăznicie fără seamăn! E ceva îngrozitor! Aşteaptă puţin, om rău ce eşti! Mă duc să-ţi dau să mănânci! (*Iese*.)

TRILETKI: E şi cazul.

SCENA IX *Aceiaşi, fără Anna Petrovna*.

PLATONOV: Chiar că nu ne-ar strica… Cât e ceasul? Şi mie mi-e foame.

VOINIŢEV: Unde e soţia mea, domnilor? Platonov încă nici n-a văzut-o. Trebuie să le fac cunoştinţă. (*Se ridică*.) Mă duc s-o caut. I-a plăcut aşa de mult parcul că nu se poate despărţi de el.

PLATONOV: Uite ce e, Serghei Pavlovici… Te-aş ruga să nu mă prezinţi soţiei dumitale… Aş vrea să ştiu dacă mă recunoaşte sau nu. Am cunoscut-o cândva şi…

VOINIŢEV: Ai cunoscut-o? Pe Sonia?"

PLATONOV: Pe vremuri… Când eram încă student, dacă nu mă înşel. Te rog foarte mult să nu mă prezinţi şi să taci, să nu-i spui o vorbă despre mine.

VOINIŢEV: Bine. Omul acesta cunoaşte pe toată lumea! Când are timp să-i cunoască pe toţi? (*Iese în parc*.)

TRILETKI: Aţi văzut ce articol grozav am publicat în „*Russki Kurier*" domnilor? L-ai citit, Abram Abramâci?

VENGHEROVICI: L-am citit.

TRILETKI: Nu-i aşa că-i un articol de toată frumuseţea? Ai văzut ce canibal te-am scos, Abram Abramâci! Am scris nişte lucruri despre dumneata că toată Europa o să se îngrozească!

PETRIN (*izbucneşte în râs*): Va să zică despre el era vorba! Va să zică el e V! Şi cine e B?

BUGROV (*râde*): Eu sunt B. (*îşi şterge fruntea*.) Lasă-i în plata Domnului.

VENGHEROVICI: E foarte bine. Dacă aş şti să scriu, aş publica neapărat în ziare. În primul rând, pentru că scrisul se plăteşte, iar în al doilea rând, pentru că la noi nu ştiu de ce se consideră că oamenii care scriu sunt deştepţi. Numai că nu dumneata, doctore, ai scris corespondenţa asta. A «cris-o Por firi Semionîci.

GLAGOLIEV 1: De unde ştii?

VENGHEROVICI 1: Ştiu.

GLAGOLIEV 1: Ciudat… E drept că eu am scris-o, dar cum de-ai

aflat dumneata?

VENGHEROVICI 1: Orice se poate afla, nu trebuie decât să vrei. Ai trimis-o recomandată, iar funcţionarul de la poşta noastră are o memorie bună. Asta e tot... Nici n-ai ce afla. (*Râde*.) Nu-ţi fie teamă, n-am să mă răzbun.

GLAGOLIEV 1: Nu mi-e teamă, dar mă cam miră lucrurile astea.

SCENA X"".

„"; *Aceiaşi şi Grekova*.

TRILETKI (*sare în picioare*): Maria Efimovna! Foarte drăguţ din partea dumitale! Aşa surpriză zic şi eu!

GREKOVA (*dă mâna cu* e.

— Bună ziua, Nikolai Ivanîci! (*Salută din cap pe toată lumea*.) Bună ziua, domnilor!

TRILETKI (*scoate pelerina de pe ea*): Ia să dau jos pelerina asta de pe dumneata... Sănătoasă, voinică? Dă-mi voie să te mai salut o dată. (*îi sărută mâna*.) Eşti sănătoasă?

GREKOVA: Ca-ntotdeauna... (*Se pierde şi se aşază pe primul scaun care-i iese în cale*.) Anna Petrovna e acasă?

TRILETKI: E acasă. (*Se aşază lângă ea*.)

GLAGOLIEV 1: Bună ziua Maria Efimovna!

IVAN IVANOVICI: Maria Efimovna? Abia te-am recunoscut! (*Se apropie de Grekova şi-i sărută mâna*.) Fericit că te văd... îmi face mare plăcere...

GREKOVA: Bună ziua, Ivan Ivanici! (*Tuşeşte*.) E îngrozitor de cald... Vă rog să nu-mi sărutaţi mâna... Mă simt jenată... Nu-mi place.

PLATONOV (*se apropie de Grekova*): Respectele mele!... (*Vrea să-i sărute mâna*.) Cum o mai duci? Nu-mi dai mâna? GREKOVA (*îşi trage mâna*): Nu trebuie...

tio 273

PLATONOV: De ce? Nu sunt demn de asta?

GRBKOVA: Nu ştiu dacă eşti demn sau nu eşti demn, dar n-o faci sincer, nu-i aşa?

PLATONOV: N-o fac sincer? De unde ştii că n-o fac sincer?"

GREKOVA: Dumneata nu mi-ai fi sărutat mâna, dacă n-aş fi spus

că nu-mi place asta. Şi în general îţi place să faci lucruri care nu-mi plac.

PLATONOV: Gata cu concluzia!

TRILETKI (*către Platonov*): Pleacă de acolo!

PLATONOV: Imediat… Cum o duce eterul dumitale din ploşniţe, Maria Efimovna?

GREKOVA: Ce eter?

PLATONOV: Am auzit că scoţi eter din ploşniţe… Că vrei să îmbogăţeşti ştiinţa… E o treabă bună!

GREKOVĂ: Nu te mai saturi de glume…

TRILETKI: Da, nu se mai satură… Va să zică ai venit, Maria Efimovna. Cum o duce *maman*?

PLATONOV: Ce rozalie eşti! Ce cald trebuie să-ţi fie!

GREKOVA (*se ridică*): De ce-mi spui toate astea?

PLATONOV: Vreau să mai stau de vorbă cu dumneata… N-am mai pălăvrăgit de mult cu dumneata. De ce te superi?" Când ai de gând să nu te mai tot superi pe mine?

GREKOVA: Observ că nu te simţi în apele dumitale când mă vezi… Nu ştiu ce te deranjează, dar… Caut să-ţi fac pe plac şi pe cât se poate să te ocolesc… Dacă Nikolai Ivanîci nu mi-ar fi spus pe cuvânt de onoare că n-ai să fii aici, n-aş fi venit niciodată… (*Către Triletki*.) Nu e frumos să minţit

PLATONOV: Nu e frumos să minţi, Nikolai! (*către Gre-kova*) Ai de gând să plângi… Hai plângi un pic! Uneori, lacrimile fac bine…

(*Grehova se duce repede spre uşă, acolo se întâlneşte cu Anna Petrovna*.)

SCENA XI *Aceiaşi şi Anna Petrovna*

TRILETKI (*către Platonov*) E stupid… e stupid! Poţi să pricepi? E stupid! mai faci o dată asta… şi suntem duşmanii PLATONOV: Şi tu ce amestec ai în treaba asta?

TRILETKI: E stupid! Nici tu nu ştii ce faci! GLAGOLIEV 1: E un lucru crud ceea ce faci dumneata.

Mihail Vasilici!

ANNA PETROVNA: Maria Efimovna! Ce bucurie mi-ai făcut! (*Dă mâna cu Grekova*.) Sunt foarte bucuroasă! Vii atât de rar pe la mine… Uite acum ai venit şi te iubesc pentru asta… Să stăm jos.

(*Se aşază*.)

Sunt foarte bucuroasă… Mulţumită lui Nikolai Ivanîci… El te-a adus de acolo din sat…

TRILETKI (către Platonov): Şi dacă o iubesc?

PLATONOV: Iubeşte-o… Fă-mi mie plăcerea asta!

TRILETKI: Nu-ţi dai seama ce vorbeşti!

ANNA PETROVNA: Cum o duci, draga mea?

GREKOVA: Mulţumesc.

ANNA PETROVNA: Eşti cam obosită… (*O priveşte în faţă*.) Ce, e glumă să faci douăzeci de verste, şi neobişnuită…

GREKOVA: Nu. (*îşi duce batista la ochi şi plânge*.) Nu…

ANNA PETROVNA: Ce-i cu dumneata, Maria Efimovna?

GREKOVA: Nu…

(*Pauză*.)

(*Triletki umblă pe scenă*.)

GLAGOLIEV 1 (*către Platonov*): Trebuie să-ţi ceri scuze, Mihail Vasilici.

PLATONOV: Pentru ce?

GLAGOLIEV 1: Mai şi întrebi? Ai fost crud…

SAŞA (se apropie de Platonov): Cere-ţi scuze, pentru că altfel plec! Cere-ţi scuze!

ANNA PETROVNA: Şi eu am obiceiul să plâng după drum… Nu-mi rezistă nervii!…

GLAGOLIEV 1: în fine… Pentru că o vreau eu! Nu e amabil ce faci dumneata! Nu mă aşteptam la asta!

SAŞA: N-auzi? Să-ţi ceri scuze! Neruşinatule!

ANNA PETROVNA: înţeleg… (*Se uită la Platonov*.) A i făcut-o… Te rog să mă scuzi, Maria Efimovna. Am uitat vorbesc cu acest… cu acest… Eu sunt de vină…

PLATONOV (*se apropie de Grekova*): Maria Efimovna!

GREKOVA (*îţi ridică capul*): Ce doreşti?

PLATONOV: Îmi cer scuze… Îmi cer iertare în public… – Ard de ruşine pe cincizeci de ruguri deodată! Dă-mi te rog mâna dumitale… Mă jur că e sincer! (*îiiamâna*.) Să ne împăcăm… Să nu mai scâncim… Facem pace? (*îisărută mina*.)

GREKOVA: Facem. (*îşi ascunde faţa în batistă şi fuge… Triletki iese după ea*.)

SCENA XII *Aceiaşi, în afară de Grekova şi Triletki*.

ANNA PETROVNA: N-am crezut că o să-ţi permiţi… Cuc dumneata vorbesc!

GLAGOLIEV 1: Mai multă prudenţă, Mihail Vasilici, pentru Dumnezeu!

PLATONOV: Ajunge. (*Se aşază pe divan*.) S-o lăsăm în plata Domnului. Am făcut prostia că am vorbit cu ea, şi. nu merită să ne batem capul cu prostii…

ANNA PETROVNA: De ce s-a mai dus Triletki după ea?" Sunt destule femei cărora nu le place să fie văzute cum plâng.

GLAGOLIEV 1: Îmi place la femei sensibilitatea asta… Parcă nu i-ai spus nimic special, şi totuşi… O singură aluzie, un singur cuvinţel…

ANNA PETROVNA: Nu faci bine, Mihail Vasilici, nu facă bine de loc.

PLATONOV: Mi-am cerut scuze, Anna Petrovna.

(*Intră Voiniţev*, Sofia *Egorovna* şi *Vengherovici 2*.)

SCENA XIII

Aceiaşi, *Voiniţev*, *Sofia Egorovna*, *Vengherovici 2*,. *apoi Triletki*.

VOINIŢEV (*intră în fugă*): Vine, vine! (*Cântă*.) *Vinel*

(*Vengherovici 2 se opreşte lângă uşă şi-şi pune mâinile pe piept*.)

276

ANNA PETROVNA: în sfârşit, s-a săturat şi Sophie de arşiţa asta nesuferită! Te rog, te rog!

PLATONOV (*aparte*): Sonia! Doamne Dumnezeule, ce «-a schimbat!

SOFIA EGOROVNA: M-am luat cu vorba cu *monsieur* Vengherovici şi am şi uitat de arşiţă… (*Se aşază pe divan*, *la o palmă de*

Platonov.) Sunt entuziasmată de parcul vostru, Serghei.

GLAGOLIEV 1 (*se aşază lângă Sofia Egorovna*): Serghei Pavlovici!

VOINIŢEV: Poftim.

GLAGOLIEV 1: Sofia Egorovna mi-a dat cuvântul, dragul meu, că joi o să fiţi cu toţii la mine.

PLATONOV (*aparte*): S-a uitat la mine!

VOINIŢEV: O să ne ţinem de cuvânt. O să năvălim cu toată compania…

TRILETKI (*intră*): O, femei, femei! a spus Shakespeare şi a spus o minciună. Ar fi trebuit să spună: vai, femei, femei!

ANNA PETROVNA: Unde e Maria Egorovna?

TRILETKI: Am condus-o în parc. Las să se mai plimbe puţin, ca să-şi oprească durerea!

GLAGOLIEVI: N-ai fost niciodată la mine, Sofia Egorovna! Sper că o să-ţi placă acolo… Am un parc mai frumos decât ăsta, un râu adânc, am şi nişte căluţi buni…

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA: Tăcere… S-a născut un imbecil. (*Râsete*.)

SOFIA EGOROVNA (*încet către Glagoliev, făcând un semn cu capul spre Platonov*): Cine e? Acesta care stă lângă mine!

GLAGOLIEV 1 (*râde*): E învăţătorul nostru… Nu-i cunosc numele de familie.

BUGROV (*către Triletki*): Nikolai Ivanîci, spune-mi, te Tog, poţi să vindeci orice boală sau nu chiar orice?

TRILETKI: Toate le vindec.

BUGROV: Şi buba neagră?

TRILETKI: Şi buba neagră.

BUGROV: Şi dacă te muşcă un câine turbat, o poţi şi pe asta?

TRILETKI: Te-a muşcat pe dumneata un câine turbat? (*Se dă la o parte*.)

BUGROV (*stânjenit*): Doamne fereşte! Ai zis-o, Nikolai Ivanîci! Doamne, iartă-mă!

(*Râsete*.)

ANNA PETROVNA: Cum se ajunge la dumneata, Porfiri Semionîci? Prin Iusupka?

GLAGOLIEV 1: Nu… Dacă mergi prin Iusupka, ocoleşti… Trebuie să mergi drept la Platonovka. Eu stau aproape chiar în Platonovka, la două verste de ea.

SOFIA EGOROVNA: Eu cunosc Platonovka. Mai există satul acesta?

GLAGOLIEV 1: Sigur…

SOFIA EGOROVNA: L-am cunoscut cândva pe moşierul de acolo, pe Platonov. Nu ştii cumva, Serghei, pe unde fi acum Platonov?

PLATONOV (*aparte*): Ar putea să mă întrebe pe mine linde se află.

VOINIŢEV: Cred că ştiu. Nu mai ţii mijite «uni îl cheamă? (*Râde*.)

PLATONOV: L-am cunoscut şi eu pe vremuri. Mi se pare mie că-l cheamă Mihail Vasilievici.

(*Râsete*.)

SOFIA EGOROVNA: Da, da… îl cheamă Mihail Vasilici-Când l-am cunoscut mai era încă student, un copil aproape… Dumneavoastră râdeţi, domnilor… Şi zău că nu e nimic spiritual în vorbele mele…

ANNA PETROVNA (*râde cu hohote, îl arată pe Platonov*): Dar recunoaşte-l odată, că altfel o să plesnească de nerăbdare!

(*Platonov se ridică*.)

SOFIA EGOROVNA (*se ridică în picioare şi se uită la Platonov*): Da… el e. Şi nu spui nimic, Mihail Vasilici! Eşti chiar dumneata?

PLATONOV: Nu mă mai recunoşti, Sofia Egorovna? Nici nu e de mirare! Au trecut patru ani şi jumătate, aproape cinci ani, şi niciun fel de şobolani n-ar fi în stare să roadă-atât de bine o faţă de om ca aceşti ultimi cinci ani ai meu

278

SOFIA EGOROVNA (*îi întinde mina*): Abia acum încep rsă te recunosc. Ce mult te-ai schimbat!

VOINIŢEV (*o aduce pe Saşa Ungă Sofia Egorovna*): Dă-mi voie să ţi-o recomand pe soţia lui… Alexandra Iva-novna, sora lui Nikolai

Ivanîci, cel mai isteţ om din lume!

SOFIA EGOROVNA (*îi întinde mina Saşei*): încântată. (*Se aşază*.) Te-ai şi însurat!… Demult? Adică, în cinci ani de zile…

ANNA PETROVNA: Bravo, Platonov! Nu se duce pe nicăieri şi cunoaşte pe toată lumea. Dă-mi voie, Sophie, să ţi-l recomand ca pe-un prieten de-al nostru.

PLATONOV: Recomandarea asta strălucită îmi dă dreptul să te întreb cum o duci, Sofia Egorovna. Cum stai cu sănătatea?

SOFIA EGOROVNA: O duc, în general, satisfăcător, dar cu sănătatea nu prea stau strălucit. Cum o duci dumneata? Cu ce te mai ocupi?

PLATONOV: Destinul mi-a făcut o figură la care nu m-am aşteptat nicicum în vremea aceea când dumneata credeai că o să ajung un al doilea Byron, iar eu credeam că o să ajung un fel de ministru însărcinat cu nişte treburi speciale sau un Cristofor Columb. Nu sunt decât un învăţător, Sofia Egorovna, şi asta e tot.

SOFIA EGOROVNA: Dumneata?

PLATONOV: Da, eu…

(*Pauză*.)

E destul de ciudat, totuşi…

SOFIA EGOROVNA: Nu se poate! Şi de ce… De ce numai atât?

PLATONOV: Nu se poate explica printr-o frază, Sofia Egorovna…

(*Pauză*.)

SOFIA EGOROVNA: Cel puţin ai absolvit facultatea?

PLATONOV: Nu. Am lăsat-o.

SOFIA EGOROVNA: Hm. Dar toate astea nu te împiedică să fii om, nu-i aşa?

PLATONOV: Pardon?… N-am înţeles întrebarea dumitale.

279

SOFIA EGOROVNA: Nu m-am exprimat prea clar. Asta nu te împiedică să fii om… vreau să spun, să fii slujitor pe = tărâmul… libertăţii, să zicem, sau pe tărâmul emancipării femeii… Asta nu te împiedică să fii slujitorul unei idei?

TRILETKI (*aparte*): A încurcat-o!

PLATONOV (aparte): Aşa… Hm… (*Sofiei Egoroonajr* Cum să-ţi spun? Cred că nu prea mă împiedică şi ce naiba să mai împiedice?(*Râde*.) Pe mine nu mă împiedică nimic… Eu sunt ca un bolovan de pe drum, iar bolovanul e făcut ca să împiedice el pe alţii…

(*Intră Şcerbuk*.)

SCENA XIV *Aceiaşi şi Şcerbuk*.

ŞCERBUK (*În uşă*): Să nu le dai ovăz cailor, au mers –, foarte prost!

ANNA PETROVNA: Ura! Mi-a venit cavalerul!

TOŢI: Pavel Petrovici!

ŞCERBUK (*sărută în tăcere mâna Annei Petrovna şi să-şei, se înclină în tăcere fiecărui bărbat în parte şi apoi tuturor la un loc*): Prieteni! Vă rog să-i spuneţi unui individ nedemn ca mine unde e acea persoană pe care sufletul meu se zbate s-o vadă? Mă bate gândul că dumneaei e persoana aceea! (*O arată pe Sofia Egorovna*.) Anna Petrovna, permite-i să te rog să mă prezinţi dumneaei, ca să ştie cu ce fel de om are de-a face!

ANNA PETROVNA (*îl ia de braţ şi-l aduce Ungă Sofia Egorovna*): Pavel Petrovici Şcerbuk, cornet de gardă în retragere!

ŞCERBUK: Şi în chestia sentimentelor?

ANNA PETROVNA: Ah, da… Prietenul, vecinul, cavalerul, oaspetele şi creditorul nostru.

ŞCERBUK: Asta e! Prietenul cel mai bun al excelenţei-sale răposatul general! Sub conducerea sa am cucerit cetăţi denumite poloneze pentru doamne. (*Se înclină*.) Vă rog să-mi permiteţi să vă sărut mânuşiţa!

SOFIA EGOROVNA (*îi întinde mina, dar o trage îndărăt*): încântată… dar nu trebuie.

280

ŞCERBUK: îmi pare rău… Pe soţul dumneavoastră l-am ţinut în braţe de pe vremea când era atâtica… Am şi un semn de la el şi am să plec şi pe lumea cealaltă cu semnul ăsta. (*Deschide gura*.) Uite! îmi lipseşte un dinte! Vedeţi?

(*Râsete*.)

Eu îl ţineam în braţe, iar Seriojenka a trecut la represalii cu pistolul cu care binevoia să se joace şi mi-a dat cu el peste dinţi. He-he-he… Ce ştrengar era! Dumneata, coniţă, n-am onoarea să-ţi cunosc numele patronimic, trebuie să fii mai severă cu el. Frumuseţea dumitale îmi aminteşte de un tablou… Atâta doar că ai un alt năsuc… Nu-mi dai voie să-ţi pup mânuţa?

(*Petrin se aşază lângă Vengherovici 1 şi-i citeşte ceva din ziar*.)

SOFIA EGOROVNA (*îi întinde mina*): Dacă ţineţi atât de mult…

ŞCERBUK (*îi sărută mâna*): *Merci* foarte mult! (*câtr & Platonov*.) Cum o duci, Mişenka? Ce mare te-ai făcut! (Să *aşază*.) Te cunosc încă de pe vremea când te uitai cu multă nedumerire la lumina zilei… Şi tot creşti şi tot creşti… Ptiu, să nu-ţi fie de deochi! Zi-mi şi mie de ce nu te faci militar, cupidonule?

PLATONOV: Nu stau bine cu plămânii, Pavel Petrovici L

ŞCERBUK (*îl arată pe Triletki*): Ţi-a spus ăsta ceva? Dacă e să te iei după ăsta, rişti să rămâi fără cap.

TRILETKI: Ai grijă cum te exprimi, Pavel Petrovicil

ŞCERBUK: Mă dureau şalele şi el a zis că mă vindecă… Aia să nu mănânc, aiaâaltă să nu mănânc, să nu dorm pe jos… Dar de vindecat nu m-a vindecat. Eu îl întreb: „De ce mi-ai luat banii, dacă nu m-ai vindecat?" Iar el îmi zice: „Una din două, ori te vindec, ori îţi iau banii". Ce zici de el?

TRILETKI: De ce umbli cu minciuni, Belzebut Bueefa-lovici? Ai putea să-mi spui şi mie câţi bani mi-ai dat? Dacă mai ţii minte, am fost de şase ori la dumneata, iar de primit n-am primit decât o rublă, şi aia ruptă. Am vrut s-o dau unui milog, dar milogul n-a vrut s-o ia. „Prea e ruptă, zice, nu se mai vede seria!"

ŞCERBUK: De venit ai venit de şase ori, dar nu din cauză că am fost bolnav, ai venit că avea arendaşul meu o fiică *chele şoz*.

TRILETKI: Platonov, tot eşti mai aproape de el… Dă-i din partea mea una peste chelie! Fii bun, te rog!

ŞCERBUK: Gata! Ajunge! Nu zgândări un leu adormit! Că prea eşti tinerel, abia ai făcut ochi. (*Către Platonov*.) Şi tatăl tău a fost un om

grozav! Mari prieteni eram, răposatul şi cu mine. Ce figură a fost! Acum nu mai găseşti poznaşi de ăştia cum eram noi… Eh! S-au dus anii… (*Către Petrin*.) Gherasea! Te bate Dumnezeu! Noi stăm de vorbă, iar tu «iţeşti cu voce tare! Fii şi tu mai delicat!

(*Petrin continuă să citească*.)

SAŞA (*îi împinge de umăr pe Ivan Ivanovici*): Tată! Nu dormi aici, tată! E ruşine!

(*Ivan Ivanovici se trezeşte şi după o clipă adoarme din nou*.)

ŞCERBUK: Ei, nu… Nu mai pot să vorbesc! (*Se ridică*.) Ascultaţi-l pe el… Nu vedeţi că citeşte!

PETRIN (*se ridică şi se apropie de Platonov*): Ai spus ceva?

PLATONOV: Absolut nimic…

PETRIN: Şi totuşi ai spus ceva… Ceva de Petrin…

PLATONOV: Cred că ai visat…

PETRIN: Mă critici?

PLATONOV: N-am spus nimic! Te rog să mă crezi că ai visat!

PETRIN: Poţi să vorbeşti cât pofteşti… Petrin… Petrin… Cine e Petrin? (*îşi bagă ziarul în buzunar*.) Poate că Petrin a absolvit universitatea, poate că e doctor în drept… Pe asta o ştiai? Titlul ăsta rămâne al meu până la moarte… E clar? Am fost funcţionar superior… Pe asta o ştiai? Şi am trăit ceva mai mult decât dumneata. Slavă Domnului, mă apropii de şaizeci.

PLATONOV: îmi pare bine şi… ce-i cu asta?

PETRIN: Să ajungi la vârsta mea şi-o să-ţi dai seama şi singur! O viaţă de om, te joci? Viaţa te mai şi muşcă, dragul meu…

PLATONOV (*dă din umeri*): Zău că nu ştiu unde baţi, Gherasim Kuzmici… Nu te înţeleg… Ai început-o cu dumneata şi ai dat-o pe viaţă… Ce legătură poate fi între dumneata şi viaţă?

PETRIN: Lasă, când o să dea viaţa cu dumneata de pământ şi o să te zguduie mai ca lumea, o să te uiţi şi dumneata mai cu băgare de seamă la ăi mai tineri… Viaţa, domnul meu, e o… Ce e viaţa? Să-ţi spun eu ce e! Când se naşte, omul o ia pe un drum, şi sunt trei drumuri cu totul, şi alt drum în afară de astea trei nu există: dacă o iei la dreapta

„te mănâncă lupii, dacă o iei la stânga, o să-i mănânci tu pe lupi, dacă o iei drept înainte, o să te mănânci pe tine însuţi.

PLATONOV: Ce vorbeşti… Hm… Şi ai ajuns la concluzia asta pe o cale ştiinţifică, sau o ştii din experienţă?

PETRIN: Din experienţă.

PLATONOV: Din experienţă… (*Râde*.) Asta s-o spui altuia, stimate Gherasim Kuzmici… Şi, în general, te-aş sfătui să nu mai vorbeşti cu mine despre lucrurile astea complicate… Mă umflă şi râsul şi zău că nu te cred. Nu cred în înţelepciunea dumitale bătrânească şi primitivă. Nu cred" prieteni ai tatălui meu, şi o fac profund şi sincer, nu cred în vorbele voastre simple despre lucruri încurcate, nu cred în nimic la ce v-a dus capul!

PETRÂN: Mda… Aşa e… Dintr-un copăcel tânăr poţi să faci de toate: şi o căsuţă, şi o corabie, ce pofteşti… iar dintr-unul bătrân şi mare şi înalt nu poţi să faci nici pe dracu'…

PLATONOV: Nu vorbesc în general despre bătrâni, vorbesc despre prietenii tatălui meu.

GLAGOLIEV 1: Şi eu am fost unul din prietenii tatălui dumitale, Mihail Vasilici!

PLATONOV: Câţi prieteni n-a avut tata… Pe vremuri toată curtea era plină de trăsuri şi de căleşti.

GLAGOLIEV 1: Ei, nu… Va să zică nu mă crezi nici pe mine?

PLATONOV: Hm… Cum să-ţi spun?… Nici pe dumneata.

Porfiri Semionîci nu prea te cred.

GLAGOLIEV 1: Da? (*îi întinde mâna*.) Îţi mulţumesc pentru sinceritate, dragul meu! Sinceritatea mă leagă şi mai mult de dumneata.

PLATONOV: Eşti un om bun. Te şi stimez, foarte mult, dar… dar…

GLAGOLIEV 1: Te rog să vorbeşti!

PLATONOV: Dar… dar ar trebui să fii din cale-afară de credul ca să-i crezi pe tot felul de resoneuri de-ai lui Fonvi-zin, pe tot felul de bătrâni Starodumi şi pe tot felul de tineri

şi dulcegi Miloni, care mâncau dintr-o oală cu bestii ca Skotinin şi Prostakov. Nu cred nici în satrapi, care sunt sfinţi numai pentru că n-au făcut nici bine, nici rău. Te rog să nu te superi!

ANNA PETROVNA: Nu-mi plac discuţiile astea şi mai ales când sunt purtate de Platonov… Întotdeauna se termină rău. Dă-mi voie, Mihail Vasilici, să-ţi recomand pe un nou cunoscut de-al nostru! (*îl arată pe Vengherovici 2*.) Isaac Abramovici Vengherovici, student…

PLATONOV: A… (*Se ridică şi se duce la Vengherovici 2*.) Îmi pare bine! Încântat. (îi *întinde mina*.) Gât n-aş da să mai fiu student…

(*Pauză*.)

Ţi-am întins mâna… Ori mi-o strângi pe a mea, ori o întinzi pe a dumitale…

VENGHEROVIGI 2: Nu fac niciuna, nici alta…

PLATONOV: Ce?

VENGHEROVIGI 2: N-am să dau mâna cu dumneata.

PLATONOV: Mister… Şi de ce?

ANNA PETROVNA (*aparte*): Ei, drăcia dracului!

VENGHEROVICI 2: Pentru că n-am de ce s-o fac. îi disprețuiesc pe oameni ca dumneata!

PLATONOV: Bravissimo… (*îl cercetează*.) Ţi-aş zice că-mi placi foarte mult, dacă asta nu ţi-ar flata amorul propriu, de care o să mai ai nevoie mai târziu…

(*Pauză*.)

Te uiţi la mine, ca un uriaş la un pigmeu. Poate chiar eşti un uriaş.

VENGHEROVICI 2: Sunt un om cinstit şi nu un nemernic.

PLATONOV: Cu care ocazie te felicit… Ar fi ciudat ca un student tânăr să nu fie un om cinstit… Dar nu te-a întrebat nimeni de cinstea dumitale… Nu dai mâna cu mine, tinere?

VENGHEROVICI 2: Nu dau pomană.

(*Triletki scoate un sunet* de *uimire*.)

PLATONOV: Nu? Te priveşte… Era vorba de bună creştere şi nu de pomană… Mă disprețuieşti mult de tot?

VENGHEROVICI 2: Atât cât poate să dispreţuiască un om care urăşte nemernicia, parazitismul, bufoneria…

PLATONOV (*oftează*): De multă vreme n-am mai auzit vorbele astea… Ce de sunete natale-n cântecul de surugiu!… Am fost şi eu cândva meşter în vorbe sforăitoare… Din păcate nu sunt decât vorbe… N-ar strica şi un pic de sinceritate… Sunetele false deranjează teribil o ureche neobişnuită…

VENGHEROVICI 2: Nu credeţi că ar fi cazul să terminăm discuţia asta?

PLATONOV: De ce? Lumea ne ascultă cu plăcere, nici noi nu ne-am plictisit încă unul de altul… Să ne continuăm „deci, discuţia…

(*Intră în fugă Vasili*, *apoi Osip*.)

SCENA XV

Aceiaşi şi Osip.

OSIP (*intră*): Hm… Am cinstea şi plăcerea să vă urez. bun venit, excelenţa-voastră…

(*Pauză*.)

Vă doresc tot ceea ce vă doriţi de la Dumnezeu.

(*Râsete*.)

PLATONOV: Pe cine-mi văd ochii?! Omul dracului! Omul cel mai înfiorător! Cel mai groaznic muritor din lume!

ANNA PETROVNA: Uitaţi-vă la el! Dumneata mai lipseai aici! De ce ai venit?

OSIP: Ca să vă urez bun venit.

ANNA PETROVNA: De asta duceam eu lipsă! întinde-o de-aici!

PLATONOV: Tu eşti oare, o, cel care îngrozeşti oamenii şi în lumina zilei şi în întunericul nopţii? Nu te-am mai văzut de mult, ucigaşule şase sute şaizeci şi şase! Ei, prietene? Ia grăieşte ceva! Să-l ascultăm smeriţi pe marele Osip!

285

OSIP (*se înclină*): Bine aţi venit, excelenţa-voastră! Respectele mele, Serghei Pavlâci! Urările mele de bine cu ocazia însurătorii! Să vă ajute Dumnezeu ca viaţa de familie să meargă bine! Să dea Dumnezeu!

VOINIŢEV: Mulţumesc. (*Către Sofia Egorovna*.) Sophie, îţi

recomand sperietoarea noastră din Voiniţevka.

ANNA PETROVNA: Nu-l mai ţine, Platonov! Lasă-lsă plece! Sunt supărată pe el. (*Către Osip*.) Spune la bucătărie să-ţi deasămănânci… Ce ochi de fiară ai. Ne-ai furat multe lemne din pădure astă-iarnă?

OSIP (*râde*): Vreo trei patru copaci…

(*Râsete*.)

ANNA PETROVNA (*râde*): Ai furat mai mult, nu mai minţi! Are şi un lanţ! Uitaţi-vă la el! E un lanţ de aur?. Sunteţi amabil să-mi spuneţi şi mie cât e ceasul?

OSIP (*se uită la ceasul de perete*): Unu şi douăzeci şi două… Vă rog să-mi permiteţi să vă sărut mâna!

ANNA PETROVNA (*îi întinde mâna*, *până la buze*): Na, sărută…

OSIP (*îi sărută mâna*): Vă sunt foarte recunoscător pentru grijă, excelenţa-voastră! (*Se înclină*.) Mihail Vasilici, de ce trageţi de mine?

PLATONOV: Mi-e teamă să nu pleci. îmi placi, amice! Ce bărbat arătos eşti, lua-te-ar drac u să te ia! Cum naiba ai nimerit aici, înţeleptule?

OSIP: Am fugit după un prost, după Vasili, şi am trecut şi pe-aici.

PLATONOV: Un deştept aleargă după un prost şi nu invers! Domnilor, am onoarea să vi-l prezint! Un tip de mare Interes. Unul din cele mai interesante animale sângeroase ale muzeului zoologic contemporan! (îi *întoarce pe Osip pe toate părţile*.) Cunoscut de absolut toată lumea, drept Osip, hoţ de cai, criminal şi bandit. S-a născut în Voiniţevka, a tâlhărit şi a omorât în Voiniţevka şi o să piară tot în Voiniţevka!

(*Râsete*.)

OSIP (*râde*): Tare mai eşti ciudat, Mihail Vasilici! TRILETKI (*îl cercetează pe Osip*): Cu ce te ocupi, amice?

286

OSIP: Cu furturi.

TRILETKI: Hm… E o ocupaţie plăcută… Eşti cam cinic!;

OSIP: Ce-i aia cinic?

TRILETKI: Cinic e un cuvânt grecesc, care tradus în limba ta înseamnă: Un porc care vrea ca toată lumea să ştie că el e porc.

PLATONOV: Uitaţi-l că zâmbeşte, o zei! Ce zâmbet! Şi faţa, uitaţi ce faţă are! O faţă cu o sută de puduri de fier! Până spargi faţa asta cu o piatră… (*îl apropie de oglindă*.) Priveşte, monstrule! O vezi? Şi nu te miri?

OSIP: Un om ca toţi oamenii. Chiar şi mai rău…

PLATONOV: Serios? Eşti sigur că nu eşti un voinic viteaz? Că nu eşti Ilia Muromeţ? (*îl bate pe umăr*.) O, rusul meu viteaz şi victorios. Ce reprezentăm noi doi acum? Umblăm ca nişte prăpădiţi din colţ în colţ, mâncăm pe la mese străine, nu ne cunoaştem locul… Nouă ne-ar trebui un câmp deschis, între viteji voinici, cu chiote şi fluierături! Ce zici „l-ai fi doborât pe haiducul Solovei?

OSIP: Ştiu eu?

PLATONOV: L-ai fi doborât! Ia uite ce putere ai? Uite ce muşchi ai, parcă ar fi nişte odgoane. Apropo, de ce nu eşti la ocnă?

ANNA PETROVNA: Termină, Platonov! Zău că m-am plictisit.

PLATONOV: Ai stat şi tu vreodată la zdup, Osip?

OSIP: Se mai întâmplă… în fiecare iarnă sunt acolo.

PLATONOV: Aşa şi trebuie… în pădure e frig, aşa că trebuie să stai acolo. Dar de ce nu eşti la ocnă?

OSIP: Nu ştiu… Lăsaţi-mă să plec, Mihail Vasilici!

PLATONOV: Tu nu eşti de pe lumea asta? Eşti în afara timpului şi a spaţiului? Eşti în afara legilor şi a obiceiurilor?

OSIP: Daţi-mi voie… La lege scrie că numai atunci te trimit în Siberia când te dovedesc faptele sau când eşti prins la locul crimei… Să zicem că toată lumea ştie că sunt hoţ şi tâlhar (*râde*), dar nu toată lumea poate să dovedească…

— Hm… S-a făcut omul fricos şi prost, vreau să spun că omul nu mai e deştept. I-e teamă de toate alea… Şi de dovedit i-e teamă să dovedească… Ar putea să mă înfunde, dar nu ştie legile… Tot i-e teamă de ceva… S-a făcut omul cam dobitoc… Toate alea vrea să le facă pe tăcute şi să nu fie singur.

să mai fie o droaie ca el… S-a făcut omul parşiv, nu dai doi bani pe el… întunecat la minte… Nici nu-ţi pare rău dacă-i iaci ceva…

PLATONOV: Ia te uită ce gânduri îi trec prin minte, ticălosul! La ce l-a dus capul, animalul! Şi ăsta e pe bază de teorie… (*Oftează*.) Ce porcării se mai întâmplă prin Rusia noastră!

OSIP: Nu numai eu cuget aşa, Mihail Vasilici! Toată lumea gândeşte la fel. Uitaţi, să-l luăm, spre exemplu, pe Abram Abramâci…

PLATONOV: Da, dar şi el e în afara legii… Toţi sunt deştepţi până la proba contrarie.

VENGHBROVICI 1: Presupun că pe mine aţi putea să mă lăsaţi în pace…

PLATONOV: Nici n-avem ce vorbi despre el. Sunteţi ca două picături de apă, numai că el e mai deştept ca tine şi e fericit ca un păstor din Arcadia. Şi… nici nu-i poţi zice în faţă ce crezi despre el, iar ţie ţi se poate spune orice… Sunteţi voi din acelaşi aluat, numai că el are şaizeci de cârciumi, prietene, şaizeci de cârciumi, iar tu n-ai nici şaizeci de copeici!

VENGHBROVICI 1: Şaizeci şi trei de cârciumi.

PLATONOV: La anul o să fie şaptezeci şi trei… El se ocupă de filantropie, dă mese, e respectat de toată lumea, îşi scot oamenii pălăria în faţa lui, pe când tu… eşti tu un om mare… dar nu ştii să trăieşti, frăţioare! Nu ştii să trăieşti, răufăcătorule!

VENGHEROVICI 1: Ai început să fantazezi, Mihail Va. silici! (*Se scoală şi se aşază pe un alt scaun*.)

PLATONOV: Pe capul ăsta sunt şi mai multe paratrăsnete… O să mai trăiască liniştit cât a mai trăit şi până acum şi o să moară… şi o să moară liniştit!

ANNA PETROVNA: Termină, Platonov!

VOINIŢEV: Mai puţină patimă, Mihail Vasilici! Pleacă, Osip, de-aici! Cu prezenţa ta nu faci decât să iriţi instinctele platonoviene.

VENGHEROVICI 1: Ar vrea el să mă alunge de-aici, dar n-o să-i meargă.

PLATONOV: O să-mi meargă! Dacă n-o să-mi meargă, o să plec eu.

ANNA PETROVNA: Nu mai termini odată, Platonov? Te rog să nu baţi câmpii şi să-mi spui direct – ai de gând să termini sau nu?

SAŞA: Taci, pentru numele lui Dumnezeu! (*încet*.) E oribil! Mă faci de râs!

PLATONOV (*către Osip*): Cară-te! îţi doresc din tot sufletul pieire grabnică!

OSIP: Marfa Petrovna are un papagal, şi ăsta cum vede un om sau un câine, zice că-s proşti, dar cum vede un uliu sau pe Abram Abramâci, strigă „Blestematule". (*Râde*.) Rămâneţi cu bine!

SCENA XVI *Aceiaşi*, *fără Osip*.

VENGHEROVICI 1: Dumneata ţi-ai găsit să-mi faci morală, tinere, şi încă într-o formă ca asta?... Sunt un cetăţean şi, ca fiu drept, un cetăţean folositor. Sunt un părinte, iar dumneata? Cine eşti dumneata, tinere? Nu te supăra, dar nu eşti decât un filfizon, un moşier ruinat, un om care s-a apucat de o treabă sfântă, fără să aibă nici cel mai mic drept pentru asta, fiindcă-i un om stricat.

PLATONOV: Eşti cetăţean... Dacă dumneata eşti cetăţean, atunci ăsta e un cuvânt rău! O vorbă de ocară!

ANNA PETROVNA: Ăsta n-are de gând să termine! Ascultă, Platonov, de ce vrei să ne otrăveşti ziua cu citaniile dumitale moralizatoare? De ce te apuci să spui fel de fel de lucruri? Şi ce drept ai dumneata să spui toate astea?

TRILETKI: Grea e viaţa cu domnii ăştia drepţi şi cinstiţi... Se bagă peste tot, toate alea îi privesc personal...

GLAGOLIEV 1: Aţi început-o cu una, domnilor, şi acum aţi dat-o pe cu totul altceva...

ANNA PETROVNA: Nu trebuie să uiţi, Platonov, că dacă musafirii se ceartă, gazdele se simt foarte jenate...

VOINIŢEV: E drept, şi ca atare din această clipă un sst! general... Linişte şi pace!

VENGHEROVICI 1: Nu-mi dă o clipă de linişte! Ce i-am făcut? Asta e escrocherie curată!

VOINIŢEV: Sst...

TRILETKI: Lasă-i să se certe! Abia o să ne distrăm mai bine.

(*Pauză*.)

PLATONOV: Dacă e să te uiţi mai atent în jurul tău şi să te mai şi gândeşti ca lumea, îţi vine să leşini! Şi ce e mai rău e că tot ce e cât de cât cinstit şi suportabil tace, tace ca morţii, priveşte şi tace… Toată lumea se uită cu frică la parvenitul ăsta gras şi aurit, toată lumea i se înclină până la pământ, toată lumea îi este obligată din cap până în picioare! A dat cinstea faliment!

ANNA PETROVNA: Linişteşte-te, Platonov! Iar începi povestea de anul trecut şi nu pot să sufăr asta!

PLATONOV (*bea apă*): E-n regulă. (*Se aşază*.)

VENGHEROVIGI 1: E-n regulă.

(*Pauză*.)

ŞCERBUK: Sunt un martir, prieteni!

ANNA PETROVNA: Asta ce mai e?

ŞCERBUK: Vai mie, prieteni! mai bine în coşciug, decât cu o nevastă vicleană! Iar a fost o dandana! Ea şi Don Juanul ei roşcovan erau cât pe-aci să mă omoare acu o săptămână. Mă culcasem eu în curte sub măr, dormeam liniştit, mă uitam în vis cu regret la cele săvârşite în trecut… Şi deodată… Şi deodată îmi trăsneşte cineva una-n cap! Doamne! Asta e, zic, mi-a venit sfârşitul! Cutremur, dezlănţuirea stihiilor, potop, ploaie de foc… Deschid ochii şi-l văd pe roşcovan în faţa mea… Mă apucă roşcovanul de mijloc şi-mi atinge una cu toată puterea aici şi pe urmă zdrang cu mine de pământ! Şi apare şi bestia aia… Mă apucă de barba mea nevinovată (*se apucă de barbă*) şi-mi face praf şi chelia! (*Se bate cu palma peste chelie*.) Mai aveau puţin şi mă omorau… Ziceam că-mi dau duhul…

ANNA PETROVNA: Exagerezi, Pavel Petrovici…

ŞCERBUK: Şi e bătrână, cea mai bătrână babă din lume, arată ca o ciumă şi vrea şi ea amor! Vrăjitoarea naibii! Iar roşcovanul atâta aşteaptă. El vrea gologanii mei, n-are el nevoie de dragoste…

(*Intră Iakov şi-i dă Annei Petrovna o carte de vizită*.)

VOINIŢEV: Cine e?

ANNA PETROVNA: Termină, Pavel Petrovici! (*Citeşte*.) *Comte*

Glagolief". La ce fasoanele astea? Invită-l, te rog. (*Către Glagoliev 1*.) Fiul dumitale, Porfiri Semionîci?

GLAGOLIEV 1: Fiul meu?! De unde a răsărit? E în străinătate!

(*Intră Glagoliev 2*.)

SCENA XVII

Aceiaşi şi Glagoliev 2.

ANNA PETROVNA: Kirill Porfirici! Foarte drăguţ din partea dumitale!

GLAGOLIEV 1 (*se ridică*): Kirill... chiar ai venit? (*Se aşază*.)

GLAGOLIEV 2: Bună ziua, *mesdames*! Omagiile mele lui Platonov, lui Vengherovici şi lui Triletki... Uite-l şi pe trăznitul de Platonov... Salut, stimă şi respect!... Teribil e de cald în Rusia... Am venit direct de la Paris! Direct de la franţuji! Uff... Nu mă credeţi? Pe cuvântul meu de cinste şi de onoare! Doar mi-am lăsat valiza acasă... Parisul) ăsta, domnilor! Ce oraş!

VOINIŢEV: Stai jos, franţuzule!

GLAGOLIEV 2: Nu, nu, nu. N-am venit în vizită, am venit numai aşa... N-am nevoie decât de tata... (*Către tatăl său*.) Ascultă, ce-i cu tine?

GLAGOLIEV 1: Ce să fie?

GLAGOLIEV 2: Vrei să te certi cu mine? De ce nu mi-ai trimis bani, când ţi-am cerut, ai?

GLAGOLIEV 1: Stăm noi de vorbă acasă.

GLAGOLIEV 2: De ce nu mi-ai trimis bani? Râzi? Îţi arde de râs? îţi arde de glume? Se poate, domnilor, să trăieşti în străinătate fără bani?

ANNA PETROVNA: Cum ai dus-o la Paris? Ia loc, Kirill Porfirici.

GLAGOLIEV 2: Graţie domniei-sale nu m-am întors decât cu o scobitoare! I-am trimis treizeci şi cinci de telegrame din Paris! Te mai întreb o dată, de ce nu mi-ai trimis bani? Ai roşit? Ţi-e ruşine?

TRILETKI: Te rog să nu ţipi, excelenţă. Ga dacă mai ţipi, o să

trimit cartea dumitale de vizită judecătorului de instrucţie şi o să te dau în judecată pentru uzurparea titlului de conte! Poartă-te cuviincios!

GLAGOLIEV 1: Nu face scandal, Kirill. Mi-am zis că şase mii o să-ţi ajungă. Linişteşte-te!

GLAGOLIEV 2: Dă-mi bani, vreau să plec înapoi! Dă-mi bani imediat! Imediat! Plec! Dă-mi mai repede! Mă grăbesc!

ANNA PETROVNA: Unde te grăbeşti aşa? Ai tot timpul! Povesteşte-ne mai bine ceva din călătoria dumitale…

IAKOV (*intră*): Masa e gata!

ANNA PETROVNA: Da? în cazul acesta, să mergem să mâncăm, domnilor!

TRILETKI: Să mâncăm? Uraaa! (*Cu o mână o apucă pe Saşa, cu cealaltă pe Glagoliev 2 şi o ia la fugă*.)

SAŞA: Lasă-mă, obraznicule! O să mă duc singură!

GLAGOLIEV 2: Vă rog să mă lăsaţi! Ce-i porcăria asta! Nu-mi plac glumele! (*Se smulge din mâna lui Triletki*.)

(*Saşa şi Triletki ies în fugă*.)

ANNA PETROVNA (*îi ia pe Glagoliev de braţ*): Să mergem, parizianule! Nu mai face gălăgie degeaba! Abram Abra-mâci, Timofei Gordeici… Vă rog! (*Iese împreună cu Glagoliev 2*.)

BUGROV (*se ridică şi se întinde*): Până vine gustarea asta poţi să şi mori de foame. (*Iese*.)

PLATONOV (*îi oferă braţul Sofiei Egorovna*): Îmi dai voie? Ce ochi miraţi ai? Pentru dumneata asta e o lume necunoscută! E o lume (*mai încet*) de imbecili, Sofia Egorovna, de imbecili totali, fără de scăpare şi fără de speranţă… (*Iese împreună cu Sofia Egorovna*.)

VENGHEROVICI 1 (*către fiul său*): Acum l-ai văzut?

VENGHEROVICI 2: Ua nemernic original! (*Iese împreună cu tatăl său*.)

VOINIŢEV (*îl împinge pe Ivan Ivanovici*): Ivan Ivanâcit Ivan Ivanîci! Să mergem la masă!

IVAN IVANOVICI (*sare în picioare*): Ce? Cine a venit?

VOINIŢEV: N-a venit nimeni… Să mergem la masă!

IVAN IVANOVICI: Foarte bine, drăguţule! (*Iese împreună cu Voiniţev şi Şcerbuk*.)

292

SCENA XVIII *Petrin şi Glagoliev 1*.

PETRIN: Vrei?

GLAGOLIEV 1: N-am nimic împotrivă… Ţi-am mai spus!

PETRIN: Aşa… E sigur că te însori?

GLAGOLIEV 1: Nu ştiu. Ştiu eu dacă o să vrea?

PETRIN: O să vrea! Să mă bată Dumnezeu, dacă n-o să vrea!

GLAGOLIEV 1: Cine ştie? Nu poţi să zici nimic… Cine ştie ce-o fi în sufletul ei. Dar tu de ce te zbaţi aşa?

PETRIN: Cum să nu mă zbat? Tu eşti un om bun, ea e o femeie de treabă… Dacă vrei, vorbesc eu cu ea.

GLAGOLIEV 1: Am să vorbesc şi singur. Tu să taci până una alta şi… dacă se poate, nu te mai zbate! Pot să mă însor şi singur.

(*Iese*.)

PETRIN (*e singur*): Ce lucru mare ar fi! Sfinţi părinţi, intraţi în situaţia mea!… Dacă se mărită generăleasa cu el, sunt lin om bogat! O să mi se plătească toate poliţele, sfinţi părinţi! De bucurie mi-a pierit şi pofta de mâncare. Se cunună robii lui Dumnezeu Anna şi Porfiri, adică invers, Porfiri şi Anna…

(*Intră Anna Petrovna*.)

SCENA XIX

ANNA PETROVNA: Şi dumneata de ce nu mergi la masă?

PETRIN: Scumpa mea Anna Petrovna, pot să-ţi fac o aluzie?

ANNA PETROVNA: Fă-o, dar mai repede, te rog… Mă grăbesc…

PETRIN: Hm… N-ai putea să-mi dai şi mie ceva bani?

ANNA PETROVNA: Ce aluzie e asta? Nu e nicio aluzie. Cât îţi trebuie? O rublă, două?

PETRIN: Mai redu şi dumneata din poliţele acelea. M-am săturat şi eu să mă uit la poliţe… Poliţele nu sunt decât o himeră, un fel de vis. Ele-mi zic – tu eşti stăpânul. Şi, de fapt, iese că nu sunt niciun fel de stăpân.

293

ANNA PETROVNA: Tot despre cele şaisprezece mii vorbeşti? Cum de nu ţi-e ruşine? Şi chiar n-ai niciun pic de jenă când începi să cerşeşti banii ăştia? Nu ţi-e teamă de păcat? La ce-ţi trebuie dumitale, om bătrân şi fără de familie, banii ăştia păcătoşi?

PETRIN: îmi trebuie, pentru că sunt ai mei, coniţă.

ANNA PETROVNA: Dumneata ai stors poliţele astea de la bărbatul meu într-un moment când nu era treaz, când era bolnav… Îţi mai aduci aminte?

PETRIN: Ei şi ce-i cu asta, coniţă? De asta şi există poliţe ca să ceri şi să primeşti bani. Banului îi place socoteala.

ANNA PETROVNA: Bine, bine… Ajunge. N-am bani şi nici n-o să am vreodată bani pentru oameni ca dumneata! N-ai decât să te duci şi să protestezi poliţele! Şi mai eşti şi doctor în drept? Nu azi, mâine o să mori şi mai umbli cu escrocherii? Eşti un caraghios!

PETRIN: Aş putea, coniţă mea, să-ţi fac o aluzie?

ANNA PETROVNA: Nu. (*Se duce spre uşă*.) Du-te să mesteci.

PETRIN: Dă-mi voie, coniţă. Numai un minuţel. Ce zici de Porfişa, îţi place?

ANNA PETROVNA: Şi ce te priveşte pe dumneata? Ce te privesc pe dumneata treburile mele, doctor în drept ce eşti?

PETRIN: Ce mă privesc? (*Se bate în piept*.) Şi cine a fost cel mai bun prieten al răposatului general-maior? Cine i-a închis ochii pe patul de moarte?

ANNA PETROVNA: Dumneata, dumneata! Meriţi şi dumneata un bravo pentru asta!

PETRIN: Mă duc să beau pentru pomenirea sufletului său…(*Oftează*.) Şi pentru sănătatea dumitale! Eşti mândră şi trufaşă, doamnă! Trufia e un viciu… (*Iese*.)

SCENA XX *Anna Petrovna şi Platonov*.

PLATONOV: Ce ambiţie prostească! Tu-l goneşti, iar el nimic… Curat ambiţie de negustor mârlan! La ce te gândeşti, excelenţă?

ANNA PETROVNA: Te-ai liniştit?

FLATONOV: M-am liniştit… Numai să nu te superi pe mine… (*îi*

sărută mâna.) Toţi ăştia nu merită decât să fie daţi afară de oricine o fi din casa dumitale…

ANNA PETROVNA: Cu ce plăcere i-aş da afară eu singură pe musafirii ăştia, insuportabilul meu Mihail Vasilici!… Toată nenorocirea e că onoarea despre care ai vorbit astăzi pe seama mea, e bună numai în teorie, nu şi în practică. Nici eu, nici calităţile dumitale de orator n-au drept să-i dea afară din casă. Toţi ăştia sunt binefăcătorii şi creditorii noştri… Dacă mă uit strâmb la ei, ca mâine s-a ales praful de moşia noastră. După cum vezi, sau moşia sau onoarea… Eu una aleg moşia… Înţelege cum vrei, dragul meu limbut, dar dacă vrei să nu plec din locurile astea minunate, te rog să nu-mi mai aminteşti de onoare şi să nu te atingi de gânsacii ăştia ai mei… Mă cheamă. După masă mergem să ne plimbăm cu barca… Să nu îndrăzneşti să pleci! (*îl bate pe umăr*.) o să petrecem pe cinste! Haide să mâncăm! (*Pleacă*.)

PLATONOV (*după o pauză*): Tot am să-i dau afară… Am să-i dau afară! Pe toţi am să-i dau afară… E stupid, e lipsit de tact, dar tot îi dau afară… Mi-am dat eu cuvântul că nu mă ating de mizeria asta, dar ce pot să fac? Caracterul e ca o stihie, iar lipsa de caracter cu atât mai mult…

(*Intră* Vengherovici *2*.)

SCENA XXI *Platonov şi Vengherovici 2*.

VENGHEROVICI 2: Ascultădomnule învăţător, te-aş sfătui să nu te mai atingi de tatăl meu.

PLATONOV: *Merçi* pentru sfat.

VENGHEROVICI 2: Nu glumesc. Tatăl meu are multe relaţii şi nu i-ar fi greu să facă să-ţi pierzi postul. Te previn.

PLATONOV: Ce tânăr generos! Cum te cheamă?

VENGHEROVICI 2: Isaac.

PLATONOV: Prin urmare, Avraaam a avut de urmaş pe Isaac. Îţi mulţumesc, tânăr generos! Te-aş ruga la rândul meu să-i transmiţi tăticului dumitale că-i doresc lui şi mul

tora altora ca el să se ducă dracului! Du-te şi mănâncă, altfel nu-ţi mai rămâne nimic, tinere.

VENGHBROVICI 2 (*dă din umeri şi se îndreaptă spre uşă*): E ciudat, dacă nu chiar stupid… (*Se opreşte*.) Crezi că mă supăr pe dumneata, pentru că nu-l laşi în pace pe tata? Nici nu mă gândesc. Nu mă supăr, te studiez… Prin dumneata îi studiez pe alde Ceatki din zilele noastre şi… te şi înţeleg! Crede-mă că nu te-ai lega de tatăl meu, dacă n-ai lenevi, n-ai lâncezi şi ai trăi mai amuzant. Pe dumneatadomnule Ceatki, nu te interesează atât să descoperi adevărulr cât să te amuzi… Servitori nu mai ai, aşa că trebuie să-ţi verşi focul pe toată lumea…

PLATONOV (*râde*): Zău, că e frumos! Să ştii că ai ceva în cap…

VENGHBROVICI 2: E un lucru care mă scârbeşte, faptul că nu te cerţi niciodată cu tatăl meu între patru ochi, *tête-à-tête*, pentru distracţiile dumitale îţi alegi un salon, ca să te vadă proştii în toată măreţia dumitale! Actorule*!*

PLATONOV: Tare aş mai vrea să vorbesc cu dumneata după vreo zece ani, chiar după vreo cinci… Cum ai să arăţi atunci? O să-ţi rămână intacte timbrul vocii şi strălucirea ochilor? O sate strici, tinere! Cu învăţătura cum stai? După cum arăţi, nu prea bine… O să te strici! Dar du-te şi mănâncă! Nu mai discut cu dumneata. Nu-mi place fizionomia dumitale rea…

VENGHEROVICI 2 (*râde*): Ce estetician… (*Se îndreaptă spre uşă*.) Mai bine o fizionomie rea, decât una care cere-palme.

PLATONOV: Da, e mai bine… Hai… du-te să mănânci!:

VENGHEROVICI 2: Nu ne cunoaştem… Te rog să nu uiţi asta…(*Iese*.)

PLATONOV (*singur*): Un tânăr care ştie puţin, care gândeşte mult şi care vorbeşte mult pe la colţuri. (*Se uită în uşa sufrageriei*.) Se uită în jur… Mă caută pe mine cu ochii ei catifelaţi. Ce drăguţă e încă! Ce faţă frumoasă are! Şi părul e tot cel pe care-l ştiam! Aceeaşi culoare, aceeaşi coafură… De câte ori n-am sărutat eu părul ăsta! Ce amintiri dulci mi-aduce căpşorul ăsta…

(*Pauză*.)

Mi-o fi venit şi mie timpul să mă mulţumesc numai cu amintiri?

(*Pauză*.)

Sunt un lucru bun amintirile, dar… n-o fi ăsta sfârşitul? Of, ferească Dumnezeu! mai bine moartea… Trebuie să trăiesc… Trebuie să mai trăiesc… Mai sunt încă tânăr!

(*Intră Voiniţev*.)

SCENA XXII *Platonov şi Voiniţev*, *apoi Triletki*.

VOINIŢEV (*intră şi-şi şterge gura cu un şervet*): Ce te ascunzi, hai să mergem să bem în sănătatea lui Sophie! Ce e?

PLATONOV: O admir pe soţia dumitale… O minune de femeie!

(*Voiniţev râde*.)

Mare norocos eşti dumneata!

VOINIŢEV: Da… recunosc… Sunt fericit. Poate nu chiar fericit, ci din punct de vedere… nu se poate în mod absolut. Dar, în general, sunt foarte fericit!

PLATONOV (*se uită în uşa sufrageriei*): O cunosc de multă vreme, Serghei Pavlovici! Şi o cunosc foarte bine. De! Ce frumoasă e acum, dar ce frumoasă a fost pe vremuri! Păcat că n-ai cunoscut-o atunci! Ce frumoasă e!

VOINIŢEV: Da.

PLATONOV: Ce ochi are!

VOINIŢEV: Şi părul?!

PLATONOV: A fost o fată minunată! (*Râde*.) Şi uite-o pe Saşa, pe nevastă-mea, pe Avdotia, pe Matreona, pe Pelagheia. Uite-o acolo! Abia se vede de după carafa de vodcă! E enervată, e emoţionată, e indignată de purtarea mea! Acum, săraca, o chinuie gândul că toată lumea mă condamnă şi mă urăşte pentru că m-am certat cuvengherovici!

VOINIŢEV: Scuză-mă că te-ntreb. Eşti fericit cu ea?

PLATONOV: Am o familie, frăţioare… Cred că s-ar alege praful de mine, dacă mi s-ar lua familia… Am un cuib!

Cu timpul o să-ţi dai şi tu seama ce înseamnă asta. E păcat că n-ai vagabondat mai mult, să poţi preţui familia. Pe Saşa asta a mea n-o dau nici pe un milion. Ne-am potrivit cum nu se poate mai bine… Ea e proastă, eu nu sunt bun de nimic…

(*Intră Triletki*.)

(*Către Triletki*.) Te-ai umflat?

TRILETKI: Glasa-ntâi! (*Se bate pe burtă*.) Ia uite ce tare e! Hai să mergem, coţcarilor, că ar trebui să bem şi noi ceva, domnii mei, cu ocazia sosirii stăpânilor… Eh, fraţilor… (*îi îmbrăţişează pe amândoi*.) Ce o să mai bem! Eh! (*Se întinde*.) Eh! Viaţă, viaţă! Ci fericit să fie bărbatul care nu ascultă de sfatul celor răi… (*Se întinde*.) Coţcari ce sunteţi! Escrocilor!

PLATONOV: Pe la bolnavii tăi ai trecut astăzi? TRILETKI: Vorbim mai târziu despre asta… Sau uite ce, Michel… Îţi spun o dată pentru totdeauna. De mine să nu te atingi! M-am săturat de moralizările tale ca de mere acre. Mai iubeşte-i şi tu pe oameni! Şi bagă-ţi în cap că eu sunt peretele, iar tu eşti nuca! Iar dacă te mănâncă limba şi nu mai poţi, n-ai decât să-mi dai în scris tot ce vrei de la mine. Am să învăţ pe dinafară! Sau, în fine, fă-mi morală la ore fixe. îţi dau pentru asta o oră pe zi… Să zicem de la patru la cinci după masă… Vrei aşa? Sunt gata să-ţi şi plătesc o rublă de oră. (*Se întinde*.) Dar toată ziua, toată ziua…

PLATONOV (*către Yoiniţev*): Explică-mi, te rog, ce înseamnă anunţul din „*Vedomosti*”? Chiar nu se mai poate? VOINIŢEV: Nu, nu te nelinişti! (*Râde*.) E o mică combinaţie comercială… O să fie o licitaţie şi moşia noastră o să fie cumpărată de Glagoliev. Porfiri Semionîci o să ne scape de bancă, iar noi o să-i plătim dobânda, lui şi nu băncii. Asta e ideea lui.

PLATONOV: Nu înţeleg. Ce interes are el? Vrea să vă facă un cadou? Nu prea înţeleg eu cadoul acesta şi nici nu prea cred că aţi avea nevoie de el.

VOINIŢEV: Ei, nu… De altfel, nici eu nu prea pricep. Întreab-o pe *maman*, o să-ţi explice ea… Nu ştiu decât că după vânzare, moşia o să rămână a noastră şi că o să-i dăm banii lui Glagoliev. *Maman* o să-i dea imediat cinci mii din banii ei. În orice caz, e mai comod să ai de-a face cu el decât cu banca. Doamne, cum m-am săturat de banca asta-i Nu s-a săturat atâta Triletki de tine, cât m-am săturat eu de bancă! Să lăsăm afacerile. (*îl ia pe Platonov de braţ*.) Să mergem să bem pentru faptul că am început să ne tutuim! Nikolai Ivanîci! Hai, bătrâne! (*îl ia pe Triletki*

de braţ.) Să bem, băieţi, pentru prietenia noastră! Destinul n-are decât să-mi ia totul. N-au decât să se ducă dracului toate combinaţiile astea comerciale! Principalul e să fie sănătoşi oamenii pe care-i iubesc – voi doi, nevastă-mea Sonia şi mama mea vitregă! Voi sunteţi viaţa mea! Haideţi f

PLATONOV: Merg. O să beau pentru tot şi, probabil, că o să şi beau totul! Nu m-am mai îmbătat de mult şi am chef să mă îmbăt.

ANNA PETROVNA (*în uşă*): O, prietenie, tu domneşti aici! Ce „troică" grozavă! (*Cântă*.) o să-nham o troică iute…

TRILETKI: Troica murgă o să-nham… S-o luăm cu coniacul, băieţi!

ANNA PETROVNA (*în uşă*): Treceţi la masă, trântorilor! S-a răcit mâncarea!

PLATONOV: O prietenie, tu eşti aici! întotdeauna am avut noroc în dragoste şi n-am avut noroc în prietenie. Mi-e teamă, domnilor, să nu vă pară rău de prietenia mea. Să bem pentru sfârşitul fericit al tuturor prieteniilor, inclusiv cea de faţă! Şi fie ca sfârşitul ei să fie tot atât de calm şi de firesc ca şi începutul! (*Pleacă în sufragerie*.)

Sfârşitul actului 1.

298

ACTUL AL DOILEA

TABLOUL I

Parcul. În prim plan e o peluză cu flori, înconjurată de o alee circulară. În centrul peluzei e o statuie. Pe capul statuii e un lampion. Bănci, scaune, mese. La dreapta se vede faţada clădirii şi peronul de la intrare. Ferestrele sunt deschise. Din ferestre răzbat râsete, larmă de glasuri, sunete de pian şi de vioară (cadril, vals etc). În fundul parcului e un pavilion chinezesc plin de lampioane. Deasupra intrării în pavilion e o monogramă „S.V". Dincolo de pavilion se joacă popice, se aude zgomotul bilelor şi strigăte: „Cinci bune! Patru rele!" etc. Parcul şi casa sunt viu luminate. Prin parc sunt o mulţime de oaspeţi şi de slugi. *Vasili* şi *Iakov* (în fracuri negre, beţi) atârnă felinare şi aprind lampioane.

SCENA I *Bugrov şi Triletki* (*are pe cap o şapcă cu cocardă*)

TRILETKI (*iese din casă, ti ţine de braţ pe Bugrov*): Dă-mi, Timofei Gordeici! Ce te costă să-mi dai? îmi dai un împrumut 1

BUGROV: Zău că nu pot! Nu te supăra, Nikolai Ivanîci!

TRILETKI: Ba poţi, Timofei Gordeici! Tu poţi să faci orice! Poţi să cumperi şi să răscumperi tot universul, numai că nu vrei. Nu-ţi cer decât cu împrumut! Pricepe odată.

300

caraghiosule! Pe cuvântul meu, că nu-ţi mai dau banii îndărăt!

BUGROV: Vezi, vezi? Te-a luat gura pe dinainte, ai spus că nu-mi mai dai banii!

TRILETKI: Nu văd nimic! Nu văd decât lipsa ta de sensibilitate. Dă-mi, om mare ce eşti. Nu-mi dai? N-auzi să-mi dai! Te rog, te şi implor dacă vrei! Chiar n-ai pic de sensibilitate în tine? N-ai inimă?

BUGROV (*oftează*): Of, of, of, Nikolai Ivanîci! De vindecat nu mă vindeci, dar gologanii mi-i umfli… TRILETKI: Ai zis-o bine! (*Oftează*.) Ai dreptate. BUGROV (*îşi scoate portofelul*): Şi batjocura, şi ea tot de dumneata ţine… Una, două şi ha-ha-ha! Se poate aşa? Vezi că nu se poate… N-om fi noi învăţaţi, dar suntem şi noi creştini, ca şi voi ăştia cu carte… Dacă spun prostii, atunci dumneata trebuie să mă înveţi şi nu să-ţi râzi de mine… Aşa, vezi. Noi suntem oameni simpli, ţărănoi, nepudraţi, tăbăciţi, ce pretenţii, mă rog, să ai de la noi?… (*îşi* deschide *portofelul*.) Pentru ultima dată, Nikolai Ivanîci! (*Numără*.) Una… şase… douăsprezece…

TRILETKI (*se uită în portofel*): Maică precistă! Şi se mai spune că ruşii n-au bani! De unde ai umflat atâta?

BUGROV: Cincizeci… (*îi dă banii*.) Pentru ultima dată. TRILETKI: Şi cu hârtia asta ce e? Dă-mi-o şi pe asta. Uite cu ce dragoste se uită la mine. (*Ia banii*.) Dă-mi şi hârtia asta, n-auzi?

BUGROV (*îi dă*): Ia-o! Tare mai eşti lacom, Nikolai

Ivanîci!

TRILETKI: Şi tot de câte o rublă, de câte o rublă… Ce dracu', i-ai adunat din cerşit? Nu sunt cumva falşi?

BUGROV: Dă-mi-i îndărăt, dacă sunt falşi!

TRILETKI: Ţi i-aş da, dacă ai avea nevoie de ei… *Merçi*, Timofei

Gordeici! îţi urez să te îngraşi şi mai mult şi să capeţi şi o medalie. Ia spune-mi, Timofei Gordeici, de ce duci tu o viaţă anormală? Bei mult, vorbeşti cu voce de bas, transpiri, nu dormi când trebuie… Acum, de pildă, de ce nu dormi? Eşti un individ sangvin, hepatic, irascibil, „de băcănie", şi trebuie să te culci devreme? Ai şi mai multe vene ca alţii. Vrei să te omori?

BUGROV: Şi?

TRILETKI: Niciun şi! Dar, n-ai de ce să te temi… Am glumit… Mai va până mori… Mai ai de trăit! Mulţi bani ai, Timofei Gordeici?

BUGROV: Mi-ajjunge.

TRILETKI: Eşti un băiat bun şi deştept, Timofei Gordeici, dar un mare escroc! Nu te supăra pe mine… Ţi-o spun din prietenie… Nu suntem noi prieteni? Mare escroc eşti! De ce cumperi poliţele lui Voiniţev? De ce-i dai bani?

BUGROV: Asta nu e pentru capul dumitale, Nikolai Ivanîci!

TRILETKI: Vrei să pui laba împreună cu Vengherovici pe minele generălesei? Generălesei o să-i pară rău de fiu-su vitreg şi o să vă dea minele ca să-l scape pe el? Eşti un om mare, dar escroc! Pungaşule!

BUGROV: Uite ce e, Nikolai Ivanîci… Mă duc să trag şi eu un somn, undeva pe lângă pavilion, aşa că trezeşte-mă şi pe mine când s-o servi cina.

TRILETKI: Bravo! Du-te şi te culcă.

BUGROV (*iese*): Şi dacă n-o să se mai cineze, atunci trezeşte-mă şi pe mine la zece jumate! (*Pleacă spre pavilion*.)

SCENA II *Triletki*, *apoi Voiniţev*.

TRILETKI (*se uită la bani*): Duhnesc a ţărănoi… Ce a mai jăcmănit, canalia! Ce dracu' să fac cu ei? (*Către Vasili şi Iakov*.) Măi, voluntarii ăia! Vasili, cheamă-l pe Iakov, Iakov, cheamă-l pe Vasili! Veniţi încoa! Hai, repede!

(*Iakov şi Vasili se apropie de Triletki*)

Sunt în fracuri! Lua-v-ar gaia! Teribil ce semănaţi cu nişte domni! (*îi dă lui Iakov o rublă*.) Ia o rublă! (*Lui Vasili*.) Ia şi tu o rublă! Asta pentru că aveţi nasuri lungi.

IAKOV şi VASILI (*se înclină*): Să trăiţi, Nikolai Ivanîci!

TRILETKI: Ce vă tot legănaţi, slavilor? Sunteţi beţi? Beţi chiori amândoi? Vă arată generăleasa, dacă află! Vai de mutrele voastre! (*Le mai dă câte o rublă*.) Asta pentru că

302

pe tine te cheamă Iakov, iar pe el Vasili şi nu viceversa, înclinaţi-vă! (*Iakov şi Vasili se înclină*.) Aveţi perfectă dreptate! Şi mai luaţi câte o rublă că mă cheamă pe mine Nikolai Ivanîci şi nu Ivan Nikolaevici!(*Le mai dă*.) înclinaţi-vă! Aşa! Vedeţi să nu beţi banii! Că altfel vă prescriu sare amară! Teribil mai semănaţi cu nişte domni! Duceţi-vă să aprindeţi felinarele! Marş! Vă ajunge!

(*Iakov şi Vasili se depărtează*. *Voiniţev trece prin scenă*.) (*Către Voiniţev*.) Ia şi tu trei ruble!

(*Voiniţev ia mecanic banii şi se duce în fundul parcului*.) TRILETKI: Zi şi tu mulţumesc!

(*Din casă ies Ivan Ivanovici şi Saşa*.)

SCENA III

Triletki, *Ivan Ivanovâci şi Saşa*.

SAŞA (*intrând*): Doamne Dumnezeule! Când o să se termine odată toate astea? Cu ce am păcătuit? Ăsta e beat, Nikolai e beat, Mişa e beat şi el… Dacă nu vă e ruşine de oameni, temeţi-vă de Dumnezeu măcar! Mie cum îmi e, când îi văd pe toţi că vă arată cu degetul?

IVAN IVANOVÂCI: Nu-i aşa, nu-i aşa! Stai puţin… M-ai încurcat… Stai puţin…

SAŞA: Nici nu trebuie să vă lase omul într-o casă cumsecade! Nici n-aţi apucat bine să intraţi şi v-aţi şi îmbătat! Uf, neruşinatule! Şi mai eşti şi bătrân! Ar trebui să le dai exemplu şi nu să bei cu ei!

IVAN IVANOVÂCI: Stai, stai… M-ai încurcat… Ce naiba ziceam? Da! Şi nu te mint, frate Saşa! Te rog să mă crezi! Dacă aş mai fi stat cinci ani în armată, aş fi fost general! Tu ce zici, că n-aş fi fost general?… Ptiu!… (*Râde*.) N-aş fi fost general, eu, cu caracterul meu? Cu cultura mea? Dă-mi voie să-ţi spun că habar n-ai de nimic… Asta e, habar n-ai…

SAŞA: Haide! Generalii nu beau în halul ăsta.

IVAN IVANOVÂCI: De bucurie toată lumea bea! Aş fi fost

general! mai taci şi tu din gură puţin! Leită maică-ta! Bâr, bâr, bâr… Doamne, iartă-mă! Pe aia, când o apuca, o ţinea şi zi şi noapte, şi zi şi noapte… Ba că-i aşa, ba că-i

303

pe dincolo… Bir, bâr, bâr… Ce ziceam? Da! Eşti leită mai-că-ta, mititica de tine! Dar ştii cum… Şi părul şi ochişorii… Şi mersul, tot aşa mergea şi ea, ca o răţuşcă… (*O sărută*.) îngeraşul meu! Leită răposata… Ce-am mai iubit-o pe răposata!

SAŞA: Hai, ajunge… Să mergem! Zău, tata… Ar fi timpul să te laşi de băutură şi de scandaluri. Lasă-i pe ăia care sunt voinici să facă asta… Ei sunt tineri şi tu eşti bătrân şi nu-ţi stă bine, zău aşa…

IVAN IVANOVICI: Te ascult, draga mea! înţelegi Nu mai fac… Te ascult… Da, sigur… înţeleg… Ce naiba ziceam?

TRILETKI (*către Ican Ivanovici*): Ia, înălţimea-voastră, o sută de copeici! (*îi dă o rublă*.)

IVAN IVANOVICI: Aşa… îi iau, fiul meu! *Merçi*… De la un om străin n-am să iau, dar de la fiul meu am să iau întotdeauna… Am să iau şi am să mă umplu de bucurie. Nu-mi plac, copilaşi, banii altora. Nu-mi plac de loc. Sunt un om cinstit, copii! Tatăl vostru e un om cinstit! în viaţa mea n-am furat nici de la patrie, nici de la penaţi! Şi dacă băgăm şi eu mâna puţin, azi eram un om bogat şi cunoscut!

TRILETKI: Bravo, tată, dar nu trebuie să te lauzi!

IVAN IVANOVICI: Nu mă laud, Nikolai! Vă învăţ, copiii mei! Nu pot să vă las aşa… Răspund în faţa Domnului de voi!

TRILETKI: încotro?

IVAN IVANOVICI: Acasă. O conduc pe bâzâitoarea asta… Condu-mă şi condu-mă… S-a agăţat de mine… Uite c-o conduc. I-e frică singură. O conduc şi mă întorc aici.

TRILETKI: Sigur, întoarce-te. (*Către Saşa*.) Să-ţi dau şi ţie? Ia şi tu, trebuie să iei şi tu! Trei ruble! Trei ruble pentru tine!

SAŞA: Mai dă-mi încă două. O să-i cumpăr lui Mişa stofă pentru pantaloni de vară, că n-are decât o pereche. Ştii ce rău e când e o singură pereche? Gând se spală, trebuie să-i pună pe ăia de postav.

TRILETKI: Dacă era după mine, nu-i dădeam de nici unele, nici

de vară, nici de postav: să umble cum o şti! Dar ce poate face omul cu tine? Mai ia două ruble! (*îi da banii*.)

304

IVAN IVANOVICI: Ce ziceam? Da… Uite, era ca acum… Da, sigur… Lucram în statul-major, copiii mei. Eu îl atacam pe duşman cu capul, cu creierii mei făceam să curgă sânge turcesc… Habar n-am de baionetă… Da, sigur…

SAŞA: Ce mai stăm? Hai să mergem. La revedere, Ko-lea! Să mergem, tată!

IVAN IVANOVICI: Stai pe loc! mai taci şi tu din gură, pentru numele lui Dumnezeu! Bâr, bâr, bâr… Ciocănitoare ce eşti! Bibilico! Aşa trebuie să trăiţi, copiii mei! Cinstit, nobil, corect… Da, sigur, da, sigur… Mi s-a dat ordinul Sfântul Vladimir clasa a treia…

SAŞA: Ţi-ajunge, tată! Hai să mergem!

TRILETKI: Lasă, că ştim noi ce om eşti şi fără cuvântările tale… Hai, condu-o acasă!

IVAN IVANOVICI: Tare eşti tu deştept, Nikolai! O să fii un al doilea Pirogov!

TRILETKI: Hai du-te, du-te.

IVAN IVANOVICI: Ce ziceam? Da… L-am văzut şi pe Pirogov… Când eram încă la Kiev… Da, sigur, da, sigur… Foarte deştept… Aşa şi aşa… Aşa că am plecat… Hai, Saşurka! Am slăbit, copii… Am început să semăn a parastas… Iartă-ne, Doamne, pe noi păcătoşii! Să păcătuim, să păcătuim. Da, da… Sunt un păcătos, copilaşi! Acum mă închin lui Mamon, iar în tinereţe nu m-am rugat lui Dumnezeu. Nu era om mai sucit ca mine… Totul nu era decât o materie! *Stoff und Kraft*! Ah, Doamne!… Da, sigur… Rugaţi-vă, copilaşi, să nu mor! Ai şi plecat, Saşurocika? Unde eşti? Uite unde erai… Să mergem…

(*Anna Petrovna se uită ps fereastră*.)

TRILETKI: Şi el nici nu se mişcă… S-a cherchelit, bătrânul… Hai, duceţi-vă! Să nu treceţi pe lângă moară, o să vă muşte clinii.

SAŞA: l-ai luat şapca, Kolea. Dă-i-o, că altfel răceşte…

TRILETKI (*îşi scoate şapca şi o pune pe capul tatălui său*): La drum, bătrâne! Stânga împrejur… înainte marş!

IVAN IVANOVICI: La stânga! Da, sigur, da, sigur… Eşti un om drept, Nikolai! Zău că eşti drept! Şi ginerele Mihailo e om drept! E liber-cugetător, dar e drept! M-am dus, m-am dus…

(*Cei doi pornesc*.)

20

305

Mergem, Saşa?… Tu mergi? Hai să te duc în braţe!

SAŞA: Altă prostie!

IVAN IVANOVIGI: Hai să te duc în braţe! Pe maică-ta mereu o duceam în braţe… O duc în braţe şi mă legăn… O dată am căzut cu ea de pe o moviliţă… A râs drăguţa de ea, da' nu s-a supărat… Hai să te duc în braţe!

SAŞA: Lasă prostiile… Pune-ţi şapca omeneşte. (*îi îndreaptă şapca*.) Ce bine mai arăţi, tată!

IVAN IVANOVICI: Da, sigur, da, sigur…

(*Cei doi pleacă*. *Intră Petrin şi Şcerbuk*.)

SCENA IV

Triletki, *Petrin şi Şcerbuk*.

PETRIN (*iese din casă la braţ cu Şcerbuk*): Dacă pui în faţa mea cincizeci de mii de ruble, eu le fur… Pe cuvântul meu de onoare că le fur… Numai să nu păţesc nimic pentru asta… Le fur… Dacă pun banii în faţa ta, îi furi şi tu.

ŞCERBUK: Nu-i fur Gherasea! Nu!

PETRIN: Pune o rublă, o fur şi pe aia. Cinstea! Ptu! Cine are nevoie de cinstea ta? Dacă eşti cinstit, înseamnă că eşti prost…

ŞCERBUK: Sunt prost… Las să fiu prost…

TRILETKI: Luaţi, moşilor, câte o rublă de cap. (*Le dă câte o rublă*.)

PETRIN (*ia banii*): Daţi-i încoa…

ŞCERBUK (*râde şi ia banii*): *Merçi*, domnule doctor!

TRILETKI: Aţi tras zdravăn la măsea, stimaţi domni?

PETRIN: Aşa, puţin…

TRILETKI: Mai luaţi câte o rublă pentru pomenirea sufletelor voastre! Aveţi destule păcate, nu? Luaţi odată! De fapt, ar fi trebuit să

vă dau pe dracu', dar tot e sărbătoare, aşa că vă dau şi vouă!

ANNĂ PETROVNA (*la fereastră*): Triletki, dă-mi şi mie o rublă!(*Dispare*.)

TRILETKI: Cinci ruble am să-ţi dau, nu una, văduvă de general-maior! Imediat! (*Intră în casă*.)

PETRIN (*se uită la fereastră*): *A* dispărut zâna?

ŞCERBUK (*se uită la fereastră*): *A* dispărut.

PETRIN: Nu pot s-o sufăr! O femeie rea. Mult prea trufaşă… O femeie trebuie să fie smerită şi respectuoasă… (*Dă* (*lin cap*.) L-ai văzut pe Glagoliev? Caraghiosul! Stă ca o momâie în loc şi se holbează! Aşa se face curte unei doamne?

ŞCERBUK: Se însoară el!

PETRIN: Când o să se însoare? După o sută de ani? Mulţumesc frumos. După o sută de ani nu mai am nevoie.

ŞCERBUK: Nu trebuie să se însoare, Gherasea, că e bătrân. Dacă-i trebuie însurătoarea asta, să se însoare şi el cu o femeie mai simplă… Nu e bun pentru ea… Ea e tânără, plină de draci, o doamnă de-asta europenizată, cultă…

PETRIN: Ce grozav ar fi să se însoare! Aşa aş vrea să se însoare, că nici n-am vorbe să-ţi spun! Păi de la moartea răposatului general nu le-a mai rămas nimic, fie-i ţărâna uşoară! Are ea nişte mine, dar le-a pus gând rău Vengherovici. Pot eu să mă bat cu Vengherovici? Ce pot eu să iau de la ei pe poliţele mele? Dacă le protestez acum, ce-o să iau pe ele?

ŞCERBUK: *Nihil*.

PETRIN: Da dacă se mărită cu Glagoliev, atunci ştiu şi eu de la cine să iau banii… O să protestez poliţele, o să pun interdicţia… N-o să-l lase ea pe fiu-su vitreg să intre în belea şi-o să-mi dea banii. Of, of, of! Săvârşeşte-te, dorinţă! Şaisprezece mii, Pavocika!

ŞCERBUK: Am şi eu trei mii de luat… îmi tot zice scorpia mea ca să-i iau… Cum pot să-i iau? Nu mă pricep la asta… Nu sunt nişte ţărănoi… Sunt prietenii mei… Să vină ea singură şi să ia banii… Hai, Gherasea, să intrăm în aripa asta!

PETRIN: De ce?

ŞCERBUK: Să spunem şi noi nişte balade la poloneza pentru dame…

PETRIN: Duniaşa e acolo?

ŞCERBUK: Este.

(*Cei doi se îndreaptă spre aripa secundară*.)

E mai vesel acolo… (*Cântă*.) Cât sunt de necăjit că nu mai stau acolo!

PETRIN: Tic-tac, tic-tac… (*Strigă*.) Da! (*Cântă*.) Şi anul nou cu bucurie printre prieteni îl aştept…

(*Cei doi ies*.) 20* 307

SCENA V *Voiniţev şi Sofia Egorovna vin din fundul parcului*

VOINIŢEV: La ce te gândeşti?

SOFIA EGOROVNA: Zău că nu ştiu.

VOINIŢEV: Refuzi ajutorul meu… Chiar crezi că nu sunt în stare să te ajut? Ce-i cu secretele astea, Sophie? Ai secrete faţă de soţul tău… Hm…

(*Cei doi se aşază*.)

SOFIA EGOROVNA: Ce secrete? Nici eu nu ştiu ce se petrece cu mine… Nu te mai chinui degeaba, Serghei! Nu mai mă băga în seamă.

(*Pauză*.)

Serghei! Să plecăm de-aici!

VOINIŢEV: De-aici?

SOFIA EGOROVNA: Da.

VOINIŢEV: De ce?

SOFIA EGOROVNA: Aşa vreau eu… Chiar şi în străinătate. Plecăm?

VOINIŢEV: Dacă vrei tu… Dar de ce?

SOFIA EGOROVNA: Aici e bine, e sănătos, e vesel, dar nu mai pot… Toate merg bine, aşa cum trebuie, numai că… trebuie să plecăm. Mi-ai dat cuvântul să nu pui întrebări.

VOINIŢEV: Chiar mâine o să plecăm… De mâine nu mai suntem aici! (îi *sărută mâna*.) Te-ai plictisit aici! Nici nu e greu de înţeles! E un mediu infect! Tot felul de Petrini şi de Şcerbuci…

SOFIA EGOROVNA: N-au nicio vină… Să-i lăsăm în pace.

(*Pauză*.)

VOINIŢEV: De unde aveţi voi, femeile, atâta tristeţe? Hai, nu mai fi tristă 1 (*O sărută pe obraz*.) Gata! Fii veselă! Trăieşte-ţi viaţa! Nu poţi, cum zice Platonov, să-i dai una după ceafă tristeţii ăsteia? Chiar aşa! Bine că mi-am amin

L

tit de Platonov! De ce nu prea discuţi tu cu el? Nu e un tip superficial, e un băiat deştept şi un om cu care în orice caz nu te plictiseşti! Vorbeşte şi tu mai deschis cu el! Şi o să se aleagă praful de tristeţea ta! mai vorbeşte şi cu *maman* şi cu Triletki… (*Râde*.) Nu te uita de sus la ei, stai cu ei de vorbă! Tu nu i-ai înţeles încă. Ţi-i recomand, pentru că sunt nişte oameni pe gustul meu. Eu ţin la ei. Şi tu o să ţii la ei, dacă o să-i cunoşti mai bine.

ANNA PETROVNA (*în fereastră*): Serghei! Serghei! Cine e acolo? Chemaţi-l pe Serghei Pavlovici.

VOINIŢEV: Poftim?

ANNA PETROVNA: Eşti aici? Vino pentru o clipă!

VOINIŢEV: Imediat! (*Către Sofia Egorovna*.) Dacă nu te răzgândeşti, plecăm chiar mâine. (*Intră în casă*.)

SOFIA EGOROVNA (*după o pauză*): E aproape o nenorocire 1 Sunt zile întregi când nu sunt capabilă să mă gândesc la soţul meu, când uit de el, când nu înregistrez ce spune… începe să mă apese… Ce să fac? (*Se gândeşte*.) E îngrozitor! Abia ne-am căsătorit şi a şi… Şi toate astea din cauza lui Platonov! Nu mai am nici voinţă, nici caracter, nu mai am nimic care să mă ajute să-i rezist! Mă urmăreşte de dimineaţă până seara, nu mă lasă în pace cu ochii lui expresivi… E îngrozitor… şi stupid, la urma urmei! Nu mai sunt în stare să garantez pentru mine! Cred că e destul să facă un pas ca să se întâmple orice!

SCENA VI *Sofia Egorovna şi Platonov*.

(*Platonov iese din casă*.)

SOFIA EGOROVNA: Uite-l cum vine! Se uită de jur-împrejur şi caută pe cineva! Pe cine caută? Se vede şi după mers de cine are el nevoie! Ce necinstit e din partea lui că nu mă lasă în pace!

PLATONOV: Ce căldură e! N-ar fi trebuit să beau… (*O vede pe Sofia Egorovna*.) Aici erai, Sofia Egorovna? Te-ai retras aici? (*Râde*.)

SOFIA EGOROVNA: Da.

PLATONOV: Te ascunzi de muritori?

309

SOFIA EGOROVNA: N-am de ce să mă ascund de ei. Nu-mi repugnă şi nici nu mă deranjează.

PLATONOV: Da? (*Se aşază lângă ea*.) îmi dai voie?

(*Pauză*.)

Dar dacă nu te ascunzi de oameni, Sofia Egorovna, de cete ascunzi de mine? De ce? Lasă-mă, te rog, să termin! Sunt foarte bucuros că pot vorbi, în sfârşit, cu dumneata. Te ascunzi de mine, mă ocoleşti, nu te uiţi la mine. Ce-i asta? O comedie sau ceva serios?

SOFIA EGOROVNA: Nici nu m-am gândit să mă ascund de dumneata! De unde ai mai scos-o şi pe asta?

PLATONOV: La început, erai parcă mai binevoitoare, mă onorai cu atenţia dumitale, şi acum nici nu te mai uiţi la mine! Eu intru într-o cameră, dumneata te duci într-alta, eu vin în parc, dumneata pleci din parc, eu încep să vorbesc cu dumneata, dumneata nu-mi spui decât un „da" sec şi pleci… Relaţiile noastre au devenit foarte confuze… Sunt vinovat cu ceva? Ţi-e silă de mine? (*Se ridică*.) Nu mă ştiu vinovat cu nimic. Şi te rog să mă scapi imediat de situaţia asta stupidă şi şcolărească! Nu mai am de gând s-o suport!

SOFIA EGOROVNA: E adevărat… că te cam evit… N-aş fi făcut aşa, dacă aş fi ştiut că ţi-e atât de neplăcut.

PLATONOV: Mă eviţi? (*Se aşază*.) o recunoşti? Dar de ce?

SOFIA EGOROVNA: Nu ţipa, adică… nu vorbi atât de tare! Sper că nu-mi faci reproşuri. Nu-mi place când ţipă cineva la mine. De fapt, nu te evit pe dumneata, evit să stăm de vorbă… După câte ştiu, eşti un om de treabă… Toată lumea de aici te iubeşte, te respectă, se înclină în faţa dumitale, consideră ca o cinste să stea de vorbă cu dumneata…

PLATONOV: Să lăsăm asta…

SOFIA EGOROVNA: Când am venit aici, m-am asociat şi eu, chiar după prima noastră discuţie, cu auditoriul dumitale, dar trebuie să-ţi

spun, Mihail Vasilici, că pur şi simplu n-am avut noroc… În curând ai devenit aproape insuportabil pentru mine… Iartă-mă, dar nu găsesc un cuvânt mai blând… Aproape în fiecare zi îmi spuneai acelaşi lucru, cum m-ai iubit cândva, cum te-am iubit cândva şi aşa mai

L

departe… Un student iubea o fată, o fată iubea un student… O poveste prea veche şi prea banală ca să merite să discutăm atâta despre ea sau, să-i dăm vreo importanţă… Dar, de fapt, nu e vorba de asta… E vorba de faptul că atunci când îmi vorbeai despre trecut… o făceai de parcă mi-ai fi cerut ceva, de parcă n-ai fi apucat să iei totul atunci şi ai vrea să-l capeţi acum… În fiecare zi tonul cu care-mi vorbeai era obositor de monoton şi-n fiecare zi mi se părea că faci aluzie la nişte obligaţii pe care ni le-ar impune trecutul nostru comun… Şi pe urmă mi se părea că acorzi o prea mare importanţă… nu ştiu cum să mă exprim mai clar, că exagerezi în privinţa relaţiilor noastre de buni cunoscuţi! Te uiţi nu ştiu cum ciudat la mine, îţi ieşi din fire, ţipi, mă apuci de mână, mă urmăreşti… De parcă mă spionezi! Pentru ce toate astea?… Într-un cuvânt, nu mă laşi în pace… La ce tot controlul acesta? Ce sunt eu pentru dumneata? Zău că s-ar putea crede că nu aştepţi decât un moment prielnic, de care ai nevoie cine ştie pentru ce…

(*Pauză*.)

PLATONOV: Asta e tot? (*Se ridică*.) *Merçi* pentru sinceritate! (*Se îndreaptă spre uşă*.)

SOFIA EGOROVNA: Te-ai supărat? (*Se ridică*.) Stai puţin, Mihail Vasilici! Pentru ce ambiţia asta? N-am vrut să…

PLATONOV (*se opreşte*): Păcat!”

(*Pauză*.)

Prin urmare, reiese că nu te-am plictisit, ci că ţi-e frică de mine… Ţ i-e frică, Sofia Egorovna? (*Se apropie de ea*.)

SOFIA EGOROVNA: Termină, Platonov! Minţi! Nu mi-a fost frică de dumneata şi nici nu-mi trece prin gând să-mi fie!

PLATONOV: Atunci unde mai e caracterul dumitale, unde mai e

forţa judecăţii dumitale sănătoase, dacă primul venit, care e cât de cât deasupra banalului, poate să ţi se pară periculos pentru Serghei Pavlovici al dumitale? Eu hoinăream toată ziua pe-aici şi când nu erai dumneata, şi n-am stat de vorbă cu dumneata decât pentru că te-am considerat o femeie cu cap! Ce depravare teribilă! Dar… Te rog să mă ierţi, m-am cam înflăcărat… N-am niciun drept să-ţi spun toate astea… Te rog să mă scuzi pentru mojicie…

311

SOFIA EGOROVNA: Cine ţi-a permis să-mi spui lucrurile astea? Dacă omul te ascultă, asta nu înseamnă că poţi să-i spui tot ce-ţi trece prin cap 1 Pleacă de-aici 1

PLATONOV (*izbucneşte în râs*): Eşti urmărită, zici?! Eşti mereu căutată?! Luată de mâini?! Vrea cineva să te fure, săraca, de la soţul dumitale?! S-a îndrăgostit Plato-nov, originalul Platonov, de dumneata?! Ce fericire! Ce extaz! Păi asta e o delicatesă pentru orgoliul dumitale, pe care niciun fabricant de delicatese nu le-a gustat vreodată. E ridicol… Nu i se potrivesc unei femei deştepte delicatesele astea! (*Porneşte spre casă*.)

SOFIA EGOROVNA: Eşti aspru şi impertinent, Platonov! Ţi-ai pierdut minţile! (*Porneşte în urma lui şi se opreşte* lângă *uşă*.) E îngrozitor! De ce mi-a spus toate astea? A vrut să mă uluiască… Nu pot să suport aşa ceva… Mă duc să-i spun… (*Intră în casă*.)

(*Din pavilion iese Osip*.)

SCENA VII *Osip*, *Iakov şi Vasili*.

OSIP (*intră*): Cinci bune! Şase rele! Se ocupă cu fel de fel de prostii; mai bine ar juca preferanţă… Pe a zecea parte… Sau douăzeci şi unu… (*Către Iakov*.) Salut, Iaşal la vezi tu… Vengherovici e-aici?

IAKOV: Este.

OSIP: Du-te de-l cheamă! Dar vezi, mai încet! Zi că e o treabă serioasă…

IAKOV: Bine. (*Intră în casă*.)

OSIP (*smulge un felinar*, *îl stinge şi-l bagă în buzunar*): Anul trecut am jucat douăşiunu în oraş, la Daria Ivanovna, aia care cumpără lucruri furate şi ţine o cârciumă, şi are şi femei acolo. Miză mai mică de

trei copeici nu era… Şi ajungea banca până la două ruble… Am câştigat opt ruble. (*Smulge un alt felinar*.) Ce viaţă e la oraş!

IAKOV: Felinarele nu le-am atârnat pentru dumneata! La ce le smulgi?

OSIP: Nici nu te bag în seamă! Noroc, boule! Cum o mai duci? (*Se apropie de el*.) Ce mai faci?

312

(*Pauză*.)

Gloabă ce eşti! Porcarule! (*li ia şapca de pe cap*.) Caraghiosule! Zău că eşti un caraghios! Ai şi tu măcar un pic de minte acolo? (*îi aruncăşapca împom*.) Dă-mi o palmă pentru că-s om rău!

VASILI: Las să te pălmuiască altu', că eu nu am chef!

OSIP: Dar de omorât, m-ai omorî? Nu aşa, omoară-mă singur, dacă eşti deştept, nu cu turma! Scuipă-mă în obraz, pentru că-s om rău!

VASILI: Nu te scuip. Ce te-ai legat de mine?

OSIP: Nu mă scuipi? Ţi-e frică de mine, care va să zică? Atuaci stai în genunchi în faţa mea!

(*Pauză*.)

Ei? Aşază-te în genunchii cu cine vorbesc? Cu pereţii sau cu un om viu?

(*Pauză*.)

Cu cine vorbesc?

VASILI (*se aşază în genunchi*): Faci un păcat, Osip Iva-nâcil

OSIP: Ţi-e ruşine să stai în genunchi? Asta-mi face o mare plăcere… Un domn în frac stă în genunchi în faţa unui bandit… Ei, şi acum strigă ura cât te ţin puterile… Ei?

(*Intră Vengherovici 1*.)

SCENA VIII

Osip şi Vengherovici 1.

VENGHEROVICI 1 (*iese din casă*): Cine m-a chemat aici? OSIP (*îşi scoate repede şapca de pe cap*): Eu, înălţimea-voastră!

(*Vasili se scoală, se aşază pe bancă ţi începe să plângă*.)

VENGHEROVICI 1: Ce vrei?

OSIP: Aţi dat ordin să mă caute şi să mă găsească la cârciumar şi

iată c-am venit!

313

VENGHEROVICI 1; Ah, da… Dar… n-ai putut să alegi şi tu un alt loc?

OSIP: Pentru oameni cumsecade orice loc e cumsecade, excelenţa-voastră.

VENGHEROVICI 1: Aş avea oarecum nevoie de tine… Hai să plecăm de-aici… Să trecem uite lângă banca aia de acolo!

(*Se duc spre o baică ce se găseşte în fundul scenei.*)

Stai puţin mai încolo, de parcă n-ai vorbi cu mine…

— Aşa! Zici că te-a trimis cârciumarul Lev Solomonâci? OSIP: Da, domnule.

VENGHEROVICI 1; îmi pare rău… N-aş fi vrut să fii tu ăla, dar… ce să-i faci? Nu se poate face nimic cu tine. Nu trebuie să aibă omul de-a face cu tine… Eşti un om atât de rău…

OSIP: Foarte rău! Gel mai rău din lume.

VENGHEROVICI 1: Vorbeşte mai încet! Ţi-am dat o groază de bani până acum, dar tu habar n-ai de asta, de parcă banii mei ar fi pietre sau cine ştie ce alt lucru nefolositor… îţi permiţi să fii obraznic, furi… întorci capul? Nu-ţi place adevărul? Te supără?

O_3IP: De supărat mă supără, dar nu adevărul dumneavoastră, excelenţa-voastră! M-aţi chemat aici ca să-mi faceţi morală, numai pentru asta m-aţi chemat?

VENGHEROVICI 1: Vorbeşte mai încet… îl ştii… pe Platonov?

OSIP: învăţătorul? Cum să nu-l ştiu?

VENGHEROVICI 1: Da, învăţătorul. Învăţătorul care nu învaţă pe alţii decât vorbe de ocară. Cât vrei ca să-l schilodeşti?

OSIP: Cum adică să-l schilodeşti?

VENGHEROVICI 1: Nu trebuie să-l omori, numai să-l laşi schilod… Nu trebuie să omori oamenii… De ce să-i omori? Crima e un lucru atât de… Să-l faci schilod, adică să-l baţi aşa, ca să ţină minte toată viaţa.

OSIP: Se poate…

VENGHEROVICI 1: Rupe-i ceva, înseamnă-i şi faţa… Cât vrei?

Sst… Vine cineva… Hai să trecem mai încolo…

(*Se duc în fundul scenei. Din casă ies Platonov şi Grekova.*)

314

SCENA IX

Vegherovici 1 şi Osip (*În fundul scenei*), *Platonov şi Grekova*.

PLATONOV (*râde*): Ce este? Cum? (*Râde cu hohote.*) N-am auzit bine…

GREKOVA: N-ai auzit? Nu-i nimic. Pot să mai spun o dată… Pot să mă exprim şi mai aspru… Dumneata, bineînţeles, n-o să te superi… Te-ai obişnuit aşa de mult cu tot felul de brutalităţi, că vorbele mele n-o să te mai mire de loc…

PLATONOV: Spune, spune, frumoaso!

GREKOVA: Nu sunt frumoasă. Şi cine mă consideră frumoasă, n-are gust… Sincer, nu-i aşa că nu sunt frumoasă? Cum ţi se pare?

PLATONOV: îţi spun mai târziu. Vorbeşte dumneata acum!

GREKOVA: Atunci ascultă… Dumneata sau eşti un om neobişnuit sau… un ticălos, una din două.

(*Platonov râde.*)

Râzi… Chiar că e de râs… (*Râde.*)

PLATONOV (*râde*): *A* zis-o! Bravo, prostuţo! Uitaţi-vă la ea! (*O ia de talie.*)

GREKOVA (*se aşază*): Totuşi nu se poate să…

PLATONOV: Vrea şi ea să fie om! Filosofează, se ocupă de chimie şi trânteşte nişte aforisme! încearcă de te luptă cu o amărâtă ca ea! (*O sărută.*) Ce bestie drăguţă şi originală…

GREKOVA: Dă-mi voie… Ce înseamnă asta? Eu… eu n-am spus…(*Se ridică şi se aşază din nou.*) De ce mă săruţi? Eu n-am…

PLATONOV: A zis-o şi m-a făcut praf! Cică, hai să-i zic una să-l uluiesc. Să vadă ce deşteaptă sunt! (*O sărută.*) S-a pierdut de tot… Se uită prosteşte… Vai, vai…

GREKOVA: Dumneata… mă iubeşti? Da?… Da?…

PLATONOV (*chiţcăie*): Da' tu mă iubeşti?

GREKOVA: Dacă… dacă e… aşa… atunci… (*Plânge.*) Mă iubeşti? Altfel nu te-ai fi purtat aşa… Mă iubeşti?

315

PLATONOV: Niciun pic, comoara mea! Sunt un păcătos, nu-mi plac imbecilii! Iubesc o proastă, şi pe aia o iubesc de plictiseală… O! S-a-ngălbenit! îi scapără ochii! Cică nu glumi cu mine!…

GREKOVA (*se ridică*): Îţi baţi joc de mine?

(*Pauză*.)

PLATONOV: Acu-mi arde şi o palmă…

GREKOVA: Sunt mândră… Şi nu-mi murdăresc mâinile… Ţi-am spus, domnul meu, că eşti sau un om mare sau un ticălos, acum însă-ţi spun că eşti un mare ticălos! Te disprețuiesc! (*Porneşte spre casă*.) N-o să mai plâng… Sunt bucuroasă că am aflat, în sfârşit, ce hram porţi…

(*Intră Triletki*.)

SCENA X *Aceiaşi – Triletki cu un joben pe cap*.

TRILETKI (*intră*): Ţipă cocorii! De unde au răsărit? (*Se uită în sus*.) Aşa devreme?

GREKOVA: Nikolai Ivanîci, dacă mă stimezi… măcar cât de cât, să nu mai ai de-a face cu acest om! (*îl arată pe Platonoc*.)

TRILETKI (*râde*): Doamne fereşte! E rubedenia mea cea mai respectată!

GREKOVA: Şi prieten?

TRILETKI: Şi prieten.

GREKOVA: Nu te invidiez. Şi cred că… nu-l invidiez nici pe el. Dumneata eşti un om de treabă, dar… acest ton glumeţ… Uneori, mi se face silă de glumele astea… Nu vreau să te jignesc, dar… eu am fost jignită, iar dumneata… glumeşti! (*Plânge*.) Am fost jignită… Dar nu e cazul să plâng… Sunt mândră. N-ai decât să ai de-a face cu omul acesta, să ţii la el, să te închini în faţa inteligenţei sale, să te temi de el… Vouă tuturor vi se pare că seamănă cu Hamlet… N-aveţi decât să-l admiraţi! Nu mă interesează… N-am nevoie de nimic de la dumneata… N-ai decât să glumeşti cât îţi poftește inima… cu acest ticălos! (*Intră în casă*.)

316

TRILETKI (*după o pauză*): Ai înghiţit hapul, amice?

PLATONOV: N-am înghiţit nimic…

TRILETKI: Ţi-o spun cu toată seriozitatea, Mihail Vasilici, că ar fi

timpul s-o laşi în pace. E ruşine, zău… Un om atât de deştept şi de matur şi te ocupi cu fel de fel de prostii… Şi uite că ai ajuns să fii făcut ticălos…

(*Pauză*.)

Nu pot nici eu să mă rup în două, ca să te respect şi pe tine şi să ţiu la femeia care ţi-a spus că eşti un ticălos…

PLATONOV: N-ai decât să nu mă respecţi şi n-o să mai fie nevoie de nicio dedublare.

TRILETKI: Ştii bine că nu pot să nu te respect! Nu-ţi dai seama ce vorbeşti.

PLATONOV: Atunci nu-ţi rămâne de făcut decât un singur lucru – să nu ţii la ea. Nu te înţeleg, Nikolai! Ce ai găsit tu, un om deştept, la prostuţa asta?

TRILETKI: Hm… Generăleasa îmi tot reproşează că nu sunt suficient de gentleman şi te arată pe tine ca model… Dar eu cred că reproşul ăsta e absolut valabil şi pentru tine, modelule… Voi toţi, şi mai ales tu, strigaţi pe toate drumurile că sunt îndrăgostit de ea, mă luaţi peste picior, vă bateţi joc, mă suspectaţi, mă urmăriţi…

PLATONOV: Vorbeşte mai limpede…

TRILETKI: Cred că vorbesc destul de limpede… şi în acelaşi timp aveţi obraz să spuneţi faţă de mine că e o proastă, că e o nulitate… Nu eşti un gentleman! Un gentleman ştie că îndrăgostiţii au un amor propriu al lor. Nu e o proastă, frăţioare! Nu e o proastă! E o jertfă inutilă, dacă vrei să ştii! Sunt momente, prietene, când îţi vine să urăşti pe cineva, când îţi vine să sfâşii pe cineva, să te răzbuni pe cineva pentru cine ştie ce ticăloşie de a ta… Şi de ce să nu fac cu ea treaba asta? E foarte potrivită! E slabă, nu poate să-ţi ţină piept, se uită la tine cu încredere prostească… înţeleg eu foarte bine toate lucrurile astea…(*Se ridică*.) Hai să bem ceva!

OSIP (*către Vengherovici*): Iar dacă n-o să-mi dai restul, o să te fur de o sută. Poţi să fii sigur!

VENGHEROVICI 1 (*către Osip*): Vorbeşte mai încet! Când îl baţi, să nu uiţi să-i spui: „Cârciumarul recunoscător!” Sst… Pleacă…(*Porneşte spre casă*.)

(*Osip pleacă*.)

TRILETKI: Ei, drăcie! Abram Abramâci! (*Către Vengherovici*.) Nu eşti cumva bolnav, Abram Abramâci?

VENGHEROVICI 1; Nu prea… Mă simt bine, slavă Domnului.

TRILETKI: Ce păcat! Şi am o nevoie de bani… Mă crezi? îmi crapă buza…

VENGHEROVICI 1: Va să zică, doctore, mori după bolnavi?(*Râde*.)

TRILETKI: Bună! Cam tare gluma, dar reuşită! Ha-ha-ha şi iarha-ha! Râzi, Platonov! Dă-mi şi mie, drăguţă, dacă poţi.

VENGHEROVICI 1: îmi datorezi şi aşa cam mult, doctore!

TRILETKI: La ce să mai vorbim despre asta? Toată lumea ştie asta. Da ce datorii am la tine?

VENGHEROVICI 1: Cam… Da, sigur… Două sute patruzeci şi cinci de ruble, cred.

TRILETKI: Dă-mi, om mare ce eşti! împrumută-mă, că o să te împrumut şi eu pe tine cândva! Fii atât de bun, de generos şi de temerar! Cel mai curajos evreu e acela care dă bani fără chitanţă! Fii cel mai curajos dintre evrei!

VENGHEROVICI 1: Hm… evreu… Tot evrei şi evrei… Pot să vă încredinţez, domnilor, că de când mă ştiu n-am văzut un rus care să dea bani fără chitanţă şi pot să vă încredinţez că nicăieri nu se practică atât de mult datul banilor fără chitanţă ca la necinstiţii de evrei!… Să-mi ia Dumnezeu viaţa, dacă vă mint! (*Oftează*.) Multe, foarte multe lucruri bune şi utile aţi mai avea de învăţat de la evrei şi mai ales de la evreii bătrâni… Foarte multe… (*Scoate portofelul din buzunar*.) Eu vă împrumut bani cu multă plăcere, iar dumneavoastră… vă cam bateţi joc… E urât, domnilor! Sunt un om bătrân… Am copii… N-aveţi decât să mă consideraţi un ticălos, dar purtaţi-vă ca oamenii… De asta aţi şi trecut prin universitate…

TRILETKI: Frumos îi mai zici, Abram Abramâci!

VENGHEROVICI 1: Urât, domnilor, foarte urât… S-ar putea crede că nu e nicio diferenţă între dumneavoastră, care sunteţi oameni cu

carte, şi băieţii mei de prăvălie… Şi cine v-a dat voie să mă tutuiţi?… Cât doriţi? Foarte urât, tineri domni… Cât doriţi?

TRILETKI: Cât te lasă inima…

318

(*Pauză*.)

VENGHEROVICI 1: O să vă dau… Pot să vă dau… cincizeci de ruble…

(*îi dă hanii*.)

TRILETKI: Excepţional! (*Ia banii*.) Eşti un om mare!

VENGHEROVICI 1: Mi-aţi luat pălăria, doctore!

TRILETKI: E a ta? Hm… (*îşi scoate pălăria*.) Ia-o… De ce n-o dai să ţi-o cureţe? Nu e scump! Cum se spune pe evreieşte la joben?

VENGHEROVICI 1: Cum vă place. (*îşi pune pălăria pe cap*.)

TRILETKI: Dar ştii că-ţi stă bine cu joben? Leit un baron! De ce nu-ţi cumperi un titlu de baron?

VENGHEROVICI 1: Nu ştiu nimic! Vă rog să mă lăsaţi în pace!

TRILETKI: Eşti un om mare! Spune-mi şi mie de ce nu vrea lumea să te înţeleagă?

VENGHEROVICI 1: Spuneţi mai bine, de ce nu vrea să mă lase în pace?

(*Intră în casă*.)

SCENA XI

Platonov şi Triletki.

De ce ai luat banii de la el? Aşa…

Cum adică aşa?

TRILETKI: Am luat şi basta! Ce-ţi pare rău de el? PLATONOV: Nu e vorba de asta, frăţioare! TRILETKI: Dar despre ce? Nu ştii? Nu ştiu. Minţi, ştii bine!

(*Pauză*.)

PLATONOV TRILETKI: PLATONOV

PLATONOV TRILETKI: PLATONOV

Mult te-aş mai iubi, comoara mea, dacă ai trăi şi tu măcar o săptămână după nişte reguli, oricât de mizerabile!

319

Pentru nişte indivizi ca tine regulile sunt necesare ca pâinea noastră cea de toate zilele…

(*Pauză*.)

TRILETKI: Nu ştiu nimic… Nu suntem noi capabili să ne schimbăm, fratele meu! Nu se mai poate face nimic. Asta o ştiu de pe vremea când noi doi luam câte un unu la latină… Aşa că să nu ne mai răcim gura de pomană… Şi fie ca gurile noastre să amuţească!

(*Pauză*.) j

Am fost acum vreo trei zile la o cunoscută de-a mea, bătrâne, şi m-am uitat la portretele „*Oamenilor de seamă din zilele noastre11* şi le-am citit biografiile. Şi ce crezi, prietene? Noi doi nu figurăm acolo! Am tot căutat, dar zadarnic! *Lasciate ogni speranza*, Mihail Vasilici! – cum zic italienii. Nu te-am găsit nici pe tine şi nu m-am găsit nici pe mine şi – imaginează-ţi! – sunt liniştit! Uite, Sofia Egorovna nu prea e… liniştită…

PLATONOV: Ce amestec are Sofia Egorovna?

TRILETKI: E supărată că nu e şi ea printre „*Oamenii de seamă din zilele noastre*"… îşi închipuie că e destul să mişte un deget, ca tot globul pământesc să caşte gura, iar omenirea să-şi piardă capul de bucurie… Multe îşi mai închipuie… Hm… Află că niciun roman inteligent nu conţine atâta bramburească ca ea… Şi, de fapt, nu face o para chioară. Eun sloi de gheaţă! Un bolovan! O statuie! Abia mă abţin să nu-i scobesc puţin ghipsul de pe nas… Şi e destul o nimica toată ca imediat să înceapă isteria, reproşurile şi suspinele… N-are vlagă nici de doi bani… O păpuşă deşteaptă… Se uită la mine cu dispreţ, cred că din trântor nu mă scoate… Şi cu ce e mai bun Seriojenka ăsta al ei decât noi? Atâta că nu bea vodcă, gândeşte elevat şi se consideră fără niciun pic de ruşine om al viitorului. Dar nu judeca, dacă nu vrei să fii judecat… (*Se ridică*.) Hai să bem ceva!

PLATONOV: Nu mă duc. Mă sufoc acolo.

TRILETKI: Mă duc singur. (*Se întinde*.) Apropo, ce înseamnă „Se"-ul şi „Ve"-ul de pe monogramă? Sofia Voiniţeva sau Serghei Voiniţev? Pe cine a vrut să flateze filologul nostru – pe sine însuşi sau pe soţia sa?

PLATONOV: Mi se pare mie că iniţialele astea înseamnă „Slavă lui Vengherovici!” Petrecem pe banii lui.

320

TRILBTKI: Da… Ce e cu generăleasa astăzi? Râde, suspină, se repede să te pupe… Parc-ar fi îndrăgostită…

PLATONOV: De cine să se îndrăgostească aici? De ea însăşi? Să nu pui prea mare bază pe râsul ei. Nu poţi să pui bază pe râsul unei femei deştepte care nu plânge niciodată; asta râde numai atunci când îi vinesăplângă. Iar generăleasa n-ar vrea atât să plângă, cât ar vrea să se împuşte… Se vede după ochii ei…

TRILETKI: Femeile nu se împuşcă, femeile se otrăvesc… Dar să nu mai filosofăm… De câte ori mă apuc să filosofez, mint cu nerușinare… E o femeiuşcă grozavă, generăleasa noastră… De câte ori mă uit la o femeie, îmi trec tot felul de porcării prin cap, dar ea e singura femeie de care nu se lipesc gândurile mele mizerabile. Singura… De câte ori mă uit la faţa ei reală, încep să cred în iubirea platonică. Vii?

PLATONOV: Nu.

TRILETKI: Mă duc singur… O să beau cu popa… (*Pleacă şi se ciocneşte în uşă cu Glagoliev 2*.) Vai, excelenţă, conte de fabricaţie proprie! Ia şi dumneata trei ruble! (*îi bagă în mină trei ruble şi iese*.)

SCENA XII *Platonov şi Glagoliev 2*.

GLAGOLIEV 2: Ce caraghios! Aşa, nitam-nisam, ia şi dumneata trei ruble! (*Strigă*.) Pot să-ţi dau şi eu trei ruble! Hm… Ce idiot! (*Către Platonov*.) Mă uimeşte cu prostia lui. (*Râde*.) E nemaipomenit de prost!

PLATONOV: De ce nu dansezi, dansatorule?

GLAGOLIEV 2: Să dansez? Aici? Cu cine, dacă nu te superi? (*Se aşază* lângă *Platonov*.)

PLATONOV: Ei, chiar aşa, n-ai cu cine?

GLAGOLIEV 2: Pe unde te uiţi, nu vezi decât nişte figuri! Tot felul de mutre, nasuri acviline şi maimuţăreli… Şi doamnele? (*Râde*.) Te-apucă râsul! Când dau de o societate ca asta, prefer să stau la bufet decât să dansez.

(*Pauză*.)

Ce aer stătut e în Rusia! Nu ştiu cum naiba e, muced, sufocant… Nu pot să sufăr Rusia!… Multă bădărănie, putoare… Brrr… Altceva e când eşti la… Ai fost vreodată la Paris?

PLATONOV: N-am fost.

GLAGOLIEV 2: Păcat. Dar las c-o să mai ai timp să te duci. Când o să pleci, să-mi spui şi mie. O să-ţi dezvălui toate misterele Parisului. O să-ţi pun la dispoziţie trei sute de scrisori de recomandare şi trei sute de cocote franţuzeşti clasa-ntâi.

PLATONOV: Mulţumesc, sunt sătul. Spune-mi, te rog, e adevărat că tatăl dumitale vrea să cumpere Platonovka?

GLAGOLIEV 2: Habar n-am. Nu mă interesează afacerile. Dar ai observat cum îi face *mon pere* curte generălesei voastre? (*Râde.*) Ce figură şi ăsta! Viezurele ăsta bătrân vrea să se însoare! E prost ca noaptea! Dar generăleasa voastră e şarmantă! Nu e de loc rea!

(*Pauză.*)

Foarte drăguţă e… Şi ce corp are?! Psst! (*îl bate pe Platonov pe umăr.*) Fericitule! îşi strânge tare corsetul? Tare de tot?

PLATONOV: Nu ştiu. Nu sunt de faţă când se îmbracă…

GLAGOLIEV 2: Şi mie mi s-a spus că… Chiar n-ai…

PLATONOV: Eşti un idiot, conte!

GLAGOLIEV 2: Am glumit şi eu… Ce te superi? Ce figură mai eşti şi dumneata! (*încet.*) E adevărat ce se spune că… E o întrebare cam delicată, dar cred că între noi… E adevărat că uneori se cam prăpădeşte după bani?

PLATONOV: Asta n-ai decât s-o întrebi pe ea. Eu nu ştiu.

GLAGOLIEV 2: S-o întreb pe ea? (*Râde.*) Ce idee?! Platonov! îţi dai seama ce spui?!

PLATONOV (*se aşază pe o altă bancă*): Uf, da văd că te pricepi să agasezi omul!

GLAGOLIEV 2 (*râde*): Şi ce-ar fi s-o întreb? Chiar, de ce să n-o întreb?

PLATONOV: Sigur… (*Aparte.*) întreab-o, întreab-o… O să te

cârpească ea peste mutra ta de imbecil! (*Către Glago-liev*.) întreab-o!

GLAGOLIEV 2 (*sare în picioare*): Mă jur că e o idee măreaţă! Mii de draci! O întreb, Platonov, şi-ţi dau cuvântul meu de onoare că o să fie a mea! Am eu o presimţire! O în

322

treb chiar acum! Fac pariu că o să fie a mea! (*Fuge spre casă şi se ciocneşte în uşă cu Anna Petrovna şi cu Triletki*.) *Miile pardons, madame*! (*Se înclinaşi iese*.)

(*Platonov se întoarce la locul său*.)

SCENA XIII

Platonov, Anna Petrovna şi Triletki.

TRILETKI (*în uşă*): Uite-l pe bancă, pe marele nostru înţelept şi filosof! Stă cu ochii în patru şi-şi aşteaptă cu nerăbdare prada: cui să mai ţină o morală, acum, de noapte bună?

ANNA PETROVNA: Nu muşcă peştele nada, Mihail Vasilici?

TRILETKI: Proastă treabă! Nu ştiu cum naiba de nu muşcă astăzi! Bietul moralist! Mi-e milă de tine, Platonov! Dar, sunt beat… dar mă aşteaptă diaconul acolo! Adio! (*Iese*.)

ANNA PETROVNA (*se apropie de Platonov*): De ce stai aici?

PLATONOV: înăuntru e zăpuşeală şi cerul ăsta e mai bun decât tavanul dumitale văruit de muieri!

ANNA PETROVNA (*se aşază*): Ce vreme minunată! Aer curat, răcoare, cer înstelat, lună! îmi pare rău că nu se cade să doarmă cucoanele în curte. Când eram mică, vara dormeam întotdeauna în parc.

(*Pauză*.)

Ai o cravată nouă? PLATONOV: Da.

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA: Sunt într-o dispoziţie specială astăzi… îmi place totul… Petrec! mai spune şi dumneata ceva, Platonov! De ce taci? De asta am şi venit aici, ca să spui ceva… Ce om!

PLATONOV: Ce să spun?

ANNA PETROVNA: Spune şi dumneata ceva nou, drăguţ şi acrişor… Eşti aşadecuminţelşi de drăguţ astăzi… Zău că mi

se pare că sunt mai îndrăgostită de dumneata decât oricând. Eşti adorabil astăzi! Nici nu prea faci cine ştie ce răzmeriţe!

PLATONOV: Şi dumneata eşti foarte frumoasă astăzi… De altfel, eşti întotdeauna frumoasă!

ANNA PETROVNA: Suntem prieteni, Platonov?

PLATONOV: Probabil… Cred că suntem… Nu e asta prietenia?

ANNA PETROVNA: Deci, suntem prieteni, da?

PLATONOV: Cred că suntem prieteni teribili… Eu mă simt foarte legat de dumneata… Mi-ar trebui multă vreme să mă pot dezvăţa de dumneata…

ANNA PETROVNA: Suntem prieteni buni?

PLATONOV: Ce rost au întrebările astea? Lasă-le naibii! Prieteni… prieteni… Parcă ai fi o fată bătrână…

ANNA PETROVNA: Bine… Suntem prieteni, domnul meu, dar ştii dumneata că între un bărbat şi o femeie nu e decât un pas de la prietenie la dragoste? (*Râde*.)

PLATONOV: Aşa? (*Râde*.) Ce-ţi veni să-mi spui asta? Ştii bine că oricâţi paşi am face noi doi n-o să cădem în păcat.

ANNA PETROVNA: Dragoste – păcat… Ce comparaţie! Bine că nu te-a auzit nevastă-ta! Scuză-măcăte-amtutuit… Zău, că n-am vrut, *Michel*! Şi de ce ne-am feri? Ce, nu suntem oameni? Dragostea e un lucru bun… N-are de ce să-ţi fie ruşine…

PLATONOV (*se uită atent la ea*): După câte văd, ori eşti pusă să faci nişte glume drăguţe, ori într-adevăr urmăreşti ceva… Hai să dansăm vals!

ANNA PETROVNA: Nu te pricepi la dans!

(*Pauză*.)

Trebuie să discut serios cu dumneata… E timpul… (*Se uită* în *jur*.) Fă un efort, *mon cher*, şi ascultă-mă fără să filosofezi!

PLATONOV: Hai să dansăm, Anna Petrovna!

ANNA PETROVNA: Să ne aşezăm mai încolo… Vino aici! (*Se aşază pe o altă bancă*.) Numai că nu ştiu cum să încep… Eşti atât de

neîndemânatic şi de mincinos!

PLATONOV: Poate să încep eu, Anna Petrovna?

ANNA PETROVNA: Lasă, că o să începi să baţi câmpii, Platonov. Ia uitaţi-vă la el! S-a ruşinat! Vezi să nu te cred!

(*îl bate pe Platonov pe umăr*.) Lasă glumele, Mişa! Ei, haide spune… Dar mai pe scurt…

PLATONOV: O să fiu scurt. Uite ce vreau să-ţi spun: pentru ce?

(*Pauză*.)

Pe cuvântul meu de onoare că nu face, Anna Petrovna!

ANNA PETROVNA: Şi de ce, mă rog? Ascultă-mă puţin… Nu mă înţelegi… Dacă ai fi liber, m-aş mărita imediat cu dumneata şi te-aş face pe veci stăpânul excelenţei-mele, dar aşa… Ei? Taci pentru că eşti de acord? Da?

(*Pauză*.)

Ascultă, Platonov, în cazul de faţă e nepoliticos să taci!

PLATONOV (*sare în picioare*): Hai să uităm discuţia asta, Anna Petrovna! Haide zău să ne comportăm aşa ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic! Nicio discuţie!

ANNA PETROVNA (*dă din umeri*): Ciudat om! Şi de ce?

PLATONOV: Pentru că te respect! Şi respect atât de mult acest respect al meu pentru dumneata, încât mi-ar fi îngrozitor de greu să mă despart de el! Eu sunt un om independent şi sunt amator să-mi petrec plăcut timpul, îmi place să am legături cu femei, îmi plac chiar nişte aventuri mai de soi, dar… să încep o aventură măruntă cu dumneata, să te transform într-un obiect de amuzament, pe dumneata care eşti o femeie atât de deşteaptă, de frumoasă şi de independentă! Ei, nu! Asta e prea mult pentru mine! mai bine m-ai trimite la dracu-n praznic! Să trăim prosteşte o lună, două şi pe urmă să ne despărţim, ruşinaţi?!

ANNA PETROVNA: E'vorba de dragoste?

PLATONOV: Şi parcă eu nu te iubesc? Te iubesc, femeie de inimă, deşteaptă şi caritabilă! Te iubesc ca un disperat, ca un turbat! Dacă vrei, îmi dau şi viaţa pentru dumneata! Te iubesc ca femeie, dar şi

ca om! E chiar necesar ca orice dragoste să degenereze într-un anume fel de dragoste? Dragostea mea pentru dumneata mi-e de o mie de ori mai scumpă decât cea care ţi-a intrat acum în cap!…

ANNA PETROVNA (*se ridică*): Du-te, dragul meu, şi te culcă! Şi mai târziu mai stăm noi de vorbă…

PLATONOV: Să uităm discuţia asta… (*îi sărută mâna*.) Să rămânem prieteni, dar să nu ne mai jucăm unul cu altul – merităm o soartă mai bună!… Şi în afară de asta… sunt

325

totuşi puţin însurat! Să lăsăm discuţia asta! Să fie totul ca înainte!

ANNA PETROVNA: Haide, pleacă, pleacă! însurat… Mă iubeşti, nu? Atunci la ce bun s-o mai amesteci şi pe soţia ta? Pleacă de-aici! O să vorbim după vreo două ore… Acum treci printr-un acces de minciună…

PLATONOV: Nu pot să te mint… (*îi vorbeşte încetla ureche*.) Dacă aş fi putut să te mint, te-aş fi făcut demult amanta mea…

ANNA PETROVNA (*aspru*): Pleacă de-aici!

PLATONOV: Nu te-am supărat cu asta… O spui numai aşa… (*Intră în casă*.)

ANNA PETROVNA: Ce caraghios! (*Se aşază*.) Habar n-are ce vorbeşte… Orice dragoste să degenereze într-un anume fel de dragoste… Ce prostie! Parc-ar iubi un scriitor o scriitoare…

(*Pauză*.)

Ce om insuportabil! Aşa o să tot discutăm până la Judecata de apoi. N-ai vrut să te iau aşa, o să te iau cu forţa… Chiar astăzi! E timpul să scăpăm amândoi de situaţia asta prostească de aşteptare… M-am săturat… O să te iau cu forţa… Cine o fi venind? E Glagoliev… mă caută pe mine.

(*Intră Glagoliev 1*.)

SCENA XIV *Anna Petrovna şi Glagdliev 1*.

GLAGOLIEV 1: Ce plictiseală! Oamenii ăştia vorbesc despre lucruri pe care le-am auzit anul trecut şi se gândesc la lucruri la care m-am gândit în copilărie… Totu-i vechij nimic nou… Să schimb câteva vorbe cu ea şi să plec.

ANNA PETROVNA: Ce tot mormăi acolo, Porfiri Semio-nâci? Dacă nu sunt indiscretă?

GLAGOLIEV 1: Aici erai? (*Se apropie de ea.*) Mă cert pentru că sunt de prisos aici…

ANNA PETROVNA: Şi de ce crezi asta, pentru că nu eşti ca noi? Lasă. Se împacă oamenii şi cu gândacii, împacă-te

326

şi dumneata cu oamenii noştri! Vino aici lângă mine, să stăm puţin de vorbă!

GLAGOLIEV 1 (*se aşază lângă ea*): Te-am căutat, Anna Petrovna! Aş vrea să vorbesc câte ceva cu dumneata…

ANNA PETROVNA: Hai să vorbim…

GLAGOLIEV 1: Aş vrea să vorbesc despre… Aş vrea să cunosc răspunsul… la scrisoarea mea…

ANNA PETROVNA: Hm… Ce nevoie ai de mine, Porfiri Semionîci?

GLAGOLIEV 1: Vezi, eu mă lipsesc… de drepturile de soţ… Nu-mi arde de drepturi! îmi trebuie un prieten, o stăpână deşteaptă a casei… Am un rai, dar n-am… îngeri.

ANNA PETROVNA (*aparte*): Fiecare vorbă e dulce ca mierea!(*Către Glagoliev.*) M-am întrebat destul de des, ce o să fac eu, care sunt un om şi nu un înger, dacă nimeresc în rai?

GLAGOLIEV 1: Poţi să ştii ce o să faci în rai, dacă nu ştii ce o să faci mâine? Un om de treabă îşi găseşte peste tot un rost: şi pe pământ şi în cer…

ANNA PETROVNA: Toate-s bune, dar viaţa mea la dumneata o să-şi merite preţul? E puţin cam ciudat, Porfiri Semionîci? Scuză-mă te rog, Porfiri Semionîci, dar propunerea dumitale mi se pare tare ciudată… La ce-ţi trebuie să te însori? Ce-ţi trebuie un prieten cu fustă? Nu e treaba mea şi te rog să mă scuzi… dar dacă tot am început-o… Dacă aş avea vârsta dumitale, dacă aş avea banii, mintea şi simţul dumitale ai dreptăţii, nu m-ar mai interesa nimic altceva decât bunăstarea generală… adică, nu ştiu cum să spun, n-aş căuta decât să-mi satisfac dragostea pentru aproapele…

GLAGOLIEV 1: Nu ştiu să mă ocup de bunăstarea oamenilor… Pentru asta îţi trebuie o voinţă de fier, îţi trebuie şi pricepere, iar Dumnezeu m-a lipsit de ele! Eu sunt făcut ca să iubesc lucrurile mari, şi să fac o mulţime din cele mărunte care nu valorează nimic… Numai să iubesc, atât! Vino la mine!

ANNA PETROVNA: Nu, să nu mai vorbeşti despre asta… Te rog să nu dai prea mare importanţă refuzului meu. Deşertăciune, prietene! Dacă am stăpâni tot ceea ce iubim, nu ne-ar ajunge spaţiu pentru domeniile noastre… Deci, oamenii nu fac o faptă chiar atât de prostească şi de puţin amabilă când refuză pe cineva… (*Râde*.) Uite că ai şi o filosofie

327

ca desert! Ce-i cu gălăgia asta? auzi? Pun pariu că Platonov a pornit o răzmeriţă… Ce caracter!

(*Intră Grekova şi Triletki*.)

SCENA XV *Anna Petrovna*, *Glagoliev 1*, *Grekova şi Triletki*.

GREKOVA (*intră*): Asta e culmea jignirii! (*Plânge*.) Culmea! Şi cei care văd aşa ceva şi tac sunt nişte oameni stricaţi!

TRILETKI: Aşa e, aşa e, dar ce pot să fac? Ce pot să fac? Doar nu era să mă reped cu o bâtă la el, gândeşte-te şi dumneata!

GREKOVA: Trebuia să te repezi cu o bâtă, dacă n-ai alte mijloace! Pleacă de lângă mine! Eu, eu sunt femeie şi tot n-aş fi tăcut dacă dumneata ai fi fost jignit atât de josnic, de neruşinat şi de nemeritat!

TRILETKI: Bine, dar eu… Mai judecă şi dumneata!… Cu ce sunt de vină?…

GREKOVA: Eşti un laş, asta eşti dumneata! Pleacă de lângă mine şi du-te la bufetul dumitale scârbos! Adio! Nu te mai obosi să vii la mine! N-avem nevoie unul de altul… Adio!

TRILETKI: Adio, e foarte bine că-i adio! M-am săturat de toate astea ca de mere acre! Lacrimi, lacrimi… Of, Doamne Dumnezeule! Am un adevărat vârtej în cap… *coenurus cerebralis*! Ah… (*Dă din mină şi pleacă*.)

GREKOVA: *Coenurus cerebralis*… (*Face câţiva paşi*.) M-a jignit…

Şi de ce? Ce i-am făcut?

ANNA PETROVNA (*se apropie de ea*): Maria Efimovna… Nu te reţin… Şi eu aş fi plecat de-aici în locul dumitale… (*O sărută*.) Nu plânge, draga mea. Cea mai mare parte a femeilor-sânt create ca să suporte tot felul de porcării din partea bărbaţilor…

GREKOVA: Eu nu… Eu o să-l… dau afară! N-o să mai fie învăţător aici! N-are dreptul să fie învăţător! Chiar mâine o să mă duc la directorul şcolilor…

ANNA PETROVNA: Lasă… O să trec zilele astea pe la dumneata şi o să-l judecăm împreună pe Platonov, iar până

una alta linişteşte-te… Nu mai plânge… Ai să fii mulţumită… Iar pe Triletki nu trebuie să te superi, draga mea… El nu ţi-a luat apărarea pentru că e prea bun şi prea moale, iar oamenii că el nu sunt în stare să ia apărarea cuiva… Ce ţi-a făcut?

GREKOVA: M-a sărutat faţă de toată lumea… mi-a spus că sunt proastă… şi m-a trântit pe masă… Să nu crezi că o să-i treacă asta aşa! E sau nebun, sau… îi arăt eu lui! (*Iese*.)

ANNA PETROVNA (*strigă după ea*): La revedere! O să ne vedem în curând! (*Către Iakov*.) Iakov! Trăsura Mariei Efimovna! Ah, Platonov, Platonov… O să te coste odată răzmeriţele astea…

GLAGOLIEV 1: E o fată minunată! N-o prea iubeşte prea bunul nostru Mihail Vasilici… îşi bate joc de ea…

ANNA PETROVNA: Şi fără niciun motiv! Astăzi îşi bate joc, iar mâine îşi cere scuze… Apucături de boier! (*Intră Glagoliev 2*.)

SCENA XVI

Aceiaşi şi Glagoliev 2.

GLAGOLIEV 2 (*aparte*): E cu ea! Iar e cu ea! Ei drăcia dracului!(*Se uită atent la tatăl său*.)

GLAGOLIEV 1 (*după o pauză*): Ce vrei?

GLAGOLIEV 2: Stai aici, iar dincolo te caută! Du-te că te cheamă!

GLAGOLIEV 1: Cine mă cheamă?

GLAGOLIEV 2: Oamenii!

GLAGOLIEV 1: Ştiu că oamenii… (*Se ridică*.) Cum doreşti, dar eu

n-am să te las în pace, Anna Petrovna! Cine ştie, poate că mâine o să spui altceva, dacă ai să mă înţelegi! O să ne mai vedem… (*Intră în casă*.)

SCENA XVII *Anna Petrovna şi Glagoliev 2*.

GLAGOLIEV 2 (*se aşază lângă Anna Petrovna*): Bursuc bătrân! Măgarul! Nu-l cheamă nimeni! L-am tras eu pe sfoară!

329

ANNA PETROVNA: Tare o să-ţi mai pară rău pentru vorbele astea când ai să te faci mai deştept!

GLAGOLIEV 2: Glumiţi… Iată de ce am venit aici… Pentru două vorbe… Da sau nu?

ANNA PETROVNA: Adică!

GLAGOLIEV 2 (*râde*): Chiar nu înţelegi? Da sau nu?

ANNA PETROVNA: Nu înţeleg absolut nimic! r, GLAGOLIEV 2: O să înţelegi imediat… Când e vorba de aur, toată lumea pricepe… Dacă e „da", atunci fii bună, generalisim al sufletului meu, bagă mâna în buzunar şi scoate de acolo portofelul cu banii bătrânului… (*îi întinde buzunarul dinăuntru al hainei*.)

ANNA PETROVNA: Fără ocolişuri! Dar ştii că pentru vorbe din astea oamenii deştepţi primesc palme?…

GLAGOLIEV 2: De la o doamnă plăcută şi o palmă e plăcută… Mai întâi îţi dă o palmă, iar pe urmă îţi zice „da"…ANNA PETROVNA (*se ridică*): Ia-ţi pălăria şi pleacă de-aici imediat!

GLAGOLIEV 2: Unde?

ANNA PETROVNA: Unde vrei! Şterge-o şi să nu te mai prind pe-aici!

GLAGOLIEV 2: Ei… De ce te superi? Nu plec, Anna Petrovna!

ANNA PETROVNA: Atunci am să poruncesc să fii dat afară! (*Intră în casă*.)

GLAGOLIEV 2: Ce supărăcioasă eşti! N-am spus nimic grozav. Ce am spus? N-are rost să te superi… (*Se duce după ea*.)

SCENA XVIII

Platonov şi Sofia Egorovna ies din casă.

PLATONOV: La şcoală sunt şi până acum în calitate de om care nu-şi ocupă locul său, ci unul de învăţător… Asta a fost după ce ne-am

despărţit!…

(*Cei doi* se *aşază*.)

Răul mişună în jurul meu, murdăreşte pământul, îi înghite pe fraţii mei întru Hristos şi întru ţară, iar eu zac şi nu fac

330

nimic, ca după o muncă grea; stau, privesc, tac… Acum am douăzeci şi şapte de ani, la treizeci de ani am să fiu la fel, nu prevăd nicio schimbare! Iar mai târziu n-o să fie decât o nepăsare crasă, abrutizare, o indiferenţă deplină faţă de tot ce nu e plăcere trupească, iar mai departe e moartejpTS-a dus viaţa! Mi se face părul măciucă numai când mă gândesc la o moarte ca asta!

Cum să mă ridic, Sofia Egorovna?

(*Pauză*.)

Taci, nu ştii… Şi de unde să ştii? Nu-mi pare rău de mine, Sofia Egorovna! Să mă ia dracu'! Dar ce s-a întâmplat cu dumneata? Unde e sufletul dumitale curat, unde sunt sinceritatea, spiritul de justiţie şi curajul dumitale? Unde e sănătatea dumitale? Ce-ai făcut cu ea? Sofia Egorovna? Să petreci un an după altul în lene, să nu stai pe picioarele dumitale, să fii o spectatoare a suferinţelor altora şi în acelaşi timp să poţi să priveşti oamenii drept în ochi – asta e desfrâu!

(*Sofia Egorovna se ridică*.) (*Pauză*.)

(*O aşază*.) Stai puţin, ăsta e ultimul meu cuvânti Ce te-a făcut să devii o femeie afectată, leneşă, bună numai pentru palavre? Cine te-a învăţat să minţi? Şi cum erai înainte! Numai o clipă! O să-ţi dau drumul imediaţi Lasă-mă să termin! Ai fost atât de bună, Sofia Egorovna, atât de mare! Scumpa mea Sofia Egorovna, poate că nu e încă prea târziu, poate că te mai poţi ridica! Gândeşte-te! Adună-ţi toate forţele şi ridică-te, pentru numele lui Dumnezeu! (*O apucă de mână*.) Spune-mi sincer, draga mea, în numele trecutului nostru comun, ce te-a făcut să te măriţi cu omul acesta? Cu ce te-a încântat căsătoria asta?

SOFIA EGOROVNA: E un om minunat…

PLATONOV: Nu spune ceea ce nu crezi!

SOFIA EGOROVNA (*se ridică*): E soţul meu şi te-aş ruga…

PLATONOV: Orice ar fi el, eu o să-ţi spun adevărul! Stai jos! (*O*

aşază.) De ce nu ţi-ai ales un om truditor, un martir? De ce nu ţi-ai luat de bărbat pe altcineva şi l-ai luat pe acest pigmeu înfundat în datorii şi în lene?…

331

SOFIA EGOROVNA: Lasă! Nu striga! Vine cineva… (*Trec nişte oaspeţi*.)

PLATONOV: Dracu' să-i ia! Las să m-audă toată lumea! (*încet*.) Te rog să mă scuzi pentru vorbele astea… Dar te-am iubit! Te-am iubit mai mult decât orice pe lume, şi din cauza asta îmi eşti dragă şi acum. Am iubit aşa de mult părul acesta, mâinile acestea, faţa aceasta… De ce te dai cu pudră, Sofia Egorovna? Las-o! Of! Dacă ai fi nimerit în casa unui alt om, te-ai fi ridicat repede, pe când aici o să te afunzi şi mai mult! Biata de dumneata! Dacă eu, nefericitul de mine, aş fi avut putere, ne-aş fi smuls pe amândoi, şi pe dumneata şi pe mine, cu rădăcină cu tot din smârcul ăsta…

(*Pauză*.)

Viaţă! De ce nu trăim aşa cum am putea s-o facem?! SOFIA BGOROVNA (*se ridică şi-şi acoperă faţa cu mâinile*): Lasă-mă! Pleacă de lângă mine!

(*Din casă se aude gălăgie*.)

Pleacă! (*Se îndreaptă spre casă*.)

PLATONOV (*o urmează*): Ia-ţi mâinile de pe faţă! Aşa! N-o să pleci? Nu-i aşa? Să fim prieteni, Sophie! N-o să pleci, nu-i aşa? O să mai stăm de vorbă? Da?

(*Din casă se aude o gălăgie tot mai mire şi paşi precipitaţi pe scări*.)

SOFIA EGOROVNA: Da.

PLATONOV: Să fim prieteni, draga mea… De ce să fim duşmani? Dă-mi voie… Să-ţi mai spun două vorbe…

(*Din casă iese în fugă Voiniţev, după el oaspeţii*.)

SCENA XIX *Aceiaşi, Voiniţev cu oaspeţii, apoi Anna Petrovna şi Triletki*.

VOINIŢEV (*intră în fugă*): Ah… Uite-i şi pe eroii principali! Hai să aprindem focurile de artificii! (*Strigă*.) Iakov, marş la râu! (*Către Sofia*

Egorovna.) Nu te-ai răzgândit, Sophie?

332

PLATONOV: N-o să plece, o să rămână aici…

VOINIŢEV: Da? în cazul acesta – ura! Dă-mi mâna, Mihail Vasilici! (îi *strânge mâna*.) Am crezut întotdeauna în talentul tău de orator. Hai să aprindem focurile! (*Se duce cu oaspeţii în fundul parcului*.)

PLATONOV (*după o pauză*): Da, va să zică aşa, Sofia Egorovna… Hm…

(*Vocea lui Voiniţev „Unde eşti, maman? Platonov?"*) (*Pauză*.)

Să mă duc şi eu, dracu' să-i ia… (*Strigă*.) Serghei Pavlovici, stai puţin, nu aprinde fără mine! Trimite-l pe Iakov la mine după balon. (*Fuge în parc*.)

ANNA PETROVNA (*iese în fugă din casă*): Staţi puţin! Aşteaptă, Serghei, că încă nu s-a adunat toată lumea! Trageţi cu tunul, până una alta! (*Către Sofia*.) Du-te, Sophie! De ce eşti tristă?

(*Vocea lui Platonov*: *„Vino aici, coniţă! Săcântăm încântec vechi şi să nu-l începem pe cel noul"*)

Vin, *mon cher*! (*Fuge*.)

(*Vocea lui Platonov*: *„Cine vine cu barca mea? Nu vii cu mine pe râu, Sofia Egorovna*?)

SOFIA EGOROVNA: Să mă duc sau să nu mă duc? (*Se gândeşte*.)

TRILETKI (*intră*): Hei, unde sunteţi? (*Cântă*.) Vin, vin! (*Se uită atent la Sofia Egorovna*.)

SOFIA EGOROVNA: Ce vrei de la mine?

TRILETKI: Nimic…

SOFIA EGOROVNA: Atunci pleacă! Astăzi nu sântdispusă nici să vorbesc, nici să ascult…

TRILETKI: Ştiu, ştiu…

(*Pauză*.)

Tare aş vrea să trec cu degetul peste fruntea dumitale – din ce-o fi? Tare aş face-o!… Nu ca să te jignesc, dar aşa… *de contenance*…

SOFIA EGOROVNA: Bufonule! (*Se întoarce cu spatele la el*.) Nici măcar nu eşti un comic, eşti un bufon, o paiaţă!

TRILETKI: Da… Sunt bufon… Pentru bufonerie îmi şi dă

generăleasa să mănânc… Sigur… Şi banii de buzunar… Şi când o să se satureze de mine, o să mă alunge cu dispreţ din locurile astea. Nu-i aşa? De altfel, n-o spun numai eu… Ai spus-o şi dumneata când ai fost la Glagoliev, la acest mason al timpului nostru…

SOFIA EGOROVNA: Bine, bine… îmi pare bine că ţi s-a transmis… Cel puţin acum ştii că pot să deosebesc un bufon de un om spiritual! Dacă ai fi fost actor, ai fi fost favoritul galeriei, dar stalul te-ar fi fluierat… Eu te fluier…

TRILETKI: Iată o vorbă extraordinar de spirituală… Bravo… Am onoarea să te salut. (*Se înclină*.) La o revedere plăcută! Aş mai pălăvrăgi cu dumneata… dar mi-e teamă şi sunt uimit! (*Pleacă în fundul parcului*.)

SOFIA EGOROVNA (*dă din picior*): Netrebnicul! Habar n-are ce părere mi-am făcut despre el! Om de nimic!

(*Vocea lui Platonov*: „*Cine vine pe râu cu*

Ei… Ce-o fi o fi! (*Strigă*.) Vin! (*Pleacă în fugă*.)

mine?")

SCENA XX

Glagoliev 1 şi Glagoliev 2 ies din casă.

GLAGOLIEV 1: Minţi, minţi, puşti nemernic ce eşti!

GLAGOLIEV 2: Spui prostii. De ce m-aş apuca să mint? întreab-o pe ea, dacă nu mă crezi! Eram, uite, pe banca asta şi, cum ai plecat, i-am şoptit vreo două-trei vorbe, am îmbrăţişat-o, am pupat-o… Ea mi-a cerut mai întâi trei mii, ei, dar m-am târguit şi ne-am învoit la o mie! Dă-mi o mie de ruble!

GLAGOLIEV 1: Kirill, este vorba de onoarea unei femei! Nu întina onoarea aceasta, căci e sfântă. Taci!

GLAGOLIEV 2: Ţi-o jur pe ce am mai bun! Nu crezi? Ţi-o jur pe ce am mai sfânt! Dă-mi o mie de ruble şi imediat îi dau ei mia asta…

GLAGOLIEV 1: E îngrozitor… Minţi! A glumit, prostule!

GLAGOLIEV 2: Dar… Nu-ţi spun că am îmbrăţişat-o? Şi ce-i de mirare aici? Acum toate femeile sunt aşa! Să nu crezi în nevinovăţia

lor! Le ştiu eu! Iar tu mai voiai să te însori! (*Râde*.)

GLAGOLIEV 1: Kirill, pentru numele lui Dumnezeu! Ştii ce-i aia calomnie!

GLAGOLIEV 2: Dă-mi o mie de ruble! O să-i dau banii faţă de tine! Uite, chiar pe banca asta am îmbrăţişat-o, am sărutat-o şi m-am târguit cu ea… Mă jur! Ce mai vrei? De asta te-am şi alungat de-aici, ca să mă târguiesc cu ea! Uite cum nu mă crede că pot să cuceresc o femeie! Propune-i tu două mii şi o să fie a ta! Cunosc eu femeile, frăţioare!

GLAGOLIEV 1 (*scoate portofelul din buzunar şi-l aruncă pe jos*): Ia-l!

(*Glagoliev 2 ridică portofelul şi numără banii*.)

(*Vocea lui Voinițev*: „Începe! Trage, *mamant* Triletki, urcă-te pe pavilion! Cine a călcat pe cutie? Dumneata!" *Vocea lui Triletki*: „Mă sui pe pavilion, dracu' seamă ia! (*Râde*.) Cine-i ăsta? L-aţi strivit pe Bugrov! L-am călcat pe Bugrov pe cap! Unde sunt chibriturile?")

GLAGOLIEV 2: (*aparte*): Sunt răzbunat! (*Strigă*.) Ura-a-a (*Fuge*.)

TRILETKI: Cine urlă acolo? Daţi-i una după ceafă!

(*Vocea* lui *Voinițev: „Începem*?")

GLAGOLIEV 1 (*se apucă cu mâinile de cap*): Doamne! Ce desfrâu! Ce ticăloşie! Mi-am făcut icoană din ea! Iart-o, Doamne! (*Se aşază pe bancă şi-şi acoperă faţa cu mâinile*.)

(*Vocea lui Voinițev*: „Cine mi-a luat sfoara? Să-ţi fie ruşine, *mamant* Unde e sfoara mea, acum era aici?") (*Vocea Annei Petrovna*: „Uite-o, căscatule!")

(*Glagoliev* 1 *cade de pe bancă*.)

Vocea Annei Petrovna: „Hai! care eşti? Nu te mai învârti pe-aici!(*Strigă*.) Dă-o-ncoa! Dă-o-ncoa!" (*Intră în fugă Sofia Egorovna*.)

SCENA XXI

Sofia Egorovna.

SOFIA EGOROVNA (*e palidă*, *despletită*): Nu mai pot! Asta e prea mult! E peste puterile mele! (*îşi duce mâna la*

piept.) o mare nenorocire sau o mare… fericire! Mă sufoc aici!… Ori mă distruge, ori îmi vesteşte o viaţă nouă! Te salut şi te binecuvântez… viaţă nouă? M-am hotărât!

(*Vocea lui Voiniţev*: „*Păzea*!”) (*Focuri de artificii*.)

TABLOUL II

O pădure. Un drum de pădure. La începutul drumului, în partea stângă e o şcoală. De-a lungul drumului, care se pierde în depărtare, se întinde o liniede cale ferată, care coteşte la dreapta lângă şcoală. Un şir de stâlpi de telegraf. E noapte.

SCENA I

Saşa (*stă la o fereastră deschisă*) *şi Osip* (*cu o puşcă atârnată pe spate*, *stă în faţa ferestrei*.)

OSIP: Cum a fost? Foarte simplu. Mergeam pe aici pe aproape, pe potecă, şi deodată o văd pe ea în râpă: îşi suflecase rochia şi scotea apa din izvor, cu o frunză de brusture. Mai scotea şi mai bea, şi iar mai scotea şi iar mai bea, iar pe urmă-şi mai uda şi părul… Amcoborât, m-am apropiat şi am început să mă uit la ea. Ea nici nu se uita la mine, chipurile, ce să se uite la un ţărănoi prost? „Cucoană, zic eu, excelenţă, va să zică vi s-a făcut poftă să beţi apă rece?” „Şi ce te priveşte pe tine, zice? Întinde-o de unde ai venit!” A zis-o şi iar nu s-a mai uitat la mine… Eu m-am pierdut… Mi s-a făcut şi ruşine şi mi-a părut şi rău că sunt din neamul ăsta de ţărani… „Ce te uiţi la mine, prostălăule? N-ai mai văzut zice, oameni până acum?” Şi s-a uitat la mine cu atenţie… „Au, zice, îţi plac?” „E o nenorocire, zic, cât îmi plăceţi! Aşa sunteţi, excelenţă, de delicată şi de simţitoare, aşa sunteţi de frumoasă… N-am văzut, zic, de când mă ştiu pe cineva mai frumos… Frumoasa asta de la noi din sat, Manka, zic.

fata sotnicului, e ca o iapă sau ca o cămilă pe lângă dumneavoastră… Câtă gingăşie aveţi! V-aş săruta, zic, şi aş muri pe loc!” Ea începe să râdă… „Bine, zice, sărută-mă, dacă vrei!” Eu, după vorbele astea, simt că iau foc. Mă apropii de ea, o iau încetişor de umăr şi o sărut deodată uite chiar aici, pe obraz şi pe gât…

SAŞA (*râde*): Şi ea?

OSIP: „Ei, zice, şi acum cară-te de-aici! Spală-te, zice, mai des şi mai taie-ţi unghiile!" Şi m-am dus.

SAŞA: Ce curaj are! (*îi dă lui Osip o farfurie de ciorbă*.) Ia, mănâncă. Aşază-te şi tu undeva!

OSIP: Pot să stau şi în picioare că nu mi-s cine ştie ce boier… Vă foarte mulţumesc pentru grijă, Alexandra Iva-novna! O să fac şi eu odată un serviciu pentru asta…

SAŞA: Ia-ţi căciula de pe cap. Nu se cade să mănânci cu căciula pe cap. Şi mai închină-te şi tu înainte de masă!

OSIP (*îşi scoate căciula*): De mult n-am mai luat eu în seamă lucrurile astea… (*Mănâncă*.) Şi de atunci, parcă-s nebun… Mă credeţi? Nu mănânc, nu dorm… Tot pe ea o am în faţa ochilor… închid ochii şiea – mi apare aievea. Şi m-am făcut aşa de simţitor, că-ţi vine să mori! ziceam să mă înec, am vrut să-l împuşc pe general… Iar când s-a făcut văduvă am început să fac fel de fel de lucruri pentru ea… îi vânam potârnichi, îi prindeam becaţe, i-am vopsit pavilionul în fel de fel de culori… Odată i-am adus un lup viu… Toate plăcerile i le făceam… Orice zicea, aia făceam… Dacă mi-ar fi zis să mă înghit pe mine, mă înghiţeam şi pe mine… Aşa-i cu sentimentele astea delicate… N-ai ce le face.

SAŞA: Da… Şi eu era să mă prăpădesc când m-am îndrăgostit de Mihail Vasilici şi nu ştiam încă dacă mă iubeşte… M-am rugat Domnului să-mi ia şi viaţa, păcătoasa de mine…

OSIP: Vedeţi?… Sentimentele astea… (*Bea din farfurie*.) Mai îmi daţi ciorbă? (*îi dă farfuria*.)

SAŞA (*pleacă şi după o clipă apare la fereastră cu un castron în mim*.) Ciorbă nu mai am, nu vrei să mănânci cartofi? Sunt prăjiţi în grăsime de gâscă…

OSIP: *Merçi*… (*Ia castronul şi mănâncă*.) Grozav ce m-am săturat! Şi uite-aşa tot umblam ca un apucat… Tot despre aia vă zic, Alexandra Ivanovna… Umblam, umblam… Anul trecut îi aduc eu după Săptămâna Mare un iepuraş. „Poftiţi, zic, excelenta-voastră… V-am adus un urecheat!" Ea l-a

luat în braţe, l-a mângâiat şi m-a întrebat: „E adevărat Osip că eşti un tâlhar?" „Foarte adevărat, zic. N-o să vorbească oamenii aiurea"... „Trebuie, zice, să te îndrept, Osip... Du-te, zice, pe jos la Kiev. De la Kiev du-te la Moscova, iar de la Moscova la Lavra Troitkaia, iar din Lavra Troiţ-kaia du-te la Noul Ierusalim, iar de acolo vino acasă. Du-te şi după un an ai să ajungi alt om". M-am făcut eu umil „mi-am luat traista şi m-am dus la Kiev... Dar n-a ieşit mare scofală! M-am îndreptat eu, dar nu de tot... Foarte buni cartofii! M-am înhăitat pe lângă Harkov cu nişte neisprăviţi „mi-am băut banii, m-am bătut şi m-am întors acasă. Mi-am pierdut şi actele...

(*Pauză*.)

Acum nu mai ia nimic de la mine... E supărată.

SAŞA: De ce nu umbli la biserică, Osip?

OSIP: M-aş duce eu, dar e... O să râdă lumea de mine... Ia uite, zice, a venit să se pocăiască! Şi mi-e şi frică să umblu ziua pe lângă biserică... E lume multă acolo, o să mă. omoare.

SAŞA: Dar şi tu, de ce-i necăjeşti pe oamenii săraci?

OSIP: Şi de ce să nu-i necăjesc? Nu puteţi pricepe asta, Alexandra Ivanovna! Nu. Dumneavoastră nu trebuie să vorbiţi despre lucrurile astea. Nu puteţi să le pricepeţi. Mihail Vasilici nu necăjeşte pe nimeni?

SAŞA: Pe nimeni! Chiar dacă ar supăra pe cineva, o face fără să vrea. E un om bun!

OSIP: Eu, ca să fiu drept, îl respect mai mult decât pe alţii... Generăleţul de Serghei Pavlâci e un om prost; nici frăţiorul dumneavoastră nu e deştept, cu toate că e doctor „ei, dar Mihail Vasilici are multă minte! Are şi un grad?

SAŞA: Cum nu? E registrator de colegiu!

OSIP: Zău?

(*Pauză*.)

Bravo! Va să zică are şi grad... Hm... Bravo! Bunătate nu1 prea are el. Pentru el toţi sunt proşti, toţi sunt slugoi... Se-poate aşa? Eu nu făceam aşa, dacă eram un om bun... Eu i-aş; fi mângâiat pe proşti, pe slugoi şi pe escroci... Sunt oamenii cei mai nenorociţi, vă spun eu! De ei

trebuie să-ţi fie milă „de cine altul… Nu prea are el bunătate… Nu e trufaş, se;

338

bate pe burtă cu toată lumea, dar n-are pic de bunătate… Asta nu pricepeţi dumneavoastră. Vă mulţumesc cu respect! Toată viaţa aş mânca la cartofi din ăştia… (*îi dă castronul*.) Mulţumesc…

SAŞA: N-ai pentru ce…

OSIP (*oftează*): Bană femeie mai sunteţi dumneavoastră, Alexandra Ivanovna! De ce-mi daţi să mănânc? N-aveţi şi dumneavoastră măcar un pic de răutate femeiască? Sunteţi o sfântă!(*Râde*.) Prima dată în viaţa mea văd o femeie ca dumneavoastră… Roagă-te Domnului, Sfântă Alexandra, pentru noi păcătoşii! (*Se înclină*.) Bucură-te, Sfântă Alexandra!

SAŞA: Vine Mihail Vasilici.

OSIP: Mă păcăliţi. Acum îi tot zice despre sentimentele delicate la cucoana a tânără… Frumos bărbat aveţi! Dacă ar vrea, tot neamul femeiesc s-ar duce după el… Mare meşter e să dea din gură… (*Râde*.) Toţi se gudură pe lângă generăleasă. Dar o să-l zgâlţâie ea, cât e el de frumos… O fi vrând el, da ea nu…

SAŞA: Ai început să vorbeşti prea mult… Nu-mi place asta… Du-te!

OSIP: Mă duc… Şi Dumneavoastră ar trebui să vă culcaţi… Vă aşteptaţi bărbatul?

SAŞA: Da…

OSIP: Ce nevastă cumsecade! Cred că Platonov a căutat mult o soţie ca dumneavoastră, cu luminarea v-a căutat vreo zece ani… Dar tot v-a găsit… (*Se înclină*.) Rămâneţi cu bine, Alexandra Ivanovna! Noapte bună!

SAŞA (*cască*): Domnul să te aibă în pază!

OSIP: M-am dus. (*Pleacă*.) o să mă duc acasă… Casa mea e acolo unde pământul e podea, cerul e tavan, iar pereţii nu se ştie prin ce loc se află… Cine a fost blestemat de Dumnezeu, ăla şi stă în casa asta… E mare casă, numai că n-ai unde să-ţi pui capul… Atâta că nu trebuie să plăteşti impozite pentru pământ… (*Se opreşte*.) Noapte bună,

Alexandra Ivanovna! Veniţi în ospeţie pe la mine! în pădure! Întrebaţi de Osip, că-l ştie orice pasăre şi orice şopârlă îl ştie. Ia uitaţi cum luceşte ciotul ăsta! Parcă s-ar fi ridicat un mort din mormânt… Uitaţi încă unul! Îmi zicea maică-mea că sub cioturile astea care luminează sunt îngropaţi păcătoşii, iar ciotul luminează pentru ca oamenii să se roage…

22*

339

Şi deasupra mea o să lumineze un ciot… că sunt şi eu un păcătos… Uitaţi-l şi pe al treilea! Mulţi păcătoşi mai sunt pe lumea asta! (*Pleacăşi după vreo două minute începe să fluiere*.)

Saşa.

SAŞA (*iese din şcoală cu o luminare şi o carte în mână*): Ce mult întârzie Mişa. (*Se aşază*.) Mi-e teamă să nu se îmbolnăvească… Mi s-a făcut şi somn… Unde m-am oprit? (*Citeşte*.) „A venit, în sfârşit, timpul să vestim lumii despre acele idealuri măreţe şi veşnice ale omenirii, care au fost stelele călăuzitoare ale părinţilor noştri şi pe care, din nefericire, le-am trădat". geo fi însemnând asta? (*Se gândeşte*.) Nu înţeleg… De ce n-o fi scriind aşa ca să înţeleagă toată lumea? Mai departe. Ăăă… Să sar peste introducere… (*Citeşte*.) „Zahăr Mazoh…" Ce nume caraghios!… Mazoh… Probabil că nu e rus… Mai departe… M-a pus Mişa să citesc, aşa că trebuie să citesc… (*Cască şi citeşte*.) „într-o seară veselă de iarnă…" Pot să sar şi peste asta… E o descriere…(*Răsfoieşte şi citeşte*.) „Era greu să-ţi dai seama cine cântă şi la ce instrument… Sunetele orgăi, viguroase şi maiestuoase, scoase parcă de o mână bărbătească de fier, se schimbau cu sunetele delicate ale flautului condus parcă de buzele minunate ale unei femei şi, în sfârşit, încremeneau…" Sst… Vine cineva…

(*Pauză*.)

Sunt paşii lui Mişa… (*Stinge luminarea*.) în sfârşit… (*Se ridică şi strigă*.) Hei! Un, doi, un, doi! Stâng, drept, stâng, drept! Stângu, stângu!

SCENA III

Sasa şi *Platonov*.

PLATONOV (*intră*.) Ca să-ţi fac ţie în ciudă: dreptu, dreptul Dar, draga mea, nu e vorba nici de drept, nici de

340

stâng! Omul beat n-are nici drept, nici stâng; n-are decât înainte, înapoi, într-o parte şi în jos…

SAŞA: Ia poftiţi aici, beţivule, luaţi loc aici. O să vă arăt eu ce-i aia să mergeţi într-o parte şi în jos. Luaţi loc (*Se aruncă de gâtul lui Platonov*.)

PLATONOV: Să ne aşezăm… (*Seaşază*.) Tu de ce nu dormi, infuzorie?

SAŞA: N-am chef. (*Se aşază lângă el*.) Mult te-au mai ţinut!

PLATONOV: Da, destul de mult… A trecut personalul?

SAŞA: N-a trecut încă. Acum o oră a trecut mărfarul.

PLATONOV: Va să zică nu e încă două noaptea. Ai venit de mult?

SAŞA: La zece eram aici… Când am ajuns, Kolka urla, de-ţi venea să-ţi iei câmpii… O să mă scuze ei că am plecat fără să-mi iau rămas bun… S-a dansat, după ce am plecat?

PLATONOV: S-a şi dansat, s-a şi supat, s-au făcut şi scandaluri… Ştii ceva? Ai fost şi tu acolo când s-a întâmplat ista? Bătrânul Glagoliev a avut o criză!

SAŞA: Ce vorbeşti?!

PLATONOV: Da… Frăţiorul tău i-a luat sânge şi i-a cân-l>at veşnica pomenire…

SAŞA: Dar de ce? Ce a păţit? Părea atât de sănătos…

PLATONOV: O criză uşoară… Spre norocul lui şi spre nenorocul măgarului pe care din prostie îl consideră fiul său. L-au dus acasă… Nu trece o seară fără scandal! Asta ne-o fi soarta!

SAŞA: Mi-nchipui cum s-au speriat Anna Petrovna şi Sofia Egorovna! Ce drăguţă e Sofia Egorovna! Rar mi se întâmplă să văd cuconiţe atât de drăguţe… Are ceva deosebit…

(*Pauză*.)

L

PLATONOV: Of, ce porcărie…

SAŞA: Ce e?

PLATONOV: Ce-am făcut?! (*îşi acoperă faţa cu mâinile*.) Ce ruşine!

SAŞA: Ce-ai făcut?

PLATONOV: Ce-am făcut? Nimic bun! Când am făcut eu ceva de care să nu mă ruşinez mai târziu?

34!

SAŞA (*aparte*): E beat, săracul! (*Către Platonov*.) Hai la culcare!

PLATONOV: Am fost mai mizerabil ca oricând! mai respectă-te după asta, dacă poţi! Cea mai mare nenorocire e. când nici tu însuţi nu te mai respecţi! Doamne! Şi n-am nimic în mine de care aş putea să mă agăţ, nimic ce-ar putea fi iubit şi stimat.

(*Pauză*.)

Uite, tu mă iubeşti… Nu pricep! Prin urmare, ai găsit în mine ceva care poate fi iubit? Mă iubeşti?

SAŞA; Ce întrebare?! Cum aş putea să nu te iubesc?

PLATONOV: Ştiu, dar spune-mi lucrul acela bun pentru care mă iubeşti! Arată-mi lucrul acela al meu pe care îl; iubeşti!

SAŞA: Hm… Pentru ce te iubesc? Ce caraghios eşti astăzi, Mişa! Cum să nu te iubesc, dacă eşti soţul meu?

PLATONOV: Numai de asta mă iubeşti, că-ţi sunt soţ?

SAŞA: Nu te înţeleg.

PLATONOV: Nu înţelegi? (*Râde*.) Of, prostuţa încât De ce nu eşti muscă? Cu mintea ta, ai fi cea mai deşteaptă dintre muşte! (*O sărută pe frunte*.) Ce s-ar întâmpla cu tine „dacă m-ai înţelege, dacă n-ai fi atât de adorabil de neştiutoare? Ai mai fi o femeie fericită, dacă ai putea pricepe că n-am nimic pentru care să merit să fiu iubit? Să nu pricepi, comoara mea, să nu ştii nimic, dacă vrei să mă iubeşti!, (*îi sărută mâna*.) Femela mea dragă! Şi eu sunt fericit graţie ignoranţei tale! Am şi eu, ca oamenii, o familie… Am o familie…

SAŞA (*râde*): Caraghiosule!

PLATONOV: Comoara mea! Muieruşcă mititică şi prostuţă! Nici nu trebuie să te ţin de nevastă, trebuie să te ţin pe birou, sub sticlă! Şi

cum de-am reuşit noi doi să-l naştem pe Nikolka? Păi tu nu trebuie să-i naşti pe Nikolci, tu trebuie să faci soldaţi din cocă, jumătate a mea ce eşti!

SAŞA: Spui prostii, Mişa!

PLATONOV: Să te păzească Dumnezeu să înţelegi! Să nu înţelegi! Şi fie ca pământul să se sprijine mai departe pe chiţi, iar chiţii în furci! De unde ne-am lua neveste credincioase, dacă n-ar exista Şase? (*Vrea s-o sărute*.)

342

SAŞA (*nu-l lasă*): Pleacă de-aici! (*Supărată*.) La ce te-ai mai însurat cu mine, dacă sunt aşa de proastă? Trebuia să-ţi iei una deşteaptă! Nu te-a obligat nimeni!

PLATONOV (*râde*): Ştiţi să vă şi supăraţi? Fir-ar a naibii de afacere. Păi asta e o adevărată descoperire din sfera… Din ce sferă? O adevărată descoperire, sufleţelul meu! Va să zică ştii să te şi superi? Nu glumeşti?

SAŞA (*se ridică*): Du-te şi te culcă, dragul meu! Dacă n-ai fi băut, n-ai mai fi făcut nicio descoperire! Beţivule! *Şi* mai eşti şi învăţător! Eşti un purcel, nu învăţător! Marş la culcare! (*îl bate cu pumnul pe spinare şi intră în şcoală*.)

SCENA IV *Platonov*, *singur*.

PLATONOV: Chiar sunt beat? Am băut puţin, nu se poate… Deşi în capul meu nu prea e totul în regulă…

(*Pauză*.)

Şi când am vorbit cu Sofia, am fost beat şi atunci? (*Se gândeşte*.) Nu, n-am fost! Din nefericire n-am fost, sfinţi părinţi! N-am fost! Trezia mea blestemată! (*Sare în picioare*.) Ce mi-a făcut nefericitul ei de bărbat? De ce l-am ponegrit în ochii ei? Să nu-mi ierţi asta, conştiinţa mea! Am dat din gură ca un mucos, am pozat, am jucat teatru, m-am lăudat… (*Se imită*.) „De ce nu te-ai măritat cu un truditor sau cu un martir?” La ce dracu’ avea ea nevoie de un truditor sau de un martir? Atunci la ce i-ai mai spus, om fără minte, lucruri în care nici tu nu crezi? Ah! Şi m-a crezut… A ascultat aiurelile unui prost şi şi-a plecat ochişorii. S-a topit, amărâta de ea… Cât sunt toate astea de stupide şi

de mizerabile! Mi-e silă… (*Râde*.) Tiranule! Şi şi-au bătut oamenii joc de negustorii-tirani, şi-au bătut joc de ei până la capăt… A fost şi râs printre lacrimi şi au fost lacrimi prin râs… Dar de mine cine o să-şi bată joc? Când o să fie asta? Te-apucă râsul! Nu iau mită, nu fur, nu-mi bat nevasta, gândesc cum se cade, dar tot sunt un ticălos! Un ticălos ridicol! Un ticălos nemaipomenit!

343

(*Pauză*.)

Trebuie să plec… Să-i cer inspectorului să mă mute în altă parte… O să scriu chiar astăzi la oraş…

(*Intră Vengherovici 2*.)

SCENA V *Platonov Vengherovici 2*.

VENGHEROVICI 2 (*intră*): Hm… Asta e şcoala în care doarme mereu înţeleptul acela neisprăvit… Ce face acum „doarme ca de obicei, sau înjură ca de obicei? (*Îl vede* pe *Platonov*.) Uite-l, deşert şi strălucitor. Nici nu doarme şi nici nu înjură… E într-o stare anormală… (*Către Platonov*.) Nu dormi încă?

PLATONOV: După cum vezi? Ce te-ai oprit? Dă-mi voie să-ţi urez noapte bună!

VENGHEROVICI 2: Plec îndată. Te-ai retras în singurătate? (*Se uită în jur*.) Te simţi stăpân al naturii? Într-o noapte atât de frumoasă ca asta…

PLATONOV: Te duci acasă?

VENGHEROVICI 2: Da… Tata a plecat cu trăsura şi sunt obligat să merg pe jos. Te desfeţi? Trebuie să fie foarte plăcut să bei şampanie şi pe urmă, cu un curaj sporit, să te treci în revistă! Pot să mă aşez lângă dumneata?

PLATONOV: Poţi.

VENGHEROVICI 2: Mulţumesc. (*Se aşază*.) îmi place să mulţumesc pentru orice. Ce bine e să stai aici, pe treptele astea şi să te simţi stăpân! Unde e soţia dumitale, Platonov? Aici cu acest sunet, cu această şoaptă a naturii, cu acest cântat al greierilor, nu lipseşte decât murmurul de dragoste „ca totul să se transforme într-un rai! Acestei

adieri cochete şi timide nu-i lipseşte decât răsuflarea fierbinte a femeii iubite, ca obrajii dumitale să se aprindă de fericire! Din şoapta naturii lipsesc vorbele de dragoste… Lipseşte femeia! Te uiţi cu uimire la mine… Ha-ha! Am început să vorbesc într-o altă limbă? Da, asta nu e limba mea… După ce mă trezesc o să roşesc pentru limba asta… Şi totuşi, de ce n-aş pălăvrăgi şi eu poetic? Hm… Cine o să mă împiedice?

PLATONOV: Nimeni.

344

VENGHEROVICI 2: Sau poate că limba zeilor nu se potriveşte cu situaţia şi cu înfăţişarea mea? N-am o faţă poetică?

PLATONOV: N-ai.

VENGHEROVICI 2: N-am… Hm… îmi pare bine. Evreii n-au chipuri poetice. A făcut o glumă natura cu noi, evreiir şi nu ne-a dat fizionomii poetice! La noi oamenii se apreciază după fizionomie, şi pentru că avem fizionomiile pe care le avem ni se refuză orice sentiment poetic… Se spune că evreii n-au poeţi.

PLATONOV: Cine o spune?

VENGHEROVICI 2: Toată lumea… Şi ce calomnie ticăloasă e asta!

PLATONOV: Nu te mai lega de fleacuri. Cine o spune?

VENGHEROVICI 2: Toată lumea o spune, iar noi avem o mulţime de poeţi adevăraţi, nu de-alde Puşkin şi Lermon-tov, ci poeţi autentici, ca Auerbach, Heine, Goethe.

PLATONOV: Goethe era neamţ.

VENGHEROVICI 2: Evreu!

PLATONOV: Neamţ.

VENGHEROVICI *2*: Evreu! Ştiu eu ce spun!

PLATONOV: Şi eu ştiu ce spun, dar las să fie cum zici dumneata! E greu să discuţi cu un evreu semidoct.

VENGHEROVICI 2: Foarte greu.

(*Pauză*.)

Şi chiar dacă n-am avea poeţi! Mare lucru! Dacă ai poeţi e bine, dacă nu-i ai e şi mai bine! Poetul, ca om al sentimentului, e de cele mai multe ori un parazit şi un egoist… A dat Goethe, ca poet vreo bucată de pâine măcar unui proletar neamţ?

PLATONOV: E veche! Ajunge, tinere! El n-a luat pâinea proletarului neamţ! Asta e important… Şi pe urmă e mai bine să fii poet decât să nu fii nimic! Dar hai mai bine să tăcem din gură… Lasă în pace bucata de pâine, despre care n-ai nici cea mai mică idee, lasă-i şi pe poeţi, pe care nu-i poate pricepe sufletul dumitale uscat şi lasă-mă în pace şi pe mine!

VENGHEROVICI 2: N-avea grijă, că n-o să-ţi tulbur inima dumitale măreaţă, om efervescent ce eşti! N-o să trag plapuma caldă de pe dumneata… N-ai decât să dormi!

(*Pauză.*)

345

Uită-te la cer! Da… E bine aici, e linişte, nu sunt decât copaci… Nu văd mutrele alea sătule şi mulţumite… Da… Copacii şoptesc, dar nu şoptesc pentru mine… Şi nici luna nu se uită cu atâta plăcere la mine, ca la acest Platonov… Mă priveşte cu răceală… Parcă ar zice: nu eşti de-al nostru… Pleacă de-aici, din paradisul acesta, du-te în băcănia ta ovreiască… Spun prostii… Am trăncănit cam mult… ajunge!

PLATONOV: Ajunge… Du-te tinere, acasă I Cu cât o să stai mai mult aici, cu atât o să şi trăncăneşti mai mult… Iar pentru trăncăneala asta, după cum singur ai spus-o, ai să roşeşti! Du-te!

VENGHEROVICI 2: Vreau să trăncănesc! (*Râde.*) Acum sunt poet!

PLATONOV: Gel care se ruşinează de tinereţea sa nu e poet. Dacă eşti tânăr, fii tânăr! Poate că e caraghios, poate că e ridicol, dar e omeneşte să fie aşa!

VENGHEROVICI 2: Aşa… Ce prostii! Eşti un mare caraghios, Platonov! Toţi sunteţi nişte caraghioşi, voi ăştia de-aici… Ar fi trebuit să trăiţi pe vremea lui Noe… Şi generă-leasa e o caraghioasă şi Voinițev e un caraghios… Dar gene-răleasa nu e rea ca femeie… Ce ochi inteligenţi are! Şi ce degete fine! Nu e rea de loc… Pieptul, gâtul…

(*Pauză.*)

De ce? Ce, sunt mai rău decât dumneata? Măcar o dată în viaţă! Dacă gândurile mele acţionează atât de puternic asupra… măduvei spinării, atunci îţi dai seama ce extaz m-ar cuprinde, dacă generăleasa s-ar ivi acum printre copaci şi m-ar chema cu degetele ei străvezii!…

Nu te mai uita la mine aşa… Acum nu sunt decât un puşti prost… Şi cine ar îndrăzni să-mi interzică să fiu şi eu prost măcar o dată în viaţă? Vreau din considerente ştiinţifice să fiu acum prost, sau fericit, cum spui dumneata… Şi sunt fericit… Nu interesează pe nimeni. Hm…

PLATONOV: Dar… (*Se uită la lanţul lui Vengherocici2*.)

VENGHEROVICI 2: Fericirea personală e, însă, egoistă!

PLATONOV: O da! Fericirea personală e egoistă, iar nenorocirea personală e o virtute! Ce de aiureală e în capul dumitale! Ce lanţ ai! Ce brelocuri splendide! Ce strălucire are!

346

VENGHEROVICI 2: Îţi place lanţul acesta? (*Râde*.) *Te* atrage această podoabă, această strălucire… (*Clatină din, cap*.) Mai poţi să admiri aurul în aceste clipe în care-mi ţii lecţii în versuri aproape! Ia lanţul! Lasă-te de asta! (*îşi smulge lanţul şi-l aruncă într-o parte*.)

PLATONOV: Ce grav a zdrăngănit! Chiar numai şi după asta poţi să-ţi dai seama cât e de greu.

VENGHEROVICI 2: Aurul e greu nu numai la cântar! Fericit eşti că poţi să stai pe aceste trepte murdare! Dumneata nu suporţi toată greutatea acestui aur murdar! O, lanţuri de aur, o, cătuşe de aur!

PLATONOV: Care nu sunt chiar întotdeauna rezistente! Părinţii noştri le-au băut!

VENGHEROVICI 2: Câţi oameni nefericiţi, flămânzi şi beţi sunt pe pământ! Când oare n-o să mai flămânzească milioanele de oameni care însămânţează mult şi nu mănâncă nimic? Când, te întreb eu? De ce nu-mi răspunzi, Platonov?

PLATONOV: Lasă-mă în pace! Fă-mi plăcerea asta! Nu pot să sufăr clopotele care sună fără rost şi fără încetare! Scuză-mă, dar pleacă de-aici! Vreau să dorm!

VENGHEROVICI 2: Eu sunt un clopot? Hm… Mai curând eşti dumneata un clopot…

PLATONOV: Şi eu sunt clopot şi dumneata eşti clopot, cu diferenţa că eu trag singur de mine, pe când de dumneata trag alţii… Noapte bună! (*Se ridică*.)

VENGHEROVICI 2: Noapte bună!

(*Ceasul din şcoală bate ora două.*)

S-a făcut două… La ora asta omul trebuie să doarmă, iar eu nu dorm… Insomnie, şampanie, emoţii… O viaţă anormală, datorită căreia se distruge organismul. (*Se ridică.*) Mi se pare că începe să mă doară pieptul… Noapte bună! Nu-ţi întind mâna şi mă mândresc cu asta. Dumneata n-ai dreptul să-mi strângi mâna…

PLATONOV: Prostii! Mi-e perfect egal.

VENGHEROVICI 2: Sper, că în afară de noi doi n-a auzit şi nici n-o să audă nimeni ce s-a vorbit şi trăncănit aici. (*Se duce în fundul scenei şi se întoarce.*)

PLATONOV: Ce. doreşti?

VENGHEROVICI 2: Lanţul meu era pe-aici pe undeva…

34?

L

PLATONOV: Uite-l, lanţul dumitale! (*îi azvârle lanţul cu piciorul.*) N-ai uitat totuşi! Ascultă, fii bun şi sacrifica-ţi lanţul în folosul unui cunoscut de-al meu, din categoria celor care seamănă mult şi nu mănâncă nimic! Lanţul ăsta o să-i hrănească ani de zile familia! Îmi permiţi să-i transmit lanţul?

VENGHBROVIGI 2: Nu… L-aş da cu plăcere, dar pe cuvântul meu de onoare că nu pot! E un cadou, o amintire…

PLATONOV: Da, da… Marş de-aici!

VENGHEROVICI 2 (*îşi ridică lanţul*): Te rog să mă laşi în pace!(*Se duce în fundul scenei şi, obosit, se aşază pe calea ferată; îşi acoperă faţa cu mâinile.*)

PLATONOV: Ce porcărie! Să fii tânăr şi să nu fii un sufle curat! Ce depravare profundă! (*Se aşază.*) Gât sunt de respingători oamenii în care vedem o aluzie cât de vagă la trecutul nostru murdar! Cândva am semănat şi eu puţin cu ăsta… Of!

(*Se aude un tropot de cal.*)

SCENA VI

Platonov, şi Anna Petrovna (*e îmbrăcată cu un costum de călărie, în mină ţine o cravaşa*).

PLATONOV: Generăleasa!

ANNA PETROVNA: Cum să fac să-l văd? Să bat la uşă? (*îl vede pe Platonov*.) Eşti aici? Ce bine! Ştiam eu că nu dormi încă… Cine poate să doarmă acum. Pentru dormit Dumnezeu a făcut iarna… Bună seara, omule! (*îi îndinde mina*.) Ei? Ce faci? Dă-mi mâna!

(*Platonov îi întinde mina*.)

Eşti beat?

PLATONOV: Dracu' să mă ştie! Sau sunt treaz sau sunt beat, precum cel mai mare beţiv… Ce-i cu dumneata? De trai prea bun ai binevoit să te plimbi, stimată somnambulă?

ANNA PETROVNA (*se aşază lângă el*): Mda…

(*Pauză*.)

348

Da, dragul meu, Mihail Vasilici! (*Cântă*.) Ce fericire, ce durere…(*Râde*.). *Ce* ochi mari şi miraţi ai făcut! Haide, nu-ţi fie teamă prietene!

PLATONOV: Nici nu-mi e… cel puţin pentru mine…

(*Pauză*.)

Observ că ai început să te ţii de fleacuri…

ANNA PETROVNA: La bătrâneţe…

PLATONOV: Cu bătrânele mai treacă meargă… Ele o fac din prostie… Dar dumneata nu eşti bătrână. Eşti tânără ca vara în iunie. Ai o viaţă întreagă înaintea dumitale.

ANNA PETROVNA: Am nevoie de viaţă acum, nu înainte… Sunt tânără, Platonov, sunt îngrozitor de tânără! O simt… Umblă prin mine ca un vânt, tinereţea asta! Al dracului sunt de tânără… Mi-e frig!

(*Pauză*.)

PLATONOV (sare în picioare): Nu vreau să înţeleg, nici să ghicesc, nici să presupun… Nu vreau nimic! Pleacăt N-ai decât să spui că sunt mojic, darlasă-mă! Terogl Hm… De ce te uiţi aşa? Mai… mai gândeşte-te şi dumneata!

ANNA PETROVNA: M-am gândit…

PLATONOV: Gândeşte-te, femeie deşteaptă, mândră şi minunată! Unde şi de ce ai venit?! Of…

ANNA PETROVNA: Nu m-au adus picioarele, am venit călare,

dragul meu!

PLATONOV: Şi ai venit la mine… dumneata, cu mintea, cu frumuseţea şi cu tinereţea dumitale, la mine?! Nu-mi vine să cred ochilor, urechilor… Ai venit să învingi, să cucereşti fortăreaţa! Nu sunt fortăreaţă! Şi n-ai venit să cucereşti… Sunt un om slab, îngrozitor de slab! înţelege-mă, te rog.

(*Se ridică şi se apropie de el*.)

ANNA PETROVNA: Autoflagelarea e mai rea decât trufia… Şi atunci cum rămâne, Michel? Trebuie să terminăm într-un fel, nu? Trebuie să fii de acord, că…

PLATONOV: Nu termin, că n-am început nimic!

ANNA PETROVNA: Ah… filosofia asta mizerabilă! Şi nu ţi-e ruşine să minţi? într-o noapte de asta, sub un cer ca ăsta… te apuci să minţi? Minte toamna, dacă ai chef.

349

când plouă, când e noroi, dar nu acum, nu aici… Eşti ascultat, eşti privit… Uite-te în sus, caraghiosule!

(*Pauză*.)

Uite, şi stelele sclipesc că minţi… Ajunge, dragul meu! Fii la fel de bun, cum sunt bune toate aici! Nu tulbura cu mica ta persoană liniştea asta singulară… Goneşte-ţiduhurile rele. (*îl îmbrăţişează cu o mină*.) Nu există om pe care să-l iubesc cum te iubesc pe tine! Nu există femeie pe care s-o iubeşti cum mă iubeşti pe mine… Să nu ne luăm decât dragostea, iar tot restul care te chinuieşte atât să-l lăsăm altora, să-l rezolve ei… (*îl sărută*.) Să ne luăm numai dragostea…

PLATONOV: Oiiseu merita să-i cânte sirenele, dar eu nu sunt regele Oiiseu, sireno! (*O îmbrăţişează*.) Dacă aş putea să te fac fericită! Ce frumoasă eşti! Dar n-am să te fac fericită! Am să fac din tine ceea ce am făcut din toate femeile care s-au aruncat de gâtul meu… Am să te fac nefericită!

ANNA PETROVNA: Ce mult te gândeşti la tine! Eşti chiar atât de îngrozitor, Don Juan? (*Râde*.) Ce drăguţ eşti la lumina lunii! Adorabil!

PLATONOV: Mă cunosc eu! Nu se termină bine decât aventurile la care nu particip eu…

ANNA PETROVNA: Hai să stăm jos… Uite-aici.

(*Se aşază pe terasament*.)

Ce-mi spui, filozofule?

PLATONOV: Dacă aş fi un om cinstit, aş pleca de lângă tine… Am presimţit astăzi că o să fie aşa, am prevăzut eu… Şi atunci de ce n-am plecat, ticălosul de mine?

ANNA PETROVNA: Goneşte-ţi duhurile rele, *Michel*! Nu te otrăvi singur… A venit o femeie la tine, nu o fiară… Ai o figură pleoştită, lacrimi în ochi… Pfui! Am să plec, dacă nu-ţi place… Vrei? (*Râde*.) Prostule! Ia, pune mâna, înhaţă! Ce mai vrei? Fumează-mă toată, ca pe o ţigară, stoarce-mă, fâmă fărâmiţe… Fii om! (\\ scutură.) Caraghiosule!

PLATONOV: Dar parcă eşti a mea? Pentru mine ai fost tu făcută? (*îi sărută mâna*.) Du-te la altul, scumpa mea… Du-te la unul care să te merite…

350

ANNA PETROVNA: Of… Nu mai bate câmpii! Totul e cât se poate de simplu: a venit o femeie la tine, o femeie care te iubeşte şi pe care o iubeşti… E o vreme minunată… Ce poate fi mai simplu? La ce bun această filosofie, lacebun această politică? Ai chef să pozezi?

PLATONOV: Hm… (*Se ridică*.) Şi dacă n-ai venit decât ca să te amuzi, ca să-ţi satisfaci un chef trăsnit? Atunci? Eu nu sunt bun pentru obligaţii de scurtă durată… N-am să permit nimănui să se joace cu mine! N-ai să scapi de mine cu fleacuri, cum ai scăpat de alţi zece!… Sunt prea scump pentru o aventură măruntă… (*Se apucă cu mâinile de cap*.) Să te iubesc, să te respect şi în acelaşi timp… să mă pierd în fleacuri, în vulgaritate, într-o distracţie de plebeu.

ANNA PETROVNA: (*se apropie de el*): Dacă mă iubeşti şi mă respecţi, atunci, suflet neliniştit ce eşti, pentru ce te mai târguieşti cu mine şi-mi spui porcării? Pentru ce aceste „dacă”? Te iubesc… Ţi-am spus-o şi o ştii şi singur că te iubesc… Ce mai vrei? Eu nu vreau decât linişte… (*îşi pune capul pe pieptul lui Platonov*.) Vreau linişte… Pricepe, o dată, Platonov! Vreau să mă odihnesc… Vreau să uit de toate, asta e tot ce vreau… Nu ştii. Nu ştii cât e de grea viaţa pentru mine, iar eu…

vreau să trăiesc!

PLATONOV N-am să pot să-ţi dau liniştea!

ANNA PETROVNA: Nu-ţi cer decât să nu filosofezi!... Să trăieşti! Totul trăieşte, totul se mişcă... Viaţă e peste tot... Să trăim şi noi! Mâine o să rezolvăm problemele, astăzi însă, în noaptea asta, să trăim, să trăim... Să trăim, *Michel*!

(*Pauză.*)

Dar ce tot îl încânt eu? (*Râde.*) Uitaţi-vă la el! Eu îl încânt, iar el face nazuri!

PLATONOV: (*o apucă de mină*): Ascultă! Ţi-o spun pentru ultima dată... Ţi-o spun ca un om cinstit... Pleacă!... Pentru ultima dată! Pleacă!

ANNA PETROVNA: Serios (*Râde.*) Nu glumeşti?... Spui prostii! Nu te mai las eu! (*I se aruncă de gât.*) Auzi? Ţi-o spun pentru ultima dată, nu te mai las! Orice ar fi, orice s-ar întâmpla! Nu te las, chiar dacă m-ai pierde şi pe mine şi te-ai pierde şi pe tine! Tra-ta-ta-ta... rara-ra. Ce te smuceşti, caraghiosule? Eşti al meu! Acum poţi să-i dai înainte cu filosofia ta!

PLATONOV: încă o dată... Ga un om cinstit...

ANNA PETROVNA: N-ai vrut să te laşi cu vorba bună, iau cu forţa... Iubeşte-mă, dacă mă iubeşti şi nu mai face pe prostul! Tra-ta-ta-ta... Să sune-un cântec de victorie. La mine, să mergem la mine! (*îi aruncă o basma neagră pe cap.*) La mine!

PLATONOV: La tine? (*Râde...*) Femeie proastă! Nu-ţi vrei binele... O să mai plângi tu! Soţ, n-am să-ţi fiu, pentru că n-ai fost făcută pentru mine, dar n-am să-ţi permit nici să te joci cu mine... O să mai vedem noi cine cu cine o să se joace... O să mai vedem... O să plângi tu... Mergem?

ANNA PETROVNA (*râde*) /. *Allonst* (*îl ia de mină.*) Stai puţin... Vine cineva... Hai să ne ascundem după un copac, până una alta...

(*Se ascund după un copac.*)

E cineva cu haină, deci nu e ţăran... De ce nu scrii pentru vreun ziar articole de fond? Le-ai scrie bine... Ţi-o spun serios.

(*Intră Triletki*.)

SCENA VII

Aceiaşi şi Triletki.

TRILETKI (*se apropie de şcoală şi bate în geam*) Saşa! Surioaro! Saşurka!

SAŞA (*deschide fereasta*) Cine e? Tu eşti, Kolea? Ce vrei?

TRILETKI: Nu dormi încă? Lasă-mă, drăguţă, să dorm la voi!

SAŞA: Te rog…

TRILETKI: Fă-mi patul în clasă… Şi vezi, te rog, să nu afle *Michel* că dorm la voi, n-o să mă lase să închid ochii cu filosofia lui! E teribil ce mi se învârteşte capul… Văd totul dublu… Stau în faţa unei ferestre şi văd două, în care să mă vâr? Ce dandana! Bine că nu sunt însurat! Dacă aş fi fost însurat, mi s-ar fi părut că sunt bigam… Totul e în două exemplare! Tu ai pe gât două capete! Apropo… Acolo, lângă stejarul tăiat, ăla de lângă râu – îl ştii? – 352

mi-am suflat nasul, gândăcelule, şi am scăpat din buzunar patruzeci de ruble… Ia-i drăguţă, dar mai de dimineaţă… Caută-i şi ia-i pentru tine…

SAŞA: O să-i ridice dulgherii, de cum se crapă de ziuă… gură-cască eşti, Kolea! Ah, da! Era cât pe-aici să uit… A fost nevasta băcanului şi te-a rugat foarte mult să treci cât mai repede pe la ei… Bărbatul ei s-a îmbolnăvit aşa deodată… E ceva cu capul… Du-te mai repede!

TRILETKI: Dă-l încolo! Nu-mi arde de asta… Am şi eu tot felul de chestii şi în cap şi în burtă… (*Se urcă pe fereastră*.) Dă-te la o parte…

SAŞA: Intră mai repede! M-ai agăţat cu piciorul… (*închide fereastra*.)

PLATONOV: Nu ştiu cine dracu' şi-a mai găsit să vină!

ANNA PETROVNA: Stai.

PLATONOV: Nu mă ţine… Dacă o să vreau, o să plec! Cine sunt ăştia?

ANNA PETROVNA: Petrin şi Şcerbuk.

(*Intră Petrin şi Şcerbuk, sunt fără haine, se leagănă. Primul are un jobzn negru pe cap, iar cel de al doilea unul gri*.)

SCENA VIII

Vengherovici 2 (*în fundul scenei*), *Platonov*, *Anna Petrovna*, *Petrin şi Şcerbuk*.

PETRIN: Vivat, doctor în drept! Ura! Unde e drumul? Unde am nimerit? Ce-i asta? (*Râde.*) Aici, Pavocika, se luminează poporul! Aici îi învaţă pe tâmpiţi să-l uite pe Dumnezeu şi să-i păcălească pe oameni! Uite unde am nimerit… Hm… Aşa… Aici, frate, stă ăsta… cum dracu-l cheamă – Platoşka, omul civilizat… Pava, dar unde e Platoşka acum? Spune şi nu te jena! Cântă un duet cu generăleasa? Of, Doamne, că mare e puterea ta… (*Strigă.*) Glagoliev e un prost! Ea i-a întors spatele, iar el a făcut o criză!

ŞCERBUK: Vreau acasă, Gherasea… Sunt mort de somn! Dă-i naibii pe toţi!

PETRIN: Unde ne sunt hainele, Pava? Mergem să ne culcăm la şeful gării şi n-avem haine pe noi. (*Râde.*) Ni le-au

scos fetele? Cavalerule! Ne-au scos fetele hainele… (*Oftează.*) Eh, Pava, Pavocika… Ai băut şampanie? Şi eşti beat, nu? Dar ştii şampania cui ai băut? Şampania mea ai băut-o… Ai băut băutura mea şi mâncarea tot a mea ai mâncat-o… Generăleasa poartă rochia mea, Sereoja poartă ciorapii mei… totul e al meu! Le-am dat de toate! Iar eu am tocurile stâlcite la cizme… Le-am dat de toate, am pus de toate pe ei, şi ce am primit în schimb? întreabă-mă ce am primit în schimb? Gotulşi dispreţul… Da… Lacheul nu mă serveşte lamasăşitot caută să mă înghiontească, case poartă cu mine de parcă aş fi un porc…

PLATONOV: M-am plictisit!

ANNA PETROVNA: Stai puţin… O să plece imediat! Ce măgar e Petrin ăsta! Cum minte! Şi mototolul ăla bătrân îl crede…

PETRIN: Ovreiul se bucură de mai mult respect ca mine… Ovreiul stă la căpătâi, iar noi stăm la picioarele ei… Şi de ce? Pentru că ovreiul dă mai mulţi bani… Iar pe fruntea-i sunt vorbe crunte: se va vinde-n curând la mezat!

ŞCERBUK: Asta e din Nekrasov… Se spune că ar fi murit…

PETRIN: Bine! Nu-i mai dau niciun ban! auzi? Niciun ban! O să se răsucească bătrânul în mormânt… N-are decât… cu groparii lui! Basta! Am să protestez poliţele! Chiar mâine! Am să te azvârl în noroi, femeie nerecunoscătoare!

ŞCERBUK: Ea e conte, baroane! Are o figură de generăleasa! Pe când eu… nu sunt decât un calmâc şi atâta tot… Las să mă iubească Duneaşa… Ce drum prost! Aici ar trebui o şosea, cu stâlpi de telegraf… cu clopote… Bing-bang, bing-bang…

(*Cei doi pleacă*.)

SCENA IX

Aceiaşi, *fără Petrin şi Şcerbuk*.

ANNA PETROVNA (*iese de după copac*.) S-au dus?

PLATONOV: S-au dus…

ANNA PETROVNA (*îi ia de umeri*) o pornim?

354

PLATONOV: Haide! Mă duc, dar dacă ai şti cum n-aş vrea să mă duc!… Mă duc, dar nu eu mă duc, ci diavolul care îmi dă peste ceafă şi-mi spune – du-te, du-te! Mă duc, dar nu eu mă duc ci trupul meu neputincios… Cum te-aş azvârli, dacă n-ar fi trupul acesta bine educat!

ANNA PETROVNA: Ce porcărie… (*îl loveşte pe Platonov cu cravaşa*.) N-o lua razna! (*Se depărtează de Platonov*.) Dacă vrei să mergi, dacă nu vrei te priveşte! N-o să mă rog de tine! Asta e prea mult.

PLATONOV: Dar… E prea târziu să faci pe jignita! (*Se duce la ea şi o ia de mină*.)

(*Anna Petrovna îşi smulge mina*.)

Tot aia e… mă duc… Acum nu mai pot să opresc pe diavolul din mine… îmi întorci spatele? E prea târziu acum sate superi! Acum nu ne mai putem despărţi oricât ne-am leza demnitatea… înţelege odată! Dacă conştiinţa mea îţi refuză dragostea, o face numai pentru că e profund convinsă că săvârşeşti o greşeală ireparabilă…

SAŞA (*în fereastră*): Mişa, Mişa! Unde eşti?

PLATONOV: Ei, drăcia dracului!

SAŞA (*în fereastră*): Ah… Te văd… Cu cine mai eşti? (*Râde*.) Anna Petrovna! Abia te-am recunoscut! Eşti atât de neagră! Cu ce te-ai

îmbrăcat? Bună seara!

ANNA PETROVNA: Bună seara, Alexandra Ivanovna!

SAŞA: Eşti într-un costum de călărie? Te plimbi călare, da? Ce bine! E o noapte atât de frumoasă! Hai şi noi, Mişa!

ANNA PETROVNA: M-am săturat de plimbare, Alexandra Ivanovna. Mă duc acasă…

SAŞA: Atunci, sigur… Vino, Mişa, în cameră!… Zău că nu ştiu ce să fac! I s-a făcut rău lui Kolea…

PLATONOV: Care Kolea?

SAŞA: Fratele-meu Nikolai. Probabil că a băut prea mult… Haide, te rog! Intră şi dumneata, Anna Petrovna! O să dau o fugă în pivniţă să aduc caimacul… Să bem un pahar de caimac… E rece, caimacul!

ANNA PETROVNA: Mulţumesc… Mă duc acasă… (*Către Platonov*.) Du-te… Te aştept…

SAŞA: Eu aş trage o fugă în pivniţă… Haide, Mişa! (*Dispare*.)

23* 355

PLATONOV: Am uitat cu totul de ea. Ai văzut-o ce încredere are în mine, e teribil! Du-te… O culc şi vin şi eu… ANNA PBTROVNA: Dar mai repede… PLATONOV: Era cât pe-aci să iasă scandal! Pe curând…

(*Intră în şcoală*.)

SCENA X *Anna Petrovna*, *Vengherovici 2*, *apoi Osip*.

ANNA PETROVNA: Ce surpriză… Am uitat cu totul de ea…

(*Pauză*.)

Ce cruzime… A mai dus-o el de nas pe fetiţa asta săracă! Eh… dacă tot fac un păcat, să-l fac ca lumea! în afară de Gel-de-Sus n-o să mai ştie nimeni! N-o fi pentru prima dată… Ce porcărie! Acum trebuie să-l aştept pân-o culcă! O să ţină vreo oră, dacă nu şi mai bine…

VENGHEROVICI 2 (*se apropie de ea*): Anna Petrovna… (*Cade în genunchi în faţa ei*.) Anna Petrovna… (*O apucă de mână*.) Anna!

ANNA PETROVNA: Cine e? Cine eşti dumneata? (*Se apleacă spre el*.) Cine e? Dumneata, Isaac Abramâci? Dumneata eşti? Ce-i cu dumneata?

VENGHEROVICI 2: Anna! (*îi sărută mâna*.)

ANNA PETROVNA: Pleacă de-aici! E ruşine! Eşti bărbat!

VENGHEROVICI 2: Anna!

ANNA PETROVNA: Nu te mai agăţa de mine! Pleacă de-aici! (*îl împinge în umăr*.)

VENGHEROVICI 2 (*se întinde pe pământ*): Of! Ce ridicol… Ce ridicol…

OSIP (*intră*): Saltimbancii! Dumneavoastră, excelenţă? (*Se înclină*.) Cum de-aţi nemerit în locurile noastre sfinte?

ANNA PETROVNA: Tu eşti, Osip? Bună. Mă urmăreşti? Mă spionezi? (*îl ia de bărbie*.) Ai văzut tot?

OSIP: Tot.

ANNA PETROVNA: Şi de ce eşti aşa de e Eşti îndrăgostit de mine, Osip?

OSIP: Cum doriţi dumneavoastră…

356

ANNA PETROVNA: Eşti îndrăgostit?

OSIP: Nu vă înţeleg ce spuneţi… (*Plânge*.) V-am socotit o sfântă… Dacă mi-aţi fi spus să mă bag în foc, în foc m-aş fi băgat…

ANNA PETROVNA: Dar la Kiev de ce nu te-ai dus?

OSIP: La ce-mi trebuie Kievul? Eu v-am socotit o sfântă… Nici nu era om mai sfânt pentru mine ca dumneavoastră…

ANNA PETROVNA: Ajunge, prostănacule… Poţi să-mi aduci din nou iepuraşi… O să-i primesc din nou… Ei, la revedere… Treci mâine pe la mine, o să-ţi dau bani să te duci cu trenul la Kiev… E-n regulă? La revedere… Să nu îndrăzneşti să te atingi de Platonov! Ai auzit?

OSIP: De acum încolo nu-mi mai porunciţi…

ANNA PETROVNA: Ce vorbeşti! Nu doriţi cumva să mă duc la mănăstire? îşi bagă şi el nasul!… Gata, gata… Uite-l cum plânge… Ce, eşti copil mic? Ajunge… Când o să vină la mine, să tragi un foc cu puşca!…

OSIP: în el?

Nu, în aer… La revedere, Osip! Să tragi?

ANNA PETROVNA

tragi mai tare! O să

OSIP: O să trag.

ANNA PETROVNA

Bravo, te-ai făcut cuminte…

OSIP: Numai că n-o să vină el la dumneavoastră… Acum e cu nevastă-sa.

ANNA PETROVNA: Lasă vorba… La revedere, tâlharule! (*Pleacă în fugă*.)

SCENA XI *Osip şi Vengherovici 2*.

OSIP (*dă cu căciula de pământ şi plânge*): S-a terminat! Totul s-a terminat, ducă-se dracului!

VENGHEROVICI 2 (*e culcat pe pământ*): Ce spune?

OSIP: Am văzut şi am auzit toată tărăşenia asta! Ochii-mi plesneau şi parcă mă pocnea cineva cu un baros în cap! Am auzit tot! Cum să nu-l omor, dacă-mi vine să-l sfâşii în bucăţi, dacă-mi vine să-l înghit… (*Se aşază pe terasament*, *cu spatele la şcoală*.) Trebuie să-l omor…

VENGHEROVICI 2: Ce spune? Pe cine să omoare?

357

SCENA XII

Aceiaşi, *Platonov şi Triletki*.

PLATONOV (*îl dă afară din şcoală pe Triletki*): Ieşi afară! Mişcă-te imediat la băcan! Marş!

TRILETKI (*se întinde*): Mai bine m-ai bate mâine, cu bâta, decât să mă scoli astăzi!

PLATONOV: Eşti un ticălos, Nikolai, un ticălos! înţelegi?

TRILETKI: Ce pot să fac? Aşa m-a făcut Dumnezeu!

PLATONOV: Şi dacă băcanul a şi murit?

TRILETKI: Dacă a murit, să-i fie ţărâna uşoară, dacă însă mai luptă pentru existenţă, înseamnă că mi-ai spus de pomană toate vorbele astea îngrozitoare… Nu mă duc la băcan! Vreau să dorm!

PLATONOV: Ba te duci, animalule! Te duci! (*îl împinge*.) Nu te las să dormi! Ce-i cu tine? Ce te crezi tu? De ce nu faci nimic? La ce stai aici şi mănânci, laşi să treacă aiurea cei mai buni ani ai tăi şi nu întreprinzi nimic?

TRILETKI: Iar te-ai legat de mine… Pe cuvântul meu că eşti ca…

o chicheriţă!

PLATONOV: Spune-mi şi mie, te rog, ce om eşti tu? E îngrozitor! Pentru ce trăieşti? De ce nu te ocupi de ştiinţă? De ce nu mai studiezi? De ce nu te ocupi de ştiinţă, animalule?

TRILETKI: Despre treburile astea interesante o să vorbim când n-o să-mi fie somn, iar acum lasă-mă să dorm… (*Se scarpină*.) Ei, drăcia dracului! Aşa, netam-nesamscoală-te, nemernicule!… Hm… Regulile bunei purtări… Să le ia dracu' de reguli!

PLATONOV: Cărui zeu te închini, fiinţă ciudată? Ce fel de om eşti tu? N-o să iasă nimic din noi. N-o să iasă!

TRILETKI: Ascultă, Mihail Vasilici, cine ţi-a dat voie să-ţi bagi labele tale reci în inimile altora! Neruşinarea ta pune vârf la toate, amice!

PLATONOV: N-o să iasă nimic din noi, nimic! Suntem nişte oameni pierduţi! Nu facem o para chioară! (*Plânge*.) Nu e om la care să mă uit cu plăcere! Totul e vulgar, ticălos, terfelit… Pleacă de-aici, Nikolai! Pleacă!

m

TRILETKI (*dă din umeri*): Plângi?

(*Pauză*.)

Mă duc la băcan! auzi? Mă duc!

PLATONOV: Faci cum vrei!

TRILETKI: Mă duc! Chiar acum…

PLATONOV (*bate din picioare*): Pleacă de-aici!

TRILETKI: Bine… Du-te şi te culcă, *Michel*! Nu face să te enervezi! Salut! (*Pleacă*, *dar se opreşte*.) Aş vrea să-ţi spun un cuvânt la despărţire. Sfătuieşte-i pe toţi misionarii, deci şi pe tine însuţi, ca vorba lor propovăduitoare să se lipească de fapta lor propovăduitoare… Dacă ochii tăi nu se bucură de tine însuţi, atunci să nu ceri de la mine să-ţi bucur ochii, care, apropo, sunt foarte frumoşi la lumina lunii! Îţi sclipesc ca nişte bucăţele de sticlă verde… Şi mai e ceva… Nici n-ar trebui să stau de vorbă cu tine… Ar trebui să te stâlcesc în bătaie, să te fac fărâmiţe, să te sfâşii, pentru fata aceea… Să-ţi spun nişte vorbe pe care nu le-ai auzit de când eşti! Dar… nu mă pricep s-o fac! Sunt un

prost duelist! Ăsta e norocul tău!…

Salut! (*Pleacă*.)

(*Pauză*.)

SCENA XIII

platonov, *Vengherovici 2 şi Osip*.

PLATONOV (*se ia cu mâinile de cap*): Nu e vorba numai de mine, toţi sunt aşa! Toţi! Unde sunt oamenii, Dumnezeule?! Şi de mine ce să mai zic! Nu te duce la ea! Nu-ţi aparţine! E bunul altuia! O să-i strici viaţa, ai s-o distrugi pentru totdeauna! Să plec de aici? Nu! O să mă duc la ea, o să mă îmbăt, o să mă port ca un păgân… Beţivi desfrânaţi şi imbecili… Oameni care nu se trezesc din beţie! Am fost făcut de o mamă proastă şi un tată beat! Tată… mamă… Tată… O, de vi s-ar suci oasele în mormânt, aşa cum mi-aţi răsucit viaţa, din beţie şi din prostie!

(*Pauză*.)

Nu… Cetotspun? Să mă ierte Dumnezeu… Să le fie ţărâna uşoară… (*Se împiedică de Vengherovici 2*, *care e tot trântit pe pământ*.) Cine e?

358

359

VENGHEROVICI 2 (*se ridică în genunchi*): Ce noapte sălbatică, monstruoasă şi dezonorantă…

PLATONOV: Aaa… Du-te de notează noaptea asta sălbatică în jurnalul tău idiot, cu cerneala din conştiinţa propriului tău tată! Marş de-aici!

VENGHEROVICI 2: Da… Am s-o notez… (*Pleacă*.)

PLATONOV: Ce-o fi făcut aici? O fi tras cu urechea? (*Către Osip*.) Tu cine mai eşti? Ce faci aici, franctirorule? Ai tras şi tu cu urechea? Marş de-aici! Adică stai!… Fugi după Vengherovici şi ia-i lanţul!

OSIP (*se ridică*): Care lanţ?

PLATONOV: îi atârnă pe piept un lanţ mare de aur! Fuga!

(*Bate din picioare*. Repede, că nu-l mai ajungi! Acum aleargă spre sat ca un nebun!

OSIP: Iar dumneavoastră să vă duceţi la generălessă?

PLATONOV: Fugi mai repede, ticălosule! Nu-l bate, ia-i numai lanţul! Du-te! Ce mai stai? Fugi!

(*Osip pleacă în fugă*.)

(*După o pauză*.) Să mă duc… Să mă duc sau să nu mă duc?(*Oftează*.) Să mă duc… Mă duc să-ncep un cântec lung şi la urma urmei plictisitor şi monstruos… Şi eu care mă gândeam că am o armură solidă! Şi ce a ieşit? A spus o femeie un cuvânt şi s-a şi pornit o furtună în mine… Oamenii au probleme-mari, iar eu am o femeie! întotdeauna am o femeie! Cezar a avut Rubiconul, iar eu am o femeie. Muieratic fără minte ţ şi nu mi-ar părea rău dacă nu m-aş fi luptat, dar mă şi lupt J Sunt bicisnic, sunt nesfârşit de bicisnic!

SAŞA (*în fereastră*): Mişa, eşti aici?

PLATONOV: Aici sunt, sărmana mea comoară!

SAŞA: Vino în casă!

PLATONOV: Nu, Saşa! Vreau să mai stau la aer. îmi piez –, neşte capul. Dormi, îngerul meu!

SAŞA: Noapte bună! (*închide fereastra*.)

PLATONOV: Greu mai e să-i tragi pe sfoară pe cei care au atâta încredere în tine! Am transpirat, m-am şi roşit… Mă; duc! (*Bă să plece*.)

(*în întâmpinarea lui cin JCatig. şi Jekov*.)

SCENA XIV *Platonov*, *Katia şi Iakov*.

KATIA (*către Iakov*): Stai aici… Mă-ntorc îndată… Numai să iau o carte… Vezi să nu pleci! (*Se duce spre Platonov*.)

PLATONOV (*o vede pe Katia*): Tu erai? Ce vrei!

KATIA (*speriată*): Ah… dumneavoastră sunteţi? Pe dumneavoastră vă căutam.

PLATONOV: Tu eşti, Katia? Toate sunteţi păsări de noapte» începând cu stăpâna şi terminând cu camerista! Ce doreşti?

KATIA (*încet*): V-a trimis doamna o scrisoare.

PLATONOV: Ce?

KATIA: V-a trimis doamna o scrisoare!

PLATONOV: Ce tot îndrugi acolo? Care doamnă!

KATIA (*şi mai încet*): Sofia Egorovna…

PLATONOV: Ce? Ai înnebunit? Bagă-ţi minţile-n cap! Ieşi afară

de-aici!

KATIA (*îi dă scrisoarea*): Poftiţi scrisoarea!

PLATONOV (*îi smulge scrisoarea din mină*): Scrisoarea… scrisoarea… Care scrisoare? Nu puteai să mi-o aduci mâine? (Deschide *scrisoarea*.) Cum s-o citesc?

KATIA: Doamna vă roagă s-o citiţi cât mai repede…

PLATONOV (*aprinde un chiqrit*): Dracu' vă mână pe-aici! (*Citeşte*.) „Eu sunt cea care fac primul pas. Vino să-l facem împreună. Renasc. Vino şi ia-mă. Sunt a ta". Dracu' mai… Parcă e o telegramă! „Te aştept până la patru în pavilionul de lângă cei patru stâlpi. Soţul meu e beat şi a plecat la vânătoare cu tânărul Glagoliev. A ta toată, S". Asta mai lipsea! Doamne! Asta mai lipsea! (*Către Katia*.) Ce te uiţi? KATIA: Dacă am ochi, cum să nu mă uit?

PLATONOV: Scoate-ţi ochii! Scrisoarea asta e pentru mine?

KATIA: Pentru dumneavoastră, domnule.

PLATONOV: Minţi! Pleacă de-aici! KATIA: Da, domnule. (*Pleacă cu Iakov*.)

361

SCENA XV

Platonov.

PLATONOV (*după o pauză*): Uite urmările… Asta ţi-a trebuit! Ai nenorocit o femeie, o fiinţă vie, aşa, aiurea, fără niciun rost… Gura mea blestemată! Unde m-a adus… Acum ce să fac! Bate-ţi capul deşteptule! Ocărăşte-te, smulge-ţi părul… (*Se gândeşte*.) Plecf Plec chiar acum şi nu mai dau pe-aci până la Judecata de apoi! Marş de-aici în lumea largă, în ghearele sărăciei şi ale muncii! mai bine o viaţă chinuită, decât o viaţă ca asta!

(*Pauză*.)

Plec… Dar, chiar m-o fi iubind Sofia? Da? (*Râde*.) Pentru ce? Gât sunt toate de înnegurate şi de stranii pe lumea asta.

(*Pauză*.)

Ciudat… Oare e posibil ca femeia aceasta de marmoră, cu ochii ei minunaţi, să fie capabilă să iubească pe un caraghios şi un calic? Chiar mă iubeşte? Imposibil! (*Aprinde un băţ de chibrit şi se uită peste*

scrisoare.) Da… Pe mine? Sofia? (*Râde*.) Mă iubeşte? (*Se apuc*ă cu *mâinile de piept*.) Ce fericire! Asta e fericirea! Asta e fericirea mea! Asta e viaţa cea nouă, cu personaje noi şi cu decoruri noi! Mă duc! Marş spre pavilionul de lângă cei patru stâlpi! Aşteaptă-mă, Sofia mea! Ai fost şi vei fi a mea! (*Porneşte şi se opreşte*.) Nu mă duc! (*Vine înapoi*.) Să stric o familie? (*Strigă*.) Saşa, vin acasă! Deschide-mi uşa! (*Se apuc*ă cu *mâinile de cap*.) Nu mă duc, nu mă duc… nu mă duc!

(*Pauză*.)

Mă duc! (*Merge*.) Du-te, strică, pângăreşte, calcă în picioare… (*Se ciocneşte de Voiniţev şi de Glagoliev 2*.)

SCENA XVI

Platonov, *Voiniţev şi Glagoliev 2*. *Voiniţev şi Glagoliev 2*

Intră în fugă, *cu armele atârnate pe spate*. VOINIŢEV: Uite-l! Uite-l! (*îl îmbrăţişează pe Platonov*.) Hai la vânătoare!

362

PLATONOV: Nu… Stai puţin!

VOINIŢEV: Ce te smucești, prietene? (*Râde*.) Sunt beat, sunt beat! Pentru prima-dată-n viaţa mea! Doamne, cât sunt de fericit! Prietene! (*îl îmbrăţişează pe Platonov*.) Mergem? Sofia m-a trimis… Mi-a spus că vrea vânat…

GLAGOLIEV 2: Haideţi mai repede! începe să se lumineze…

VOINIŢEV: Ai auzit ce ne-a trecut prin cap? Nu e genial? O să-l jucăm pe Hamlet! Pe cuvântul meu! O să trântim un teatru clasa-ntâi! (*Râde*.) Ce palid eşti… Te-ai îmbătat şi tu?

PLATONOV: Lasă-mă… Sunt beat…

VOINIŢEV: Stai puţin… E ideea mea! Chiar mâine o să ne apucăm de decoruri! Eu sunt Hamlet, Sophie e Ofelia, tu eşti Claudiu. Triletki e Horatio. Ce fericit sunt! Sunt mulţumit. Shakespeare, Sophie, tu şi *maman*! Nu-mi mai trebuie nimic! Adică şi Glinka. Nimic mai mult! Sunt Hamlet…

Şi-acestui ticălos.

Uitând că eşti femeie, *că eşti mamă*, *Puteai să i te dărui I*…

(*Râde*.) Nu-s bun de Hamlet?

PLATONOV (*se smulge şi fuge*): Nemernicule! (*Pleacă în fugă*.)

VOINIŢEV: Uliuliu! E beat! Bravo! (*Râde*.) Ce zici de prietenul nostru?

GLAGOLIEV 2: E spirtuit… Haide!

VOINIŢEV: Să mergem. Şi cu dumneata aş fi fost prieten, dacă… Ofelia! Ofelia bălaie! Fie-mi, nimfă, păcatele-amintite-n ruga ta.

(*Se aude zgomotul trenului*, *zgomotul se apropie*.)

SCENA XVII

Osip, *apoi Sişa*.

O_3IP (*intră în fugă*, *cu lanţul*): Unde e? (*Se uită în jur*.) Unde e? A plecat? Nu e? (*Fluieră*.) Mihail Vasilici! Mihail Vasilici! Hei!

363

L

(*Pauză*.)

Nu e? (*Se apropie în fugă de fereastră şi ciocăneşte în ea*.) Mihail Vasiliei! Mihail Vasilici! (*Sparge geamul*.) SAŞA (*în fereastră*): Cine e? OSIP: Chemaţi-l pe Mihail Vasilici! mai repede! SAŞA: Ce s-a întâmplat? Nu-i în cameră!

OSIP (*ţipă*): Nu e? înseamnă că s-a dus la generăleasă! Generăleasa a fost aici şi l-a chemat să vină la ea! S-a terminat, Alexandra Ivanovna! S-a dus la generăleasă, blestematul I

SAŞA: Minţi!

OSIP: Să mă bată Dumnezeu, dacă nu s-a dus la generăleasă! Am auzit şi am văzut totul! Uite, chiar aici s-au îmbrăţişat şi s-au sărutat…

SAŞA: Minţi!

OSIP: Să nu-şi afle părinţii mei odihna cea veşnică, dacă vă mint! S-a dus la generăleasă! Şi-a lăsat nevasta! Fugiţi după el, Alexandra Ivanovna! Nu, nu… S-a terminat! Acum sunteţi şi dumneavoastră nefericită! (*îşi dă jos arma de pe umăr*.) Mi-a dat pentru ultima dată un ordin şi o să-l îndeplinesc tot pentru ultima dată! (*Trage în aer*.) N-are decât să-l întâmpine! (*îşi aruncă puşca pe pământ*.) o să bag cuţitul în el, Alexandra Ivanovna! (*Sare peste terasament şi se aşază pe o buturugă*.) Fiţi liniştită Alexandra Ivanovna… Fiţi liniştită… O să bag eu cuţitul în el… Să n-aveţi grijă…

(*Se zăresc luminile trenului*.)

SAŞA (*iese într-o bluză de noapte, cu păru despletit*): Aplecat… M-a înşelat… (*Plânge.*) Sunt pierdută… Omoa-ră-mă, Doamne…

(*Şuieratul trenului.*)

O să mă arunc sub tren… Numai vreau să trăiesc… (Se *culcă pe linia ferată.*) M-a înşelat. Omoară-mă, Născătoare de Dumnezeu!

(*Pauză.*)

Iartă-mă Doamne, iartă-mă Doamne… (*Ţipă.*) Kolea! (*Se ridică în genunchi.*) Fiule! Ajutor! Ajutor! Vine trenul!… Ajutor!

364

(*Osip se repede la Sasa.*)

(*Cade pe linia ferată.*) Ah…

OSIP (*o ia în braţe şi o duce în şcoală*): O să bag cuţitul în el… N-aveţi nicio grijă.

(*Vine trenul.*)

Sfârşitul actului II.

ACTUL AL TREILEA

O cameră a şcolii. În dreapta şi în stânga sunt uşi. Un dulap cu vuselă, o comodă, un pian vechi, scaune, o canapea tapisată cu muşama, o chitară, etc. Dezordine.

SCENA I *Sofia Egorovna şi Platonov*.

Platonov doarme p3 divan linşa fireastră. Şi-a *acoperit faţa cu o pălărie de paie*.

SOFIA EGOROVNA (*îl trezeşte pe Platonov*): Platonov! Mihail Vasilici! (*îl împinge.*) Trezeşte-te! *Michell* (*îi ia pălăria de pe faţă.*) Se poate să pui pe faţă o pălărie atât de murdară! Phi, cât eşti de neglijent şi de murdar! Butonii ţi i-ai pierdut, dormi cu pieptul desfăcut, nespălat. Cu o cămaşă murdară… Michell cu tine vorbesc! Scoală-te!

PLATONOV: Ce?

SOFIA EGOROVNA: Trezeşte-te!

PLATONOV: Mai târziu… Mi-e bine…

SOFIA EGOROVNA: Ajunge! Te rog să te scoli!

PLATONOV: Cine e? (*Se ridică.*) Tu eşti, Sofia?

SOFIA EGOROVNA (îi *apropie un ceas de ochi*): Priveşte!

PLATONOV: Bine… (*Se culcă.*)

SOFIA EGOROVNA: Platonov!

PLATONOV: Ce vrei? (*Se ridică*.) Spune!

SOFIA EGOROVNA: Uită-te la ceas!

PLATONOV: Ce s-a întâmplat? Iar începi, Sofia?

SOFIA EGOROVNA: Da, iar încep, Mihail Vasilici. Te rog să te uiţi la ceas! Cât e ceasul acum?

366

PLATONOV: Şapte jumate.

SOFIA EGOROVNA: Şapte jumate… Şi cum ne-am înţeles?

PLATONOV: Ce să ne înţelegem? Vorbeşte mai clar, Sofia! Astăzi nu-mi arde de glume, şi de probleme idioate!

SOFIA EGOROVNA: Cum să ne înţelegem? Ai şi uitat? Ce-i cu tine? Ai ochii roşii, eşti boţit… Eşti bolnav?

(*Pauză*.)

Ne-am înţeles să fim la ora şase în casa aceea ţărănească. Ai uitat? Şase a trecut…

PLATONOV: Şi mai departe?

SOFIA EGOROVNA (*se aşază lângă el*): Nu ţi-e ruşine? De ce n-ai venit? Ţi-ai dat cuvântul că ai să vii…

PLATONOV: Şi m-aş fi ţinut de cuvânt, dacă n-aş fi adormit… Nu vezi că am dormit? Atunci, de ce te mai legi de mine?

SOFIA EGOROVNA (*clatină din cap*): Cât eşti de incorecţi Ce te uiţi cu răutate la mine? Cu mine ai fost în orice caz incorect… Gândeşte-te şi tu… Ai fost şi tu măcar o dată punctual? Şi de câte ori nu ţi-ai călcat cuvântul…

PLATONOV: îmi face mare plăcere să aud lucrurile astea!

SOFIA EGOROVNA: E stupid, Platonov, şi ruşinos! De ce de câte ori sunt cu tine, nu mai eşti nobil, inteligent, nu mai eşti tu însuţi? Pentru ce toate aceste apucături de plebeu, nedemne de un om căruia îi datorez salvarea mea spirituală? Când sunt cu tine, te porţi ca un monstru… Nicio privire tandră, nicio vorba de dragoste? De câte ori vin la tine, miroşi a vin, eşti îmbrăcat îngrozitor, nepieptănat, îmi răspunzi grosolan şi aiurea…

PLATONOV (*sare în picioare şi începe să umble pe scenă*): Uite-o,

c-a venit!

SOFIA EGOROVNA: Eşti beat?

PLATONOV: Şi ce te priveşte asta pe dumneata?

SOFIA EGOROVNA: Ce drăguţ! (*Plânge*.)

PLATONOV: Femeile!!

SOFIA EGOROVNA: Să nu vorbeşti de femei! De o mie de ori pe zi îmi tot vorbeşti de femei! M-am săturat! (*Se ridică*.) Ce ai de gând cu mine?... Vrei să mă omori? M-am şi îmbolnăvit din cauza tal Mulţumită ţie mă doare într-una pieptul! Pe astea nu le vezi? Nu te interesează? Mă urăşti!

367

Dacă m-ai iubi, nu ţi-ai permite să te porţi aşa! Eu nu-ţi sunt o fetişcană oarecare, suflet grosolan şi vulgar ce eşti! Şi n-am să permit unui... (*Se aşază*.) Pentru numele lui Dumnezeu! (*Plânge*.)

PLATONOV: Ajunge I

SOFIA EGOROVNA: De ce vrei să mă omori? N-au trecut nici trei săptămâni din noaptea aceea şi m-am făcut ca o aşchie! Unde e fericirea pe care mi-ai promis-o? Unde o să mă aducă apucăturile tale? Gândeşte-te, om inteligent, nobil şi cinstit. Gândeşte-te, Platonov, cât nu e încă prea târziul Gândeşte-te chiar acum... Uite, Aşază-te pe scaunul ăsta, scoate-ţi totul din cap şi gândeşte-te la un singur lucru – ce faci cu mine?

PLATONOV: Nu ştiu să gândesc.

(*Pauză*.)

Gândeşte-te mai bine tu! (*Se apropie de ea*.) Gândeşte-te! Ţi-am luat familia, bunăstarea, viitorul... De ce? Pentru ce? Te-am jefuit ca cel mai mare duşman al tău! Ce pot eu să-ţi dau? Cu ce pot să răsplătesc sacrificiile tale? Această relaţie nelegiuită e nefericirea ta, minimul tău, pieirea ta! (*Se aşază*.)

SOFIA EGOROVNA: Eu mi-am legat viaţa de el, iar el îndrăzneşte să numească această legătură drept o relaţie nelegiuită!

PLATONOV: Eh... Nu-i acum momentul să te legi de cuvinte! Tu ai un punct de vedere asupra relaţiei noastre, eu am un altul. Te-am distrus şi asta e tot! Şi nu numai pe tine... Să vedem ce-o să mai zică şi

bărbatul tău, când o să afle!

SOFIA EGOROVNA: Ţi-e frică să n-ai necazuri cu el?

PLATONOV: Nu mă tem de asta… Mă tem să nu-l omorâm cu asta…

SOFIA EGOROVNA: Şi atunci de ce ai mai venit la mine, laşule, dacă ai ştiut că o să-l omorâm?

PLATONOV: Te rog, mai puţin patetic! Pe mine mă lasă rece modulaţiile astea grave… Dar de ce tu… De altfel… (*da din mină*) cum zic o vorbă, cum dai drumul la lacrimi…

SOFIA EGOROVNA: Da, da… N-am plâns niciodată până nu m-am apropiat de tine! Teme-te! Tremură! A şi aflat totul!

368

PLATONOV: Cum?

SOFIA EGOROVNA: A şi aflat totul.

PLATONOV (*se ridică*): A aflat?

SOFIA EGOROVNA: Da… Azi dimineaţă am avut o explicaţie cu el…

PLATONOV: Lasă glumele…

SOFIA EGOROVNA: Te-ai îngălbenit?! Ai merita să te urăsc, nu să te iubesc! Mi-am pierdut minţile… Nu ştiu pentru ce… pentru ce te iubesc? A aflat totul! (*îl smucește de mânecă*.) Tremură dar, tremură! A aflat totul! Jur că a aflat totul! Tremură!

PLATONOV: Nu se poate, asta nu se poate!

(*Pauză*.)

SOFIA EGOROVNA: A aflat totul… Trebuia s-o afle o dată şi o dată, nu?

PLATONOV: Atunci de ce mai tremuri? Cum ai vorbit cu el? Ce i-ai spus?

SOFIA EGOROVNA: I-am declarat că sunt… că nu pot…

PLATONOV: Şi el?

SOFIA EGOROVNA: Semăna cu tine… S-a speriat! Ce figură insuportabilă ai în clipa asta!

PLATONOV: Şi el ce a spus?

SOFIA EGOROVNA: Mai întâi a crezut că am glumit, pe urmă;

când s-a convins de contrariu, s-a îngălbenit, a început să se clatine, să plângă, să se târască în genunchi… Avea o faţă la fel de scârboasă ca şi a ta în clipa asta!

PLATONOV: Ce ai făcut, nemernico?! (*Se apucă de cap.*) L-ai omorât! Şi mai poţi, mai îndrăzneşti s-o spui atât de calm? L-ai omorât! Ai… pomenit numele meu?

SOFIA EGOROVNA: Da… Altfel cum?

PLATONOV: Şi el, ce a spus?

SOFIA EGOROVNA (*sare în picioare*): Ar fi cazul să-ţi fie la urma urmei ruşine, Platonov! îţi dai seama ce vorbeşti? După părerea ta nu trebuia să-i spun?

PLATONOV: Nu trebuia! (*Se culcă pe canapea, cu faţa V-jos.*)

SOFIA EGOROVNA: Ce spui, cinstitule?

PLATONOV: E mai cinstit să nu-i spui, decât să-l omori! L-am omorât! A început să plângă, s-a târât în genunchi… Ah!

24

369

(*Sare în picioare.*) Nenorocitul! Dacă nu-i spuneai n-ar fi aflat niciodată nimic despre noi!

SOFIA EGOROVNA: Eram obligată să am o explicaţie cu el! Sunt o femeie cinstită!

PLATONOV: Ştii ce ai făcut cu explicaţia asta? Te-ai despărţit pentru totdeauna de bărbatul tău!

SOFIA EGOROVNA: Da, pentru totdeauna… Nici nu se putea altfel! Ai început să vorbeşti ca un… nemernic, Platonov!

PLATONOV: Pentru totdeauna… Şi ce-o să fie cu tine, după ce o să ne despărţim noi doi? Şi o să ne despărţim repede! Tu ai să fii prima care ai să te dezici de rătăcirea ta! Tu ai să fii prima care ai să-ţi deschizi ochii şi ai să mă laşi! (*Dă din mină.*) De altfel… n-ai decât să faci ce vrei, Sofia! Eşti mai cinstită şi mai deşteaptă decât mine, aşa că ia tu în mână toată încurcătura asta cu totul nelalocul ei. Acţionează şi vorbeşte tu. Readu-mă la viaţă, dacă poţi, pune-mă pe picioare! Numai mai repede pentru numele lui Dumnezeu, că altfel îmi pierd minţile!

SOFIA EGOROVNA: Mâine plecăm de aici.

PLATONOV: Da, da, plecăm… Dar cât mai repede.

SOFIA EGOROVNA: Trebuie să te iau de aici… I-am scris mamei despre tine. O să mergem la ea…

PLATONOV: Unde vrei!… Fă ce ştii!

SOFIA EGOROVNA: *Michel*! începem o viaţă nouă, gândeşte-te… Asta trebuie să înţelegi!… Lasă totul în seama mea, *Michel*! Să aranjăm totul după capul meu I Am o minte mai puţin obosită ca a ta! Oede-mă, dragul meu! Am să te pun pe picioare! Am să te duc acolo unde e mai multă lumină, unde nu e această murdărie, unde nu e acest praf, această lene, această cămaşă murdară… Am să te fac om… O să-ţi aduc fericirea! înţelege…

(*Pauză*.)

Am să fac din tine un truditor! O să fim oameni, *Michel*! O să mâncăm pâinea noastră, o să asudăm, o să facem bătături… *îşi pune capul pe pieptul lui*.) o să muncim…

PLATONOV: Unde o să munceşti? Sunt femei mai tari decât tine şi zac şi ele fără ocupaţie! Nici nu te pricepi să lucrezi, şi, mă rog, ce o să lucrezi? În situaţia noastră, Sofia, este mult mai sănătos să judeci lucrurile realist.

370

decât să te hrăneşti cu iluzii… Dar, la urma urmei, n-ai decât să faci cum crezi!

SOFIA EGOROVNA: Ai să vezi! Sunt şi altfel de femei decât mine, dar eu sunt mai tare decât ele. Crede-mă, *Michel*! Eu am să luminez calea ta! Tu m-ai înviat şi am să-ţi fiu toată viaţa recunoscătoare pentru asta… Plecăm mâine? Da? Mă duc să-mi fac bagajele… Fă-ţi-le şi tu… Vino la zece la căsuţa aceea ţărănească şi adu-ţi şi lucrurile… Ai să vii?

PLATONOV: Am să vin.

SOFIA EGOROVNA: Pe cuvântul tău de onoare, că ai să vii?

PLATONOV: Ei… Ţi-am spus o dată!

SOFIA EGOROVNA: Dă-mi cuvântul tău de onoare!

PLATONOV: Pe cuvântul meu… Jur… O să plecăm!

SOFIA EGOROVNA (*râde*): Te cred, te cred… Vino chiar mai devreme… Eu am să fiu gata înainte de zece… Iar noaptea – am şi plecat! Ce viaţă o să ducem, *Michel*! Nu-ţi ştii norocul, prostuţule! Ăsta e norocul nostru, asta e viaţa noastră!… Chiar de mâine o să fii alt om, un om proaspăt, nou! O să respirăm un aer curat, o să înceapă să curgă sânge nou prin vinele noastre… (*Râde.*) Jos, omul vechi! îţi întind mâna! Strânge-o! (*îi dă mina.*)

(*Platonov îi sărută mâna.*)

Să vii, ursule! O să te aştept… Fii tare… Pe curând! Mă pregătescîntro clipă!… (*îl sărută.*)

PLATONOV: La revedere… La unsprezece sau la zece?

SOFIA EGOROVNA: La zece… Vino chiar mai devreme. La revedere! îmbracă-te maica lumea pentru drum… (*Râde.*) Am eu bani… O să cinăm undeva pe drum… La revedere deocamdată! Mă duc să-mi fac bagajele… Fii vesel! Te aştept la zece! (*Pleacă în fugă.*)

SCENA II *Platonov*, *singur*.

PLATONOV (*după o pauză*): Nu e un cântec prea nou… L-am mai auzit de vreo sută de ori…

24*

371

(*Pauză.*)

O să-i scriu şi lui şi Saşei câte o scrisoare… Or să pâlngă, or să ne uite şi or să ne ierte!… Adio, Voiniţevka! Adio, toate! Şi Saşa, şi generăleasa. (*Deschide dulapul.*) De mâine sunt un om nou… Teribil de nou! Unde să-mi pun rufăria? N-am nicio valiză… (*îşi toarnă cin.*) Adio, şcoală! (*Bea.*) Adio, copilaşii mei! Se duce netrebnicul, dar bunul vostru Mihail Vasilici! Eu sunt ăla care a băut acum? Pentru ce? Nu mai beau… A fost pentru ultima dată… Să-i scriu Saşăi… (*Se culcă pe canapea.*) Sofia crede sincer… Fericiţi cei ce cred!… Râzi, generăleaso! Ce o să mai râdă generăleasa! O să râdă cu hohote!… Da! Mi se pare că aveam o scrisoare de la ea… Unde o fi? (*Iascrisoarea de pe fereastră.*) Cred că e a suta scrisoare, dacă nu chiar a doua sută. După noaptea aia sălbatică. (*Citeşte.*) „Eşti mojic, nedelicat, crud şi prost, Platonov, care îmi laşi scrisorile fără răspuns! Dacă n-am să primesc răspuns nici la

scrisoarea asta şi n-ai să vii, atunci dracu' să te ia, am să vin eu la dumneata! Te aştept toată ziua. E stupid, Platonov! S-ar putea crede căţ i-e ruşine pentru noaptea aceea! S-o uităm, dacă-i vorba de asta! Serghei şi Sofia se poartă mizerabil – s-a dus luna mânjită cu miere sălbatică. Şi toate astea numai pentru că le lipseşte un gogoman bun de gură! Dumneata eşti gogomanul! La revedere!"

(*Pauză*.)

Ce scris are! Regulat, îndrăzneţ... Virgulele, punctele, toate literele sunt la locul lor... O femeie care scrie corect e o raritate...

(*Intră Marko*.)

Ar trebui să-i scriu o scrisoare, că altfel e în stare să vină... (*îl vede pe Marko*.) Uite-l şi pe ăsta...

SCENA III *Platonov şi Marko*.

PLATONOV: Te rog! Pe cine cauţi? (*Se ridică*.) MARKO: Pe Înălţimea Voastră... (*Scoate din geantă o citaţie*.) V-am adus o citaţie...

372

PLATONOV: A... Îmi pare bine. Ce citaţie? Cine te-a trimis?

MARKO: Ivan Andreevici, judecătorul de pace, domnule...

PLATONOV: Hm... Judecătorul! La ce are nevoie de mine? Dă-o-ncoa! (*Ia citaţia*.) Nu pricep... Mă cheamă la botez? Rodeşte, ca lăcustele, păcătosul ăsta bătrân! (*Citeşte*.) „În calitate de pârât în cazul jignirii cu fapta a numitei Maria Efimovna Grekova, fiică de consilier de stat". (*Râde*.) Ah, fir-ar a naibii, să fie! Bravo! Fir-ar a naibii să fie! Bravo, eter de ploşniţe! Când are loc procesul? Poimâine? Am să vin, am să vin... Spune-le că am să vin, bătrâne... Bravo ei, pe cuvântul meu! O fată clasa-ntâi! Trebuia s-o facă mai de mult!

MARKO: Vă rog să semnaţi!

PLATONOV: Să semnez? Sigur... Teribil ce mai semeni cu o raţă împuşcată!

MARKO: Nicidecum, domnule...

PLATONOV (*se aşază la masă*): Da cu cine semeni?

MARKO: Cu chipul şi asemănarea Domnului...

PLATONOV: Aşa... Eşti din armata prinţului Nicolae?

MARKO: Da, domnule... După campania de la Sevastopol am fost

scos în retragere… După serviciul militar am mai stat patru ani în spital… Sunt subofiţer… Artilerist…

PLATONOV: Aşa… Aveaţi tunuri bune?

MARKO: Obişnuite… Cu diametru rotund…

PLATONOV: Pot să semnez cu creionul?

MARKO: Se poate… Am primit citaţia, cutare. Numele de botez, numele tatălui, numele de familie.

PLATONOV (*se ridică*): Ia-o. M-am iscălit de cinci ori Ce face judecătorul tău? Joacă?

MARKO: Da, domnule.

PLATONOV: De la cinci seara până la cinci dimineaţa?

MARKO: Da, domnule.

PLATONOV: Lanţul nu şi l-a pierdut încă la joc?

MARKO: Nu, domnule…

PLATONOV: Spune-i… Nu-i mai spune nimic… Bineînţeles că nu-şi plăteşte datoriile de la cărţi… Joacă, prostul, face datorii, iar acasă îl aşteaptă o grămadă de copii… Bravo ei, pe cuvântul meu! Nu m-am aşteptat, dar de loc

373

nu m-am aşteptat! Cine sunt martorii? Pentru cine mai ai citaţii?

MARKO (*râsfcieste citaţiile şi citeşte*): „Domnului doctor Nikolai Ivanovici Triletki"…

PLATONOV: Lui Triletki? (*Râde.*) Ce comedie s-ar putea trânti! Şi altcineva?

MARKO (*citeşte*): „Domnului Kirill Profirici Glagoliev> domnului Alfons Ivanîci Schrifter, înălţimii-sale Maxim Egorîci Aleutov, cornet de gardă în retragere, elevului de liceu Ivan Talie, fiu de consilier de stat, domnului Serghei Pavlovici Voiniţev, doctor al Universăţii din Sanct-Petersburg…

PLATONOV: Chiar aşa scrie acolo „universăţii"?

MARKO: Nu, domnule…

PLATONOV: Atunci de ce citeşti aşa?

MARKO: Din prostie (*citeşte.*) univers… vor… sităţii. Serghei Pavlâci… Pavlovici Voiniţev, doamnei Sofia Ego-rovna Voiniţeva, soţia

doctorului univers… versităţii din Sanct-Petersburg, domnului Isaac Abramâci Vengherovici, student al univărsăţii din Harkov". Ăştia-s toţi!

PLATONOV: Hm… Asta e poimâine iar mâine trebuie să plec. Păcat. îmi închipui ce proces ar fi fost… Hm… Mare păcat! I-aş fi făcut o plăcere… (*Se plimbă pe scenă*.) Păcat…

MARKO: Poate-mi daţi şi mie un bacşiş…

PLATONOV: Ce?

MARKO: Un bacşiş… Am făcut vreo şase verste pe jos…

PLATONOV: Un bacşiş? Nu-i nevoie… Adică de ce nu? Bine, drăguţule! N-o să-ţi dau bani, o să-ţi dau nişte ceai… Şi eu rămân în câştig şi tu o să fii treaz… (*Scoate din dulap o cutie de ceai*.) Vino-ncoa'… E un ceai bun şi tare… N-are patruzeci de grade, dar tot e tare… Unde să ţi-l pun?

MARKO (*desface buzunarul*): Turnaţi-l aici…

PLATONOV: Direct în buzunar? N-o să se impută?

MARKO: Puneţi, puneţi… N-aveţi nicio grijă…

PLATONOV (*îi toarnă ceaiul*): Ajunge?

MARKO: Mulţumim cu respect…

PLATONOV: Cât eşti de bătrân… Tare mai îmi plac mie soldaţii bătrânii!… Sunteţi nişte băieţi grozavi!… Deşi dai şi printre voi de câte unul…

374

MARKO: Sunt fel de fel… Numai Domnul e fără păcat… Rămâneţi cu bine!

PLATONOV: Stai puţin… O clipă… (*Se aşază şi scrie pe citaţie*.) „Te-am sărutat atunci pentru că… pentru că am fost enervat şi nu ştiam ce vreau, acum însă te-aş săruta ca pe o sfântă! Recunosc că m-am purtat mizerabil cu dumneata. Din păcate, n-o să ne vedem la proces. Mâine o să plec pentru totdeauna. Fii fericită şi fii măcar dumneata dreaptă cu mine! Să nu mă ierţi!" (*Către Marko*.) Ştii unde stă Grekova?

MARKO: Ştiu. Sunt douăşpe verste de-aici, dacă o iei prin vad…

PLATONOV: Da, sigur… în Jikova… Du-i scrisoarea asta şi o să primeşti trei ruble. O dai domnişoarei în mână… Nu e nevoie de

răspuns… Dacă o să vrea să ţi-l dea, să nu-l ei… Du-o chiar astăzi… Acum… Du mai întâi scrisoarea şi pe urmă citaţiile. (*Se plimbă pe scenă*.)

MARKO: Înţeleg.

PLATONOV: Ce mai e? De! Să spui la toată lumea că mi-am cerut iertare de la Grekova, dar că ea n-a vrut să mă ierte.

MARKO: înţeleg. Rămâneţi cu bine!

PLATONOV: Salut, prietene! Să fii sănătos.

(*Marko iese*.)

SCENA IV *Platonov*, *singur*

PLATONOV: Cu Grekova va să zică sunt chit… O să mă facă de râs în toată gubernia… Aşa şi trebuie… E pentru prima dată în viaţa mea când mă pedepseşte o femeie… (*Se culcă pe canapea*.) Tu le faci fel de fel de porcării, iar ele ţi se agaţă de gât… Cum e cu Sofia, de pildă… (*îşi acoperă faţa cu batista*.) Am fost liber ca vântul şi acum trebuie să stau aici şi să visez… Dragostea… *Amo*, *amas*, *amat*!…*1* m-am legat… Am pierdut-o şi pe ea, m-am pricopsit şi pe mine… (*Oftează*.) Bieţii Voiniţevi! Şi Saşa? Biata fată!

1 Eu iubesc, tu iubeşti, el iubeşte. (Lat.)

nu m-am aşteptat! Cine sunt martorii? Pentru cine mai ai citaţii?

MARKO (*răsfcieste citaţiile şi citeşte*): „Domnului doctor Nikolai Ivanovici Triletki”…

PLATONOV: Lui Triletki? (*Râde*.) Ce comedie s-ar putea trânti! Şi altcineva?

MARKO (*citeşte*): „Domnului Kirill Profirici Glagolievr domnului Alfons Ivanîci Schrifter, înălţimii-sale Maxim Egorîci Aleutov, cornet de gardă în retragere, elevului de liceu Ivan Talie, fiu de consilier de stat, domnului Serghei Pavlovici Voiniţev, doctor al Universăţii din Sanct-Petersburg…

PLATONOV: Chiar aşa scrie acolo „universăţii”?

MARKO: Nu, domnule…

PLATONOV: Atunci de ce citeşti aşa?

MARKO: Din prostie (*citeşte*.) univers… vor… sităţii. Serghei

Pavlâci… Pavlovici Voinițev, doamnei Sofia Ego-rovna Voinițeva, soția doctorului univers… versității din Sanct-Petersburg, domnului Isaac Abramâci Vengherovici, student al univărsății din Harkov". Ăștia-s toți!

PLATONOV: Hm… Asta e poimâine iar mâine trebuie să plec. Păcat. îmi închipui ce proces ar fi fost… Hm… Mare păcat! I-aș fi făcut o plăcere… (*Se plimbă pe scenă*.) Păcat…

MARKO: Poate-mi dați și mie un bacșiș…

PLATONOV: Ce?

MARKO: Un bacșiș… Am făcut vreo șase verste pe jos…

PLATONOV: Un bacșiș? Nu-i nevoie… Adică de ce nu? Bine, drăguțule! N-o să-ți dau bani, o să-ți dau niște ceai… Și eu rămân în câștig și tu o să fii treaz… (*Scoate din dulap o cutie de ceai*.) Vino-ncoa'… E un ceai bun și tare… N-are patruzeci de grade, dar tot e tare… Unde să ți-l pun?

MARKO (*desface buzunarul*): Turnați-l aici…

PLATONOV: Direct în buzunar? N-o să se impută?

MARKO: Puneți, puneți… N-aveți nicio grijă…

PLATONOV (*îi toarnă ceaiul*): Ajunge? MARKO: Mulțumim cu respect…

PLATONOV: Cât ești de bătrân… Tare mai îmi plac mie soldații bătrânii!… Sunteți niște băieți grozavi!… Deși dai și printre voi de câte unul…

MARKO: Sunt fel de fel… Numai Domnul e fără păcat… Rămâneți cu bine!

PLATONOV: Stai puțin… O clipă… (*Se așază și scrie pe citație*.) „Te-am sărutat atunci pentru că… pentru că am fost enervat și nu știam ce vreau, acum însă te-aș săruta ca pe o sfântă! Recunosc că m-am purtat mizerabil cu dumneata. Din păcate, n-o să ne vedem la proces. Mâine o să plec pentru totdeauna. Fii fericită și fii măcar dumneata dreaptă cu mine! Să nu mă ierți!" (*Către Marko*.) Știi unde stă Grekova?

MARKO: Știu. Sunt douăspe verste de-aici, dacă o iei prin vad…

PLATONOV: Da, sigur… în Jikova… Du-i scrisoarea asta și o să

primeşti trei ruble. O dai domnişoarei în mână… Nu e nevoie de răspuns… Dacă o să vrea să ţi-l dea, să nu-l ei… Du-o chiar astăzi… Acum… Du mai întâi scrisoarea şi pe urmă citaţiile. (*Se plimbă pe scenă*.)

MARKO: Înţeleg.

PLATONOV: Ce mai e? De! Să spui la toată lumea că mi-am cerut iertare de la Grekova, dar că ea n-a vrut să mă ierte.

MARKO: Înţeleg. Rămâneţi cu bine!

PLATONOV: Salut, prietene! Să fii sănătos.

(*Marko iese*.)

SCENA IV *Platonoc*, *singur*

PLATONOV: Cu Grekova va să zică sunt chit… O să mă facă de râs în toată gubernia… Aşa şi trebuie… E pentru prima dată în viaţa mea când mă pedepseşte o femeie… (*Se culcă pe canapea*.) Tu le faci fel de fel de porcării, iar ele ţi se agaţă de gât… Cum e cu Sofia, de pildă… (*îşi acoperă faţa cu batista*.) Am fost liber ca vântul şi acum trebuie să stau aici şi să visez… Dragostea… *Amo*, *amas*, *amat*!…*1* m-am legat… Am pierdut-o şi pe ea, m-am pricopsit şi pe mine… (*Oftează*.) Bieţii Voinieţevi! Şi Saşa? Biata fată!

Eu iubesc, tu iubeşti, el iubeşte. (Lat.)

L

375

Cum are s-o ducă fără mine? O să cadă la pat, o să moară… A plecat, a simţit adevărul şi a plecat cu copilul, fără să spună un cuvânt… A plecat după noaptea aia… Ar trebui să-mi iau rămas bun de la ea…

ANNA PETROVNA (*în fereastră*): Pot să intru? Hei? E cineva aici?

PLATONOV: Anna Petrovna! (Sare în picioare). Generaleasă! Ce să-i spun? La ce naiba mai vine aici? (*îşi potriveşte ţinuta*.)

ANNA PETROVNA (*în fereastră*): Pot să intru? Intru! auzi?

PLATONOV: A venit! Poţi să n-o laşi să intre? (Se piaptănă.) Ar trebui să scap de ea. Să beau ceva, până n-a intrat încă… (Deschide *repede dulapul*.) La ce dracu'… Nu pricep! (*Bea repede*.) Tot e bine dacă n-a aflat nimic, dar-dacă a aflat? O să fie neplăcut…

SCENA V

Platonov şi Anna Petrovna. *Anna Petrovna intrăm Platonov închide încet dulapul*.

ANNA PETROVNA: Respectele mele! Salutări fierbinţii PLATONOV: Nu se închide…

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA: Hei! Bună ziua!

PLATONOV: Ah… Dumneata eşti, Anna Petrovna? Pardon, nu te-am observat… Nu vrea să se închidă al naibii… Curios… (*Scapă cheia şi o ridică*.)

ANNA PETROVNA: Nu te apropii odată de mine? Lasă-l încolo de dulap! Lasă-l!

PLATONOV: (*se apropie de ea*): Bună ziua…

ANNA PETROVNA: De ce nu te uiţi la mine?

PLATONOV: Mi-e ruşine, (*îi sărută mâna*.)

ANNA PETROVNA: De ce ţi-e ruşine?

PLATONOV: De toate.

ANNA PETROVNA: Hm… Ai corupt pe cineva?”

PLATONOV: Da, ceva în genul ăsta…

ANNA PETROVNA: Bravo, Platonov! Cine că

376

PLATONOV: Nu spun…

ANNA PETROVNA: Să stăm jos… (*Se aşază pe canapea*.) o să aflăm, tinere, o să aflăm… De ce să te ruşinezi de mine? îţi ştiu de multă vreme sufletul păcătos…

PLATONOV: Te rog să nu-mi pui întrebări, Anna Petrovna! Astăzi n-am chef să asist la propriul meu interogatoriu! Spune, dacă ai ceva de spus, dar nu mai pune întrebări *i*

ANNA PETROVNA: Bine. Ai primit scrisorile?

PLATONOV: Da.

ANNA PETROVNA: Şi de ce n-ai venit?

PLATONOV: Nu pot.

ANNA PETROVNA: Şi de ce nu poţi?

PLATONOV: Nu pot.

ANNA PETROVNA: Faci pe supăratul?

PLATONOV: Nu. De ce să fac pe supăratul? Nu-mi mai pune întrebări, pentru numele lui Dumnezeu!

ANNA PETROVNA: Fii bun şi răspunde, Mihail Vasilici! Stai la un loc! De ce n-ai mai trecut de trei săptămâni pe la noi?

PLATONOV: Am fost bolnav.

ANNA PETROVNA: Minţi!

PLATONOV: Mint. Nu-mi mai pune întrebări, Anna Petrovna!

ANNA PETROVNA: Cum mai duhneşti a vin! Ce înseamnă toate astea, Platonov? Ce-i cu dumneata? De ce-ai ajuns în halul ăsta? Ai ochii roşii, arăţi prost... Eşti murdar, camera e murdară... Ia priveşte, ce-i cu mizeria asta? Ce-i cu dumneata? Ai început să bei?

PLATONOV: Beau îngrozitor!

ANNA PETROVNA: Hm... Aceeaşi poveste ca anul trecut... Şi anul trecut ai corupt pe cineva şi ai umblat până în toamnă ca o curcă plouată, aşa e şi acum... Un Don Juan şi un laş jalnic într-un singur trup. Să nu mai bei!

PLATONOV: Nu mai beau...

ANNA PETROVNA: Pe cuvânt de onoare? Adică ce să te mai leg prin cuvânt de onoare? (*Se ridică*.) Unde e băutura dumitale?

(*Platonov îi arată spre dulap*.)

Mai mare ruşinea, Mişa, să fii atât de lipsit de voinţă! Unde e voinţa dumitale? (*Deschide dulapul*.) Ce dezordine e în

dulapul ăsta! O să-ţi arate Alexandra Ivanovna când s-o întoarce! Vrei să ţi se întoarcă nevasta?

PLATONOV: Vreau un singur lucru: să nu-mi mai pui întrebări şi să nu mai mă priveşti în ochi!

ANNA PBTROVNA: Gare-i sticla cu băutură?

PLATONOV: Toate.

ANNA PETROVNA: Toate cinci? Ce beţiv eşti, Doamne. Doamne! Ai un adevărat depozit de vinuri în dulap! Trebuie neapărat să se întoarcă Alexandra Ivanovna... O să te justifici într-un fel... Eu nu sunt o rivală prea grozavă... Sunt o femeie de înţeles... N-am de gând să vă despart... (*Bea din sticlă*.) E bun vinul... Vino să-ţi dau să bei un pic!

Vrei? Bem câte un pahar şi gata!

(*Platonov se duce spre dulap*.)

Ţine paharul! (*Toarnă vinul*.) Dă-l pe gât! mai mult nu-ţi mai dau.

(*Platonov bea*.)

Am să beau şi eu… (*Toarnă vinul*.) În sănătatea celor răi! (*Bea*.) Dumneata eşti răul! Bun vinul! Te pricepi… (*îi dă sticla*.) Ţine-o! Dă-o-ncoa! Ia-ţi adio de la vinul dumitale cel bun! (*Se uită pe fereastră*.) E păcat să-l arunc… Ce zici, să mai bem? Mai bem?

PLATONOV: Cum vrei…

ANNA PETROVNA (*toarnă*): Bea… Mai repede!

PLATONOV (*bea*): în sănătatea dumitale! Să-ţi dea Dumnezeu fericire!

ANNA PETROVNA (*toarnă şi bea*): Ţi-a fost dor de mine? Să stăm jos. Lasă jos sticlele astea până una alta…

(*Cei doi se aşază*.)

Ţi-a fost dor de mine?

PLATONOV: Foarte.

ANNA PETROVNA: Atunci de ce n-ai venit?

PLATONOV: Nu-mi pune întrebări! N-o să-ţi spun nimic, nu pentru că n-aş fi sincer, ci pentru că mi-e milă de urechile dumitale! S-a terminat cu mine, m-am dus pe copcă, scumpa mea! Am remuşcări, sunt trist, sunt plictisit… Mă chinuiesc groaznic! Mă simt mai bine de când ai venit dumneata…

ANNA PETROVNA: Ai slăbit, te-ai urâţit… Nu pot să sufăr pe eroii ăştia romantici! în ce pozezi, Platonov? într-un erou de roman? Plictiseală, tristeţe, conflict între pasiuni, dragoste cu justificări… Vai! Vai! Poartă-te ca oamenii! Trăieşte-ţi viaţa, prostule, trăieşte-ţi viaţa ca lumea. Ăi fi vreun arhanghel, că nu poţi nici să trăieşti, nici să respiri, nici să-ţi vezi de treabă ca muritorii de rând?

PLATONOV: Uşor de spus… Ce trebuie să fac?

ANNA PETROVNA: Eşti un om viu, un bărbat, adică, trăieşti şi nu ştii ce trebuie să faci! Ce întrebare! Ce să faci? Dacă vrei, o să-ţi dau eu

un răspuns la întrebarea dumitale, deşi întrebarea asta inutilă nu merită niciun răspuns! PLATONOV: N-ai să-mi răspunzi nimic…

ANNA PETROVNA: în primul rând trebuie să trăieşti omeneşte, adică să nu bei, să nu stai tolănit pe pat, să te speli mai des şi să vii pe la mine, iar în al doilea rând să fii mulţumit cu ceea ce ai… Lăsaţi prostiile, sir! Nu-ţi ajunge că eşti învăţător? (*Se ridică*.) Vino imediat la mine!

PLATONOV: Cum? (*Se ridică*.) Să mă duc la dumneata? Ei, nu…

ANNA PETROVNA: Să mergem! Ai să mai vezi şi dumneata oameni, mai schimbi o vorbă, mai asculţi câte ceva, o să te mai şi cerţi cu câte unul…

PLATONOV: Nunu… Şi nu insista!

ANNA PETROVNA: De ce?

PLATONOV: Nu pot şi basta!

ANNA PETROVNA: Ba poţi! Ia-ţi! pălăria! Mergem!

PLATONOV: Nu pot, Anna Petrovna! Pentru nimic în lume! Nu mă mişc din casă!

ANNA PETROVNA: Ba poţi! (îi *pune pălăria pe cap*.) Lasă-te de prostii, frate Platonov, şi de glume! (*îl ia de braţ*.) Ei? Un, doi!… Haide, Platonov! înainte!

(*Pauză*.)

Haide, Michel! Porneşte!

PLATONOV: Nu pot!

ANNA PETROVNA: Te încăpăţânezi ca un taur tânăr! Dă-i drumul! Ei? Un, doi… Haide, Michel drăguţule, bunule, scumpule…

PLATONOV (*se smulge*): Nu mă duc, Anna Petrovna!

ANNA PETROVNA: Hai să ne plimbăm în jurul şcolii!

PLATONOV: De ce nu mă laşi în pace? Ţi-am spus că nu mă duc nicăieri. Vreau să stau acasă şi te rog să-mi dai voie să fac ce vreau! Nu mă duc!

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA: Hm… Uite ce e, Platonov… O să te împrumut cu ceva bani, ca să pleci de-aici pentru o lună, două…

PLATONOV: Unde?

ANNA PETROVNA: La Moscova, la Petersburg… S-a făcut? Pleacă, Michel! Ai mare nevoie să te aeriseşti! Ai să călătoreşti, ai să vezi lumea, ai să te duci la teatru, o să-ţi schimbi gândurile, o să te aeriseşti… O să-ţi (dau) bani, scrisori de recomandare… Vrei să plec cu tine? Vrei? O să ne plimbăm, o să petrecem… O să ne întoarcem aici înnoiţi şi veseli…

PLATONOV: E o idee minunată, dar din păcate irealizabilă… Plec mâine de-aici, Anna Petrovna, dar nu cu dumneata!

ANNA PETROVNA: Cum doreşti… Unde pleci?

PLATONOV: Plec…

(*Pauză*.)

Plec de-aici pentru totdeauna…

ANNA PETROVNA: Fleacuri… (*Bea din sticlă*.) Prostii!

PLATONOV: Nu sunt fleacuri, scumpa mea! Plec! Pentru totdeauna!!

ANNA PETROVNA: Pentru ce, om ciudat ce eşti?

PLATONOV: Nu pune întrebări! Zău că pentru totdeauna! Plec şi… Adio, asta e! Nu pune întrebări! N-o să afli nimic de la mine…

ANNA PETROVNA: Prostii.

PLATONOV: Ne vedem pentru ultima dată… O să dispar pentrutotdeauna … (*O ia de mânecă*, *apoi de umăr*.) Să-l uiţi pe prostul, măgarul, nemernicul şi ticălosul de Platonov! N-o să mai existe pentru dumneata. Poate c-o să ne întâlnim după zeci de ani şi poate că atunci o să fim capabili să râdem şi să plângem bătrâneşte, când o să ne aducem aminte de aceste zile, acum însă… să-l ia dracu' pe Platonov! (îi *sărută mâna*.)

ANNA PETROVNA: Mai bea! (îi *toarnă în pahar*.) Dacă eşti beat ai voie să spui tot felul de tâmpenii…

380

PLATONOV (*bea*): N-o să mă îmbăţ… O să te ţin minte, zâna mea cea bună!… N-o să te uit niciodată! Râzi, femeie deşteaptă, femeie luminată! Mâine o să fug de-aici, o să fug de mine însumi, nici eu nu ştiu încotro fug, fug spre o viaţă nouă! Ştiu eu câţi bani face, viaţa asta

nouă!

ANNA PETROVNA: Toate sunt bune, dar ce s-a întâmplat cu dumneata?

PLATONOV: Ce? Am… O să afli maitirziu! Când ai să fii îngrozită de fapta mea, prietenă, să nu mă blestemi! Să-ţi aduci aminte că am şi fost aproape pedepsit… Să mă despart pentru totdeauna de dumneata este mai mult decât o pedeapsă… De ce zâmbeşti? Aşa e! Pe cuvântul meu că e aşa! Mi-e sufletul atât de îndurerat, de mizerabil şi de josnic, că-mi vine să mă strâng de gât!

ANNA PETROVNA (*printre lacrimi*): Nu cred că eşti capabil să faci un lucru îngrozitor… O să-mi scrii cel puţin?

PLATONOV: N-o să îndrăznesc să-ţi scriu şi nici dumneata n-o să vrei să-mi citeşti scrisorile! Ne despărţim pentru totdeauna, asta e sigur… adio!

ANNA PETROVNA: Hm… O să te prăpădeşti fără mine, Platonov!(*îşi freacă fruntea*.) Sunt puţin ameţită… Să plecăm împreună!

PLATONOV: Nu… Mâine o să afli şi… (*Se întoarce spre fereastră*.)

ANNA PETROVNA: Ai nevoie de bani?

PLATONOV: Nu…

ANNA PETROVNA: Şi… nu pot să te ajut?

PLATONOV: Nu ştiu. Trimite-mi astăzi fotografia dumitale… (*Se întoarce spre ea*.) Du-te, Anna Petrovna, că altfel dracu' ştie ce-am să fac! O să plâng, o să-mi trag o bătaie şi… Du-te! Nu pot să mai rămân! N-auzi ce-ţi spun? Ce mai aştepţi? Trebuie să plec, nu pricepi odată? De ce te uiţi aşa la mine? De ce faci figura asta?

ANNA PETROVNA: Rămâi cu bine… (*îi dă mina*.) o să ne mai vedem.

PLATONOV: Nu… (*îi sărută mâna*.) Nu trebuie, du-te, draga mea… (îi *sărută mâna*.) Adio… Lasă-mă… (*îşi acoperă faţa cu mâna ei*.)

ANNA PETROVNA: Te-ai muiat, drăguţule, te-ai topit de tot… Ei? Lasă-mi mâna… Rămâi cu bine! Să bem la despărţire, ce zici? (*Toarnă*.) Bea!… Drum bun şi fericire după drum!

(*Platonov bea*.)

Poate totuşi rămâi, Platonov? Ce zici? (*îşi toarnă şi bea*.) Ce viaţă am duce… Ce crimă ai făcut? Se poate face vreo crimă în Voinitevka?

(*Pauză*.)

Să-ţi mai torn de supărare?

PLATONOV: Da.

ANNA PETROVNA (îi *toarnă*): Bsa, dragul meu… Eh, fir-ar să fie!

PLATONOV (*bea*): Să fii fericită! Rămâi cu bine aici… Se poate trăi şi fără mine.

ANNA PETROVNA: Dacă e să bem, să bem… (*îşi toarnă*.) Şi dacă bei mori, şi dacă nu bei mori, aşa că e mai bine să bei şi să mori… (*Bea*.) Sunt beţivă, Platonov… Ei? Să-ţi mai torn? Adică, nu mai trebuie… O să ni se împleticească limbile, şi atunci cum o să mai vorbim? (*Se aşază*.) Nu e nimic mai rău decât să fii o femeie deşteaptă… O femeie deşteaptă şi fără niciun rost… Ce reprezint eu, pentru ce trăiesc?

(*Pauză*.)

Vrând, nevrând te faci imorală… Sunt o femeie imorală, Platonov… (*Râde*.) Ei? Poate că şi pe tine te iubesc pentru că sunt imorală… (*îşi freacă fruntea*.) Am să mă prăpădesc… Femeile ca mine se prăpădesc întotdeauna… Ar fi trebuit să fiu profesor sau director pe undeva… Dacă aş fi fost diplomat, aş fi întors lumea pe dos… O femeie deşteaptă şi… fără niciun rost. Înseamnă că sunt de prisos… De cai, de vaci şi de câini e nevoie, iar de tine nu e, eşti de prisos… Ei? De ce taci?

PLATONOV: Niciunul dintre noi n-o duce bine…

ANNA PETROVNA: Măcar de-aş fi avut copii… îţi plac copiii? (*Se ridică*.) Rămâi aici, drăguţule! Rămâi? Ce bine am trăi!… Vesel, în bună înţelegere… Tu ai să pleci, dar

eu ce-am să fac? Vreau şi eu să mă odihnesc… Michel! Trebuie să mă odihnesc! Vreau să fiu… soţie, mamă…

(*Pauză*.)

De ce taci? Vorbeşte! Rămâi? Doar… doar mă iubeşti, caraghiosule? Mă iubeşti?

PLATONOV (*se uită pe fereastră*): O să mă omor, dacă rămân.

ANNA PETROVNA: Dar mă iubeşti?

PLATONOV: Cine nu te iubeşte?

ANNA PETROVNA: Mă iubeşti, te iubesc şi eu, ce-ţi mai trebuie? Cred că-ţi pierzi minţile… Ce-ţi mai trebuie? De ce n-ai venit atunci, noaptea?

(*Pauză*.)

Rămâi?

PLATONOV: Pleacă, pentru numele lui Dumnezeu! Mă chinuieşti!

ANNA PETROVNA (*îi întinde mâna*): Ei… în cazul acesta… îţi urez noroc…

PLATONOV: Pleacă, sau îţi spun totul, iar dacă-ţi spun, mă omor!

ANNA PETROVNA: îţi întind mâna… Nu vezi? O să trec diseară pe-aici, pentru o clipă…

PLATONOV: Nu trebuie! O să vin eu să-mi iau rămas bun! O să vin eu la dumneata… N-o să vin pentru nimic în lume! N-ai să mă mai vezi niciodată, şi nici eu pe tine! Tu singură n-ai să vrei să mă vezi! Ai să-mi întorci spatele pentru totdeauna! O viaţă nouă. (*O îmbrăţişată şi o sărută*.) Pentru ultima dată… (*O împinge afară*.) Adio! Du-te şi fii fericită! (*Trage zăvorul la uşă*.)

ANNA PETROVNA (*de afară*): Jur pe Dumnezeu că o să ne mai vedem!

PLATONOV: Nu! Adio! (*îşi bagă degetele în urechi*.) Nu aud nimic! Taci şi pleacă! Mi-am astupat urechile!

ANNA PETROVNA: Plec! O să-l trimit pe Serghei la tine şi-ţi dau cuvântul că n-ai să pleci, iar dacă ai să pleci, ai să pleci cu mine! La revedere!

(*Pauză*.)

SCENA VI *Platonoc*, *singur*.

PLATONOV: A plecat? (*Se duce la uşă şi ascultă*.) A plecat… Poate n-a plecat? (*Deschide uşa*.) E dracu' gol… (*Se uită de după uşă*.) A plecat… (*Se culcă pe canapea*.) Adio, femeie dragă! (*Oftează*.) N-am să te mai văd niciodată… A plecat… Ar fi putut să mai stea vreo cinci minute…

(*Pauză*.)

N-ar fi o idee rea! S-o rog pe Sofia să amâne plecarea pentru vreo două săptămâni şi să plec cu generăleasa! Zău că n-ar fi rău… Numai două săptămâni! Sofia o să fie de acord… Până una alta poate să stea la mama ei… S-o rog?… Cât o să călătoresc eu cu generăleasa, Sofia o să se odihnească… se mai fortifică, adică… Doar n-o să plec pentru totdeauna!

(*Cineva ciocăneşte în uşă*.) Plec! E hotărât! E perfect…

(*Un nou ciocănit*)

Cine bate? Generăleasa? Cine e acolo?

(*Un nou ciocănit*.)

Dumneata eşti? (*Se ridică*.) Nu te las! (*Se duce la uşă*.) Ea o fi?

(*Un nou ciocănit*.)

Parcă ar râde. (*Râde*.) Ea e… Să-i dau drumul… (*Deschide uşa*.) Ah!

(*Intră Osip*.)

SCENA VII

Platonov şi Osip.

PLATONOV: Ce e? Tu eşti, drace? Ce doreşti? OSIP: Bună ziua, Mihail Vasilici!

PLATONOV: Ce doreşti? Cărui fapt îi datorez vizita unei persoane atât de importante! Zi mai repede şi cară-te dracului!

OSIP: Să mă aşez şi eu… (*Se aşază*.)

PLATONOV: Fă-mi plăcerea asta!

(*Pauză*.)

Tu eşti, Osip? Ce-i cu tine? Pe faţa ta sunt înscrise toate cele zece cazne egiptene! Ce-ai păţit? Eşti palid, slab, prăpădit… Eşti bolnav?

OSIP: Şi, pe faţa dumneavoastră sunt înscrise caznele… Ce-aţi păţit? Pe mine m-a luat dracu', dar pe dumneavoastră?

PLATONOV: Pe mine? Nu mă cunosc cu dracul… Eu m-am luat singur… (îi *atinge pe umăr pe Osip*.) Piele şi os!

OSIP: Unde vă e grăsimea? V-aţi îmbolnăvit, Mihail Vasilici? De prea bună purtare?

PLATONOV (*se aşază lângă el*): De ce ai venit?

OSIP: Ca să-mi iau rămas bun.

PLATONOV: Pleci?

OSIP: Eu nu plec, dumneavoastră plecaţi.

PLATONOV: Aşa! Şi de unde ştii?

OSIP: Cum să nu ştiu!

PLATONOV: Nu plec, bătrâne. Ai venit de pomană.

OSIP: Ba o să plecaţi…

PLATONOV: Toate alea le ştii şi cu toate alea ai treabă… Eşti un vrăjitor, Osip. Plec, stimabile. Ai dreptate.

OSIP: Vedeţi că ştiu? Ştiu chiar şi unde o să plecaţi!

PLATONOV: Da? Dar grozav mai eşti… Uite că eu nu ştiu. Eşti un înţelept, un mare înţelept. Ia zi-mi şi mie unde am să plec?

OSIP: Chiar aţi vrea să ştiţi?

PLATONOV: Vai de mine! E foarte interesant! Ia zi, unde?

O_3IP: Pe lumea cealaltă.

PLATONOV: Departe!

(*Pauză*.)

Mister. N-ai să fii cumva chiar tu expeditorul? OSIP: Ba da. V-am adus foaia de drum.

25 – Cehov – Teatru

333

PLATONOV: Încântat! Hm… Va să zică ai venit să mă omori!

OSIP: Exact…

PLATONOV (*îl imită*): Exact… Ce neruşinare, fir-ar să fie! A venit să mă trimită pe lumea cealaltă… Hm… Asta e dorinţa ta, să mă omori, sau te-a trimis cineva?

OSIP (*îi arată o hârtie de douăzeci şi cinci de ruble*): Uitaţi… Mi i-a dat Vengherovici ca să vă schilodesc! (*Rupe banii*.)

PLATONOV: Aha… Bătrânul Vengherovici?

OSIP: Da, bătrânul…

PLATONOV: Şi de ce ai rupt banii? Ca să-mi arăţi cât eşti de generos?

OSIP: Nu ştiu să mă arăt generos, iar banii, i-am rupt de aia ca să nu credeţi pe lumea ailaltă că v-am omorât pentru bani.

(*Platonov se ridică şi începe să umble pe scenă*.)

Vă e teamă, Mihail Vasilici? Tare? (*Râde*.) Fugiţi, strigaţi după ajutor! Nici nu stau lângă uşă, nici nu ţin uşa închisă; puteţi să ieşiţi. Chemaţi-i pe oameni să le spuneţi că a venit Osip să vă omoare! Că am venit să vă omor… Nu mă credeţi?

(*Pauză*.) PLATONOV (*se apropie de Osip şi se uită la el*): De necrezut!

(*Pauză*.)

Ce zâmbeşti? Tâmpitule! (*îl bate peste mină*.) Nu mai zâmbi! Cu tine vorbesc! Gura! O să te spânzur! O să te fac praf, banditule! (*Pleacă repede de lângă el*.) Dar… Nu mă supăra. N-am voie să mă supăr… Nu-mi face bine.

OSIP: Daţi-mi o palmă, pentru că-s om rău!

PLATONOV: Câte palme pofteşti! (*Se apropie de Osip şi-i dă o palmă*.) Ce e? Te datini? Las c-o să te datini tu când o să cadă o sută de bâte pe capul tău prost! mai ţii minte cum a murit ciupitul de Filka?

OSIP: Pentru un câine o moarte de câine.

PLATONOV: Pss… cât eşti de scârbos, animalule! Sunt în stare să te sfâşii, nemernicule! Ce-ai cu oamenii ăştia, de ce

386

le faci fel de fel de porcării, eşti ca o molimă, ca un pojar. Ce ţi-au făcut? Ah… Ticălosule! (*îl bate peste faţă*.) Nemernicule! O să te… O să te… (*Se depărtează repede de Osip*.) Marş de-aici!

OSIP: Scuipaţi-mă în ochi, pentru că-s om rău.

PLATONOV: Nu stric scuipatul pe tine!

OSIP (*se ridică*): Cu ce drept spuneţi asta?

PLATONOV: Marş de-aici, până nu te-am făcut fărâmiţe!

OSIP: N-o să îndrăzniţi! Şi dumneavoastră sunteţi un om rău!

PLATONOV: Mai şi vorbeşti? (*Se apropie de el*.) Mi se pare că ai venit să mă omori? Na! Omoară-mă! Uite-mă! Omoară-mă odată!

OSIP: V-am respectat, domnule Platonov, v-am socotit om de seamă! Acum însă… Mi-e milă să vă omor, dar n-am ce-i face… Prea sunteţi rău… De ce a venit astăzi coniţa cea tânără la dumneavoastră?

PLATONOV (*îl smuceşte de piept*): Omoară-mă! Omoară-mă

odată!

OSIP: Şi generăleasa de ce a venit după ea? O păcăliţi pe generăleasa? Şi nevasta dumneavoastră unde e? Care dintre cele trei e cea adevărată, ai? Şi ce fel de om mai sunteţi după asta, dacă nu rău? (*îi pune repede o piedică lui Platonov şi amândoi cad pe duşumea*.)

PLATONOV: Marş de-aici! Eu am să te omor, nu tu pe mine! Sunt mai puternic decât tine!

(*Cei doi se luptă*.)

Mai încet!

OSIP: întoarceţi-vă pe burtă! Nu-mi suciţi mâinile! Mâna nu e vinovată, la ce s-o sucești? Ei, asta-i acum! Când o să fiţi pe lumea cealaltă, să-i daţi generalului Voiniţev salutări din partea mea, cele mai respectuoase salutări!

PLATONOV: Lasă-mă!

OSIP (*scoate de la brâu, un cuţit*): Mai încet! Tot vă omor! Dar ştiţi că aveţi putere! Mare om mai sunteţi! Nu vă vine să muriţi! Nu trebuia să puneţi mâna pe lucrul altuia!

PLATONOV (*strigă*): Mâna! Stai aşa! Mâna!

OSIP: Nu vă vine să muriţi? Acum o să fiţi în împărăţia cerurilor…

25*

387

PLATONOV: Nu mă lovi în spate, animalule, loveşte-mă în piept! Mâna! Lasă-mă, Osip! Am nevastă, băiat… Ce-i aia, care sclipeşte, un cuţit? O, răutate blestemată!

(*Intră în fugă Saşa*.)

SCENA VIII *Aceiaşi şi Saşa*.

SAŞA (*intră în fugă*): Ce-i aici? (*Ţipă*.) Mişa! (*Aleargă la cei doi, care tot se mai luptă, şi cade peste ei*.) Ce faceţi?

OSIP: Cine e? Alexandra Ivanovna? (*Sare în picioare*.) A rămas în viaţă! (*Către Saşa*.) Luaţi cuţitul! (*îi dă cuţitul*.) N-o să-l tai în faţa dumneavoastră… rămas în viaţă! îl omor mai târziu! N-o să-mi scape!(*Dispare pe fereastră*.)

PLATONOV (*după o pauză*): Al dracului… Bună ziua, Saşa! Tu

eşti, da? (*Geme*.)

SAŞA: Ţi-a făcut vreun rău? Poţi să te ridici! Hai mai repede!

PLATONOV: Nu ştiu… Animalul ăsta parcă-i de fier… Dă-mi mâna! (*Se ridică*.) Nu te teme, draga mea… N-am nimic. M-a înghesuit puţin şi atâta tot…

SAŞA: Ce ticălos! Ţi-am spus să nu te legi de el!

PLATONOV: Unde-i canapeaua? De ce te mai uiţi la mine? Trădătorul tău e în viaţă! Nu vezi? (*Se culcă pe canapea*.) îţi mulţumesc că ai venit, altfel ajungeai tu văduvă, iar eu răposat!

SAŞA: Pune-ţi capul pe pernă! (*îi pune perna sub cap*.) Aşa! (*Se aşază la picioarele lui*.) Nu te doare nimic?

(*Pauză*.)

De ce-ai închis ochii?

PLATONOV: Nu, nu… N-am nimic… Ai venit, Saşa? Ai venit, comoara mea? (*îi sărută mâna*.)

SAŞA: S-a îmbolnăvit Kolea al nostru!

PLATONOV: Ce are?

SAŞA: Tuşeşte tare, are temperatură, i-a apărut o erupţie pe piele… De două nopţi nu doarme şi ţipă… Nu bea, nu mănâncă…(*Plânge*.) E tare bolnav, Mişa! Mi-e frică pentru el!… Mi-e tare frică! Am şi visat ceva urât…

388

PLATONOV: Şi frăţiorul tău ce păzeşte? Doar e doctor!

SAŞA: Cine, el? Poate să înţeleagă el cât sufăr? A fost acum patru zile pe la noi, a stat o clipă, s-a învârtit şi a plecat. Eu îi vorbesc despre boala lui Kolea, iar el se ciupeşte şi cască… Mi-a spus că sunt o proastă…

PLATONOV: Ce aiurit, Doamne! Tot căscând aşa o să-i treacă şi viaţa pe sub nas! Când o să fie bolnav, o să-şi întoarcă şi lui însuşi spatele.

SAŞA: Ce să fac?

PLATONOV: Să speri… Stai la tatăl tău?

SAŞA: Da.

PLATONOV: Şi el ce zice?

SAŞA: Nimic. Se plimbă prin cameră, trage din pipă şi se pregăteşte să-ţi facă o vizită. Când am venit m-a văzut cât eram de neliniştită şi şi-a dat seama că eu… că noi doi… Ce să fac cu Kolea?

PLATONOV: Nu te neliniști, Saşa!

SAŞA: Cum să nu mă neliniştesc? Dacă, ferească Dumnezeu, o să moară, ce-o să ne facem?

PLATONOV: Da… N-o să ţi-l ia Dumnezeu pe băiat! Pentru ce să te pedepsească? Pentru că te-ai măritat cu un pierde-vară?

(*Pauză*.)

Ai grijă, Saşa, de omuleţul meu! Ai grijă de el şi-ţi jur pe ce am mai sfânt că o să fac om din el. Fiecare pas de-al lui o să fie o bucurie pentru tine! Şi el, săracul, e tot un Platonov! Ar trebui să-i schimb numele… Ca om sunt mic şi neînsemnat, dar ca părinte am să fiu mare! Să n-ai nicio grijă pentru soarta lui! Of, mâna! (*Geme*.) Mă doare rău mâna… Tare m-a mai tăvălit banditul… Ce-o fi având? (*îşi cerce*tează *mâna*.) E roşie… Dracu' s-o ia! Aşa, Saşa… O să te bucure băiatul tău! Râzi… Râzi, comoara mea! Plângi acum? De ce plângi? Hm… Nu plânge, Saşa. (*O îmbrăţişează*.) Ai venit… De ce ai plecat atunci? Nu plânge, pisi-cuţo! De ce să plângi? Te iubesc doar, fetiţa mea!… Te iubesc mult! Sunt foarte vinovat, dar ce să-i faci? Trebuie să mă ierţi… Lasă, lasă…

SAŞA: Aventura s-a terminat?

PLATONOV: Aventura? Ce vorbă meschină e asta?

SAŞA: Nu s-a terminat?

PLATONOV: Cum să-ţi spun? Nu mai e niciun fel de aventură, dar e o aiureală nemaipomenită… Să n-o iei în serios! Chiar dacă nu s-a terminat încă, o să se termine… repede!

SAŞA: Când?

PLATONOV: Cred că repede! în curând o să trăim iarăşi ca înainte, Saşa! Să se ducă naibii tot noul ăsta! M-a vlăguit de tot… Să nu crezi în trăinicia acestei legături, aşa cum nici eu nu cred! E şubredă… Ea o să fie prima care o să se răcească şi o să se uite cu un zâmbet şi cu amărăciune la această legătură. Sofia nu mi-e pereche. Clocoteşte în ea ceva ce-n mine s-a răsuflat demult; pe ea o mişcă până la lacrimi nişte lucruri, care pe mine mă fac să râd… Nu-i o pereche pentru mine…

(*Pauză.*)

Crede-mă! Sofia n-o să mai fie multă vreme rivala ta… Ce-i cu tine, Saşa?

(*Saşa se ridică, abia se ţine pe picioare.*)

Saşa!

SAŞA: Eşti… eşti cu Sofia, nu cu generăleasa?

PLATONOV: N-ai ştiut până acum?

SAŞA: Cu Sofia?… Ce josnicie…

PLATONOV: Ce-i cu tine? Eşti palidă, abia te ţii pe picioare…(*Geme.*) Nu mă mai chinui, Saşa! După ce mă doare mâna, mai faci şi tu… Chiar e… o noutate pentru tine? Ai aflat-o de la mine? Atunci de ce ai mai plecat? Nu din cauza Sofiei?

SAŞA: Cu generăleasa mai treacă-meargă, dar cu nevasta altuia?! E josnic, e un mare păcat… Nu m-am aşteptat să faci o ticăloşie ca asta! O să te pedepsească Dumnezeu, neruşinatule! (*Se îndreaptă spre uşă.*)

PALTONOV (*după o pauză*): Eşti indignată? Unde ai pornit-o?

SAŞA (*se opreşte* lângă *uşă*): Să-ţi dea Dumnezeu fericire!…

PLATONOV: Mie?

SAŞA: Dumitale şi Sofiei Egorovna.

PLATONOV: Ai citit prea multe romane proaste, Saşa! Nu mă trata cu dumneata, gândeşte-te c-avem un băieţaş şi… că sunt totuşi bărbatul tău! Iar în al doilea rând, n-am

390

nevoie de fericire!… Rămâi, Saşa! Vrei să pleci, văd. Şi probabil că pentru totdeauna.

SAŞA: Nu pot! Of, Doamne, Dumnezeule…

PLATONOV: Nu poţi?

SAŞA: Doamne… Să fie adevărat? (*îşi duce mâinile la îâmple şi se aşază.*) Nu… nu ştiu ce să fac…

PLATONOV: Nu poţi? (*Se apropie de ea.*) Cum doreşti… Poate că rămâi totuşi? De ce plângi, prostuţo?

(*Pauză.*)

Eh, Saşa, Saşa… Mare e păcatul meu, dar chiar nu poate fi iertat?

SAŞA: Tu ai ierta?

PLATONOV: O întrebare filosofică! (*O sărută pe creştet*.) Poate rămâi… Nu vezi că mă căiesc? Dacă n-o să te am pe tine, n-o să am parte decât de vodcă, de mizerie, de Osipi… Nu mai pot! Rămâi ca infirmieră, dacă nu vrei să rămâi ca soţie! Ciudate făpturi mai sunteţi şi voi, femeile! Eşti foarte ciudată, Saşa! Dacă îi dai de mâncare ticălosului de Osip, dacă nu laşi în pace câinii şi pisicile cu mila ta, dacă murmuri până la miezul nopţii acatiste pentru iertarea nu ştiu căror duşmani de-ai tăi, atunci ce te opreşte să arunci un colţ de pâine preavinovatului tău soţ? De ce te arăţi şi tu a fi un călău? Rămâi, Saşa!(*O îmbrăţişează*.) Nu pot să trăiesc fără dădacă! Sunt un ticălos, am luat nevasta unui prieten, sunt amantul Sofiei, poate că sunt chiar şi amantul generălesei, sunt bigam, am păcătuit faţă de familia mea… Poţi să fii indignată şi revoltată! Dar cine o să te iubească aşa cum te iubesc eu? Cine o să te aprecieze, femeiuşco, aşa de mult cum te apreciez eu? Cui o să-i mai pregăteşti prânzul, cui o să-i mai pui prea multă sare în supă? Ai dreptate să pleci… Spiritul de dreptate cere să procedezi aşa… (*O ridică*.) Dar cine o să te mai ridice aşa? Mai poţi să exişti fără mine, comoara mea?

SAŞA: Nu pot! Lasă-mă! Sunt pierdută! Ţie-ţi arde de glume, iar eu sunt un om pierdut! (*Se smulge*.) Ştii bine că asta nu e o glumă! Adio! Nu pot să trăiesc cu tine! Acum toată lumea o să te considera un nemernic! Şi eu cum o să mă simt!? (*Plânge*.)

PLATONOV: Du-te cu Dumnezeu! (*O sărută pe creştet şi se culcă pe canapea*.) înţeleg…

391

SAŞA: Ne-ai distrus familia… Am trăit în tihnă şi fericire… Nu era nimeni pe lume mai fericit ca mine… (*Se aşază*.) Ce-ai făcut, Mişa?(*Se ridică*.) Ce-ai făcut? Acum nu mai poţi să repari nimic… Sunt o femeie distrusă… (*Plânge*.)

PLATONOV: Du-te cu Dumnezeu!

SAŞA: Adio! N-ai să mai mă vezi! Să nu vii la noi… O să-l aducă tata pe Kolea la tine… Să te ierte Dumnezeu, aşa cum te iert şi eu! Ne-ai distrus viaţa!

PLATONOV: Ai plecat?

SAŞA: Am plecat… Bine… (*Se uită lung la Platonov şi pleacă*.)

SCENA IX

Platonov (*singur*) *şi*, *mai târziu*, *Voiniţev*.

PLATONOV: Uite pentru cine începe o viaţă nouă! E groaznic! N-o să mai am nimic… Simt că-mi pierd minţile! Dumnezeule! Gândăcelul, gâza de Saşa până şi ea are curaj… se consideră şi ea îndreptăţită ca în numele a nu ştiu cărei prostii sfinte să arunce cu piatra în mine! Blestemată situaţie! (*Se culcă pe canapea*.)

(*Voiniţev intră şi se opreşte* lângă *uşă*.)

Ăsta e epilog sau e încă în toi comedia? (*îl vede pe Voiniţev*, *închide ochii şi sforăie încet*.)

VOINIŢEV (*se apropie de Platonov*): Platonov!

(*Pauză*.)

Nu te preface că dormi… Se vede că nu dormi… (*Se aşază* lângă *Platonov*.) Nu cred că… se poate dormi…

(*Platonov se ridică şi se uită pe fereastră*.) M-ai omorât… Ştii asta?

(*Pauză*.)

Îţi mulţumesc… Mie mi-e egal… Fie şi aşa… N-are nimic. Înseamnăcă-aşami-a fost scris… (*Plânge*.)

(*Platonov se scoală şi se duce încet în celălalt colţ al camerei*.)

Mi-a făcut şi mie viaţa un dar şi acela… mi-a fost luat! Nu ţi-a ajuns mintea ta, frumuseţea ta, marele tău suflet… Ţi-a mai trebuit şi fericirea mea! Mi-ai luat-o… Şi eu? Ce-o să fie cu mine? N-o să fie nimic… Aşa… Un om bolnav, nu prea deştept, un bărbat slab, sentimental, bătut de Dumnezeu… Un om predispus la lene, la misticism, superstiţios… M-ai dat gata, prietene!

PLATONOV: Pleacă de-aici!

VOINIŢEV: Imediat… Am venit să te provoc la duel şi în loc de asta am început să mă plâng… O să plec.

(*Pauză*.)

Am pierdut-o definitiv? PLATONOV: Da.

VOINIŢEV (*fluieră*): Aşa… Sigur… PLATONOV: Pleacă de-aici! Te

rog! Pleacă! VOINIŢEV: Imediat… Ce să fac aici? (*Se duce spre uşă*.) N-am ce să fac aici…

(*Pauză*.)

Dă-mi-o înapoi, Platonov! Fii bun! Doar e a mea, Platonov! Tu eşti şi aşa fericit! Salvează-mă, drăguţule! Da? E a mea. Dă-mi-o! (*Plânge cu hohote*.) Doar e a mea! A mea? Înţelegi?

PLATONOV (*se duce spre canapea*): Pleacă… Dacă nu pleci, mă împuşc… Pe onoarea mea!

VOINIŢEV: Nu trebuie… Faceţi ce vreţi! (*Dă din mină şi pleacă*.)

PLATONOV (*se apucă cu mâinile de cap*): O, nefericitule, mizerabile! Dumnezeule! Blestemat să-mi fie capul dăruit de Dumnezeu! (*Plânge*.) Să pleci de lângă oameni, canalie! Am fost o nenorocire pentru oameni şi oamenii au fost o nenorocire pentru mine! Pleacă de lângă oameni! Tot dau şi dau oamenii în mine şi nu reuşesc să mă omoare! Sub fiecare scaun, sub fiecare scândură e un asasin, se uită în ochii mei şi vrea să mă omoare. Loviţi-mă! (*Se bate în piept*.) Loviţi-mă până nu m-am omorât eu singur! (*Aleargă spre uşă*.) Nu mă loviţi în piept! Mi-aţi sfâşiat pieptul! (*Strigă*.) Saşa! Saşa, pentru numele lui Dumnezeu! (*Deschide uşa*.)

(*Intră Glagoliev 1*.)

393

SCENA X *Platonov*, *Glagoliev 1 şi*, *mai târziu*, *Glagoliev 2*.

GLAGOLIEV 1 (*intră*, *e înfofolit*, *ţine în mână o cârjă*): Eşti acasă, Mihail Vasilici? îmi pare bine… Te-am deranjat… Dar n-o să te reţin, o să plec imediat… Vreau să-ţi pun o întrebare. Dumneata ai să-mi răspunzi şi eu am să plec. Ce-i cu dumneata, Mihail Vasilici? Eşti palid, abia te ţii pe picioare, tremuri… Ce-i cu dumneata?

PLATONOV: Ce-i cu mine? Da? Sunt beat, probabil, sau… îmi pierd minţile! Sunt beat… sunt beat… Mi se învârteşte capul…

GLAGOLIEV 1 (*aparte*): îi întreb! La omul beat ce-i în guşă-i şi-n căpuşă. (*Către Platonov*.) întrebarea mea e cam ciudată, poate chiar stupidă, dar te rog foarte mult să-mi răspunzi, Mihail Vasilici! E o întrebare vitală pentru mine! Răspunsul dumitale va fi o certitudine pentru mine, pentru că te ştiu ca un om deosebit de cinstit… Chiar dacă

întrebarea mea o să ţi se pară ciudată, ridicolă, stupidă, poate şi jignitoare, tot te implor să-mi răspunzi! Sunt într-o situaţie îngrozitoare! Prietena noastră comună… O ştii foarte bine… Am considerat-o un om desăvârşit… Anna Petrovna Voiniţeva… (*îl sprijină pe Platonov*.) Ai grijă să nu cazi, pentru numele lui Dumnezeu!

PLATONOV: Pleacă! întotdeauna am crezut că tu… că dumneata eşti un bătrân fără minte!

GLAGOLIEV 1: Sunteţi prieteni şi o cunoşti foarte bine… Ea a fost calomniată sau… mi-a fost arătată în adevărata ei lumină… E o femeie cinstită, Mihail Vasilici? Ea… ea… Are dreptate să fie soţia unui om cinstit?

(*Pauză*.)

Nu ştiu cum să-mi formulez întrebarea… Te rog foarte mult să mă înţelegi! Mi s-a spus că…

PLATONOV: Totul e nemernic, josnic şi murdar pe lumea asta! Totul e… nemernic… josnic… (*Cade fără cunoştinţă peste Glagoliev şi se prăbuşeşte la pământ*.)

GLAGOLIEV 2 (*intră*): *Ce* tot zăboveşti aici? N-am de gând să te aştept!

394

GLAGOLIEV 1: Totul e nemernic, murdar şi josnic… Totul, prin urmare şi ea…

GLAGOLIEV 2 (*se uită la Platonov*): Ce-i cu Platonov, tată?

GLAGOLIEV 1: E respingător de beat… Da e nemernic şi murdar… Acesta este adevărul profund, dur şi neiertător!

(*Pauză*.)

Plecăm la Paris!

GLAGOLIEV 2: Ce?! La Pa… La Paris? Ce să faci tu la Paris?(*Râde*.)

GLAGOLIEV 1: Să mă tăvălesc cum se tăvăleşte ăsta! (*îl arată pe Platonov*.)

GLAGOLIEV 2: Să te tăvăleşti… la Paris?

GLAGOLIEV 1: Mergem să ne căutăm fericirea pe un alt tărârul Ajunge! Nu mai vreau să joc teatru pentru mine însumi, să mă

chinuiesc cu fel de fel de idealuri! Nu mai există nici credinţă, nici dragoste! Nu mai sunt oameni! Plecăm!

GLAGOLIEV 2: La Paris?

GLAGOLIEV 1: Da… Dacă tot e să păcătuieşti, să păcătuieşti pe un pământ străin, nu pe pământul tău! Să trăim şi noi ca oamenii, până n-am putrezit încă! Să-mi fii profesor, fiule! Plecăm la Paris!

GLAGOLIEV 2: Bravo, tată! Tu m-ai învăţat să citesc, iar eu am să te învăţ să trăieşti! Să plecăm!

(*Cei* doi *ies*.)

Sfârşitul actului III

ACTUL AL PATRULE A

Cabinetul răposatului general Voiniţev. Două uşi. Mobilă veche, covoare persane, flori. Pereţii sunt plini de puşti, pistoale, pumnale caucaziene etc. Portrete de familie. Busturile lui Krîlov, Puşkin şi Gogol. O etajeră cu păsări împăiate. Un dulap cu cărţi. Pe dulap se văd ţigarete, cutii, bastoane, ţevi de puşti etc. O masă de scris acoperită de hârtii, portrete, statuete şi arme. E dimineaţă.

SCENA I *Intră Sofia Egorovna şi Katia*.

S3? IA EGOROVNA: Calmează-te! Vorbeşte ca lumea!

KATIA: Se întâmplă ceva rău, coniţă! Toate uşile şi farestrele sunt larg deschise, în camere totul e întors pe dos, s-au spart o mulţime de lucruri… O uşă a fost smulsă din balamale… S-a întâmplat ceva rău coniţă! Nu degeaba a cântat o găină cocoşeşte!

SOFIA EGOROVNA: Dumneata ce crezi?

KA. TIA: Nu cred nimic, coniţă. Ce pot să cred? Nu ştiu decât că s-a întâmplat ceva… Sau a plecat Mihail Vasilici, sau s-a omorât… E iute de tot dumnealui, coniţă! îl cunosc de doi ani de zile…

S_3FIA EGOROVNA: Nu se poate… Ai fost în sat?

KATIA: Am fost… Nu e nicăieri… Am umblat vreo patru ceasuri…

SOFIA EGOROVNA (*se aşază*): Ce să fac? Ce pot să fac?

(*Pauză*.) Eşti sigură cu un e nicăieri pe-aici? Eşti sigură?

KATIA: Nu ştiu, coniţă… S-a întâmplat ceva rău… Nu degeaba mă doare inima! Lăsaţi-l, coniţă! Faceţi un păcat! (*Plânge*.) Mi-e milă de

domnul Serghei Pavlovici… Era atât de frumos, şi acum, l-aţi văzut cum arată? În două zile s-a topit, săracul de el, şi umblă ca apucat. Nu mai ştie ce-i cu el de atâta chin… Şi de Mihail Vasilici mi-e milă… Era pe vremuri omul cel mai vesel, n-aveai loc de veselia lui, iar acum arată ca o stafie… Lăsaţi toate astea, coniţă!

SOFIA EGOROVNA: Ce să las?

KATIA: Dragostea. N-aduce nimic bun. În afară de ruşine. Şi de dumneavoastră mi-e milă. Să vedeţi cum arătaţi! Aţi slăbit, nu beţi, nu mâncaţi, nu dormiţi, toată ziua tuşiţi şi tuşiţi…

SOFIA EGOROVNA: Mai du-te, Katia, o dată! Poate că s-a întors la şcoală.

KATIA: Acuşica…

(*Pauză*.)

Poate vă culcaţi.

SOFIA EGOROVNA: Du-te, Katia! Te-ai dus?

KATIA (*aparte*): Nu eşti tu ţărancă! (*Aspru*, *plângător*.) Unde să mă mai duc, coniţă?

SOFIA EGOROVNA: Vreau să mă culc. N-am dormit toată noaptea. Nu mai ţipa aşa de tare. Du-te de-aici!

KATIA: Bine… Degeaba vă chinuiţi atâta!… Mai bine v-aţi duce în camera dumneavoastră şi v-aţi culca în pat! (*Iese*.)

SCENA II *Sofia Egorovna şi*, *mai târziu*, *Voiniţev*.

SOFIA EGOROVNA: E îngrozitor! Ieri mi-a dat cuvântul că o să vină la zece în casa aceea ţărănească şi n-a venit… L-am aşteptat toată noaptea… Ăsta e cuvântul lui de onoare! Asta e dragostea, asta e plecarea noastră!… Nu mă iubeşte!

VOINIŢEV (*intră*): O seamă culc… Poate că o să adorm… (*O vede pe Sofia Egorovna*.) Dumneata… la mine? în cabinetul meu?

SOFIA EGOROVNA: Aici sunt? (*Se uită în jur*.) Da… Dar am intrat întâmplător, fără să-mi dau seama… (*Se îndreaptă spre uşă*.)

VOINIŢEV: Un moment!

SOFIA EGOROVNA (*se opreşte*): Da?

VOINIŢEV: Acordă-mi, te rog, două, trei minute… Ai putea să

mai rămâi două, trei minute aici?

SOFIA EGOROVNA: Vorbeşte! Vrei să-mi spui ceva? VOINIŢEV: Da…

(*Pauză*.)

S-au dus vremurile când nu ne întâlneam ca doi străini în camera aceasta…

SOFIA EGOROVNA: S-au dus.

VOINIŢEV: Scuză-mă, am început să spun prostii. Pleci?

SOFIA EGOROVNA: Da.

VOINIŢEV: Hm… În curând?

SOFIA EGOROVNA: Astăzi.

VOINIŢEV: Cu el?

SOFIA EGOROVNA: Da.

VOINIŢEV: Vă doresc să fiţi fericiţi!

(*Pauză*.)

Iată o temelie grozavă pentru fericire! Poftele dezlănţuite ale unora şi nenorocirea altuia… Nenorocirea altuia e întotdeauna fericirea cuiva! E veche… O minciună nouă se ascultă întotdeauna cu mai multă plăcere, decât un adevăr vechi… Faceţi ce vreţi! N-aveţi decât să trăiţi cum ştiţi!

SOFIA EGOROVNA: Ai vrut să spui ceva.

VOINIŢEV: Ţi se pare că tac? Sigur… Uite ce am vrut să-ţi spun… Aş vrea să rămân absolut curat faţă de dumneata, n-aş vrea să-ţi rămân dator cu nimic şi din cauza asta te rog să mă scuzi pentru purtarea mea de ieri… Ţi-am spus lucruri neplăcute, am fost grosolan, rău… Te rog să mă ierţi… Mă ierţi?

SOFIA EGOROVNA: Te iert. (*Vrea să plece*.)

VOINIŢEV: Mai stai puţin, mai stai, n-am terminat încă! mai am ceva de spus. (*Oftează*.) Mi-am pierdut minţile, Sophiel Nu sunt în stare să suport lovitura asta îngrozitoare… Mi-am pierdut minţile, dar încă mai înţeleg totul… În capul meu e o ceaţă nesfârşită şi e ceva cenuşiu, greu, ca

de plumb, dar prin toate astea răzbate o fărâmă luminoasă cu

care înţeleg totul… Dacă mă lasă şi fărâma asta, atunci… s-a zis cu mine… înţeleg totul…

(*Pauză*.)

Eu sunt cel care mă aflu în cabinetul meu, în acest cabinet a trăit cândva Voinițev, general-maior din suita majestăţii sale imperiale, cavaler al ordinului Sfântul Gheorghe, un om mare şi minunat! Toată lumea nu vedea decât păcatele lui… Toată lumea vedea cum bătea şi călca în picioare, dar nimeni n-a vrut să vadă cum a fost el însuşi bătut şi călcat în picioare… (*O arată pe Sofia Egorovna*.) Aceasta este ex-soţia mea…

(*Sofia Egorovna dă să plece*.)

Stai! Lasă-mă să termin! Vorbesc anapoda, dar trebuie să mă asculţi! O faci pentru ultima dată!

SOFIA EGOROVNA: Ai spus totul… Ce-ai mai putea spune? Trebuie să ne despărţim… Ce să mai vorbim? Vrei să-mi demonstrezi că sunt vinovată faţă de dumneata? Nu trebuie să te oboseşti! Ştiu ce trebuie să cred despre mine…

VOINIŢEV: Ce pot să spun? Of, Sofia, Sofia! Nu ştii nimic! Altfel nu m-ai privi cu atâta aroganţă. E îngrozitor ce se petrece în sufletul meu! (*Se aşază în genunchi în faţa ei*.) Ce faci, Sophie? Ce faci, cu mine şi cu tine? Fie-ţi milă, pentru Dumnezeu! Mor şi-mi pierd minţile! Rămâi cu mine! O să uit totul, te-am şi iertat… O să fiu sclavul tău, o să te iubesc cum… cum nu te-am iubit până acum! Am să te fac fericită! Cu mine ai să fii fericită ca o zeiţă! El n-o să te facă fericită! O să te distrugi şi pe tine şi o să-l distrugi şi pe el! O să-l distrugi pe Platonov, Sofia!… Ştiu că dragoste cu sila nu se poate, dar rămâi! Ai să fii din nou veselă, n-o să mai ai paloarea asta cadaverică, n-o să mai fi atât de nefericită! Am să fiu şi eu din nou om… Platonov iar o să vină la noi în vizită! E o utopie, dar… rămâi! Să refacem trecutul, până nu e încă prea târziu! Platonov o să fie de acord… îl cunosc eu… El nu te iubeşte, a făcut-o numai aşa… Tu i te-ai dat, iar el te-a luat… (*Se ridică*.) Plângi?

SOFIA EGOROVNA (*se ridică*): Te rog să nu treci lacrimile acestea în contul dumitale! Poate că Platonov o să

fie de acord… N-are decât! (*Dur*.) Cu toţii sunteţi nişte ticăloşi! Unde e Platonov?

VOINIŢEV: Nu ştiu unde e.

SOFIA EGOROVNA: Nu mă mai sâcâi! Lasă-mă! Te urăsc! Pleacă de-aici! Unde e Platonov? Ticăloşilor… Unde e? Te urăsc!

VOINIŢEV: Pentru ce?

SOFIA EGOROVNA: Unde e?

VOINIŢEV: l-am dat bani şi mi-a promis că o să plece. Dacă şi-a respectat promisiunea înseamnă că a plecat.

SOFIA EGOROVNA: L-ai plătit? De ce minţi?

VOINIŢEV: I-am dat o mie de ruble şi el a renunţat la dumneata. Sigur că mint! Să nu mă crezi, pentru numele lui Dumnezeu! Blestematul de Platonov e viu şi sănătos! N-ai decât să te duci să-l iei şi să te pupi cu el… Nu l-am plătit! Şi chiar o să fiţi… o să fie el fericit? Şi asta e soţia mea, Sofia mea?… Ce înseamnă asta? Nici acum nu pot să cred! Aţi avut o legătură platonică? N-aţi ajuns la ceva… serios?

SDFIA EGOROVNA: Sunt soţia lui, amanta lui, tot ce doreşti! (*Dă să plece*.) De ce mai mă ţii aici? N-am timp să ascult diverse…

VOINIŢEV: Stai, Sofia! Eşti amanta lui? Pentru ce? O spui cu atâta curaj! (*O apucă de mini*.) Şi ai putut s-o faci? Ai putut?

(*Intră Anna Petrovna*.) SOFIA EGOROVNA: Lasă-mă! (*Iese*.)

SCENA III

Voiniţev şi Anna Petrovna. *Anna Petrovna intră şi se uită pe fereastră*.

VOINIŢEV (*dă din mină*): Gata!

(*Pauză*.)

Ce-i acolo?

ANNA PETROVNA: L-au omorât ţăranii pe Osip.

VOINIŢEV: Da?…

ANNA PETROVNA: Da… Lângă fântână… îl vezi? Uite-l!

VOINIŢEV (*se uită pe fereastră*): Asta e. A meritat-o.

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA: Ai auzit, fiule, noutăţile? Se spune că

Platonov a dispărut şi… Ai citit scrisoarea?

VOINIŢEV: Am citit-o.

ANNA PETROVNA: S-a dus moşia! Ce zici de asta? S-a ales praful… Domnul a dat, Domnul a luat. Asta e mult lăudata combinaţie comercială! Şi totul pentru că l-am crezut pe Glagoliev… Ne-a promis că ne cumpără moşia, şi nici n-a venit la licitaţie… Servitorii spun că a plecat la Paris… Ne-a jucat canalia o farsă la bătrâneţe! Dacă nu era el, am fi plătit câte puţin dobânda şi am tot fi trăit aici… (*Oftează*.) în lumea asta nu trebuie să-i crezi pe duşmani şi odată cu ei nici pe prieteni!

VOINIŢEV: Da, nu trebuie să-i crezi pe prieteni!

ANNA PETROVNA: Ei, feudalule? Ce-o să faci acum? Unde o să te duci? Domnul a dat strămoşilor şi a luat de la tine… Nu ţi-a mai rămas nimic…

VOINIŢEV: Mi-e totuna.

ANNA PETROVNA: Nu e totuna. Ce-o să mănânci? Hai să ne aşezăm…

(*Cei doi se aşază*.)

Gât eşti de supărat… Ce-i poţi face? E păcat să te desparţi de cuibuşorul tău, dar ce-i poţi face, drăguţule? Nu se mai poate repara… înseamnă că aşa ne-a fost scris… Să fii cuminte, Sergel! întâi şi întâi trebuie să fii calm.

VOINIŢEV: Nu-ţi bate capul cu mine, *maman*! Nu merită. Dumneata abia te mai ţii… Mai întâi linişteşte-te pe dumneata şi pe urmă să vii să mă împaci pe mine.

ANNA PETROVNA: Ei… Lasă muierile… Muierile trebuie să fie întotdeauna pe planul al doilea… întâi şi întâi trebuie să fii calm! Ai pierdut ce ai avut, dar important e nu ce ai avut, important e ce va fi de-acum încolo. Ai o viaţă înaintea ta, o viaţă adevărată, o viaţă bărbătească, de muncă! De ce să fii amărât? O să te angajezi la gimnaziu sau la liceu, o să începi să munceşti… Eşti un băiat descurcăreţ. Eşti filolog, om de nădejde, nu te amesteci în

niciun fel de afaceri necurate, ai convingerile tale, eşti liniştit, însurat… Dacă o să vrei, o să ajungi departe! Eşti un băiat de treabă şi asta mă bucură. Numai că nu trebuie să te cerţi cu nevasta… Nici nu v-aţi căsătorit bine şi aţi şi început să vă certaţi… De ce nu-mi spui nimic, Sergel? Te doare sufletul şi nu spui nimic… Ce se petrece cu voi?

VOINIŢEV: Nu se petrece, s-a petrecut.

ANNA PETROVNA: Ce anume? Dacă nu e secret?

VOINIŢEV (*oftează*): A dat o mare nenorocire peste casa noastră, mamă Aniuta! De ce nu ţi-am spus nimic până acum? Nu ştiu. Tot am sperat, mi-e şi ruşine să spun… N-am aflat decât ieri dimineaţa… Iar moşia mă lasă absolut rece!

ANNA PETROVNA (*râde*): M-ai speriat! S-a supărat pe tine, da?

VOINIŢEV: Râzi! mai aşteaptă dumneata puţin că o să râzi şi mai bine!

(*Pauză*.)

M-a înşelat… Am onoare să mă recomand: un soţ încornorat!

ANNA PETROVNA: Ce-i cu prostiile astea, Serghei?! Ce-s născocirile astea stupide! Vorbeşti despre nişte lucruri monstruoase şi nu te gândeşti la ceea ce spui! Ciudat om mai eşti şi tu! Uneori trânteşti câte una că-ţi vine să-ţi iei câmpii! Un soţ încornorat… Înseamnă că habar n-ai ce înseamnă asta…

VOINIŢEV: Ba ştiu, *maman*! Şi n-o ştiu teoretic, o ştiu practic!

ANNA PETROVNA: Nu-ţi jigni soţia, caraghiosule! Ah…

VOINIŢEV: Jur pe Dumnezeu!

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA: Ciudat… Vorbeşti despre nişte lucruri imposibile. Nu calomnia! E imposibil! Aici, în Voiniţevka?

VOINIŢEV: Da, aici, în blestemata dumitale Voiniţevka!

ANNA PETROVNA: Hm… Cine de-aici, din blestemata noastră Voiniţevka poate să se gândească să pună coarne pe capul tău de aristocrat? Absolut nimeni! Poate doar tânărul Glagoliev? Nu prea cred, de altfel Glagoliev nici

nu mai vine pe la noi… Sofia ta nu-şi poate găsi un partener aici.

E o gelozie prostească, dragule!

VOINIŢEV: Platonov!

ANNA PETROVNA: Ce-i cu Platonov?

VOINIŢEV: El e!

ANNA PETROVNA: Poţi să spui prostii, dar prostia pe care ai spus-o acum e… Prea-i din cale-afară! Trebuie să cunoşti măsura! E o prostie de neiertat!

VOINIŢEV: întreab-o pe ea, du-te şi întreabă-l pe el, dacă nu mă crezi! Nici eu n-am vrut să cred şi nici nu vreau să cred, dar ea, o să plece astăzi, mă lasă! Aşa că trebuie să cred! Şi pleacă şi el cu ea! Şi, în sfârşit, chiar nu vezi că arăt ca o pisică moartă? Sunt un om distrus!

ANNA PETROVNA: Nu se poate, Serghei! Astea-s rodul fanteziei tale de puşti! Crede-mă! Nu e nimic adevărat din toate astea!

VOINIŢEV: Te rog să mă crezi că pleacă astăzi! Te rog să mă crezi că în ultimele două zile nu încetează să-mi spună că e amanta lui! Ea mi-a spus! S-a întâmplat ceva de necrezut, şi totuşi trebuie să crezi, indiferent de dorinţa ta şi mai presus de puterile tale!

ANNA PETROVNA: Stai, da, mi-aduc aminte de ceva… Acum înţeleg totul… Dă-mi un scaun, Serghei! Nu, n-am nevoie… Va să zică asta e! Hm… Stai puţin, să-mi aduc aminte ca lumea…

(*Pauză*.)

SCENA IV *Anna Petrovna*, *Voinițec şi Bagrov*.

BUGROV (*intră*): Bană ziua! Vă urez o duminică plăcută! Sănătoşi, voinici?

ANNA PETROVNA: Da, da, da… E îngrozitor…

BUGROV: Plouă, da tot e caid… (*Se şterge pe frunte*.) W… Te coci, nu alta, până ajungi undeva… Sănătoşi?

(*Pauză*.)

Eu, de fapt, am venit la dumneavoastră din cauză că ieri, după cum ştiţi, a fost licitaţie… Şi din cauză că asta ar fi.

ştiţi, puţin cam (*râde*) neplăcut şi dureros pentru dumneavoastră, aşa că eu… numai să nu vă supăraţi pe mine, vă rog

frumos! N-am cumpărat eu moşia! A cumpărat-o Abram Abramâci, dar pe numele meu.

VOINIŢEV (*sună cu putere*): Lua-i-ar dracu'…

BUGROV: Aşa… Să nu credeţi că… Eu n-am… E trecută pe numele meu, adică, şi asta e tot! (*Se aşază*.)

(*Intră Iakov*.)

VOINIŢEV (*către Iakov*): De câte ori v-am rugat, ticăloşilor, nemernicilor (*tuşeşte*), bandiţilor, să nu lăsaţi pe nimeni să intre neanunţat! N-are cine să vă bată, animalelor! (*Aruncă clopoţelul sub masă*.) Marş de-aici! Nemernicilor… (*Se plimbă pe scenă*.)

(*Iakov dă* din *umeri şi pleacă*.)

BUGROV (*tuşeşte*): E numai trecută pe numele meu… Abram Abramâci mi-a poruncit să vă transmit că puteţi să staţi aici cât vă poftește inima, chiar şipânăla Crăciun… O să se mai facă aici câte o schimbare, dar n-o să vă deranjeze. Şi dacă o fi ceva, puteţi trece în aripa secundară, de serviciu… Sunt multe camere acolo şi e şi cald… Mi-a mai poruncit să vă întreb, dacă nu vreţi să-mi vindeţi, adică pe numele meu, minele? Minele dumneavoastră, Anna Petrovna… N-aţi vrea să le vindeţi acum? O să vă dăm im preţ bun…

ANNA PETROVNA: Nu… N-o să vând nimănui minele!" Ce-o să-mi daţi pentru ele? Un fleac? Să vă stea în gât fleacul ăsta!

BUGROV: Abram Abramâci mi-a mai poruncit să vă transmit că în caz că dumneavoastră, Anna Petrovna, n-o să vreţi să-i vindeţi minele, din care vânzare o să se reţină datoriile lui Serghei Pavlovici şi a răposatului, a excelen-ţei-sale Pavel Ivanîci, atunci el o să protesteze poliţele… Şi eu am să le protestez… Hi-hi… Frate, frate, dar brânza ştiţi că e pe bani… Asta e negustoria! E o treabă blestemată. Eu, ca să zic aşa… am cumpărat poliţele dumneavoastră de la Petrin…

VOINIŢEV: N-am să permit nimănui să conteze pe averea mamei mele vitrege! Averea e a ei, nu a mea!…

BUGROV: Poate că o să se îndure de dumneavoastră…

VOINIŢEV: N-am timp să stau de vorbă cu dumneata!… Eh… (*Dă din mină*.) N-aveţi decât să faceţi ce vreţi!

ANNA PETROVNA: Lasă-ne, Timofei Gordei ei! Iartă-mă… Pleacă, te rog!

BUGROV: Bine… (*Se ridică*.) Aşa că… să nu vă deranjaţi… Puteţi să staţi aici şi până la Crăciun. O să mai trec mâine sau poimâine. Să fiţi sănătoşi! (*Iese*.)

ANNA PETROVNA: O să plecăm chiar mâine! Da, acum mi-aduc aminte… Platonov… Deci, de asta fuge de-aici!…

VOINIŢEV: N-au decât să facă ce vor! Să ia totul; Nu mai am soţie şi nu-mi mai trebuie nimic! Nu mai am soţie, *maman*!

ANNA PETROVNA: Da, nu mai ai soţie… Ce-o fi găsit el la mortăciunea asta de Sofia? Ce-o fi găsit la fetişcana asta? Ce-a putut să găsească la ea? Ce puţin sunt pretenţioşi bărbaţii ăştia proşti! Sunt în stare să se aprindă după orice târ… Şi tu ce-ai păzit, soţule! Unde ţi-au fost ochii? Plângăreţule! Te-ai tot văicărit până ţi-au suflat nevasta de sub nas! Şi mai zici că eşti bărbat! Mucosule! Se însoară tinerii ăştia proşti, fără minte aşa, ca să râdă şi curcile de ei! Niciunul nu faceţi doi bani, nici tu, nici Platonov! Asta e ceva de neînchipuit!

VOINIŢEV: Acum nu mai ajută nimic, nu mai ajută nici reproşurile. Ea nu mai e a mea, şi el nu e al dumitale. Ce să mai batem apa-n piuă? Lasă-mă, *maman*! Nu mai suporta fizionomia mea de prost!

ANNA PETROVNA: Şi ce să facem? Ceva trebuie făcut? Trebuie să salvăm!

VOINIŢEV: Pe cine? Numai eu trebuie să fiu salvat… Ei sunt fericiţi acum. (*Oftează*.)

ANNA PETROVNA: Du-te-ncolo cu logica ta! Ei trebuie să fie salvaţi, nu tu! Platonov n-o iubeşte! Asta o ştii? A sedus-o, cum a sedus-o cândva pe proasta aia de nemţoaică. N-o iubeşte! Poţi fi sigur de asta! Ea ce ţi-a spus? De ce taci?

VOINIŢEV: Mi-a spus că e amanta lui.

ANNA PETROVNA: E proasta lui şi nu amanta! Taci! Poate că mai putem să îndreptăm ceva… Platonov e în stare să facă zarvă şi din cauza unui sărut sau a unei strângeri de mână… N-a fost nimic serios între ei! De asta sunt convinsă…

voinițev: A fost!

ANNA PETROVNA: Nu pricepi tu nimic.

(*Intră Grekova*.)

SCENA V *Voinițev*, *Anna Petrovna și Grekova*

GREKOVA (*intră*): Aici eraţi! Bună ziua! (*Dă mâna cu Anna Petrovna*.) Bună ziua, Serghei Pavlovici! Vă rog să mă scuzaţi, mi se pare că v-am deranjat… Nepoftitul n-are… n-are… Cum se spune? N-are scaun, sigur… Am venit numai pentru o clipă… Nici nu vă puteţi imagina! (*Râde*.) o să vă arăt îndată, Anna Petrovna… Mă scuzaţi Serghei Pavlovici, avem un mic secret… (*O ia de o parte pe Anna Petrovna*). Vă rog să-l citiţi. (*îi dă un bileţel*.) L-am primit ieri… Vă rog să-l citiţi!

ANNA PETROVNA (*se uită peste bileţel*): A…

GREKOVA: Ştiţi, l-am dat în judecată… (*îşi pune capul pe pieptul Annei Petrovna*.) Trimiteţi pe cineva după el, Anna Petrovna. Să vină aici!

ANNA PETROVNA: La ce-ţi trebuie?

GREKOVA: Aş vrea să văd cum mai arată acum… Ce-are scris pe faţă? Trimiteţi după el! Vă implor! Aş vrea să-i spun vreo două vorbe… Dumneavoastră nu ştiţi ce-am făcut! geam făcut, Doamne! Să nu ascultaţi, Serghei Pavlovici! (*în şoaptă*.) Am fost la director… Mihail Vasilici o să fie transferat la rugămintea mea, în altă parte… Ce-am făcut?! (*Plânge*.) Trimiteţi pe cineva după el!… Cine ar fi putut să ştie că o să scrie o scrisoare ca asta?! Ah, dacă aş fi putut să ştiu! Doamne… Ce chin!

ANNA PETROVNA: Du-te, draga mea, în bibliotecă! O să vin şi eu imediat şi o să stăm de vorbă… Trebuie să-i spun câte ceva lui Serghei Pavlovici între patru ochi…

GREKOVA: În bibliotecă? Bine… Dar o să trimiteţi după el? Cum mai arată acum, după scrisoarea asta? Aţi citit-o? Daţi-mi s-o ascund!(*Ascunde scrisoarea*.) Scumpa mea… Vă rog! O să mă duc… dar trimiteţi după el! Să nu ascultaţi, Serghei Pavlovici! Să vorbim nemţeşte, Anna Petrovna! *Schicken Sie*, *meine Liebel1*

I Trimite, draga mea (germ.).

406

ANNA PETROVNA: Bine… Du-te odată!

GREKOVA: Bine… (*O sărută repede*.) Să nu vă supăraţi pe mine, draga mea!… Mă… chinuiesc! Nu vă puteţi imagina! M-am dus, Serghei Pavlovici! Puteţi să vă continuaţi discuţia! (*Pleacă*.)

ANNA PETROVNA: O să aflu imediat… Să-ţi păstrezi calmul! Poate că mai există vreo posibilitate să-ţi salvezi căminul… îngrozitoare poveste! Cine se aştepta la asta?! O să stau de vorbă cu Sofia! Am s-o descos ca lumea… Tu te înşeli şi spui prostii… Adică, nu!(*îşi acoperă faţa cu mâinile*.) Nu, nu…

VOINIŢEV: Nu! Nu mă înşel!

ANNA PETROVNA: Şi totuşi am să vorbesc cu ea… O să mă duc să discut şi cu el…

VOINIŢEV: Du-te şi vorbeşte! Dar e inutil. (*Se aşază ia birou*.) Să plecăm de-aici! Nu e nicio speranţă! Nu mai există nici măcar un fir de păr de care să te poţi agăţa…

ANNA PETROVNA: O să aflu eu totul, acum… Iar tu stai şi plângi. bărbat ce eşti! Du-te şi te culcă. Unde e Sofia!

VOINIŢEV: Cred că e la ea.

(*Anna Petrovna iese*.)

SCENA VI *Voiniţev şi, mai târziu Platonov*.

VOINIŢEV: Ce nenorocire! Cât o să mai ţină? Şi mâine, şi poimâine, o săptămână, o lună, un an… E fără sfârşit chinul acesta! Ar trebui să mă împuşc.

PLATONOV (*intră, are o mină în eşarfă*): Stă la birou… Cred că plânge…

(*Pauză*.)

Pacesufletuluitău, sărmanul meu prieten! (*Se apropie de Voiniţev*.) Ascultă-mă pentru Dumnezeu! N-am venit să mă justific… Niciunul dintre noi doi nu poate să mă judece… N-am venit să te rog pentru mine, am venit să te rog pentru tine… Te rog ca un frate. Urăşte-mă, disprețuieşte-mă, crede despre mine ce vrei, dar nu te omorî! Nu mă refer la pistoale, ci… în general… Ai o sănătate şubredă…

Şi supărarea asta o să te bage în mormânt… N-o să mai tră

407

Iese… Nu tu ai să te omori, eu am să mă omor! îmi vrei moartea? Vrei să nu mai trăiesc?

(*Pauză*.) VOINIŢEV: Nu mai vreau nimic.

(*Intră Anna Petrovna*.)

SCENA VII

Voinițev, *Platonov şi Anna Petrovna*.

ANNA PETROVNA: E aici? (*Se apropie încet de Platonov*.) E adevărat, Platonov?

PLATONOV: E adevărat.

ANNA PETROVNA: Şi mai îndrăzneşte… mai îndrăzneşte s-o spună cu atâta sânge rece! E adevărat… Ticălosule, ai ştiut, nu-i aşa că faci o ticăloşie, o josnicie?

PLATONOV: Ticălosule… Nu poţi să vorbeşti mai cuviincios? N-am ştiut nimic! Din toată istoria asta n-am ştiut şi nu ştiu decât un singur lucru, că nu i-am dorit niciodată nici a mia parte din suferinţa lui de-acum!

ANNA PETROVNA: Şi, în afară de asta, dumneata, prietene, s-ar cuveni să ştii că soţia unui prieten nu poate şi nu trebuie să fie o jucărie pentru celălalt! (*Strigă*.) N-o iubeşti! Ai făcut-o din plictiseală!

VOINIŢEV: întreabă-l, *maman*, de ce a venit?

ANNA PETROVNA: E o josnicie. E o josnicie să te joci cu oamenii! Şi ei sunt nişte fiinţe vii ca şi dumneata, prea-inteligentule!

VOINIŢEV (*sare în picioare*): A venit aici! Ce obrăznicie! De ce-ai venit aici? Ştiu de ce-ai venit, dar pe noi n-o să ne uimeşti şi n-o să ne cucereşti cu frazele dumitale sforăitoare!

PLATONOV: „Noi", adică cine?

VOINIŢEV: Ştiu eu acum cât valorează frazele astea sforăitoare! Să mă laşi în pace! Dacă ai venit să-ţi răscumperi vina cu discursuri, atunci află că o vină nu se răscumpără cu cuvântări pompoase!

PLATONOV: După cum o vină nu poate fi răscumpărată cu cuvântări pompoase, tot aşa o vină nu poate fi dovedită

408

cu răutate şi strigăte, dar mi se pare că ţi-am spus că am seamă împuşc?

VOINIŢEV: Nu aşa se răscumpără o vină! Nu cu vorbele astea în care nu mai cred! îţi dispreţuiesc vorbele! Uite cum îşi plăteşte vina un rus! (*Arată spre fereastră*.)

PLATONOV: Ce-i acolo?

VOINIŢEV: Uite lângă fântână zace cineva care şi-a răso împărat vinal

PLATONOV: L-am văzut... Dar dumneata de ce ţii discursuri, Serghei Pavlovici? Mi se pare că trăieşti o dramă... Dumneata eşti o întruchipare a suferinţei şi în acelaşi timp joci teatru? Prin ce se explică asta: prin nesinceritate sau prin... prostie?

VOINIŢEV (*se aşază*): *Maman*, întreabă-l te rog, de ce a venit aici?

ANNA PETROVNA: Ce cauţi aici, Platonov?

PLATONOV: Întreabă-mă dumneata, de ce-o mai deranjezi pe *maman*? Totul s-a terminat! A plecat nevasta şi totul s-a terminat, n-a mai rămas nimic! Sophie cea minunată ca o zi de mai este un ideal care eclipsează orice alte idealuri! Bărbatul fără femeie e ca o locomotivă fără aburi! S-a isprăvit viaţa, s-au evaporat aburii! Totul s-a terminat! Şi onoarea şi demnitatea de om şi aristocratismul, totul! A sosit sfârşitul!

VOINIŢEV: Nu te ascult! Poţi să mă laşi în pace!

PLATONOV: Sigur. Nu mă jigni, Voiniţev! N-am venit aici ca să fiu jignit! Nenorocirea ta nu-ţi dă dreptul să mă calci în picioare! Sunt un om şi trebuie să te porţi cu mine omeneşte. Tu eşti nefericit, dar nefericirea ta nu valorează nimic pe lângă suferinţele prin care am trecut eu după ce ai plecat de la mine! A fost o noapte îngrozitoare, Voinî-ţev, noaptea de după plecarea ta! Vă jur, filantropilor, că nenorocirea voastră nu valorează nici cât umbra suferinţelor mele!

ANNA PETROVNA: Se prea poate, dar pe cine interesează noaptea dumitale şi suferinţele dumitale!

PLATONOV: Pe dumneata nu te interesează?

ANNA PETROVNA: Te rog să mă crezi, că nu mă interesează de

loc!

PLATONOV: Da? Nu minţi, Anna Petrovna (*Oftează*.) Poate că ai dreptate în felul dumitale… Poate… Dar unde

409

să mai caut oameni? La cine să mă duc? (*îşi acoperă faţa cu mâinile*.) Unde sunt oamenii?… Ei nu mă înţeleg… Nu mă înţeleg! Cine să mă înţeleagă? Toţi sunt proşti, cruzi, fără inimă…

VOINIŢEV: Ei nu, eu te înţeleg! Eu te-am înţeles! Nu-ţi «tă bine, domnul meu, fostul meu prieten, să faci pe oropsitul. Eu te înţeleg! Eşti un escroc abil! Asta eşti dumneata!

PLATONOV: Te iert, om prost, pentru vorba asta! Gru-ţă-te şi nu mai vorbi! (*Către Anna Petrovna*.) Şi dumneata – ce te-ai înfipt aici, amatoare de senzaţii tari? Eşti curioasă? JNT-ai ce căuta aici! Nu e nevoie de martori!

ANNA PETROVNA: Nici dumneata n-ai ce căuta aici! Poţi… să pleci! Ce impertinenţă! mai întâi îţi face tot felul de ticăloşii şi pe urmă vine să se plângă de suferinţele lui! Diplomatule! Totuşi… te rog să mă scuzi! Dacă nu vrei să mai auzi şi altele, atunci pleacă! Fă-mi plăcerea asta!

VOINIŢEV (*sare în picioare*.): Nu pricep, ce mai vrea de la mine! Ce mai vrei, ce mai aştepţi de la mine? Nu opricep!

PLATONOV: Văd că nu pricepi… Are dreptate cel care de supărare se duce la cârciumă şi nu la oameni… Are de o mie de ori dreptate! (*Se îndreaptă spre uşă*.) Îmi pare rău că am vorbit cu voi şi m-am umilit… Am fost destul de prost ca să vă socotesc oameni cinstiţi… Iar voi nu sunteţi decât… nişte sălbatici, nişte indivizi grosolani şi neciopliţi… (*Trinteşte uşa şi pleacă*.)

ANNA PETROVNA (*îşi frânge mâinile*): Ce porcărie… Te rog să fugi imediat după el şi să-i spui… Să-i spui, că…

VOINIŢEV: Ce pot să-i spun?

ANNA PETROVNA: O să găseşti tu ce să-i spui… Ceva. Fugi, Serghei! Te implor! A venit aici cu intenţii bune! Ai fost aspru cu el, şi ar fi trebuit să-l înţelegi. Fugi, dragul meu!

VOINIŢEV: Nu pot! Lasă-mă!

ANNA PETROVNA: Nu e numai el de vină! Toţi suntem de vină. Ssrgel! Toţi avem patimi şi suntem slabi… Fugi! Spune-i ceva de împăcare! Demonstrează-i că eşti om! Pentru Dumnezeu…

— Haide odată! Fugi…

VOINIŢEV: îmi pierd minţile…

410

ANNA PETROVNA: N-ai decât să-ţi pierzi minţile, dar să nu-i jigneşti pe oameni! Ah… dar fugi odată pentru Dumnezeu! (*Plânge*.) Serghei!

VOINIŢEV: Lasă-mă, *maman*!

ANNA PETROVNA: O să mă duc eu însămi… De ce nu fug eu însămi? Eu…

PLATONOV (*intră*): Of! (*Se aşază pe divan*.)

(*Voinițev se ridică*.)

ANNA PETROVNA (*aparte*): Ce-i cu el? (*Pauză*.)

PLATONOV: Mă doare mâna… Sunt flămând, ca cel mai flămând câine… Tremur… Am friguri… Mă doare! înţelegeţi odată că mă doare! Se duce pe copcă viaţa! Ce vreţi de la mine? Ce mai vreţi? Nu vă ajunge noaptea aia blestemată?

VOINIŢEV (*se apropie de Platonov*): Să ne iertăm unul pe celălalt, Mihail Vasilici… Eu… Dar dumneata înţelegi situaţia mea… Să ne despărţim ca oamenii…

(*Pauză*.)

Te iert… Pe cuvântul meu că te iert! Şi dacă aş putea să uit totul, aş fi mai fericit ca niciodată! Să ne lăsăm în pace unul pe altul!

PLATONOV: Da.

(*Pauză*.)

Ei nu, m-am deşurubat de tot… S-a stricat maşina. Mi-e somn de mor, mi se închid ochii, dar n-am putere să adorm… Mă supun, îmi cer iertare, sunt de vină, am tăcut… Faceţi ce vreţi şi credeţi ce vreţi…

(*Voinițev se depărtează de Platonov şi se aşază la birou*.)

N-o să plec de-aici, chiar dacă o să daţi foc la casă! Cui nu-i place prezenţa mea, n-are decât să iasă din cameră… (*Vrea să se culce*.) Daţi-mi ceva cald, nu de mâncare, ca să mă învelesc… N-o să mă duc la

mine… Afară plouă… Mă culc aici.

ANNA PETROVNA (se *apropie de Platonov*): Du-te acasă Mihail Vasilici! O să trimit şi o să-ţi aduc tot ce ai nevoie. (*îl atinge de umăr*.) Du-te! Du-te acasă!

411

PLATONOV: Cui nu-i place prezenţa mea, n-are decât să iasă din cameră. Daţi-mi să beau apă! Mi-e sete.

(*Anna Petrovna îi dă o carafă*.)

(*Bea din carafă*.) Sunt bolnav… Sunt rău bolnav, femeie – dragă!

ANNA PETROVNA: Du-te la dumneata! (*îi pune mâna pe frunte*.) E fierbinte… Du-te acasă… O să trimit după Tri-ietki.

PLATONOV (*încet*.) Mi-e rău excelenţa voastră! Mi-e rău… rău…

ANNA PETROVNA: Şi mie cum îmi e? Du-te! Te rog! Trebuie să pleci neapărat undeva de-aici! Mă auzi?

SCENA VIII

Aceiaşi şi Sofia Egorovna.

SOFIA EGOROVNA: Te rog să-ţi iei banii înapoi. Ce măt-iminie! Ţi-am mai spus o dată, mi se pare… (*îl vede pe Platonov*.) Dumneata… aici? De ce eşti aici?

(*Pauză*.)

Ciudat… Ce faci aici?

PLATONOV: Eu?

SOFIA EGOROVNA: Da, dumneata?

ANNA PETROVNA: Să mergem, Serghei! (*Iese şi după – o clipă se întoarce în vârful picioarelor şi se aşază în colţ*.)

PLATONOV: Totul s-a sfârşit, Sofial

SOFIA EGOROVNA: Adică?”

PLATONOV: Da, adică… O să vorbim mai târziu.

SOFIA EGOROVNA: Mihail Vasilici! Ce înseamnă… totul?

PLATONOV: Nu vreau nimic, nici dragoste, nici ură, nu vreau decât linişte! Te rog… Nu vreau nici să vorbesc… Mi-ajunge ce-a fost… Te rog…

SOFIA EGOROVNA: Ce spui?

PLATONOV: Asta-ţi spun, că-mi ajunge. Nu-mi trebuie o viaţă

nouă. Nici cu aia veche nu ştiu ce să fac… Nu-„trebuie nimici îmi

412

SOFIA EGOROVNA (*dă din umeri*): Nu înţeleg!…

PLATONOV: Nu înţelegi? S-au desfăcut legăturile, asta el

SOFIA EGOROVNA: Nu vrei să mai pleci?

PLATONOV: Ce-i cu paloarea aceasta, Sofia… adică Sofia Egorovna?

SOFIA EGOROVNA: Ai început să umbli cu ticăloşii?

PLATONOV: Aşa se pare…

SOFIA EGOROVNA: Eşti un nemernic!

PLATONOV: Ştiu. Am auzit-o de o sută de ori… Mai bin & am fi vorbit mai târziu şi… fără martori.

(*Sofia Egorovna plânge*.)

PLATONOV: Mai bine te-ai duce în camera dumitale. Plânsul e lucrul cel mai inutil într-o nenorocire… A trebuit să se întâmple şi uite că s-a întâmplat… în natură sunt legi, iar în viaţa noastră… e logică… S-a şi întâmplat conform logicii…

(*Pauză*.)

SOFIA EGOROVNA: Şi ce treabă am eu cu asta? Ce-mi pasă, ce-i pasă vieţii acesteia ale mele, pe care ai luat-o înainte de a fi obosit? Ce treabă am eu? Nu mai mă iubeşti?

PLATONOV: Consolează-te şi dumneata cu ceva… Măcar cu faptul că acest scandal, de pildă îţi va servi ca lecţi & în viitor!

SOFIA EGOROVNA: Asta nu e lecţie, asta e moartea mea! îndrăzneşti să spui asta? Ce josnicie!

PLATONOV: La ce mai plângi? Cât m-am… scârbităetoate astea!(*Strigă*.) Sunt bolnav!

SOFIA EGOROVNA: Te-ai jurat, te-ai rugat, ai început primul, şi acum ai venit aici! îţi produc repulsie? Ai avut nevoie de mine, numai pentru două săptămâni? Te urăsc! Nu mai pot să te văd! Pleacă de-aici! (*Plânge şi mai tare*.)

ANNA PETROVNA: Platonov!

PLATONOV: Ce e?

ANNA PETROVNA: Du-te de-aici!

(*Platonov se scoală şi se duce încet sjfre uşă*.)

413

SOFIA EGOROVNA: Aşteaptă… Nu pleca! Eşti… Poate că nu eşti treaz… Stai jos şi gândeşte-te! (*îl apucă de umăr*.)

PLATONOV: Am tot stat şi m-am gândit. Scapă de mine, Sofia Egorovna! Nu sunt eu omul dumitale! Putrezesc de-atâta vreme, de atâta vreme sufletul meu s-a prefăcut într-un schelet, că nu mai pot fi înviat! Trebuie să fiu îngropat cât mai departe ca să nu infectez aerul! Crede-mă pentru cea din urmă oară!

SOFIA EGOROVNA (*îşi frânge mâinile*): Şi eu ce-o să fac? Ce-o să fac? Învaţă-mă! O să mor! N-am să pot suporta ticăloşia asta! N-am să mai trăiesc nici cinci minute! O să mă omor… (*Se aşază în fotoliul din colţ*.) Ce faci cu mine? (*Isterie*.)

VOINIŢEV (*se apropie de Sofia Egorovna*): Sophie!

ANNA PETROVNA: Dumnezeu mai ştie ce se petrece aici! Linişteşte-te Sophie! Dă-mi apă Serghei!

VOINIŢEV: Sophie! Vino-ţi în fire… încetează! (*Către Platonov*.) Ce mai aştepţi, Mihail Vasilici? Pleacă, pentru Dumnezeu!

ANNA PETROVNA: Ajunge Sophie, ajunge! Gata!

PLATONOV (*se apropie de Sofia Egorovna*): Ei, hai, hai! U-u… (*Se depărtează repede*.) Ce idioţenie!

SOFIA PETROVNA: Pleacă de lângă mine! Să plecaţi cu toţii! N-am nevoie de ajutorul vostru! (*Către Anna Petrovna*.) Pleacă de aici! Te urăsc! Ştiu eu cui îi datorez toate «stea! N-o să-ţi treacă aşa!

ANNA PETROVNA: Sst… Nu trebuie să ocărăşti!

SOFIA EGOROVNA: Dacă nu era autoritatea dumitale depravantă, Platonov nu m-ar fi nenorocit! (*Plânge cu hohote*.) Pleacă! (*Către Voinițev*.) Şi dumneata… pleacă şi dumneata!

(*Voinițev se iai*; *părtează*, *se aşază la birou şi-şi pune capul pe braţe*.)

ANNA PETROVNA (*către Platonov*): N-auzi să pleci de aici! Teribil eşti de idiot astăzi! Ce mai vrei?

PLATONOV (*îşi astupă urechile*): Unde să mă duc? Sunt mort de frig… (*se duce spre uşă*.) De m-ar lua dracu' mai repede…

SCENA IX *Aceiaşi şi Triletki*

TRILETKI (*în uşă*): să-ţi dau un anunţ, că n-ai să ştii pe ce lume te afli!

VOCEA LUI IAKOV: Mi-a poruncit boierul…

TRILETKI: Du-te şi te pupă cu boierul tău! E la fel de tâmpit ca şi tine! (*Intră*.) Nici aici n-o fi? (*Cade pe divan*.) E îngrozitor! Asta… asta… e… (*Sare în picioare*.) Of! (*Către Platonov*.) Drama se termină, tragedianule! Se termină!:

PLATONOV: Ce vrei?

TRILETKI: Ce-ţi pierzi vremea pe aici? Pe unde umbli, nenorocitule? N-ai niciun pic de ruşine? Faci filosofie aici? Ţii predici?

PLATONOV: Vorbeşte ca lumea, Nikolai! Ce vrei?

TRILETKI: Ce porcărie! (*Se aşază şi-şi acoperă faţa cu mâinile*.) Ce nenorocire, ce mare nenorocire! Cine ar fi crezut una ca asta?

PLATONOV: Ce s-a întâmplat?

TRILETKI: Ce s-a întâmplat? Habar n-ai? Nu te interesează? N-ai timp?

ANNA PETROVNA: Nikolai Ivanovici!

PLATONOV: E ceva cu Saşa? Vorbeşte Nikolai! Asta mai lipsea! Ce-i cu ea?

TRILETKI: S-a otrăvit cu chibrituri!

PLATONOV: Ce tot vorbeşti?

TRILETKI (*strigă*): S-a otrăvit cu chibrituri! (*Sare în picioare*.) Ia, citeşte! Citeşte! (*îi apropie un bileţel de ochi*.) Citeşte filozofule!

PLATONOV (*citeşte*): „Pe sinucigaşi e un păcat să-i pomeneşti, dar pe mine vă rog să mă pomeniţi. Eu mi-am pus capăt zilelor fiind bolnavă. Mişa, iubeşte-l pe Kolea şi pe fratele meu, aşa cum te-am iubit eu pe tine. Să nu-l părăseşti pe tata. Să duci o viaţă cinstită. Să te binecuvânteze Domnul, Kolea, aşa cum te binecuvântez eu cu binecuvântarea mea de mamă. Vă rog să mă iertaţi, pe mine, păcătoasa. Cheia de la dulapul lui Mişa e în rochia mea de stofă”… Comoara mea! Păcătoasă! Ea e păcătoasă! Asta mai lipsea (*Se apucă cu mâinile de cap*.) S-a otrăvit…

(*Pauză.*)

415

I

3-a otrăvit Saşa… Unde e? Ascultă! Mă duc la ea! (*îşi rupe eşarfa de pe mină.*) Am… am s-o învii!

TRILETKI (*se culcă pe divan, cu faţa în jos*): înainte de a o învia nu trebuia s-o omori!

PLATONOV: S-o omor… De ce spui, om fără minte… vorba asta? Eu am omorât-o? I-am… i-am dorit eu moartea? (*Plânge.*) S-a otrăvit… Asta-mi mai lipsea ca să fiu călcat în picioare ca un câine! Dacă asta e o pedeapsă, atunci… (*îşi agită pumnul.*) Dacă asta-mi e pedeapsa atunci e o pedeapsă crudă şi imorală! Asta e peste puterile mele! Peste! Pentru ce? Ei, bine, sunt păcătos, să zicem că sunt nemernic… dar mai sunt încă în viaţă!

(*Pauză.*)

Priviţi-mă! cu toţii acum! Priviţi-mă! Vă place cum arăt?

TRILETKI (*sare în picioare*): Da, da, da… Acum o să plângem… Nici nu ne este prea greu… Ţi-ar trebui o bătaie bună! Puneţi căciula pe cap! Mergem! Uitaţi-vă la el, ce soţ! N-am ce zice! A nenorocit de-a surda o femeie! A adus-o la disperare! Şi ăştia îl mai ţin aici! Le place! Un om original, un individ interesant, cu o umbră de tristeţe nobilă pe faţă! Cu urmele unei foste frumuseţi! Să mergem! Ca să vezi şi tu ce-ai făcut, individ interesant ce eşti, originalule!

PLATONOV: Fără vorbe… fără vorbe… Nu e nevoie de vorbe!

TRILBTKI: Norocul tău, criminalule, că am trecut în zori pe acasă! Ce ar fi fost dacă n-aş fi trecut pe acolo, dacă n-aş fi băut azi-noapte? Ar fi murit Saşa! Poţi să pricepi asta sau nu? Tu de obicei pricepi totul, în afară de lucrurile cele mai simple! O, ce ţi-aş fi făcut atunci! Nu m-aş fi uitat la mutra ta îndurerată! Dacă ai fi dat mai puţin din gura ta blestemată şi ai fi ascultat mai mult pe alţii, nu s-ar fi întâmplat nenorocirea asta. Pe ea n-o dau eu nici pe zece deştepţi ca tine! Să mergem!

VOINIŢEV: Nu striga! Of… Cum m-am săturat de voi.

TRILETKI: Să mergem!

PLATONOV: Stai puţin… înseamnă că ea… zici că n-a murit.

TRILETKI: Ai fi vrut să moară?

PLATONOV (*strigă*): N-a murit! Nu pricep nicicum…

416

N-a murit? (îi *îmbrăţişează pe Triletki*.) Trăieşte! (*Râde*.) Trăieşte!

ANNA PETROVNA: Nu înţeleg!… Triletki, fii bun şi vorbeşte ca lumea! Toată lumea este astăzi deosebit de imbecilă 1 Ce-i cu scrisoarea asta?

TRILETKI: Ea a scris-o… Dacă n-aş fi fost eu, ar fi murit… Dar acum e foarte bolnavă. Nu ştiu dacă organismule! o să reziste… O, dacă o să moară, atunci… Te rog să pleci de lângă mine!

PLATONOV: Ştii cum m-ai speriat? Doamne Dumnezeule! mai trăieşte! Va să zică n-ai lăsat-o să moară? Dragul meu! (*îl sărută pe Triletki*.) Scumpul meu! (*Râde*.) N-am crezut în medicină, acum însă cred chiar şi în tine! Ce face acum? E slăbită? Nu se simte bine? O punem noi pe picioare!

TRILETKI: Dacă organismul ei va rezista.

PLATONOV: Va rezista. Trebuie să reziste, îl fac eu să reziste. De ce nu mi-ai spus de la început că e în viaţă? Anna Petrovna! Femeie scumpă! Un pahar de apă rece şi sunt un om fericit! Domnilor vă rog pe toţi să mă iertaţi! Anna Petrovna!… îmi pierd minţile!… (*îi sărută mâna Armei Petrovna*.) Saşa trăieşte… Apă, apă… Scumpa mea!

(*Anna Petrovna iese cu carafa goală şi revine după o clipă cu apă*.)

PLATONOV (*lui Triletki*): Să mergem la Saşa! S-o punem pe picioare. O să-ntoarcem pe dos toată medicina de la Hippocrat la Triletki! O să scotocim peste tot! Cine să mai trăiască pe lumea asta dacă nu ea? Să mergem! Adică, nu… stai puţin! Mi se învârteşte capul… Sunt îngrozitor de bolnav… Stai… (*Se aşază pe divan*.) Seamă odihnesc puţin şi mergem… E foarte slăbită?

TRILETKI: Foarte… Uite-l cum se bucură! Nu pricep ce-a găsit el să se bucure!

ANNA PETROVNA: Şi eu m-am speriat. Trebuie să vorbeşti mai

clar! Bea! (*îi dă lui Platonov apă*.)

PLATONOV (*bea lacom*): îţi mulţumesc, femeie bună! Sunt un nemernic, un nemernic nemaipomenit! (*Către Triletki*.) Stai lângă mine! (*Triletki se aşază*.) Şi tu eşti mort de oboseală… îţi mulţumesc prietene. A înghiţit mult?

TRILETKI: Destul ca să ajungă pe lumea cealaltă…

27 – Cehov – Teatru

417

I-FLATONOV: Ia te uită… Ei, slavă Domnului. Mă doare ţn-îna… Mai daţi-mi să beau. Şi eu sunt îngrozitor de bolnav. N kolai!; Abia-mi mai ţin capul pe umeri… Acu, acu se dă-îâmă… Cred că o să am febră. Tot mi se învârtesc în faţa ochita? nişte soldaţi în uniformă de stambă şi cu bonete ascuţite po cap… Peste tot e galben şi verde… Dă-mi *chininisulphu*-TRHIBTKL: O să-ţi dau vreo sută, două la fund!

PLATONOV (*râde*): Glumeşte, glumeşte… Uneori râd de spiritele tale. Tu-mi eşti cumnat sau eu-ţi sunt cumnat? D-oaisane, cât sunt de bolnav! Nu poţi să-ţi imaginezi cât sunt dte bolnav!

(*Trilelkii ia pulsul*.)

ANNA PETROVNA (*încet, către Triletki*): Du-l de-aici, Nikolai Ivanîci! O să trec eu astăzi pe la voi şi-o să mai stau <fe vorbă cu Alexandra Ivanovna. Ce i-a venit să ne sperie în halul ăsta? Nu e în pericol?

TRILETKI: Nu se poate spune nimic. De otrăvit n-a reuşit să se otrăvească, dar în general… e o nenorocire! PLATONOV: Ce i-ai dat? „ERILETKI: Ce trebuie. (*Se ridică*.) Haide! PLATONOV: Da generălesei ce i-ai dat acum? TRILETKI: Delirezi… Haide…

PLATONOV: Haide… (*Se ridică*.) Serghei Pavlovici! tusa! (*Se aşază*.) Lasă! De ce eşti amărât? De parcă s-ar fi furat soarele de pe cer! Şi-ai mai făcut filosofia la facultate! Fii Socrate! Da? Serghei Pavlovici! (*încet*.) Nici eu nu ştiu ce vorbesc…

TRILETKI (*ti pune mina pe cap*): Mai lipseşte să te îmbolnăveşti şi tu! Deşi, pentru împăcarea conştiinţei nu ţi-ar strica să te îmbolnăveşti!

ANNA PETROVNA: Du-te odată, Platonov! Să trimiteţi în oraş

după alt doctor… N-ar strica să se facă un consiliu… Adică las c-o să trimit eu, nu vă mai bateţi capul cu asta… S-o liniştiţi pe Alexandra Ivanovna!

PLATONOV: Anna Petrovna, ţi se târăşte pe piept un pian mititel! Ce comedie! (*Râde*.) Ce comedie! Aşază-te, Nikolai, şi cântă şi tu ceva!… (*Râde*.) Ce comedie! Sunt bolnav, Nikolai… Vorbesc serios… Fără glumă… Haide să mergem! (*Intră Ivan Ivanovici*.)

SCENA X

Aceiaşi şi Ivan Ivanovici.

IVAN IVANOVICI (*e zbârlit, îmbrăcat cu un halat*): Saşa mea!(*Plânge*.)

TRILETKI: Tu mai lipseai aici cu lacrimile tale! Pleacă de-ai «i! La ce-ai venit?

IVAN IVANOVICI: Moare! Vrea să se împărtăşească! Mi-e teamă, mi-e teamă… Doamne, cât mi-e de teamă! (*Se aproj>le de Platonov*.) Mişenka! Te implor în numele lui Dumnezeu şi al tuturor sfinţilor. Dragul meu, om deştept, minunat şi cinstit! Du-te şi spune-i că o iubeşti! Lasă naibii toate aventurile astea mizerabile! Te implor în genunchi! Moare, înţelegi! N-o am decât pe ea… numai pe ea! Dacă moare ea… s-a zis şi cu mine! O să mor fără împărtăşanie! Spune-i că o iubeşti, că o socoti soţia ta! Linişteşte-o, pentru numele lui Hristos! Mişenka! Minciuna uneori e salvatoare… Te vede Dumnezeu că eşti om drept, dar spune o minciună pentru salvarea aproapelui! Te rog să mergem! Fă pentru mine, om bătrân, pomana asta! O să te răsplătească Domnul de o «ută de ori! Tremur tot, tremur de groază!

PLATONOV: Ai şi avut timp să dai ceva pe gât, colonele? (*Râde*.) o facem pe Saşa sănătoasă şi-o să bem împreună! Ah, cât mi-e de sete!

IVAN IVANOVICI: Hai să mergem, suflet nobil… şi drept! Dacă-i spui două vorbe, e un om salvat! N-o pot salva medicamentele atâta timp cât suferă psihiatria sufletească!

TRILETKI: Tată, du-te pentru o clipă de-aici! (*îl duce pe tatăl său de mânecă*.) Cine ţi-a spus că o să moară? Pe asta de unde-ai mai scos-o? Nu e niciun pericol! Aşteaptă-mă în camera cealaltă. O să plecăm la ea toţi trei împreună, chiar acum. Ar trebui să-ţi fie ruşine să

vii în halul ăsta într-o casă străină!

IVAN IVANOVICI (*către Anna Petrovna*): Ai făcut un mare păcat, Diana! N-o să te ierte Domnul! El e om tânăr, fără experienţă…

TRILETKI (*îl împinge într-o altă cameră*): Aşteaptă acolo! (*Către Platonov*.) Doriţi să mergeţi, sau nu?

419

J

PLATONOV: Sunt îngrozitor de bolnav… Sunt bolnav.

Nikolai!

TRILETKI: Vă întreb dacă aveţi de gând să mergeţi sau nu?

PLATONOV (*se ridică*): Mai puţine vorbe… Ce să fac ca să nu mi se usuce gura? Să mergem… Cred că am venit aici fără căciulă… (*Se aşază*.) Caută-mi căciula!

SOFIA EGOROVNĂ: El ar fi trebuit să prevadă asta. Eu m-am dat lui fără să întreb nimic… Ştiam că-mi omor soţul, dar… nimic nu m-a putut opri. (*Se ridicaşi se apropie de Platonov*.) Ce-ai făcut cu mine?(*Plânge*.)

TRILETKI (*se apucă cu mâinile de cap*): Ce comediei

(*Umblă pe scenă*.)

ANNA PETROVNA: Linişteşte-te, Sophie! Nu e momentul… E bolnav.

SOFIA EGOROVNĂ: Poate că e omeneşte să-ţi baţi joc de o viaţă de om? (*Se aşază lângă Platonov*.) Ştii bine că mi s-a distrus viaţa… Nu mai sunt un om viu… Salvează-mă" Platonov! Nu e târziu! Nu e târziu, Platonov!

(*Pauză*.)

ANNA PETROVNA (*plânge*): Sophie… Ce vrei? Mai ai timp şi mai târziu… Ce poate să-ţi spună acum? Nu vezi ce se în'amplă… nu vezi?

SOFIA EGOROVNĂ: Platonov… Te rog încă o dată…

(*Plânge*.) Nu?

(*Platonov se retrage de lângă ea*), SOFIA EGOROVNĂ: Bine… e nevoie… (*Cade în genunchi*.)

Platonov!

ANNA PETROVNA: Asta e prea de tot, Sophie! Să nu îndrăzneşti

să faci așa ceva! Nimeni nu merită ca să… în genunchi… (*O ridică și o așază*.) Ești… femeie!

SOFIA EGOROVNĂ: Spune-i… Convinge-l…

ANNA PETROVNA: Fă tot efortul de care ești capabilă… Trebuie să fii tare… Ești femeie… Ei… gata! Du-te în camera dumitale!

(*Pauză*.)

Du-te și bagă-te în pat… (*Către Triletki*.) viei! Ce-i de făcut?

Ilvano

420

TRILETKI: Despre asta ar trebui să-l întrebăm pe drăguțul de Mișenka! (*Umblă pe scenă*.)

ANNA PETROVNA: Haideți s-o culcăm în pat! Serghei! Nikolai Ivanovici! Dar ajutați-mă odată!

(*Voinițev se ridică și se apropie de Sofia Egorovna*.)

TRILBTKI: S-o ducem. Ar trebui să-i dăm un calmant.

ANNA PETROVNA: Nici mie nu mi-ar strica niște cloroform…(*Către Voinițev*.) Fii bărbat, Serghei! Nu te pierde cel puțin tu cu firea! Nici eu nu mă simt mai bine ca tine și totuși… mă țin pe picioare… Să mergem, Sophie! Ce zi blestemată… (*O duc pe Soția Egorovna*.) Fii bărbat, Sergel! Să fim oameni!

VOINIȚEV: O să mă străduiesc, *maman*. Mă țin tare…

TRILETKI: Nu fi amărât, frate Serghei! O s-o scoatem la capăt! Nu ești nici primul, nici ultimul!

VOINIȚEV: O să mă străduiesc… Da, o să mă străduiesc…

(*Pleacă*.)

SCENA XI *Platonov și, mai târziu, Grekova*.

PLATONOV (*singur*): O țigară, Nikolai, și apă! (*Se uită în jur*.) Nu e nimeni? Ar trebui să plec…

(*Pauză*.)

Am distrus, am sufocat niște femei slabe și nevinovate… Și nu mi-ar fi părut rău, dacă le-aș fi omorât altfel, sub presiunea unor patimi monstruoase, așa, pe spaniolește, dar le-am omorât așa… stupid… rusește… (*își agită mina în fața ochilor*.) *Mouches volantes.1* Și niște nori… Cred că o să delirez… Sunt strivit, distrus, făcut praf… Și ca

ieri făceam pe cocoşul! (*îşi acoperă faţa cu mâinile*.) Ce ruşine, ce ruşine în

Aici: cercuri în faţa ochilor. (Fr.)

421

I grozitoare… Mă doare de atâta ruşine! (*Se ridică*.) Am suferit de foame, de frig, am vagabondat peste tot, m-am ticăloşit şi am ajuns în casa asta… Mi-au dat un colţişor, m-au îmbrăcat, m-au primit ca pe nimeni altul… Bine le-am mai plătit pentru asta! Dar sunt bolnav… E rău… Ar trebui să mă omor… (*Se apropie de masă*.) Ai de unde alege, e un arsenal complet aici… (*Ia un pistol*.) Lui Hamlet îi era frică de vise… Mie mi-e teamă de… viaţă! Ce se întâmplă dactl mai trăiesc? O să mă mănânce ruşinea… (*îşi pune pistolul la tâmplă*.) *Finita la commedia*! Un dobitoc deştept mai puţin! Iartă-mi, Hristoase, păcatele mele!

(*Pauză*.)

Ei? Va să zică o să mor acum… Acum mâna n-are decât să mă doară cât pofteşte…

(*Pauză*.)

Nu pot!! (*Pune pistolul pe masă*.) Vreau să trăiesc… (*Se aşază pe canapea*.) Vreau să trăiesc…

(*Intră Grekova*.)

Aş bea apă… Unde e Triletki? (*O-kvede pe Grekova*.) Cinee? Aaa… (*Râde*.) Gel mai aprig duşman… Mâine ne judecăm?”

(*Pauză*.)

GREKOVA: Dar, bineînţeles, că nu mai suntem duşmani după scrisoarea aceea.

PLATONOV: Tot aia e. N-ai apă?

GREKOVA: Vrei apă? Ce-i cu dumneata?

PLATONOV: Sunt bolnav… O să am febră… Mi-a plăcut asta. E un lucru deştept. Dar ar fi fost un lucru şi mai deştept, dacă nu ţi-ai fi făcut de loc de lucru cu mine… Am vrut să mă împuşc… (*Râde*.) Nu mi-a reuşit. Instinctul… Capul o zice pe-a lui, natura o zice pe-a ei… Ochioaso! Eşti cuminte nu? (*îi sărută mâna*.) Ai mâna rece… Ascultă… Vrei să mă asculţi?

GREKOVA: Da-d-da…

PLATONOV: Ia-mă la dumneata! Sunt bolnav, mi-e sete, mă chinuiesc îngrozitor, insuportabil! Vreau să dorm şi n-am unde să mă culc… Aş sta şi într-o magazie, numai să am şi eu un colţ, apă… şi puţină chinină. Te rog! (*îi întinde mina*.)

GREKOVA: Să mergem! Cu plăcere!… Poţi să stai la mine cât vrei… N-ai aflat încă ce-am făcut! Să mergerul

PLATONOV: *Merçi*, fetiţă deşteaptă… O ţigară, apă şi un pat! Afară plouă?

GREKOVA: Plouă.

PLATONOV: Trebuie să merg prin ploaie… N-o să ne mai judecăm. Pace! (*O priveşte*.) Delirez?

GREKOVA: De fel. Să mergem! Am o trăsură acoperită.

PLATONOV: Ce drăguţă… De ce roşeşti? Nu mă ating de tine. Să-ţi sărut numai mâna ta rece… (*îi sărută mâna şi a trage spre el*.)

GREKOVA (*i se aşază pe genunchi*): Nu… nu trebuie… (*Se ridică*.) Să mergem… Ai o faţă atât de ciudată… Lasă-mt mâna!

PLATONOV: Sunt bolnav. (*Se ridică*.) Să mergem., – Pe obrăjor… (*O sărută pe obraz*.) Fără niciun gând ascuns. Nu pot… Prostii. Să mergem, Maria Timofeevna! Şi, te rog, cât mai repede! Uite… cu pistolul ăsta am vrut să mă împuşc… Pe obrăjor… (*O sărută pe obraz*.) Adevărat că delirez, dar îţi văd faţa… Pe toţi oamenii îi iubesc! Pe toţii şi pe dumneata te iubesc… Cel mai mult mi-au plăcut oamenii… N-am vrut să supăr pe nimeni, şi am supărat pe toată lumea… Pe toţi… (*îi sărută mâna*.)

GREKOVA: Am înţeles totul… înţeleg situaţia dumitale… Sophie… da?

PLATONOV: Sophie, Zizi, Mimi, Masa… Sunteţi multe… Pe toate vă iubesc… Eram la universitate şi uneori în Piaţa Teatrului… spuneam vorbe frumoase femeilor decăzute… Oamenii vorbeau în teatru, iar eu în piaţă… Am răscumpărat-o pe Raisa… Am strâns cu studenţii trei sute de ruble şi am mai răscumpărat una… Vrei să-ţi arăt scrisorile ei?

GREKOVA: Ce-i cu dumneata?

PLATONOV: Crezi c-am înnebunit? Nu, zău c-a fost aşa…

Delirul… întreabă-l pe Triletki… (*O ia de umeri.*) Şi pe

423

— *A*

mine mă iubesc toate… Toate! Le jigneşti şi tot mă iubesc! Uite, de pildă, am jignit-o pe Grekova, am împins-o pe masă, şi ea tot… mă iubeşte. Adică, dumneata eşti Grekova… Scuză-mă…

GREKOVA: Ce te doare?

PLATONOV: Platonov mă doare. Mă iubeşti, da? Mă iubeşti? Sincer… Nu vreau nimic… Numai să-mi spui dacă mă iubeşti.

GREKOVA: Da… (*Îşi pune capul pe pieptul lui.*) Da…

PLATONOV (*o sărută pe cap*): Toate mă iubesc… Cum mă fac sănătos, cum te stric… Mai înainte le spuneam vorbe frumoase, iar acum le stric…

GREÂOVA: Mi-e egal… Nu-mi trebuie nimic… Tu eşti singurul… om. Nu vreau să ştiu de nimeni altul! Fă cu mine ce vrei… Numai tu… eşti om! (*Plânge.*)

PLATONOV: îl înţeleg eu pe regele Oadip de ce şi-a scos ochii! Cât sunt de josnic şi cât de adânc îmi înţeleg josnicia! Pleacă! Nu face… Sunt bolnav. (*Se eliberează de ea.*) Plec chiar acum… Scuză-mă, Maria Efimovna! Simt că-mi pierd minţile! Unde e Triletki?

(*Intră Sofia Egorovna.*)

SCENA XII

Aceiaşi şi Sofia Egorovna

Sofia Egorovna se apropie de masă şi caută ceva acolo. GREKOVA (*îl apucă pe Platonov de mină*): Sst…

(*Pauză.*) (*Sofia Egorovna ia un pistol, trage în Platonov, dar nu-l nimereşte.*)

GREKOVA (*se postează între Platonov şi Sofia Egorovna*): Ce faci? (*Strigă.*) Săriţi! Săriţi, repede!

SOFIA EGOROVNA: Lasă-mă… (*O ocoleşte pe Grekova în fugă şi trage de aproape în pieptul lui Platonov.*)

424

PLATONOV: Stai puţin, stai puţin… Cum vine asta?

(*Intră în fugă Anna Petrovna, Ivan Ivanovici, Trilelki şi Voinițev.*)

SCENA XIII

Aceiaşi, Anna Petrovna, Ivan Ivanovici, Triletki, Voiniţev, apoi servitorii şi Marko

ANNA PETROVNA (*îi smulge Sofiei Egorovna pistolul şi o aruncă pe divan.*) /Platonov! (*Se apleacă asupra lui Plato-nov.*)

(*Voiniţev îşi acoperă faţa şi se întoarce spre uşă.*)

TRILETKI (*se apleacă asupra lui Platonov şi-i desface repede haina*):

(*Pauză.*) Mihail Vasilici! M-auzi?

(*Pauză.*)

ANNA PETROVNA: Pentru Dumnezeu, Platonov! *Michel*... *MichelJ*... Mai repede, Triletki...

TRILETKI (*strigă*): Apă!

GREKOVA (*ti dă carafa*): Salvează-l! Dumneata o să-l salvezi!(*Umblă pe scenă.*)

(*Triletki bea apă şi aruncă carafa.*)

IVAN IVANOVICI (*se apucă cu mâinile de cap*): Am spus doar că am să pier! Şi am pierit! Am pierit! (*Se lasă în genunchi.*) Am pierit... Uite c-am pierit...

(*Intră în fugă Iakov, Vasili, Katia şi bucătarul.*) MARKO (*intră*): Din partea judecătorului de pace...

(*Pauză.*)

ANNA PETROVNA: Platonov!

425

(*Platonov se ridică în capul oaselor şi se uită pe rând la fiecare din cei prezenţi.*)

ANNA PETROVNA: Platonov... Nu-i nimic... Bea apă?

PLATONOV (*îl arată pe Marko*): Daţi-i trei ruble! (*Cade-şi moare.*)

ANNA PETROVNA: Fii bărbat, Ssrghei! Toate astea or să treacă, Nikolai Ivanovici... Toate astea or să treacă... Fiţi bărbaţi...

KATIA (*se înclină până la pământ în faţa Annei Petrovna*).

— Numai eu sunt de vină! Eu am dus bileţelul! M-am lăcomit la bani, coniţă! Iertaţi-mă pe mine, păcătoasa! 1

ANNA PETROVNA: Ţineţi-vă tare… De ce să v.a. pierdeţi cu firea! El e numai rănit… Se va vindeca…

TRILETKI (*strigă*): A murit!

ANNA PETROVNA: Nu, nu…

(*Gnkova*, «e *aşază birou*, citeşte *bileţelul şi plânge cu hohote*.)

IVAN 1VANOVICI: Doamne miluieşte… Am pierit… Am? pierit…

TRILETKI: Viaţa e un bănuţ! Adio, Mişa! S-a prăpădit bănuţul tău! Ce căscaţi ochii? S-a împuşcat singur! S-a stricat petrecerea!(*Plânge*.) Cu cine o să beau acum la parastasul tău? O, imbecililor! N-ai avut grijă de Platonov! (*Se ridică*.) Tată, du-te şi spune-i Să şei să moară! (*Se apropie „clătinându-se, de Voinițev*.) Şi cu tine ce mai e? Eh! (*îl îmbrăţişează pe Voinițev*.) A murit Platoşta! (*Plânge*.)

VOINIŢEV: Ce-i de făcut, Nikolai?

TRILETKI: Să-i îngropăm pe cei morţi şi să-i reparăm pe-cei vii!

ANNA PETROVNA (*se ridică încet şi se apropie de Soţie Egorovna*): Liniştește-te Sophie (*Plânge*.) Ce-ai făcut? l Dar… dar… liniştește-te! (*Către Triletki*.) Alexandrei Iva-novna să nu-i spui nimic, Nikolai Ivanovici. O să-i spun euF (*Se apropie de Platonov şi se lasă în genunchi*.) Platonov! Viaţa mea!… Nu cred! N-ai murit, nu-i aşa? (*li ia de mină*.) Viaţa mea!

420

TRILETKI: Să ne apucăm de treabă, Serioja! S-o ajutăm pe soţia ta şi pe urmă…

VOINIŢEV: Da, da, da… (*Se apropie de Sofia Egorovna*.} IVAN IVANOVICI: Ne-a uitat Dumnezeu… Din pricina păcatelor noastre… Din pricina păcatelor mele… De ce ai păcătuit, bufon bătrân? Ai omorât fiinţele Domnului, ai băut peste măsură, ai spus vorbe de ocară, i-ai judecat pesemenii tăi… N-a mai răbdat Domnul şi te-a trăsnit.